

Helsinki

Vuorovaikutusraportti

Östersundomin osayleiskaava

Aloitus- ja suunnitteluperiaatevaiheen vuorovaikutus 28.11.2023

Sisällys

1. Vuorovaikutusraportin sisältö	6
1.1. Kaavoituksen eteneminen.....	6
2. Aloitusvaiheen vuorovaikutus: Kannanotot ja mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja vastineet niihin	8
2.1. Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanotot ja vastineet	8
2.1.1. Uudenmaan liitto.....	9
2.1.2. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, HSY	11
2.1.3. Liikenne ja viestintävirasto Traficom.....	11
2.1.4. Museovirasto	11
2.1.5. Kaupunginmuseo	12
2.1.6. Sosiaali- ja terveystoimiala.....	14
2.1.7. Helen sähköverkko	14
2.1.8. Helen Oy	15
2.1.9. Fingrid Oy.....	16
2.1.10. Sipoon Energia	18
2.2. Yhdistykset ja seurat.....	18
2.2.1. Nuorisoneuvosto.....	18
2.2.2. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry.....	19
2.2.3. Tringa	32
2.2.4. Karhusaari-seura ry	35
2.2.5. Östersundom-seura	37
2.3. Yritykset	39
2.3.1. Telia Company.....	39
2.4. Yksityishenkilöiden mielipiteet teemoittain	39
2.4.1. Liikenne	40
2.4.2. Rakentamisen määrä, tehokkuus ja sijoittuminen	40
2.4.3. Palvelurakenne	41
2.4.4. Kilpilahden hukkalämpöputki	41
2.4.5. Luontoarvot.....	42
2.4.6. Virkistys	43
2.4.7. Suunnittelutyö.....	43
2.4.8. Elinkeinoalueet	44
2.4.9. Kulttuuriympäristö, maisema ja historia	44
2.4.10. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu, osallisuus.....	45
2.4.11. Kaava-alueen rajaus	45
2.4.12. Rakennuskielto	46
2.5. Mielipiteet osa-alueittain	46

2.5.1. Karhusaari.....	46
2.5.2. Talosaari.....	46
2.5.3. Mustavuori ja Salmenkallio.....	47
2.5.4. Landbo	47
3. Valmisteluvaiheen vuorovaikutus: kirjeet skenaariovaiheesta ja vastineet niihin	49
3.1. Skenaariovaiheessa saapuneet kirjeet ja vastineet niihin	49
3.2. Yhdistykset.....	49
3.2.1. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri	49
3.3. Yksityishenkilöiden kirjeet teemoittain	51
3.3.1. Kantarnäs.....	51
3.3.2. Westerkullan lähialueet	51
4. Valmisteluvaiheen vuorovaikutus: Kannanotot ja mielipiteet suunnitteluperiaatevaiheesta ja vastineet niihin	53
4.1. Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanotot ja vastineet	53
4.1.1. Helsingin kaupungin museo	53
4.1.2. Metsähallitus.....	56
4.1.3. Helsingin seudun liikenneyhtymä, HSL.....	58
4.3.1. Helen Oy, Helen Sähköverkko Oy	62
4.2. Yhdistykset ja seurat.....	63
4.2.1 Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry.....	63
4.2.2. Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys, Tringa ry.....	72
4.2.3. Karhusaari-seura ry	74
4.2.4. Landbon Omakotiyhdistys ry	76
4.2.5. Vartio- ja Mellunkylän Omakotiyhdistys ry	76
4.2.6. Östersundom-seura ry	77
4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet teemoittain	80
4.3.1. Liikenne	80
4.3.2. Rakentamisen määrä, tehokkuus ja sijoittuminen	82
4.3.3. Rakennusajan haittojen minimointi.....	84
4.3.4. Östersundomin asemakaavoitusohjelma	84
4.3.5. Maa-ainesten käsittelyalue.....	85
4.3.6. Varaus maanalaiselle jätevedenpuhdistamolle	88
4.3.7. Infra (vesi-, ja sähköhuolto).....	89
4.3.8. Luontoarvot.....	89
4.3.9. Virkistys.....	91
4.3.10. Elinkeinoalueet	92
4.3.11. Kulttuuriympäristö, maisema, historia	93
4.3.12. Maanomistajien tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu. Osallisuus.....	93

4.3.13. Rakennuskielto	94
4.3.14. Suunnittelutarvealueet, suunnittelutarveratkaisut	94
4.3.15. Terveystieteellinen vaikutusarviointi	95
4.3.16. Koirametsä	96
4.3.17. Leirintä-alue	96
4.3.18. Muita teemoja	96
4.4. Mielenkiinnittävät osa-alueittain	98
4.4.1. Karhusaari	98
4.4.2. Landbo	98
4.4.3. Kappelintien ja Långöröntien alue	99
4.4.4. Kantarnäs	100
4.4.5. Ribbingö	100
4.4.6. Muut alueet	100
5. Yhteenveto esittely- ja keskustelutilaisuuksista sekä järjestetyistä kyselyistä ..	101
5.1. Yhteenveto esittely- ja keskustelutilaisuuksista	101
5.2. Yhteenveto järjestetyistä kyselyistä suunnittelun eri vaiheissa	102
5.3. Viranomaisneuvottelut ja yhteistyö	103
5.4. Muut neuvottelut ja tapaamiset	103
6. Liitteet	104
Liite 1: Uutta Östersundomia -verkkotilaisuuden muistio 2.12.2021	
Liite 2: Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen verkkotilaisuuden muistio 9.2.2022	
Liite 3: Skenaariovaiheen asukasillan muistio 10.11.2022	
Liite 4: Suunnitteluperiaatevaiheen asukasillan muistio 13.9.2023	
Liite 5: Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu muistio 15.2.2022	

1. Vuorovaikutusraportin sisältö

Tähän vuorovaikutusraporttiin on koottu Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaihetta sekä valmisteluvaihetta (skenaario- ja suunnitteluperiaatevaiheet) koskevat mielipiteet, kirjeet ja viranomaisten kannanotot sekä vastineet niihin niiltä osin kuin ne koskevat aloitus- tai suunnitteluperiaatevaiheita. Raportissa esitetään myös aloitusvaiheeseen liittyneiden neuvotteluiden ja keskustelutilaisuuksien keskeiset asiat, muistiot ja kyselyiden yhteenvedot. Vuorovaikutusraporttia täydennetään kaavaprosessin edetessä.

Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanotot sekä yhdistysten ja seurojen mielipiteet on esitetty raportissa lyhentämättöminä (ilman johdantoa ja mahdollisia kuvia tai liitteitä). Yksityshenkilöiden mielipiteet on koostettu raporttiin teeman tai alueen mukaan. Mikäli samaa asiaa on käsitelty useassa mielipiteessä, ei toiston välttämiseksi ole katsottu tarpeelliseksi tuoda raporttiin erikseen jokaista mainintaa. Ruotsinkieliset mielipiteet on käännetty suomeksi, ja niihin on vastattu suomen kielellä. Mielipiteiden antajat on koodattu yksityishenkilöiden osalta tietosuojalain vaatimusten vuoksi.

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaikana saaduista mielipiteistä ja kannanotoista ovat nähtävissä Helsingin kaupungin kirjaamossa, käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13, puhelimitse 09 310 13700 ja sähköpostilla helsinki.kirjaamo@hel.fi.

1.1. Kaavoituksen eteneminen

Vireilletulo

- kaavoitus on tullut vireille vuonna 2022 kaupungin aloitteesta

Aloitusvaihe

- karttakysely alueen kehittämisenäkemyksistä 1.12.2021-9.1.2022.
- osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 1.2.–28.2.2022
- nähtävilläolosta on ilmoitettu verkkosivuilla <https://www.hel.fi/suunnitelmat> ja Helsingin uutisissa, Sipoon sanomissa ja Östra Nyland –lehdissä.
- viranomaisneuvottelut 15.2.2022
- verkkotilaisuudet 2.12.2021, 9.2.2022 ja 23.5.2022
- viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoja saatiin OAS-vaiheessa yhteensä 10 kpl, seurojen, yhdistysten ja yritysten mielipiteitä 6 kpl ja yksityishenkilöiden mielipiteitä 43 kpl

Valmisteluvaihe

- valmisteluvaiheen aluksi on laadittu vaihtoehtoisia skenaarioita alueen kehittämisen mahdollisuuksista ja maankäytön järjestämisestä
- skenaarioista järjestettiin asukastilaisuus 10.11.2022 sekä verkkokysely 7.11.2022–6.12.2022
- skenaariovaiheessa kyselyvastausten lisäksi saatiin kaksi kirjettä yksityishenkilöiltä ja yksi kirje yhdistyksiltä

- suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutus järjestettiin syyskuussa 2023. Aineisto on ollut nähtävillä verkossa 4.–29.9.2023 www.hel.fi/ostersundom-kaava
- asukasilta Sakarinmäen koululla 13.9.2023
- suunnitteluperiaatteista saatiin viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoja 4 kpl, seurojen ja yhdistysten mielipiteitä 6 kpl sekä yksityishenkilöiden mielipiteitä 63 kpl
- johtopäätökset skenaariovaiheesta sekä suunnitteluperiaatteet käsitellään kaupunkiympäristölautakunnassa loppuvuonna 2023
- kaavaluonnos laaditaan vuoden 2024 aikana ja käsitellään kaupunkiympäristölautakunnassa arviolta loppuvuonna 2024
- kaavaluonnoksen ja siihen liittyvän muun valmisteluaineiston nähtävilläolosta ilmoitetaan verkkosivuilla <https://www.hel.fi/suunnitelmat> ja Helsingin uutisissa, Sipoon sanomissa ja Östra Nyland –lehdissä.
- mahdollisuus esittää mielipiteitä, viranomaisilta pyydetään ennakkolausunnot
- kaupunkiympäristölautakunnan päätöksistä lähetetään tieto niille mielipiteen jättäneille, jotka ovat mielipiteen yhteydessä erikseen ilmoittaneet sähköposti- tai postiosoitteensa
- kaavan valmistelun aikana saatuihin huomautuksiin vastataan vuorovaikutusraportissa, joka löytyy karttapalvelusta <https://kartta.hel.fi/suunnitelmat>

Ehdotusvaihe

- kaavaehdotus laaditaan vuonna 2025 ja käsitellään kaupunkiympäristölautakunnassa arviolta loppuvuonna 2025
- kaavaehdotuksen julkisesta nähtävilläolosta ilmoitetaan verkkosivuilla <https://www.hel.fi/kaavakuulutukset>
- mahdollisuus tehdä muistutus, viranomaisilta pyydetään lausunnot
- kaupunkiympäristölautakunnan päätöksistä lähetetään tieto niille muistutuksen jättäneille, joiden sähköposti- tai postiosoite ilmenee muistutuksesta
- muistutukset ja lausunnot sekä niihin laaditut vastineet käsitellään lautakunnassa

Hyväksyminen

- kaupunginhallitus käsittelee kaavaehdotuksen
- kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavan
- tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään niille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon aikana
- hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen
- hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan
- kaava tulee voimaan, jos hyväksymispäätöksestä ei ole valitettu tai valitukset on hylätty.

Kuva 1 Osayleiskaavan eteneminen

2. Aloitusvaiheen vuorovai- kutus: Kannanotot ja mieli- piteet osallistumis- ja arvi- ointisuunnitelmaan ja vas- tineet niihin

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 1.2.–28.2.2022 välisen ajan Helsingin kaupungin verkkosivuilla. Mielenpitoet ja kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta pyydettiin esittämään viimeistään 28.2.2022. Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin yhteensä 10 kpl, seurojen, yhdistysten ja yritysten mielenpitoet saatiin 6 kpl, yksityishenkilöiden mielenpitoet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin yhteensä 43 kpl.

2.1. Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanotot ja vastineet

Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin seuraavilta tahoilta:

- Uudenmaan liitto
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, HSY
- Liikenne ja viestintävirasto Traficom
- Museovirasto
- Kaupunginmuseo
- Sosiaali- ja terveystoimiala
- Helen sähköverkko
- Helen Oy
- Fingrid Oy
- Sipoon Energia

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kohdistuivat muun muassa rai-
deliikenteeseen perustuvaan yhdyskuntarakenteeseen ja palveluihin, luonnon- ja kulttuuriympä-
ristöjen suojeluarvoihin, vesihuoltoon, voimalinjoihin ja sähköverkkoon. Kantaa otettiin myös vai-
kutuserviointiin ja selvitysaineistoon.

Kannanotoissa esitetyt asiat otetaan huomioon kaavatyössä kaavan tavoitteiden mukaisesti.

2.1.1. Uudenmaan liitto

Uudenmaan liitto näkee yleiskaavaa täydentävän osayleiskaavan erittäin merkittävänä kaavan laajojen vaikutusten takia ja pitää osayleiskaavaa tärkeänä maakuntakaavan ja Yleiskaava 2016 tavoitteiden toteutumisen kannalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimii hyvänä pohjana kaavan laadinnalle. Kaavan tavoitteet ovat kannatettavia ja niillä on myös seudullista ja maakunnallista merkitystä. Uudenmaan liitto kiinnittää lausunnossaan huomiota eri tavoitteiden yhteensovittamiseen.

Kaavahankkeen valmisteluvaiheeseen sisältyvä skenaariotarkastelu on kiinnostava ja havainnollinen tapa tuoda esille alueen vaihtoehtoisia kehittämisen suuntaviivoja.

Östersundomin osayleiskaavan keskeiset tavoitteet (uuteen raideliikenteeseen perustuva yhdyskuntarakenne, viher- ja virkistysalueverkoston vahvistaminen ja Natura-alueiden suojeluarvojen asianmukainen huomioiminen) ovat maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisia. Yleiskaavan lähtökohdat ovat siten linjassa alueen suunnittelua ohjaavan maakuntakaavan kanssa.

Östersundomin alue avaa pääkaupunkiseudulla uuden merkittävän kasvusuunnan itään päin. Vaikutukset ovat paitsi seudullisia, myös erityisesti kaava-alueen välittömään läheisyyteen ja naapurikuntiin kohdistuvia muun muassa liikenteellisten vaikutusten ja yhdyskuntarakenteeseen sekä luonnon monimuotoisuuteen ja ekologiseen verkostoon kohdistuvien vaikutusten osalta. Lisäksi valtakunnallisia vaikutuksia voi syntyä valtatie 7:n ja Natura-alueiden osalta. On tärkeää huomioida ja arvioida osayleiskaavan vaikutukset koko siltä alueelta, johon sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia.

Maakuntakaavan mukaisesti raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden raideliikenneyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Sitovalla päätöksellä tarkoitetaan joko valtion tai kunnan rahoituspäätöstä rakentamissuunnitelman laatimiseksi tai rakentamisen aloittamiseksi. Kuntakaavoituksen edistäminen on välttämätöntä, jotta alueella on toteuttamisvalmius silloin, kun päätös radan tai aseman toteuttamisesta tehdään.

Uudenmaan liitto näkee osayleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä eri viranomaisten ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön, jolloin kaavatyön tavoitteet voidaan yhteistyössä paremmin saavuttaa.

Östersundomin maakuntakaavassa on sovitettu yhteen tuleva yhdyskuntarakenne ja viherrakenne siten, että haitalliset vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin olisivat mahdollisimman vähäiset. Maakuntakaavassa on osoitettu lajiston liikkumiselle ja leviämislle tarvittavat maakunnalliset ekologiset yhteydet. Maakuntakaavan keskeisin ekologinen yhteys on Sipoonkorven sekä Mustavuoren, Salmenkallion ja Talosaaren Natura-alueiden välinen ekologinen yhteys.

Osayleiskaavan raja Salmenkalliolta pohjoiseen päin kulkee maakuntakaavassa osoitetun edellä mainitun erityisen tärkeän ekologisen yhteyden läpi. Osa tästä maakuntakaavan virkistysalueesta sijaitsee Vantaan kaupungin puolella ja osa Helsingin kaupungin puolella Östersundomin osayleiskaavan alueella. Ekologisen yhteyden turvaaminen erityisesti direktiivilajien liikkumisen kannalta vaatii kaava-alueen rajat ylittävää tarkastelua ja kaupunkien välistä yhteistyötä.

Uudenmaan liitto tuo lisäksi esille, että ekologisen verkoston ylikunnallista tarkastelua on tehty Uusimaa-kaavatyön yhteydessä. Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (Uudenmaan liitto 2018) -selvitys on tarpeen huomioida yhtenä osayleiskaavan lähtöaineistona.

Vastaavaa kuntarajat ylittävää tarkastelua ja yhteistyötä edellyttää myös kaava-alueen raideliikenneyhteyden suunnittelu ja kytkeminen koko Helsingin seudun joukkoliikennejärjestelmään. Maakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen ratalinjaus kulkee Vantaan Länsisalmen ja Helsingin

Östersundomin kautta Sipoon Majvikiin. Raideyhteys ei korvaa Porvoonväylän linja-autoliikennettä.

Kaava-alueen kautta kulkee valtakunnallisesti merkittävä Porvoonväylä (valtatie 7), joka on tärkeä logistiikan ja henkilöliikenteen yhteys itäisen Suomen suunnasta pääkaupunkiseudulle. Alueen länsipuolelle sijoittuva Kehä III (seututie 50) on tärkeä yhteys mm. Vuosaaren satamasta. Porvoonväylä ja Kehä III ovat osa Euroopan TEN-T-ydinverkkoon kuuluvaa E18-tietä ja merkittäviä väyliä sekä kotimaiselle että kansainväliselle liikenteelle. Vuosaaren satamaan on lisäksi osoitettu tavaraliikenteen käytössä oleva yhdysrata, joka kulkee osin tunnelissa. Edellä mainittujen väylien välittömään läheisyyteen ei tule tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa.

Uudenmaan liitto tuo lisäksi liikenteen osalta esiin kestävän liikkumisen edellytykset, joukkoliikenteen sujuvien vaihtopaikkojen ja -yhteyksien merkityksen sekä liityntäpysäköinnin huomioon ottamisen jatkosuunnittelussa.

Uudenmaan liitto näkee osayleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä eri viranomaisten ennakoimaan ja rakentamaan yhteistyöhön, jolloin kaavatyön tavoitteet voidaan yhteistyössä paremmin saavuttaa.

Vastine

Keskeisiä vaikutuksia on selvitetty jo skenaariovaiheessa myös seutunäkökulmasta. Seudullisia vaikutuksia on tuotu esiin erityisesti yhdyskuntarakenteellisissa ja ekologisissa vaikutuksissa sekä liikennejärjestelmäratkaisujen heijastumisesta lähialueille. Kaavaluonnosvaiheessa vaikutusarviointoja jatketaan ja tarkennetaan.

Osayleiskaavatyössä on tehty yhteistyötä eri viranomaisten kanssa kaikissa työvaiheissa ja sitä jatketaan kaavoituksen edetessä.

Osayleiskaavan keskeisenä lähtökohtana on alueen arvokkaimpien luontokohteiden huomioiminen ja keskeisten ekologisten yhteyksien vahvistaminen.

Ekologisten yhteyksien turvaamiseksi on jo skenaariovaiheessa tehty luonto- ja linnustovaikutusten arviointia, josta saadaan lisätietoa ratkaisujen vaikutuksista. Kaupunkien välistä yhteistyötä on tehty jo valmisteluvaiheessa ja jatketaan kaavoituksen edetessä.

Zonation-selvitys on ollut yhtenä lähtötietona maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa.

Skenaariovaiheessa on tehty alustavaa liikenneselvitystä, jossa on tarkasteltu eri skenaarioiden liikenteellisiä vaikutuksia ja raidevaihtoehtojen kapasiteettia. Kapasiteettitietojen pohjalta voidaan päätellä kapasiteetin riittävyyttä myös lähialueiden kasvu huomioiden. Tässä vaiheessa ei vielä ole ollut käytettävissä naapurikuntien mahdollisten suunnitelmien tietoja. Kaavaluonnosvaiheessa jatketaan kuntarajat ylittävää tarkastelua ja yhteistyötä.

Vaikutuksia on arvioitu alustavasti jo skenaariovaiheen liikenneselvityksessä. Tarkastelut ovat kohdistuneet myös E18 kuormittumiseen. Selvityksiä tarkennetaan suunnittelun edetessä.

Yhteistyötä on tehty mm. viranomaistyöpajan muodossa sekä keskusteltu maakunnan liiton ja naapurikuntien kanssa suunnittelun alkuvaiheesta lähtien. Yhteistyötä jatketaan suunnittelun edetessä.

2.1.2. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, HSY

Östersundomin vesihuoltoverkostot kuuluvat toistaiseksi Sipoon Vedelle. Hulevesiviemärit, joita on Landbon alueella, kuuluvat Helsingin kaupungille. Tilanteen selkeyttämiseksi on käynnistetty kolmikantaneuvottelut, missä Sipoon Vesi ja HSY ovat käynnistäneet neuvottelut Östersundomin vesijohto- ja viemäriverkostojen siirtämiseksi Sipoon Vedeltä HSY:lle. Lisäksi on neuvoteltu Östersundomin alueen hulevesiviemäreiden siirrosta Helsingin kaupungilta HSY:lle. Mahdollisten siirtojen ajankohtaa ei tässä vaiheessa pystytä arvioimaan. HSY osallistuu Östersundomin uusien kaavojen valmisteluun ja vesihuoltojärjestelmien suunnitteluun.

Kaavoituksen yhteydessä tulee laatia (tai päivittää) alustavat vesihuollon ja hulevesien hallinnan yleissuunnitelmat kustannusarvioineen.

Alueella sijaitsevat ja suunnitteilla olevat vesihuoltolinjat rakenteineen tulee huomioida alueen maankäytön suunnittelussa. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota vaiheittaiseen rakentamiseen, vesihuollon toimintavarmuuteen ja vaikutuksiin olemassa olevan vesihuoltoverkoston toimintaan. Alueen vesihuoltoratkaisut ja eri tasoiset suunnitelmat sekä tarvittavat kustannusjaot tulee tehdä ja sopia HSY:n kanssa. Alueen rakentamisjärjestyksen tulee olla vesihuollon kannalta tarkoituksenmukainen.

Kaavoituksen yhteydessä tulee varata riittävät aluevaraukset nykyisen ja uuden vesihuollon rakennuksille, laitteille ja verkostolle. Nämä tulee pääsääntöisesti sijoittaa yleiselle alueelle. HSY:n oikeus sijoittaa, ylläpitää ja huoltaa vesijohto- ja viemäriverkkoa tulee huomioida alueen suunnittelussa sekä toteuttamista koskevilla sopimuksilla.

Yleiskaavaan tulee merkitä varaus jätevedenpuhdistamolle Norrbergetin alueelle. Puhdistamolle oli varaus kumoutuneessa osayleiskaavassa. Jätevedenpuhdistamon maanalainen varaus on esitetty elokuussa 2021 oikeusvaikutteiseksi tulleessa maanalaisessa yleiskaavassa 2021. Puhdistamoon liittyy maanalaisia tunneliyhteyksiä.

Vastine

Vesihuollon tarvesuunnitelma on tehty vuosille 2022–2040, jossa on selvitetty alueen nykytilanteen ja asemakaavoituksen 2020–2030 edellyttämiä tarpeita. Vesihuoltoa tarkastellaan kaavaluonnosvaiheessa osayleiskaavan osalta tarkemmin, kun suunnittelu on edennyt.

Asemakaavoituksen osalta on arvioitu vesihuollon ja hulevesien hallinnan tarpeita em. selvityksessä. Hulevesien hallinnan yleissuunnitelma päivitetään suunnittelun edetessä.

Maanalaisen yleiskaavan varaus huomioidaan osayleiskaavoituksessa.

2.1.3. Liikenne ja viestintävirasto Traficom

Liikenne ja viestintävirasto Traficomilla ei ole lausuttavaa Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

2.1.4. Museovirasto

Museovirasto toteaa kannanotossaan, että Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon välisen työnjaon mukaisesti Helsingin kaupungin museo vastaa neuvotteluihin osallistumisesta ja lausunnon antamisesta.

2.1.5. Kaupunginmuseo

Kaavoitusta ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Niiden tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen kaavoituksessa. Östersundomin osayleiskaavan laatimisen kannalta eräs olennaisimpia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on, että huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamisesta.

Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristökohteita kaava-alueella ovat Östersundomin kartano, kappeli ja Björkuddenin huvila, jotka samalla sisältyvät maakunnallisesti arvokkaan Östersundomin kulttuurimaisemakokonaisuuteen.

Ottaen huomioon Östersundomin kulttuuriympäristön erityisen luonteen, tulee kaavan vaikutusten arviointia tarkastella kulttuurimaisemakokonaisuuden kartano- ja viljelymaiseman kokonaisuusvaltaisen kulttuuriympäristöarvojen turvaamisesta käsin. Tämän johdosta eräs kaavasunnittelun lähtökohta tulee olla Östersundomin kulttuurimaisemakokonaisuuden tunnistaminen alueen identiteetin viitepisteinä.

OAS-selostuksessa todetaan, että olemassaolevat pientaloalueet ja niiden kehittämisen mahdollisuudet huomioidaan. Jotta tähän huomioimiseen päästäisiin, tulisi olla tarkemmin selvillä alueiden historiasta ja arvosta. Valitettavasti vuonna 2008 valmistunut Liitosalueen rakennettu kulttuuriympäristö-selvitys ei anna tähän kokonaisvaltaisia lähtökohtia. Selvitys perustuu Sipoon osalta vuoden 2006 Sipoon kunnan kulttuuriympäristö- ja rakennusperintöselvitykseen. Tätä selvitystä ei ole koskaan saatettu loppuun, ja selvitys on asemakaavalähtöiseen tarkasteluun yleispiirteinen ja varsinkin sotien jälkeisen kulttuuriympäristön suhteen valitettavan aukkoinen.

Tämän johdosta alueen selvitysaineistoa tulee täydentää ja tarkentaa rakennusinventoinneilla Korsnäsin, Vikkullan, Kärrin, Ribbingön ja Kantarnäsin alueilla. Samalla inventointi olisi hyvä synkronisoida Karhusaaren pohjoisosan asemakaavan inventointiin.

Osayleiskaava-aineistossa tulee lisäksi ottaa huomioon Valtatie 7:n maakunnallisesti arvokas luonne, joka on todennettu Uudenmaan liiton julkaisussa E 132 – 2014; Tien päällä –Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit. Osayleiskaava-alueen halkova reitti on alueellisesti merkittävä, yksi ensimmäisistä pääkaupunkiseudun valtateistä, joka on säilyttänyt hyvin linjauksensa ja ympäristön kannalta Kehä III:lta miltei Porvoon keskustaan asti.

Östersundomin osayleiskaavan alueella sijaitsee tämänhetkisen tiedon valossa kolmisenkymmentä muinaisjäänösrekisteriin listattua muinaismuistolain rauhoittamaa kiinteää muinaisjäänöstä ja yksi muu kulttuuriperintökohde. Kohteet liittyvät esimerkiksi alueen varhaiseen asuttamiseen, hautauspaoihin, puolustautumiseen ja merenkulkuun ja ajoittuvat aina kivikaudelta toiseen maailmansotaan. Kohteet painottuvat osayleiskaava-alueen eteläosaan siten, että Porvoonväylän pohjoispuolelta ei toistaiseksi tunneta kuin muutama arkeologinen kohde.

Kolmannes tunnetuista kohteista liittyy merkittävään Mustavuoren ensimmäisen maailmansodan aikaiseen tukikohtaan I, joka muodostaa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY). Östersundomin kartanon RKY-alue pitää sisällään myös Östersundomin kartanon historiallisen ajan kylänpaikan. Useita historiallisen ajan asuinpaikkakohteita sisältyy Östersundomin kulttuurimaisema –nimiseen maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön. Arkeologisia kohteita sijaitsee myös luonnonsuojelualueella ja/tai Natura-alueella, mikä turvaa niiden säilyvyyttä.

Suunnittelualueen muinaisjäänöksiä on inventoitu eri vuosikymmenillä. Inventoinnilla tarkoitetaan järjestelmällistä, tieteellisin menetelmin tehtävää arkeologisten kohteiden etsimistä ja tarkastamista. E. W. Drake on inventoinut alueen muinaisjäänöksiä vuonna 1929. Sipoon kuntainventoinnin suoritti Lauri Pohjakallio vuonna 1971.

Vuonna 2007 Museovirasto on tehnyt inventointeja Sipoon kunnan yleiskaavoituksen tarpeisiin ja nämä tutkimukset käsittävät Östersundomin alueen. Satu Koivisto on tehnyt manneralueen esihistoriallisen ajan ja saariston esihistoriallisen sekä historiallisen ajan muinaisjäännösten inventoinnit. Tämän lisäksi V.-P. Suhonen on 2007 laatinut Sipoon historiallisen ajan muinaisjäännösten inventoinnin. Kun Museovirasto inventoi Helsingin alueen historiallisen ajan muinaisjäännökset vuonna 2011, käsitti alue myös Östersundomin liitosalueen.

Mustavuoren ensimmäisen maailmansodan aikaisen tukikohdan linnoitteiden inventoinnit ovat tuoreimpia (Museovirasto/John Lagerstedtin tukikohdan linnoitteiden inventointi 2009 sekä Museovirasto/Lagerstedt & Laulumaa 2014 Helsingin yleiskaavoitusta varten tehty I MS linnoitusvyöhykkeen inventointiselvitys).

Suunnittelualueen arkeologista kulttuuriperintöä onkin tuotu kattavasti esille hankkeen taustaineistoon kuuluvissa selvityksissä Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (2008) sekä Maisemaselvitys (2009) sen hetkisen tiedon valossa. Kohteiden sijainnit esitetään liitekartoilla pääasiassa pistemäisin paikkatiedoin.

Vuonna 2011 Museoviraston tekemän historiallisen ajan kyläpaikkojen inventoinnin tuloksena kaava-alueelta on määritelty muutama uusi arkeologinen kohde. Lisäksi kaava-alueelle on merkitty kuusi mahdollista muinaisjäännöstä sekä yksi löytöpaikka.

Alueen arkeologisten selvitysten tilanne on siis varsin hyvä. Nykyään Museovirasto kuitenkin suosittaa, että kaava-alueen arkeologinen inventointi on päivitettävä, mikäli aiemmista inventoinneista on kulunut yli 10 vuotta. Suositus johtuu siitä, että sekä arkeologisen inventoinnin menetelmät että käsitys arkeologisesta perinnöstä muuttuu ajan kuluessa. Näin ollen tulisi osayleiskaava-alueella (pois sulkien Mustavuoren linnoitealue) suorittaa eri periodit kattava yleisinventointi, jonka yhteydessä alueen tunnetut arkeologiset kohteet, mahdolliset muinaisjäännökset ja löytöpaikka tarkastetaan ja arvotetaan sekä etsitään uusia kohteita minimissään muuttuvan maankäytön alueilla. Inventoinnilla tuotetaan ajantasaista tietoa sekä vastuumuseon että kaavoituksen käyttöön kaava-alueella sijaitsevien arkeologisten kohteiden määrästä, sijainnista ja tyypeistä. Mahdollisia muinaisjäännöksiä ja irtolöytöpaikkoja ei merkitä kaavaan.

Alueen historiallista tiestöä esitellään yleispiirteisesti Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (2008) sekä Maisemaselvitys (2009) selvityksissä.

Tutkimuspotentiaalin näkökulmasta erityisen kiinnostavia ovat pois käytöstä jääneet tienrauniot, mutta myös vanhat linjauksensa säilyttäneet ja käytössä olevat tiet, kuten selvityksissä mainittu Sotungintie. Inventoinnissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota alueen historiallisen tiestön säilyneisyyteen ja mahdolliseen suojelutarpeeseen.

Arkeologiset kohteet merkitään kaavaan kohdemerkinnöin tai aluumerkinnöin, mikäli kaavan mitatakaava sallii ja varustettuna asianmukaisilla kaavamääräyksillä. Laajat muinaisjäännösalueet voidaan merkitä aluumerkinnöillä. Museovirasto suosittelee, että maankäytössä tulisi huomioida muinaisjäännösten ympäristön arvot ja välttää maiseman olennaista muuttamista. Lähtökohtaisesti muinaismuistolain suojaamien kiinteiden muinaisjäännösten päälle ei tule osoittaa maankäyttöä. Näin turvataan se, että arkeologinen kulttuuriperintö eli ympäristön vanhin kerrostuma säilyisi muuttuvaan kaupunkirakenteeseen ja väestönkehitykseen liittyvistä muutoksista huolimatta.

Jos osayleiskaavassa osoitetaan muuttuvaa vesialueen käyttöä tai vesirakentamista inventoimattomalle alueelle, on syytä varautua huomioimaan vedenalaisen kulttuuriperinnön inventoinnin tarve. Vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta alueen tutkimustarpeita arvioi Museovirasto ja siellä yhteyshenkilö on intendentti Maija Matikka.

Vastine

Kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutuksia on selvitetty alustavasti jo skenaariovaiheessa, ja arvioinnissa on tunnistettu ja huomioitu alueen kulttuuriympäristön arvot, joista keskeisimpinä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Vaikutusten arviointia tarkennetaan kaavaluonnosvaiheessa.

Kulttuuriympäristöjen ja -maiseman rooli alueen identiteettitekijänä on tunnistettu myös suunnitteluperiaatteissa.

Selvitysaineistoa on täydennetty rakennusinventoinnilla kesällä 2022 kannanotossa esitetyllä tavalla.

Valtatie 7 (Uuden Porvoontien osa Kehä III:n risteyksestä itään, nykyisen 170-tien linja) on huomioitu skenaariovaiheen vaikutusten arvioinnissa (maankäyttöskenaarioiden kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutusten arviointi). Uusi Porvoontie edustaa aikansa valtatie rakentamista. Sen asu on ajan saatossa muuttunut, kun tietä on muokattu kulloisenkin käyttötarpeen mukaan. Myös tien merkitys alueen valtatieksi on muuttunut Porvoonväylän moottoritien rakentamisen myötä. Suunnitteluperiaatteissa olemassa oleva tien linjaus säilyy alueen keskeisenä paikallisesti tärkeänä pääkulkuväylänä.

Arkeologisen inventoinnin päivitystä on tehty 2022–2023, selvitysraportti ei ole vielä valmistunut.

Vesialueiden mahdollinen muuttuva käyttö tarkentuu kaavaluonnosvaiheessa.

2.1.6. Sosiaali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimi pitää tärkeänä raideliikenneyhteyden toteuttamista alueen kehittämisen ja palvelujen saavutettavuuden kannalta. Asukasmäärän kehittyminen tullaan ottamaan huomioon sosiaali- ja terveystoimen palveluverkon suunnittelussa.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluverkkoa tullaan kehittämään asiakastarpeiden pohjalta. Keskitettyjä palveluja täydentävät erilaiset lähipalvelut hyvin saavutettavilla sijaintipaikoilla. Tällä hetkellä suunnittelualueella tiedossa olevana tilatarpeena on kotihoitopalvelujen mahdollinen taukotila, joka olisi hyvä sijoittaa koulun, päiväkodin tai asukastilan yhteyteen.

Vastine

Taukotilan tarve on arvioitu tulevan pitkällä aikavälillä ja se voidaan ratkaista asema-kaavoituksen yhteydessä. Suunnittelun edetessä tehdään yhteistyötä ja arvioita tulevasta palveluverkkotarpeista.

2.1.7. Helen sähköverkko

Helen sähköverkko on tutustunut nähtävillä olleeseen materiaaliin liittyen Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Helsinkiin vuonna 2009 liitetty alue on ns. Vantaan kiilaa lukuun ottamatta Sipoon Energian sähköverkkoaluetta. Vantaan kiilan läpi kulkee Vuosaaresta Vantaan Länsisalmeen Helen Sähkö-

verkon 110 kV voimajohto, jonka olemassaolo tulee huomioida osayleiskaavassa. Suunnittelussa tulee huomioida, että yksittäiset muutokset 110 kV verkossa vaativat koko sähkönsiirtojärjestelmän tarkastelun.

Helen Sähköverkon vastuulla olevaa alueen sähköjakeluverkkoa suunnitellaan aluerakentamisen suunnittelun ja asemakaavoituksen yhteydessä.

Helen Sähköverkko pitää erittäin tärkeänä vuorovaikutteista ja mahdollisimman reaaliaikaista yhteistyötä Helsingin kaupungin kanssa maankäytön suunnitteluun liittyvissä asioissa.

Vastine

Voimajohto huomioidaan osayleiskaavassa. Maankäytön ja sähkönsiirron yhteensovittaminen tarkentuu suunnittelun edetessä.

2.1.8. Helen Oy

Helen on tutustunut nähtävillä olleeseen materiaaliin liittyen Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Hiilineutraali Helen 2030

Käynnissä oleva energiamurros vaikuttaa voimakkaasti Helenin toimintaan. Helenin hallitus on päättänyt lopettaa kivihieleen pohjautuvan lämmöntuotannon Hanasaressa 1.4.2023 mennessä ja Salmisaressa 1.4.2024 mennessä. Päätöksillä on merkittävä vaikutus CO2-päästöjen vähenemään ja näin ollen hiilineutraaliustavoitteiden toteutumiseen. Helenin tavoite on hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä.

Helenissä on käynnissä suuri määrä esiselvitys- ja suunnitteluhankkeita, joilla ratkaistaan tulevat lämmöntuotantomuodot. Keskipitkällä aikavälillä Helen siirtyy hajautettuun energiantuotantoon ja pitkällä aikavälillä ratkaisut voivat perustua uusiin teknologioihin, kuten vihreään vetyyn tai pieniin modulaarisiin ydinvoimaloihin (SMR).

Uuden vähäpäästöisen energiatuotannon rakentaminen Helsinkiin edellyttää tiivistä yhteistyötä kaupungin ja Helenin välillä. Hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen tarkoittaa käytännössä sujuvia ja nopeita kaavoitus-, tontinluovutus- ja lupaprosesseja. Kaupungin rooli on keskeinen kaavoittajana, luvittajana, tontin vuokraajana sekä Helenin omistajana.

Helenin huomioidut osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä osayleiskaavoitukseen Östersundomin alueen osalta maakuntakaava osoittaa osayleiskaava-alueelle laajasti Raideliikenteeseen tukeutuvaa taajamatoimintojen aluetta, jonka toteuttaminen tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kytkeä uuden raideliikennedyhteyden ja aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Energiamurroksen aikakaudelle leimallista on, että energiatuotannon ratkaisut voivat ottaa merkittäviä kehitysaskelia ja uusia ratkaisuja voi nousta esille nopeasti. Energiahuollon näkökulmasta tämä edellyttää joustavuutta maankäytössä ja energiakysymysten laajaa tarkastelua osana suunnittelua koko prosessin ajan.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa alueen kaavoituksen yhdeksi tavoitteeksi nostetaan alueen kokonaiskestävyyttä sekä kaupungin ilmastotavoitteiden huomioimista. Hiilineutraalin kaupungin suunnittelussa energijärjestelmällä on merkittävä rooli. Raideliikenteeseen tukeutuvat asuinalueet tulevat edellyttämään Östersundom alueelle nykytilanteeseen verrattuna oletettavasti merkittävää asukasmäärän lisäystä. Alueen suunnittelun tavoitteissa nostetaan esille monipuolisten asumismuotojen mahdollistamisen, mukaan lukien pientaloasumisen mahdollisuuksien lisäämistä Helsingissä. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää myös alueen energijärjestelmän kehittämisessä monipuolisuutta ja erilaisten ratkaisujen kokonaisuuden hallintaa.

Helen selvittää parhaillaan Porvoon Kilpilahden teollisuusalueen hukkalämpöjen hyödyntämistä kaukolämpöverkostossaan. Kilpilahden hukkalämpöjen hyödyntämisen on suunniteltu perustuvan teollisuusalueelle sijoittuviin lämpöpumppuihin, joiden tuottama lämpö johdetaan pääkaupunkiseudulle suurta lämmönsiirtoputkistoa pitkin kaukolämpöverkon tarvitsemassa lämpötilassa. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on käynnistynyt alkuvuodesta 2022. YVA-ohjelmavaiheessa tarkastellaan seitsemää vaihtoehtoa lämmönsiirtoyhteydelle, joka toteutettaisiin osin maakaivantoon ja osin kalliotunneleihin. Hankkeesta ei ole tehty vielä toteutuspäätöstä. YVA-menettelyn yhteydessä tuotetaan tietoa hankkeen vaihtoehtojen arviointiin ja jatkosuunnittelua varten. Hankkeen toteuttamismahdollisuudet tulee huomioida Östersundomin osayleiskaavoituksessa tarpeellisin osin.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty osayleiskaavoituksen etenemistä vuoden 2022 aikana maankäytön skenaarioiden laadinnalla. Helen osallistuu mielellään jo tässä suunnitteluvaiheessa energiatuotantoon ja -huoltoon liittyvien aiheiden näkökulmasta. Aikaisessa suunnitteluvaiheessa voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tukea hiilineutraalin kaupungin rakentamista ja energiaratkaisujen integroitumista osaksi kaupunkirakennetta.

Lopuksi

Kunnianhimoisten hiilineutraaliustavoitteiden saavuttaminen edellyttää energiantuotannon huomioimista osayleiskaavatasolla mm. osoittamalla toiminnalle riittäviä tilavaroja ja huomioidamalla energiaratkaisut koko suunnittelualueella riittävän aikaisessa vaiheessa.

Helen pitää erittäin tärkeänä vuorovaikutteista ja mahdollisimman reaaliaikaista yhteistyötä Helsingin kaupungin kanssa maankäytön suunnitteluun liittyvissä asioissa.

Vastine

Jatkosuunnittelussa selvitetään tarkemmin uusiutuvien alueellisten energiamuotojen mahdollisuuksia alueella.

Alueen lähtökohtia ja suunnittelutilannetta on käyty läpi Helen Oy:n edustajien kanssa skenaariovaiheessa ja suunnitteluperiaatevaiheessa.

Helsingin kaupunginhallitus on lausunnossaan 28.2.2022 todennut, että Kilpilahden hukkalämpöputki -hankkeessa maakaivantojen osuus tulisi minimoida ja suosia kalliotunnelivaihtoehtoja varsinkin osuuksilla, joissa linjaus tulisi vaikuttamaan maankäyttöön.

Vuoropuhelua maankäyttöskenaarioihin liittyen on käyty Helenin kanssa ja yhteistyötä jatketaan suunnittelun edetessä tarpeen mukaan.

2.1.9. Fingrid Oy

Fingrid Oy lausuu Östersundomin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavaa.

Kaava-alueelle sijoittuu Fingridin 400 kV voimajohto Länsisalmi-Anttila (kuva 1). Lisäksi kaavoituksessa täytyy ottaa huomioon seuraavien voimajohtohankkeiden tarpeet:

400 kV voimajohtohanke Länsisalmi - Vuosaari

- Hankkeen YVA-menettely päättyi vuonna 2007. Jatko-suunnitteluun valittiin YVA menettelyssä tutkittu avojohtoon perustuva vaihtoehto, jossa nykyinen 2 x 110 kV voimajohto puretaan ja uusi 2 x 400 kV voimajohto sijoitetaan sen paikalle.

- Fingrid, alueen jakeluyhtiöt ja Helsingin kaupunki ovat sittemmin käyneet keskustelua YVA-menettelyssä tarkastellun voimajohtoreitin tarkistamisesta maankäyttötarpeiden vuoksi varsinkin Östersundomin yleiskaava-alueella.
- Lisätietoja hankkeen verkkosivuilta www.fingrid.fi/kantaverkko/suunnittelu-jarakentaminen/arkisto/lansisalmivuosaari-yva-menettely.

Länsisalmi– Anttila 400+110 kV voimajohtohanke

- Fingrid on suunnitellut uutta 400 kV + 110 kV voimajohtoyhteyttä Länsisalmen ja Anttilan sähköasemien välillä
- Uuden voimajohtoyhteyden tarpeen taustalla on pääkaupunkiseudun sähkönkulutuksen kasvaminen ja energiantuotannon väheneminen alueella.
- Fingrid on laatinut hankkeesta maakuntakaavoitusta palvelevaa taustaselvityksen vuonna 2018 ja johtoreitti on esitetty Uusimaa-kaavan 2050 liitekartalla E1.
- Uuden voimajohdon sijoittumista on tutkittu vasta karkealla tasolla, mutta maankäytön suunnittelussa tulee turvata uuden voimajohdon toteutusmahdollisuudet.
- Landbon kohdalla on kaksi vaihtoehtoista voimajohtoreittiä ja vaihtoehtoisia poikkileikkausratkaisuja asemakaava-alueen eteläpuolella.
- Paikkatiedot ja lisätietoja voimajohtohankkeen taustaselvityksestä saa Fingridistä Pasi Saarelta (pasi.Saari@fingrid.fi, p. 030 3955178). Pyydämme olemaan yhteydessä, mikäli voimajohtoreitin merkintä yleiskaavaan vaatii tarkempaa pohdintaa.

Muistutamme yleisesti seuraavista asioista, jotka on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa:

- Kaavoituksen täytyy mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävien voimansiirtoyhteyksien ylläpito ja kehittäminen.
- Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.
- Lunastetulle voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita. Rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia.

Voimajohdon suhdetta maankäyttöön asioita käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa Ohje voimajohtojen huomioon ottamiseen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maankäytön suunnittelussa, joka on ladattavissa Fingridin Internet-sivuilta <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/voimajohtoalueidenhyodyntaminen/ohjeita-kaavoittajalle/>.

Toimitamme tarvittaessa tarkempia tietoja voimajohtoista ja niiden tilantarpeesta. Fingrid osallistuu mielellään kaavoitukseen lausuntojen antajana sekä muutoinkin keskusteluun maankäytön ja rakentamisen tarpeiden yhteensovituksista.

Tarkemmassa suunnittelussa voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto (risteamalausunnot@fingrid.fi).

Yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnon mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi tai kirjallisena osoitteella Fingrid Oyj, Maankäyttö ja ympäristö, PL 530, 00101 HELSINKI.

Fingridin voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. Tämä lausunto koskee vain Fingrid Oyj:n voimajohtoja.

Vastine

Voimajohdot ja voimajohtohankkeet huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa ja tehdään tarvittaessa yhteistyötä.

2.1.10. Sipoon Energia

Sipoon Energia lausuu seuraavaa.

Verkkoliiketoiminta:

Suunnittelualueella sijaitsee nykyinen Landbon sähköasema sekä 110kV ilmajohtoverkkoa. Tulevaisuutta ja alueen sähkötarpeen kasvua ajatellen tarvitsisimme varata paikan uudelle sähköasemalle, joka olisi mahdollista sijoittaa olemassa olevan johtoalueen läheisyyteen, Landbon sähköasemasta länteen. Asiasta on keskusteltu Helsingin kaupungin Östersundom-projektin henkilöiden kanssa vuonna 2010 ja 2011.

Sipoon Energialla on samalla myös tarve uuteen 110 kV:n johtoreittivaraukseen edellämainitulle sähköasemalle. Johto on tarvittaessa tarkoitettu sijoittamaan nykyisten voimajohtojen rinnalle, uudelta sähköasemalta länteen.

Tuotantoliiketoiminta:

Ei lausuttavaa.

Vastine

Tarkennetaan kaavaluonnosvaiheessa.

2.2. Yhdistykset ja seurat

2.2.1. Nuorisoneuvosto

Östersundomin osayleiskaavan laatimisen aloittaminen on tärkeä askel parempaan suuntaan. Osayleiskaava ratkaisee nykyisen ongelmallisen tilanteen, jossa yhdellä Helsingin suurpiireistä ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Nuoret on otettava osayleiskaavan laatimisessa erityisesti huomioon, heidän ollessa varsinaisesti alueen tulevia uusia asukkaita. Tämän takia suunnitteluprosessissa on kuultava erityisesti alueen nuoria ja heidän näkemyksiään. Nuoriso-neuvosto pyytää, että nuorisoneuvostolta pyydetään lausunto, kun kaavaluonnos ja -ehdotus asetetaan nähtäville.

Nuorisoneuvosto lausuu itse osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetyistä osayleiskaavan tavoitteista erillisellä kirjeellä, kun nuorisoneuvoston toimintasuunnitelma on vahvistettu.

Pyydän, että alla olevaan osoitteeseen lähetetään tieto kaupunkiympäristölautakunnan kaavaa koskevista päätöksistä, sekä kaavan lopullista hyväksymistä koskevasta päätöksestä.

Vastine

Nuorisoneuvostolta pyydetään lausunto osayleiskaavan luonnoksesta ja ehdotuksesta.

2.2.2. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ovat tutustunut huolellisesti nyt nähtävillä olleeseen Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja lausuu siitä mielipiteenään seuraavaa.

Korkein hallinto-oikeus kumosi päätöksessään toukokuussa 2021 Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhdessä laatiman Östersundomin yleiskaavan lainvastaisena. Perusteluna päätökselle oli se, että KHO:n mukaan kaava ei ottanut yleiskaavatasolta vaadittavalla tavalla riittävästi huomioon alueen merkittäviä luontoarvoja. Erityisesti päätös koski Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -alueeseen rajautuvia metsäalueita. Kuntien yhteinen yleiskaava jätti kokonaan ottamatta kantaa suojellun alueen reunavyöhykkeiden arvokkaiden metsäalueiden tulevaisuuteen, lykäten niiden suunnitteluratkaisut myöhempään asemakaavavaiheeseen, jolloin koko Östersundomin luontoalueiden kokonaistarkastelu ei enää olisi mahdollista.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys, Vantaan ympäristöyhdistys, Sipoon luonnonsuojelijat ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri laativat kumotulle yleiskaavalle yhteistyössä aikanaan Varjokaavan (<https://varjokaava.fi/>). Vaihtoehtokaavan tavoitteena oli toteuttaa Östersundomin yleiskaava-alueelle vaihtoehtoinen maankäytön suunnitelma, joka minimoisi rakentamisen aiheuttamat haitat luontoympäristölle ja huomioisi myös ilmastonmuutoksen tuomat haasteet yhdyskuntasuunnittelun osalta. Varjokaavassa ekologia ja luonto määrittivät, minne voidaan ja minne kannattaa rakentaa. Hankkeen toteuttajaosapuolena oli designtoimisto dadadotank.

Kumotun kuntien yhteisen Östersundomin yleiskaavan valmistelu käynnistyi jo yli kymmenen vuotta sitten ja moni asia on ehtinyt muuttua kaupunkisuunnittelussa sekä suhtautumisessa luontoalueiden asemaan pääkaupungissa. Helsingin metsä- ja puustoisien verkoston sekä niittyverkostojen kehittämistavoitteet, viimeisimmän luonnonsuojeluohjelman laajat uudet luonnonsuojelualueet, luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta käyty keskustelu, uusi LUMO-ohjelma, valmisteilla oleva kulttuuriympäristöohjelma, sekä tuoreen kaupunginvaltuuston hyväksymä uusi kaupunkistrategia kertovat kaikki hyvään suuntaan kääntyneestä muutoksesta suhtautumisessa helsinkiläiseen kaupunkiluontoon.

Mielestämme tämän orastavan positiivisen keskusteluilmapiiirin tulisi kuitenkin näkyä vihdoinkin myös konkreettisesti yleiskaavataso suunnittelussa. Nyt Östersundomissa tähän on erinomainen mahdollisuus, kun kokonaan uuden sekä myös alueena aiemmasta hyvin eri tavalla rajatun osayleiskaavan suunnittelu on käynnistynyt ja moni asia joudutaan joka tapauksessa miettimään perusteellisesti uudelleen. Uusi tilanne tulisi nyt nähdä positiivisesti uutena mahdollisuutena tarkastella koko suunnittelualuetta uudelleen siten, että Östersundomin merkittävät luonto- ja kulttuuriympäristöarvot huomioidaan kumottua kaavahanketta paremmin ja yleiskaavatyö synkronoidaan heti alkuvaiheessa myös pian käynnistyvän Helsingin uuden luonnonsuojelualueohjelman suunnitteluun.

Suunnittelu aloitetaan määrittelemällä virkistysalueiden, säilytettävien arvokkaiden luontokohteiden ja ekologisten yhteyksien rajaukset niin tarkasti kuin se on mahdollista OAS-vaiheessa. Jäljempänä on pyritty arvioimaan Östersundomin osayleiskaavaan liittyviä luontoselvitystarpeita suhteessa kaava-alueen ilmeisiin ja mahdollisiin merkittäviin luontotyyppi- ja lajistoarvoihin, tehtyihin selvityksiin sekä niiden ajantasaisuuteen. Tämän jälkeen esitetään huomioita kohteiden arvottamisesta sekä listataan eräitä keskeisen tärkeitä luontokohteita, jotka vähintään tulee osoittaa tulevassa kaavassa SL-varauksiksi. Lopuksi esitetään muutamia yleisiä huomioita maanmassojen hallinnasta sekä kaupunkirakenteen yhteensovittamisesta Östersundomin luontoarvojen kanssa.

Ekologinen verkosto ja keskeisten ekologisten yhteyksien määrittely

Kaava-alueen laajuuden ja sijainnin (= alueella keskeinen rooli pk-seudun ja Itä-Uudenmaan länsipuoliskonekologisessa verkostossa) takia on erityisen tärkeää, että käytössä on objektiivisesti laadittu, myös kaava-alueen ulkopuolisen tilanteen ja yhteystarpeet huomioiva tarkastelu keskeisestä ekologisesta verkostosta. Helsingin luontotietojärjestelmästä, LTJ:stä, löytyvä metsäverkkoselvitys (kuva 1) tunnistaa melko hyvin keskeisimmät etelä-pohjoissuuntaiset yhteydet. Kaavan jatkotyöstössä nämä yhteydet tulee säilyttää toimivina eli riittävän leveinä ja luonnonsuojelubiologisesti laadukkaina. Kaavaratkaisuissa tulee aikaisempaa paremmin huomioida myös se, että niillä kaikilla on merkittäviä, ekoyhteydestä riippumattomia luontoarvoja.

Kaavahanketta koskevat itä-länsisuuntaiset ekologiset yhteydet ovat koko 2000-luvun heikentyneet. Nykyisistä yhteyksistä tärkein ja parhaiten säilynyt on Sipoonkorven eteläosaa myötäilevä runsasmetsäinen yhteys. Tämän ohella tulee huomioida myös Talosaarta, Karhusaaren metsiä sekä sisäsaaristoa myöten kulkeva yhteystarve. LTJ:stä puuttuu lisäksi Porvoonväylää eteläpuolelta myötäilevä ekologinen yhteys. Vaikka tämä yhteys onkin 2000-luvulla osin vakavasti heikentynyt, lienee sillä merkitystä ainakin sille lajistolle, joka pystyy leviämään erilaisia, melko lähekkäisiä, metsäisiä ”askelkiviä” hyödyntäen. Kyseiset tärkeimmät askelkivet, varsinkin väylän eteläpuoliset paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat luonnon ydinalueet tulee kaavoituksessa tunnistaa ja säilyttää.

Esitys: Kaavahankkeen yhteydessä tulee laatia ajantasainen ekologisen verkoston ja niihin kohdistuvien vaikutusten tarkastelu, jossa huomioidaan jo tunnistettujen etelä-pohjoissuuntaisten ekologisten yhteyksien ohella eri merkittävyydellisen luonnon ydinalueet. Lisäksi tulee määritellä ne luontoalueet, joilla on fyysisen kytkeytymisen tai lähekkäisen askelkivi-tyyppisen sijainnin takia ilmeistä merkitystä luontokohteiden itä-länsisuuntaisen kytkeytymisen säilyttämisen kannalta.

Luontoselvitykset

Östersundomin yleiskaava-alueelta on kertynyt 2000-luvun aikana runsaasti kaavoituksen ja luontovaikutusten arvioinnin kannalta tärkeää luontotyyppi- ja lajitason luontotietoa. Viimeksi kaupunki on täydentänyt tietopohjaa alueen uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lehto-, korpi-, räme- ja pienvesiluontotyypeistä. Olemassa olevan tiedon kunnioitettavasta määrästä huolimatta monet luontoarvojen kannalta keskeiset osa-alueet tunnetaan edelleen puutteellisesti varsinkin metsäisten luontoarvojen osalta. Osa kerätystä luontotiedosta on myös selvästi vanhentunutta.

Kaavoitus ei edellytä kaikkien mahdollisten luontotyyppi- ja lajistoarvojen selvittämistä varsinkin yleiskaavatasolla. Sen sijaan kaavan valmistelun yhteydessä on oltava selvillä ainakin kyseisen kaavataso mitassa merkittävimmistä luontoarvoista ja niiden säilyttämisen kannalta tärkeistä alueista. Liiallinen painottuminen esimerkiksi luontodirektiivin IV liitteen lajeihin ei riitä tunnistamaan hankealueen olennaisimpia, metsäluontoarvoihin painottuvia, valtakunnallisia, maakunnallisia ja paikallisesti erittäin arvokkaita luontoalueita. Siksi olemme pyrkineet auttamaan kaavahanketta tekemällä arvion erilaisten luontotyyppi- ja lajitason selvitysten nykyisestä riittävyydestä sekä täydennystarpeista. Lisäksi arvioon on liitetty ehdotus joukosta täsmäselvityksiä, joilla olennaisimpia tietokatveja voisi arviomme mukaan kustannustehokkaasti poistaa. Melko kattava ja tavanomaista laadukkaampi luontotietopohja palvelee joka tapauksessa yleiskaavan ohella myös tulevaa asemakaavoitusta, joten siksi selvityksiin kannattaa juuri nyt (2022–2023) erityisesti resurssoida.

Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitykset

Kaava-alueella ei ole missään vaiheessa toteutettu yhtenäisillä käytännöillä ja kriteereillä uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien sekä useampaa luontotyyppiä edustavien laajempien luontoarvokohteiden selvitystä.

Kaavan selvitysaineistoihin sisältyvä Liitosalueen eteläosan kasvillisuus selvitys (Enviro 2011, maastotyöt tehty 2008) sisältää merkittävän määrän sen ajan selvityskäytännöllä kerättyä ja arvoitettua luontotyyppitason tietoa varsinkin pienialaisten ns. lakikohteiden sijainnista ja sen hetkestä tilasta Porvoonväylän eteläpuolisella alueella. Selvityksessä arvokkaiksi todetuissa erityiskohteissa kokonaisluontoarvojen hahmottamisen sijasta ylikorostuvat ehdottomasti liikaa niukka puustoiset jouto- ja kitumaan kalliokuviot, vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset rehevät tai niukka puustoiset korvet, jouto- ja kitumaan niukka puustoiset nevat ja rämeet, vesitaloudeltaan säilyneet lammot, pikkupurot ja -norot, erilaiset luhtabiotoopit sekä ympäristöstään selvästi erottuvat, tavanomaisesta lehtoluonnosta erottuvat erityisen monipuoliset lehdot.

Vakavia puutteita on erityisesti laajempien luontoarvokeskittymien tunnistamisessa, METSO-arvojen huomioinnissa sekä ylipäänsä luonnontilaisen kaltaisten, lahoppuustoitien tai muuten arvokkaiden kangasmetsien tunnistamisessa ja huomioinnissa. Selvityksessä on myös todettu selvitetyn ”Natura-luontotyyppien esiintyminen Natura-alueisiin rajautuvista kohteista”. Jälkimmäinen arviointi on vuoden 2022 tietopohjan perusteella muuttunut selvästi vanhentuneeksi eli mm. boreaalisia luonnonmetsiä on Natura-alueiden liepeillä huomattavasti tunnistettua enemmän.

Osaltaan selvityksen maastotöistä kulunut aika (14 vuotta) on myös muuttanut monien luontoaluiden arvoa ja tilaa, osin harjoitetun metsätalouden takia heikommaksi, mutta pääosin luonnontilaistumisen ja lahoppuunmäärien kasvun takia paremmaksi.

Östersundomin maanlajitusalueen YVA-selvitys luontoselvityksineen (Sito 2015) kattaa osan kaava-alueesta. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin antamassa lausunnossa (<https://old.sll.fi/uusimaa/kannanotot/ostersundom-maa-aines-yva-pdf>) on identifioitu ja yksilöity lukuisia kyseiseen luontoselvitykseen sisältyviä luontotyyppien luokittelun ja tunnistamiseen liittyviä merkittäviä virheitä. Erityisen puutteelliseksi on osoittautunut lehtojen, korprien sekä luonnonsuojelullisesti erityisen arvokkaiden kangasmetsien tunnistaminen. Selvityksessä myös väitetään tunnistetun uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit, vaikka kaikki kangasmetsiin liittyvät luontotyypit on jätetty selvittämisen ja arvottamisen ulkopuolelle. Merkittävä osa selvitysalueen uhanalaisista lehtokuvioista on niin ikään jäänyt tunnistamatta, koska kuvioiden lehtoluonnetta ei ole tunnistettu.

Helsingin kaupungin vuosina 2017–2019 toteuttama luontotyyppiselvitys ei olennaisesti paranna tietopohjaa Östersundomin alueen arvokkaista luontokohteista. Pääsyyinä siihen on, että keskeisessä roolissa olevat kangas- ja kalliometsien luontotyypit on jätetty selvittämättä ja merkittävä osa arvokkaista lehtoista on jäänyt edelleen tunnistamatta.

Esitys: Kaava-alueella tulee toteuttaa kattava luontotyyppiselvitys, jossa tunnistetaan ja arvotetaan myös uhanalaiset ja silmälläpidettävät kangasmetsäluontotyypit (= luontotyyppien puustoltaan luonnontilaisen kaltaiset edustajat) sekä kalliometsät (Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi). Erityistä huomiota tulee kiinnittää erilaisten lehtoluontotyyppien aikaisempaa kattavaan tunnistamiseen. Kartoituksen osana tulee myös tunnistaa yhtä kasvillisuuskuviota laajemmat, usein monia erilaisia luontotyyppisiä sisältävät luonnontilaisen kaltaiset tai muuten arvokkaat luontokohteet. Olennaista on myös arvioida näiden sekä jo aikaisemmin arvokkaiksi todettujen luontokohteiden mahdollinen maakunnallinen merkitys käyttäen Uudenmaan liiton kriteeristöä (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6297/Luonnonymparistojen_arvottamisen_kriteeristo_Uudellemaalle_E119.pdf).

METSO-arvojen selvitys

Hankealueen Helsingin tuolloin omistamilla metsäalueilla on toteutettu 2011 melko kattava METSO-elinympäristöjen selvitys. Jonkin verran puutteita pääosin laadukkaaseen selvitykseen on jäänyt varsinkin luokan III kohteiden sekä osin myös luokan II kangasmetsäkohteiden tunnistamisen osalta.

Vuonna 2011 muiden omistajien kuin Helsingin omistamilla palstoilla ei ole tehty missään vaiheessa METSO-selvityksiä. Tietopuute koskee myös niitä satoja metsähehtaareita, jotka Helsingin kaupunki on vuoden 2011 jälkeen hankkinut kaava-alueelta (ks. kuvat 2 ja 3).

METSO-kriteereitä on tarkistettu 2016 (Syrjänen ym. 2016) ja lisäksi 11 vuodessa monen metsikkökuvion luonne on etenkin lahopuumäärien kasvun sekä metsien luonnontilaistumisen takia muuttunut olennaisesti.

METSO-elinympäristöjen kriteereillä on myös selkeä kytkentä Uudenmaan liiton asiantuntijatyönä laatimiin kriteereihin, joiden avulla on mahdollista tunnistaa erilaiset vähintään maakunnallisesti arvokkaat luontoalueet Uudenmaan alueella (Uudenmaan liitto 2012).

Esitys: METSO-selvitys tulee uusina koko hankealueen metsäisissä ympäristöissä käyttäen vuoden 2016 kriteereitä. Tietoja kerättäessä ja kohteita arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös vähintään maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteeristön kannalta tärkeän tiedon keräämiseen.

Pienvesiarvojen sekä vesilain 11 § luontotyyppien riittävä selvittäminen ja tunnistaminen

Kaavan selvitysaineistoihin sisältyy vuonna 2010 tehty selvitys koko hankealueen puroista. Norojen osalta selvitys ei selvästikään ole kattava. Selvitys on monen tekijän osalta laadukas, mutta purojen arvottamista esimerkiksi luonnontilaisuuden, biologisten arvojen sekä reuna-biotooppien luontoarvojen perusteella ei ole tehty. Selvityksessä ei myöskään ole arvioitu sitä, mitkä purot tai purojen osuudet täyttävät vesilain 11 § mukaisen suojeltavan vesiluontotyyppien kriteerit. Selvityksen liitekartalta 3 löytyvä jako uomaltaan muokattuihin ja uomaltaan luonnontilaisuuteen nostaa kuitenkin melko hyvin esille ne keskeiset purot ja purojen osuudet, joiden tulisi uoman luonnontilan kaltaisuuden takia nauttia vesilain luontotyyppisuojausta myös kaava-hankkeiden vaikutuksia vastaan.

Helsingin kaupungin vuosina 2017–2020 toteuttamassa uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien arvioinnissa on saatu jonkin verran lisätietoa myös Östersundomin kaava-alueen pienvesistä, mutta kattavaa kokonaiskuvaa esimerkiksi noista vesilain 11 § kriteerit täyttävistä kohteista tämäkään selvitys ei anna.

Alueella tehtyjen muiden luontoselvitysten kasvillisuusselvityksissä on tunnistettu yksittäisiä arvokkaita noroja sekä kerätty tietoa lampien tilasta ja kasvillisuudesta. Kaava-alueen norojen selvitystilanteen kattavuus jää hieman epävarmaksi kuten myös se, onko kaava-alueen vähien lampien luonne mahdollisina vesilain 11 § kohteina arvioitu.

Esitys: Hankealueen osalta on ilmeisiä perusteita täydentää tietopohjaa uomaltaan luonnontilaisen tai luonnontilaisen kaltaisten norojen esiintymisestä. Lisäksi on syytä arvioida se, mitkä selvitysalueen lammista, puroista, puro-osuuksista sekä noroista täyttävät vesilain 11 § kriteerit. Kohteen purojen biologisista arvoista (mm. Punaisen kirjan hyönteiset ja sammaleet) olisi hyödyllistä hankkia täsmäselvityksillä lisätietoa.

Perinnebiotoopit ja niiden lajistolle erityisen tärkeät muut korvaavat ympäristöt

Kaava-alueella on runsaasti erilaisia pelto- ja niittybiotooppeja sekä erilaisia ihmisvaikutteisia muita ympäristöjä, joilla on hyvää potentiaalia toimia vaatelialaan, perinnebiotooppeja suosivan lajiston toissijaisina elinympäristöinä. Tähän mennessä tehdyissä selvityksissä nämä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuuden kannalta keskeiset arvot ovat jääneet selvästi aliselvitetyiksi.

Esitys: Kaava-alueen osalta on syytä parantaa tietopohjaa mahdollisten arvokkaiden perinnebiotooppien sekä muiden niiden vaatelialle ja uhanalaiselle lajistolle tärkeiden alueiden sijainnista ja nykyluonteesta. Selvityksiä on syytä kohdentaa erityisesti niille alueille, joihin kohdistuu ilmeisiä rakentamispaineita.

Geologiset arvot

Hankealueella on useita Suomen ympäristökeskuksen valtakunnallisessa kallioalueselvityksessä (Husa & Teeriaho 2004a) paikallisesti arvokkaiksi todettuja kalliomuodostelmia (Hältingberget, Dagsverksberget) ja yksi valtakunnallisesti arvokkaaksi todettu (Husa & Teeriaho 2004b) alue eli Kasaberget. Lisäksi kaava-alueella on muita kiinnostavia ja osin melko laaja-alaisia kalliomuodostelmia, jotka eivät ilmeisesti aikanaan ole olleet kallioselvityksien piirissä eivätkä siten myöskään arvottamisen kohteena. Helsingin kaupungin LTJ on kaava-alueen geologisia arvoja koskevan tiedon osalta ilmeisen puutteellinen eikä siinä ole Hältingbergetin aluetta lukuun ottamatta huomioitu muun muassa noita Suomen ympäristökeskuksen selvityksissä mainittuja paikallisesti arvokkaiksi todettuja kohteita.

Esitys: Hankealueella on perusteita luonoltaan tai maisemiltaan arvokkaita kallioalueita koskevaan kokonaistarkasteluun. Selvityskohteiden valinnassa, maastonselvityksissä sekä kohteiden arvottamisessa tulee kiinnittää huomiota geologisten arvojen, maisema-arvojen sekä kalliokasvillisuuteen liittyvien arvojen ohella niin ikään alueiden merkitykseen uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien suojelun kannalta. Metsäisillä kohteilla huomio tulee kiinnittää myös puuston luonnontilaan, ikivanhoihin puuyksilöihin sekä lahopuun esiintymiseen.

Lajitsoelvitykset

Lepakot

Helmikuussa 2022 nähtävillä olevassa osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan, että Östersundomin lepakkoselvitys valmistuu 2022. Selvityksen kohdentumisesta sekä toteutustavasta ei kuitenkaan anneta lisätietoja, mikä on suuri ongelma huomioiden hankealueen aikaisempien lepakkoselvitysten fataaleiksi osoittautuneet ongelmat ajoituksen ja toteutustavan osalta. Koko kaava-alueen kattavalle lepakkoselvitykselle on joka tapauksessa selkeät asiaperusteet.

Vuoden 2015 selvitys Östersundomin vaihtoehtoisilla maanläjitysalueilla tehtiin osin liian myöhään (10.7–15.8), mikä selvityksessä rehellisesti myös myönnetään. Nykyinen kartoitusohje korostaa sitä, että kartoitukset tulee tehdä kesä-, heinä- ja elokuulla.

Käytetty selvitysmetodi on vuoden 2015 selvityksessä sisältänyt pelkästään yöaikaista lepakkohavainnointia detektorilla ja vielä isoilla pinta-aloilla. Selvityksen perusteella ei ole tosiasiaassa ollut minkäänasteisia mahdollisuuksia paikallistaa hankealueen metsäosilla tai rakennuksissa mahdollisesti sijaitsevia lepakoiden päiväpiiloja tai talvehtimispaikkoja. Havainnoinnissa ei myöskään ole käytetty lainkaan passiiviseurantalaitteita. Näiden tuottama lepakkotieto on jo vuosia sitten todettu keskeisen tärkeäksi työvälineeksi lepakkojen liikkumisen ja alueidenkäytön luotettavassa dokumentoinnissa.

Esitys: Hankealueella on perusteita selvityttää huomattavilla pinta-aloilla lepakoille mahdollisesti tärkeät luokkien I, II ja III lepakkoalueet käyttäen sekä mukana kuljetettavia detektoreita että erityisen potentiaalisilla osa-alueilla passiiviseurantalaitteita. On toivottavaa, että luvattu Östersundomin lepakkoselvitys toteutetaan tältä osin mallikelpoisesti kiinnittäen huomiota erityisesti niihin osa-alueisiin, joihin suurin maankäytön muutospainetta kohdistuu.

Korennot

Laji.fi-tietojärjestelmässä on havaintoja useista luontodirektiivin liitteen IV korentolajeista kaava-alueelta (ainakin sirolampikorento, idänkirsikorento) tai sen välittömästä läheisyydestä (lummelampikorento, täplälampikorento).

Esitys: Ainakin Stora Dammenin, sen pohjoispuolisen Lilla Dammenin (Porvoonväylän pohjoispuoli) ja Gumbölen lampien osalta on tarpeen tehdä korentoselvitys. Lisäksi on syytä päivittää Hältingträskin osalta maanläjityshankkeen vaikutusarviointiin liittyvä vuoden 2015 selvitys.

Kirjoverkkoperhonen

Kirjoverkkoperhonen on Etelä-Suomessa melko yleinen ja vakiintunut perhoslaji, joka on arvioitu uhanalaistarkastelussa säilyväksi (LC). Kuitenkin se on luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka esiintyminen on perusteltua selvittää vähintäänkin lajille selvästi potentiaalisten kallio- ja kangasmetsäalueiden osalta. Pelkästään laji.fi:ssä on kaava-alueelta parisenkymmentä 2000-luvun havaintoa. Osa esiintymispaikoista on kaatuneen yleiskaavan rakentamisvarauksilta yms.

Kirjoverkkoperhosen esiintymistä kaava-alueella on ilmeisesti selvitetty vain maanläjitysvaihtoehtojen YVA-hankkeen yhteydessä 2015. Kyseisen selvityksen raportissa todetaan kyseisenä kesänä päiväperhosia olleen ”poikkeuksellisen vähän”. Raportin yhteydessä oleville kartoille rajatut varsinaiset tarkemman selvityksen alueet on rajattu ilmeisen tiukoilla kriteereillä vain kaikkein potentiaalisimmista kohteista, mikä antaa perusteita täydentää selvityksiä myös YVA:n selvityskohteilla.

Esitys: Kirjoverkkoperhoselle tärkeät alueet on syytä selvittää koko kaava-alueelta. Samassa yhteydessä on syytä huomioida ja selvittää mahdollisuuksien mukaan myös muita Punaisen kirjan perhoslajeja, joista selvitysalueelta on aikaisempia havaintoja (laji.fi-järjestelmässä havaintoja noin 20 Punaisen kirjan perhoslajista).

Viitasammakko

Nähtävillä helmikuussa 2022 olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan, että täydentävä viitasammakkoselvitys valmistuu 2022. Mitään tarkempaa tietoa selvityksen kohdentumisesta ei anneta.

Esitys: Viitasammakkoon liittyvät selvitykset on syytä toteuttaa kaikilla lajille potentiaalisesti soveltuviksi arvioiduilla kohteilla (lammet, lampareet, purot, isoimmat ojat).

Linnusto

Helsingin LTJ:ssä on onnistuneesti tunnistettu tärkeinä lintualueina kaava-alueen keskeisimmät metsä- ja peltovaltaiset osa-alueet. Erityisen arvokkaita suojelemattomista alueista ovat Eteläinen Sipoonkorpi sekä Talosaaren laitumet, mutta tärkeitä ovat myös Immersbackan metsäalue, Itäsalmen metsät, Talosaaren metsä, Sjöängens, Kasabergetin metsäalue (osin suojeltu) sekä Östersundominlahden lintualueen suojelemattomat osat.

Isolla kaava-alueella on linnustotietojen osalta selvästikin eri tasoisesti selvitettyjä alueita, joissa varsinkin tiedot eräistä harvalukuisemmista, suojelu- ja huomiointitoimien kannalta tärkeistä lajeista ovat edelleen osin puutteellisia.

Linnustoarvojen huomiointin ja linnustovaikutusten asiallisen arvioinnin osalta esiintymistietojen puutteita suurempi ongelma ovat kuitenkin edelleen puutteelliset ja yksipuoliset vaikutusarviointit.

Esitys: Lisäselvitystarpeita liittyy lähinnä eräiden harvalukuisten lajien (petolinnut, tikat, kanalinnut) esiintymisen tarkempaan selvittämiseen oikeana aikana tehtyjen täsmäselvitysten sekä olemassa olevan harrastajatiedon kokoamisen avulla. Olennaisen tärkeää on arvioida aikaisempaa paremmin kaavan vaikutukset tiedossa oleviin LTJ:n arvokkaisiin lintualueisiin. Myös Sipoonkorven Natura 2000-alueen osalta on syytä tehdä aikaisempaa laadukkaampi ja syvällisempi linnustovaikutusten arviointi, jossa huomioidaan myös Sipoonkorven metsämantereeseen mahdollisen supistumisen sekä nykyisten ekologisten yhteyksien heikkenemisen vaikutukset.

Lahokaviosammal

Kaava-alueelta on kertynyt havaintoja tästä rauhoitetusta sammallajista Olli Mannisen vuosina 2017 ja 2018 tekemien epäkattavien maastokäyntien yhteydessä. Laji on vasta 2019 opittu tunnistamaan täysikasvuisten sammalyksilöiden ohella myös ns. protoneemavaiheen (alkeisrihmavaihe) yksilöistä, mikä on moninkertaistanut havaintojen määrän.

Kaava-alueella on runsaasti sellaisia metsiä, joilla on kasvupaikkojen luonteen, kosteusolojen sekä lahoppuun runsaan esiintymisen perusteella potentiaalia olla huomattavan tärkeitä lahokaviosammalen esiintymiskeskittymiä. Tällaisten tavanomaista selvästi tärkeämpien ja elinvoimaisempien esiintymiskeskittymien selvittäminen ja huomiointi on perusteltua myös osayleiskaavatasolla, vaikka lajin yksittäisten esiintymislaikkujen kaavalliseen erityishuomiointiin osayleiskaavatasolla ei lajia koskevan nykytiedon perusteella välttämätöntä tarvetta olisikaan.

Esitys: Kaava-alueella tulee toteuttaa lahokaviosammalselvitys, jonka tavoitteena on määrittää lajin säilymisen kannalta keskeisimmät, runsaasti esiintymiä sisältävät osa-alueet. Selvitykset on syytä kohdentaa niille maankäytön muutosalueille, joissa on pinta-alallisesti merkittäviä keskittymiä kuusivaltaisia kosteapohjaisia reheviä tai keskireheviä kangasmetsiä, korpia, korpimuuttumia ja -turvekankaita, kuusivaltaisia lehtoja tai erilaisia puronvarsia. Erityisen keskeiset selvitysalueet painottuvat Porvoonväylän pohjoispuolelle.

Kääväkkäät

Kääpäselvitykset on todettu kustannustehokkaaksi tavaksi tunnistaa lahoppuulajistoltaan monipuoliset metsät. Lisäksi pääkaupunkiseudun Viherkehän alueelta on olemassa runsaasti Metsähallituksen sekä kaupunkien teettämiä kääpäselvityksiä, jolloin erilaisten alueiden suojeluarvon vertailu on mahdollista.

Hankealueella on runsaasti metsiä, joissa on eri-ikäisen lahoppuun runsaan esiintymisen takia korkea potentiaali uhanalaisten ja vaatelioiden kääpä-, orvakka- ja orakaslajiston esiintymiselle. Tähän mennessä varsinaisia selvityksiä on tehty Helsingin kaupungin toimesta vain Landbon länsipuolella (2011), Kantarnäsbergetin alueella (2011), Norrbergetin alueella (2019) sekä Kasabergetin, Marbackenin, Ribbingön sekä Talosaaren metsäalueilla (2021).

Esitys: Kääpäselvityksiä kannattaisi tehdä ainakin kaava-alueen merkittävimmillä lahoppuustoisten kallio-, kangas- ja lehtometsien keskittymillä. Seka- tai lehtipuuvalltaisten, runsaasti lahoppuuta sisältävien lehtojen osalta perusteita olisi myös orvakoiden ja orakkaiden selvittämiseen.

Isolampisukeltaja

Laji on uhanalaistarkastelussa valtakunnallisesti säilyväksi arvioitu IV liitteen kovakuoriaislaji, jolla on kuitenkin sama juridinen asema kuin esimerkiksi liito-oravalla ja viitasammakolla. Laji.fi:ssä on lajista huomattavan vähän havaintoja pääkaupunkiseudulta, itäsuunnasta ei oikeastaan lainkaan. Lienee lajina aliselvitetty.

Esitys: Lajin täsmäselvittäminen sille soveltuviin kaava-alueen elinympäristöissä on perusteltavissa ainakin tilanteissa, joissa näihin kohdentuu muuttavaa maankäyttöä.

Liito-orava

Östersundomin maanlajityshankkeen YVA:n yhteydessä on 2015 selvitetty hankevaihtoehtojen liito-oravatilanne, ilman havaintoja. Lajista ei myöskään ole aikaisempia varmoja tietoja Östersundomin kaava-alueelta eikä myöskään laji.fi:ssä lähialueiden havaintoja Helsingin, Sipoon tai Vantaan osalta. Vantaan osalta laji.fi-järjestelmä on kuitenkin liito-oravatiedon suhteen osin puutteellinen eli lajia on havaittu muutamia vuosia sitten Vaaralan alueelta (Kuussillantien metsä),

josta kaava-alueen reunaan on vain 2 km (välissä tosin tehokkaaksi leviämiseksi laskettava Kehä III).

Arvio: Ei perusteita tehdä liito-oravaselvityksiä tai ainakaan näitä selvityksiä ei voi asiaperusteilla priorisoida erityisen tärkeiksi.

Puronotkojen hyönteiset

Kohteella on useita biologisesti monipuolisia puroja, joihin liittyy arvokasta lehtoluontoa sekä erilaisia lahoppuustoisia biotooppeja.

Esitys: Kaava-alueen purojen ja niihin liittyvien reunabiotooppien hyönteislajisto kannattaisi selvittää tarkemmin.

Olemassa olevan lajistotiedon hyödyntämisestä

Toivomme, että kaupunki osana kaavatyötä kerää kaavaprosessin yhteiseen tietovarastoon olemassa olevan, kaavan luontovaikutusten kannalta validin lajistotiedon. Laji.fi-tietojärjestelmän luotettavista tiedoista olisi hyvä tehdä yhteenveto. Lisäksi tulisi selvittää esimerkiksi kyselyllä se, onko erilaisille lajiharrastusjärjestöille kertynyt tieto kaavaprosessin käytössä.

Omasta puolestamme toimitamme kaavaprosessin käyttöön Olli Mannisen Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle toimittamia lajistotietoja hänen kaava-alueelle 2015, 2017 ja 2018 tekemistään maastokäynneiltä (liitteet 2 ja 3 ohessa). Aineistot auttavat paikallistamaan monia luontoarvojen kannalta keskeisiä metsäisiä luontoalueita. Niitä on syytä käyttää toisaalta huonosti harkittujen rakentamisvarausten poissulkemiseen, toisaalta säilyttävien ja suojelevien ratkaisujen kohdentamiseen. Näiden epäkattavien käyntienkin tulokset antavat osaltaan viitteitä tiettyjen osaluoiden huomattavan korkeasta lajistopotentialista ja antavat samalla perusteita tehdä eräitä mielipiteessämme ehdotettuja lisäluontoselvityksiä.

Luontokohteiden arvottamisesta

Kaava-alueen erilliset, valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaat luontokohteet on toistuvasti määritelty ja arvotettu puutteellisesti, mikä vaikeuttaa myös asiallista kaavoitusta, suojeluratkaisujen kohdentamista sekä luontovaikutusten arviointia. Osayleiskaavatasolla olennaista on tunnistaa valtakunnallisesti merkittävien kohteiden ohella maakunnallisesti arvokkaat sekä paikallisesti erityisen arvokkaat luontoalueet. Vähintään maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden määrittely on mahdollista tehdä käyttäen Uudenmaan liiton asiantuntijatyönä vuonna 2012 laatimia kriteerejä.

Arvio: Kaava-alueen luontokohteet tulee arvottaa yhdenmukaisilla kriteereillä siten, että satojen kohteiden joukosta saadaan poimittua esiin valtakunnallisesti, maakunnallisesti, paikallisesti erityisen arvokkaat sekä paikallisesti arvokkaat kohteet. Luontokohteiden rajaamisessa ja arvottamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota laajempien – useimmiten useita luontotyyppjä sisältävien – arvokokonaisuuksien tunnistamiseen

Keskeisiä SL-varausta edellyttäviä luontokohteita Östersundomissa

1. Bruksvikenin suojelualueen ympäristö
2. Kasaberget-Kantarnäsbergetin alue
3. Ribbingön metsä (Ribbingintien pohjoispuoli)
4. Marbackenin alue

5. Talosaaren metsät
6. Östersundominlahden tärkeän lintualueen Natura 2000 -rajaukseen kuulumattomat osat
7. Karhusaaren arvokkaimmat metsät
8. Gumbölen kallioalueet ja lampareet
9. Stora Dammen, puronvarsi sekä lähialueet
10. Immersbackan lehto
11. Edustavin osa Rödjan-Kattrumpanin alueen METSO-kohteista ja luontotyypeistä
12. Norrbergetin ja Landbon välinen luonnontilaisen kaltaisten metsien keskittymä
13. Hältingträsk-Hältingbergetin alue
14. Långkärrsberget-Puroniityn metsät ja suot

Esitämme perusteluja Östersundomin SL-varauksille ohessa olevassa liitteessä (liite 1).

Natura-arviointi

Östersundomin aiemman kaavoituksen yhteydessä sellainen Natura-arvio, joka oikeasti täyttää lainsäädännön edellyttämät vaatimukset, on laadittu ainoastaan Mustavuori-Östersundomin lintuvedet -Natura-alueita koskien. Sipoonkorven Natura-alueen osalta tehty arvio on ollut pelkkä muodollisuus, joka ei lain vaatimuksia täytä.

Esitys: Nyt käynnistyvässä kaavahankkeessa myös Sipoonkorven Natura-arvio tulee toteuttaa lain edellyttämällä tavalla. Sen keskeisenä elementtinä tulee olla arvio siitä, miten Östersundomin alueella mahdollisesti tapahtuvasta rakentamisesta aiheutuva metsäalueiden menetys vaikuttaa

Natura-alueen luonnonarvoihin – niin siihen kohdistuvan lisääntyvän virkistyspaineen kuin Natura-alueella suojeltuja luontotyyppisiä vastaavien metsäisten luontotyyppiäsiintymien menettämisen kautta.

Maamassojen hallinta suunnittelualueella

Kumotun yleiskaava-alueen massatasapainon (rakentamisen yhteydessä syntyvät kaivumaat ja rakentamiseen tarvittavat kiviainesjakeet) todettiin olevan alijäämäinen kiviainesten ja täyttöpengermateriaalin osalta, ja toisaalta alueen rakentamisen aikana arvioitiin syntyvän noin 5–7 milj. m³trr ylijäämämaita. Maa-ainesten käsittely- ja varastointialueeksi sekä ylijäämämaiden loppusijoitusalueeksi osoitettiin kaavassa Hältingbergetin alueelta 43 ha eli varsin mittavan kokoinen alue. Kuten tässä mielipiteessä edellä todetaan, kyseessä on Suomen ympäristökeskuksen valtakunnallisessa kallioalueselvityksessä (Husa & Teeriaho 2004a) paikallisesti arvokkaaksi todettu kalliomuodostelma ja alue, joka on tällä hetkellä pääosin kallioista kangasmetsää. Sen todellisia luontoarvoja ei ole aiemmissa selvityksissä riittävästi tunnistettu. Alue on Sipoonkorven metsämantereeseen saumatonta jatkumoa ja siten osa keskeistä ekologista verkostoa. Vaikka läheisen moottoritien melu heikentääkin alueen arvoa esimerkiksi virkistysalueena, on se aivan liian arvokas uhrattavaksi käyttöön, joka tuhoaa sen luonnon totaalisesti.

Vaikutusten arvioinnissa tulee riittävästi huomioida maa-aines- ja rakentamishankkeiden yhteisvaikutus, koska niiden vaikutukset voivat olla merkittävän kumulatiivisia. Ei riitä, että louhinta- ja maansiirtotöiden vaikutusten arviointi tehdään pelkästään osayleiskaavan alueella, vaan myös

alueen ulkopuolella silloin, kun vaikutukset kohdistuvat muualle (esim. kun rakentamiseen tarvittavaa kiviainesta tai täyttömaata tuodaan muualta). Aikaisemmat selvitykset ovat perustuneet valittavan suuressa määrin virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin esimerkiksi lajityyppien osalta, kuten tässä mielipiteessä edellä esitetään.

Suunnittelussa tulee huomioida ympäristönsuojeluoikeuden yleiset periaatteet, kuten varovaisuus- ja huolellisuusperiaate (KHO 2019:166), selvilläolovelvollisuus (KHO 2019:55) sekä EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteeksi on asetettu, että Helsinki on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää kasvihuonepäästöjen vähentämistä, joka sisältää myös vaatimuksen päästöjen kompensoinnista. Kompensoimista tapahtuu hiilivarastoja ja -nieluja kasvattamalla. Tällä hetkellä Östersundomin alue muodostaa merkittävän hiilivaraston ja hiilinielun. Jo suunnitteluvaiheessa on oltava tiedossa, miten suunniteltu rakentaminen tulee vaikuttamaan

Helsingin hiilineutraaliuteen. Avoimen päätöksentekokäytännön periaatteiden mukaan nämä laskelmat tulee saattaa nähtäville, ja esimerkiksi luontojärjestöillä on oltava mahdollisuus ottaa niihin kantaa. Päätöksiä tehtäessä on huolehdittava, että kaupunginvaltuutetut saavat riittävästi tietoa ja koulutusta tästä vielä huonosti tunnetusta aiheesta ja sen liittymisestä kaupungin hiilineutraalisuustavoitteeseen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Mielestämme tilanteissa, joissa ovat vastakkain ympäristöarvot ja kustannustehokkuus, etusijalle tulee aina laittaa ympäristöarvot. Ympäristöarvojen kunnioittaminen saattaa edellyttää pidempää rakennusaikataulua, lisätutkimuksia sekä koerakentamista.

Maamassojen syntyminen on hyvä vähentää myös säästämällä tonttien alkuperäistä maastoa, kiviä, puustoa ja kasvillisuutta pihalla ja tonttien reunoilla. On syytä pyrkiä pois nykyisestä käytännöstä, ettei niillä ole mitään arvoa. Tällä hetkellä ne tuhoetaan, jos säästäminen aiheuttaa pieniäkin kuluja. Kannattaa huomata, että luonnon säästäminen tarjoaa myös hienoja mahdollisuuksia pihasuunnitteluun ja lisää asukkaiden hyvinvointia.

Esitys: Osayleiskaavan tulee edellyttää syntyvien massojen vähentämistä. Massojen hallinnan tulee perustua tarkkoihin lähtötietoihin ja huolelliseen suunnitteluun. Hankkeiden on myös pohjaututtava kattaviin, ajantasaisiin selvityksiin. Maankäytönsuunnittelussa on huomioitava viime vuosina kehittyneet massatalouden laskentamenetelmät. Metsien hiilinielut on otettava mukaan laskentaan. Massojen louhinta-, varastointi- ja käsittelyalueet tulee pitää kestävä kehityksen periaatteet huomioiden mahdollisimman suppeina. Päämääräksi on otettava varastoinnin ja loppusijoituksen hajasijoitus mahdollisimman vähän luontoa ja asukkaita häiritseviin kohteisiin.

Luontoarvot ja kaupunkirakenne

Katsomme Östersundomin osayleiskaavan laatimisen mahdollistavan Helsingille nyt aidosti uuden mahdollisuuden tarkastella luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyttämistä ja kehittämistä alueella. Tilaisuus kannattaa käyttää viisaasti. Edellä mainittujen uusien luontoselvitysten laatimisen ja niiden tulosten huolellisen analyysin jälkeen Östersundomin ekologisten verkostojen nivoutuminen tulevaan kaupunkirakenteeseen perustuisi laajemmalle tutkimus- ja tietopohjalle.

Jo nykyisen luontotiedon perusteella on pääteltävissä, että Sipoonkorven kansallispuiston laajentaminen suojelualueina ja osin virkistysmetsinä kohti Talosaaren ja Salmenkallion luontoalueita sekä rannikkoa on yksi keskeisistä päämääristä, jonka tulisi ohjata yleiskaavatyötä. Toinen merkittävä vastaava kokonaisuus muodostuu Puroniityn metsäisen ydinalueen ekologisen yhteyden kehittämisestä kohti merenrantaa idässä ja toisaalta länsisuuntaan poikittaisena viheryhteytenä.

Östersundomin virkistysalueet ja osin myös suojelualueet tulevat palvelemaan myös muun Helsingin asukkaiden ulkoilua ja luonnossa liikkumista. Tämä korostuu, jos vaikkapa Itä-Helsingin asukasmäärä kasvaa ja kaupunkiluonto vähenee Yleiskaava 2016:n mukaan.

Porvoonväylä aiheuttaa useita metsäverkoston ja ekologisten yhteyksien katkoksia. Ne tulee selvittää lajikohtaisesti. Alikulkutunnelit ja vihersillat on huomioitava suunnittelun alkuvaiheessa. Uuden raideliikennetarkoituksen suunnittelu on hyvä tilaisuus huomioida alusta asti metsäverkosto ja ekologiset yhteydet. Esimerkiksi alikulkuyhteyksiä voidaan luoda nostamalla raiteet joillain osuuksilla maan yläpuolelle siltana.

Östersundomin merkittävien arvokkaiden kulttuuriympäristöjen suhteen ei riitä, että huomioidaan kolme melko pienikokoista RKY-alueita, vaan myös alueen hyvin vanhojen, osin jopa keskiaikaisten, kylä- ja talopaikkojen kokonaisuuksien säilyttämisen riittävine suoja-alueineen tulee olla itsestäänselvyys jatkotyössä, esimerkkinä Gumbölen vanhin kulttuuriympäristö sekä Kappelintien kokonaisuus. Muinaiset viljely- ja niittyalueet yhdistyvät monissa kohdin saumattomasti myös luontoarvoiltaan merkittäviin viher- ja sinialueisiin, näin erityisesti Östersundomin lukuisten maisemallisesti hienojen loivasti laaksomaisten, usein purojen halkaisemien viljelyalueiden kohdalla. Monet purot ja ojat tulee nähdä myös vaalimisen arvoisina ekologisina yhteyksinä. Niiden reunojen pensaikot ja muu kasvillisuus tarjoavat suojaisia liikkumisreittejä ja suojapaikkoja monille eläimille.

Lainvoimainen uusi maakuntakaava määrää Östersundomin rakentamisen edellyttävän kaupungilta sitovaa päätöstä raideliikennedyhteyden toteuttamisesta alueelle sekä sen mahdollistavaa yhteiskuntarakennetta. Maakuntakaavan ohjaama kaupunkirakenne voidaan suunnittelualueelle toteuttaa kuitenkin tarkemmassa suunnittelussa yleiskaavatasolla ja myöhemmin laadittavissa asemakaavoissa usealla eri tavalla.

Tässäkin asiassa osayleiskaavassa on nyt mahdollisuus uudentyyppisiin ja luoviin ekologisen ja ilmastoneutraalin rakentamisen ratkaisuihin, joissa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä hyvin toisiinsa kytkeytyneiden laajojen ja yhtenäisten viheralueiden turvaaminen on suunnittelussa johtoajatuksena.

Vastine

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös Östersundomin yhteisestä yleiskaavasta on keskeinen lähtökohta alueen suunnittelussa. Osayleiskaavassa ratkaistaan selvitysten perusteella tunnistettujen luontoarvoiltaan tärkeiden alueiden pääkäyttötarkoitukset yleiskaavataarkkuudella.

Varjokaavan aineistoa on hyödynnetty skenaariotarkastelussa.

Luonnonsuojeluohjelman valmistelu on käynnistynyt alkuvuonna 2023 ja valmistelua tehdään yhteistyössä osayleiskaavatyön rinnalla. Suunnitteluperiaatteissa on tunnistettu alustavasti ne alueet, joilla alueen merkittävimmät uudet luonnonsuojelualueiden kokonaisuudet sijaitsevat. Alueet tarkentuvat kaavaluonnosvaiheessa ja sitä mukaa, kun luonnonsuojeluohjelman valmistelu etenee.

Tärkeimpien ekologisten yhteyksien turvaaminen on osayleiskaavan suunnittelun keskeinen lähtökohta. Ekologisten yhteyksien muodostamisessa on käytetty lähtöaineistona mm. metsäverkkoselvitystä ja seudullisella tasolla Uudenmaan liiton Zonation-analyysia.

Tärkeimmät luonnon ydinalueet osoitetaan kaavassa ja näiden väliset yhteydet turvataan. Suunnitteluperiaatteissa on nostettu esiin ekologisen verkoston vahvistamisen keinoina mm. vihersillat ja tarvittaessa metsitys.

Maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarkasteltu vaikutuksia ekologiin yhteyksiin osayleiskaava-alueella ja seudullisesti. Suunnitteluperiaatteissa on huomioitu keskeisimmät pohjois-eteläsuuntaiset yhteydet ja samoin hahmoteltu tärkeimmät luonnonsuojelun ydinalueet. Ekologisen verkoston tarkastelu tarkentuu kaavaluonnosvaiheessa yhdessä luonnonsuojelu- ja virkistysverkoston tarkemman suunnittelun kanssa.

Kaavan tulee perustua sen merkittävimmät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että selvityksiä voidaan täydentää kaavaluonnosvaiheessa, kun tarkentuneen suunnitelman perusteella pystytään arvioimaan, mihin kaavan vaikutukset kohdistuvat. Osayleiskaavatasolla merkittävimmät luontoalueiden kokonaisuudet ovat tunnistettavissa olemassaolevan luontotiedon perusteella. Keskeisiä tietoja ovat mm. metsän rakennepiirreaineisto, aineistot arvokkaista virtavesistä ja tiedot arvokkaista lintualueista.

Olevan aineiston perusteella on ollut mahdollista muodostaa käsitys Östersundomin arvokkaimmista luontoalueista ja rajata ne suunnitteluperiaatteissa muuttuvan maankäytön ulkopuolelle.

Maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty laajasti suunnittelualueelta saatavilla olevaa luontotietoa, mm. uhanalaisista luontotyypeistä, arvokkaista pienvesistä, kääpäkohteista, METSO-kohteista, niittyverkostselvityksestä ja Helsingin kangasmetsien rakennepiirreluokittelusta, sekä Uusimaa-kaavan 2050 Zonation-selvityksestä. Näitä aineistoja yhdistelemällä voidaan tunnistaa luontoarvoiltaan merkittävimmät kokonaisuudet osayleiskaavatasolla. Jatkosuunnittelun yhteydessä luontotietoa on mahdollista tarkentaa edelleen, ja kaavaluonnosvaiheessa selvityksiä voidaan tarvittaessa kohdentaa erityisesti maankäytön muutosalueille.

Maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa on ollut käytettävissä useita eri metsäalueita koskevia aineistoja (Uudenmaan liiton Zonation-aineisto, Helsingin kangasmetsien rakennepiirreluokittelu ja olemassa oleva METSO-aineisto). Näitä aineistoja yhdistelemällä voidaan tunnistaa suunnittelualueen arvokkaimmat metsäelinympäristöt osayleiskaavatasolla.

Tietoa osayleiskaava-alueen pienvesistä on päivitetty kesällä 2022 puro- ja norokartoituksella. Kartoituksen yhteydessä on arvioitu uomien luonnontilaisuutta. Kartoitustieto on ollut käytössä maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa. Pienvesien biologisia arvoja on tarvittaessa mahdollista selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kaavaluonnosvaiheessa selvityksiä voidaan kohdentaa erityisesti niihin uomaosuuksiin, joiden valuma-alueelle maankäytön muutoksia kohdistuu.

Maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty Helsingin niittyverkostselvityksen tietoja. Niittyverkostselvityksen perusteella voidaan tunnistaa tärkeimmät niittyelinympäristöt osayleiskaavatasolla. Tietoa arvokkaista perinnetuotteista voidaan täydentää tarkemman suunnittelun yhteydessä erityisesti niillä alueilla, joille maankäytön muutokset kohdistuvat.

Jatkosuunnittelussa voidaan tarvittaessa kohdentaa maankäytön muutosalueille tarkempia selvityksiä, mikäli osayleiskaavalla arvioidaan olevan näihin vaikutuksia.

Koko osayleiskaava-alueella on tehty yleiskaavatasoinen lepakkoselvitys kesällä 2022 hyödyntäen sekä aktiivi- että passiivikartoitusta ja tietoa metsien rakennepiirreistä. Lisäksi selvityksen yhteydessä on pyritty paikantamaan päiväpiiloja asukaskyselyn avulla. Selvityksessä on tunnistettu lepakoiden kannalta potentiaalisimmat alu-

et sekä löydetty uusia päiväpiiloja. Selvityksen perusteella voidaan varautua lepakoiden esiintymiseen ja tarkentavien selvitysten tarpeeseen tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Korentoselvityksiä on mahdollista tehdä kaavaluonnosvaiheessa, mikäli osayleiskaavalla arvioidaan olevan vaikutuksia mainittuihin lampiin.

Kaavaluonnosvaiheessa voidaan tunnistaa potentiaaliset kirjoverkkoperhosen esiintymisalueet sellaisilla alueilla, joille kohdistuu maankäytön muutoksia. Tämän perusteella kirjoverkkoperhosen esiintymistä on mahdollista kartoittaa tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Helsingin matelija- ja sammakkoeläin selvitystä on päivitetty kevään 2022 aikana maastohavainnoin tunnetuilta ja potentiaalisimmilta viitasammakon esiintymisalueilta.

Maankäyttöskenaarioiden vaikutuksia arvokkaihin lintualueisiin on arvioitu osayleiskaavatasolla erillisessä lintuvaikutusten arvioinnissa. Vaikutuksia Sipoonkorven Natura-alueen linnustoon arvioidaan kaavaluonnosvaiheessa.

Östersundomissa on selvitetty alustavasti lahkaviosammaleesiintymiä vuonna 2018. Itujyvänsryhmiin perustuvan määrityksen tultua tunnetuksi Laajasalosta ja Vuosaa-resta on löytynyt yhteensä n. 7000 kasvupaikkaa. Tavoitteena on edelleen turvata lajin merkittävimmät esiintymät haitallisilta maankäytön muutoksilta.

Kääpäselvitykset ja muut metsäaineistot toimivat osayleiskaavatasolla hyvänä indikaattorina metsien arvoalueista. Olemassa olevien aineistojen lisäksi selvityksiä voidaan tarvittaessa kohdentaa ja tarkentaa asemakaavavaiheessa.

Kääpäselvityksiä on täydennetty erityisesti Porvoonväylän pohjoispuolella syksyllä 2022 (Savola, Spirin & Manninen).

Isolampisukeltajan esiintymistä on mahdollista selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä niillä alueilla, joihin kohdistuu maankäytön muutoksia.

Liito-oravaselvityksen tarvetta voidaan arvioida uudestaan tarkemman suunnittelun yhteydessä, mikäli on syytä olettaa, että laji on levinnyt Lahdenväylän itäpuolelle.

Hyönteislajistoa voidaan tarvittaessa selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä sellaisilla puro-osuuksilla, joihin arvioidaan kohdistuvan muutoksia.

Olli Mannisen Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle toimittamat lajistotiedot maastokäynneiltä; merkitään tiedoksi.

Suojeluarvoiltaan merkittävät luontokohteet arvotetaan systemaattisesti käynnissä olevan luonnonsuojeluohjelman laadinnan yhteydessä. Merkittävimmät uudet laajat ja yhtenäiset suojelualuevaraukset osoitetaan osayleiskaavassa. Suojelualuevarauksia voidaan lisäksi täydentää asemakaavoitusvaiheessa, kun maankäyttövaraukset tarkentuvat.

Natura-arviointi tehdään kaavaluonnosvaiheessa myös Sipoonkorven Natura-alueen osalta.

Maankäyttöskenaarioiden ilmastovaikutuksia on arvioitu hiilinielujen ja -varastojen menetyksen osalta alustavasti eri skenaarioista. Arviointia päivitetään ja tarkennetaan kaavaluonnosvaiheessa.

Massojenhallinnan tarkastelu päivitetään tarvittaessa kaavaluonnosvaiheessa uutta suunnittelutilannetta vastaavaksi, kun suunnittelu on pidemmällä ja suunnitteluperiaatteet alueella on määritelty.

Östersundomin alueen luonnonsuojeluverkoston kokonaisuus määritellään parhailaan laadittavassa luonnonsuojeluohjelmassa ja osayleiskaavassa yhdessä virkistysverkoston kokonaisuuden kanssa. Kuten kaupunkiympäristölautakunta on lausunnossaan 13.6.2023 todennut, luonnonsuojelun infrastruktuurin suunnittelun loppuvaiheessa arvioidaan kansallispuiston laajennuksen edut ja haitat luonnonsuojelulle ja virkistyskäytölle. Jos kansallispuistovaihtoehto arvioidaan etenkin luontokadon torjunnan kannalta paremmaksi, siitä ja siihen liittyvistä uusista maanluovutuksista aloitetaan neuvottelut ympäristöministeriön ja Metsähallituksen kanssa. Kansallispuiston perustaminen tai laajentaminen edellyttää, että kyseinen alue on kokonaan valtion omistuksessa.

Maankäytöskenaarioiden vaikutuksia kulttuuriympäristöihin on arvioitu myös maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja paikallisesti arvokkaiden kohteiden kuten vanhojen talonpaikkojen osalta. Arviointia hyödynnetään osana jatkosuunnittelua.

Suunnitteluperiaatteissa on otettu lähtökohdaksi viheralueiden kytkeytyminen toisiinsa ja uusien rakentamisalueiden tukeutuminen olemassa olevaan rakenteeseen viheralueita säästäen.

2.2.3. Tringa

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry on tutustunut nähtävillä olleeseen Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja lausuu siitä mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Östersundomin alueen osayleiskaavoituksen tarkoituksena on mahdollistaa raideliikenneyhteyteen perustuvan kaupunginosan suunnittelu ja toteutus. Nyt nähtävillä olleen aineiston perusteella osayleiskaavan suunnittelualue on KHO:n keväällä 2021 kumoamaa Östersundomin kuntien yhteistä yleiskaavaa rajatumpi. Pidämme nyt alkanutta kaavahanketta oivallisena mahdollisuutena Östersundomin alueen maankäytön suunnittelulle siten, että alueen huomattavat luontoarvot huomioidaan aiempaa vahvemmin ja yhdyskuntarakennetta koskevissa ratkaisuissa edetään luonnon monimuotoisuuden tarpeita korostaen.

Suunnittelun lähtökohdat

Osayleiskaavoituksen keskeisenä lähtökohtana osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainitaan se, että alueelle suunniteltavasta maankäytöstä ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueille. Maankäytön suunnittelussa on tärkeää huomioida ja pyrkiä minimoimaan jo kaavaprosessin tässä vaiheessa sekä Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien että Sipoonkorven Natura-alueille kohdistuvia yhteisvaikutuksia ja arvioitava suunnittelualueen maankäytön haitallisia vaikutuksia myös varsinaisia Natura-alueajauksia laajemmin. Prosessin tässä vaiheessa tulee myös osoittaa muut luonnonsuojelualueet

ja tunnistaa suunnittelualueen muut tärkeät luontoalueet, ekologiset yhteydet sekä virkistysalueet ja suojella nämä kohteet asianmukaisilla kaavamerkinnoilla. Tämä on ensisijaisen tärkeää siksi, että osayleiskaava on viimeinen suunnittelutaso, jolla koko alueen maankäytön yhteisvaikutuksia voidaan arvioida riittävän kattavasti.

LSL 65 §:n mukaiset Natura-arvioinnit tulee tehdä asianmukaisesti sekä Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien että Sipoonkorven Natura-alueen osalta, ja näissä arvioinneissa tulee huomioida alueisiin ja kriteerilajeihin kohdistuvat vaikutukset myös alueiden ulkopuolisten osien, elinympäristöjen ja viheryhteyksien osalta. Natura-alueiden suojelun tilaan vaikuttaa myös kriteerilajien ja -luontotyyppien tilanne alueiden ulkopuolella. Uudenmaan metsälinnuston nopean taantumisen ja kaavaprosessin pitkän keston vuoksi myös suunnittelualueen linnustoselvitykset tulee päivittää ajantasaisiksi ja kattaviksi. Natura-verkoston ekologinen yhtenäisyys tulee maankäytön suunnittelussa turvata luontodirektiivin 10 artiklan mukaisesti alueiden väliset olemassa olevat ekologiset yhteydet huomioimalla ja suojelemalla.

Esitämme, että osayleiskaavahankkeen maankäytön suunnittelun lähtökohtana huomioidaan Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen, Vantaan ympäristöyhdistyksen, Sipoon luonnonsuojelijoiden ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin yhdessä laatima Östersundomin alueen varjokaava. Varjokaavaa on maankäytön suunnittelussa syytä tarkastella MRL 9.2 §:ssä tarkoitettuna vaihtoehtona ja huomioida hankkeen ympäristövaikutuksia arvioitaessa.

Tärkeät lintualueet

Suunnittelualueella on useita maakunnallisesti tärkeitä lintualueita. Maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI) ovat alueita, joilla on Tringan selvitystyön perusteella arvioitu olevan vähintään maakunnallista merkitystä Uudenmaan linnustolle, ja jotka ovat vähintään maakunnallisesti arvokkaita pesimälinnuston tai muutolla levähtävän linnuston kannalta (Ellermaa 2010). MAALI-alueiden kartoittamisen tarkoituksena on osoittaa linnustolle tärkeät alueet, jotta ne voidaan ottaa kaavoitusta ja muuta maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa huomioon.

Suunnittelualue rajautuu luoteisosassaan Sipoonkorpeen. Sipoonkorven seudun MAALI-alue on rajaukseltaan suojelualuerajausta laajempi, laaja ja yhtenäinen metsäalue, joka on metsälinnustoltaan Uudenmaan edustavimpia alueita (Ellermaa 2018b). Pesimäalueena Sipoonkorven seutu on tärkeä eritoten yhtenäistä metsää vaativille lajeille, kuten kehrääjälle, metsäkanalinnuille (metso, teeri, pyy) ja viiru- ja helmipöllölle. Koko Sipoonkorven alueen arvo perustuu osaltaan nimenomaan metsäisen ympäristön laajuuteen. Sipoonkorven eteläosaa myötäilevä itä-länsisuuntainen viheryhteys ja Sipoonkorven sekä Mustavuoren ja Kasabergetin välinen ekologinen yhteys ovat myös metsälinnuston näkökulmasta erittäin tärkeitä ja merkittäviä.

Sipoonkorven seudun MAALI-alueelle ei tule kaavassa osoittaa lisärakentamista, vaan metsämantereen yhtenäisyyden ja kytkeytyneisyyden takaamiseksi se tulee suojella SL-merkinnällä. Tärkeät ekologiset yhteydet tulee kaavahankkeen edetessä tunnistaa ja suojella, ja niihin kohdistuvista vaikutuksista tehdä ajankohtainen arviointi. Erityisesti pyykannan ja muun metsäkanalinnuston säilymisen kannalta yhtenäisten metsäalueiden ja Sipoonkorven ja Mustavuoren välillä kulkevien viheryhteyksien turvaaminen on elintärkeää (Ellermaa 2010).

KHO:n kumoamassa kaavassa Salmenkallion alue oli merkitty myöhemmin täydennettäväksi suunnittelualueeksi. Salmenkallio kuuluu Itä-Helsingin metsien MAALI-alueeseen, joka niin ikään on metsälinnustoltaan Uudenmaan edustavimpia alueita. Alueen maakunnallisesti edustavimpaan lajistoon kuuluvat mm. erittäin uhanalainen (EN) hömötiainen, vaarantuneet (VU) töyhtötiainen, pyy ja punatulkku

sekä idänuunilintu, kirjosiippo ja pikkusiippo, ja alue on lisäksi merkittävä mm. kehrääjälle, käelle ja valkoselkätikalle (VU) (Ellermaa 2018b). Salmenkallio on sijaintinsa vuoksi tärkeä myös Natura-alueiden yhtenäisyyden ja luontoarvojen turvaamisen kannalta. Lintudirektiivin liitteen I lajeista suunnittelualueen molempien Natura-alueiden perustelajeihin lukeutuvat kehrääjä sekä pyy. Korostamme, että etenkin kehrääjä on hyvin herkkä virkistyskäytön aiheuttamille haittavaikutuksille, ja tämä tulee kaavahankkeessa KHO:n perustelujen mukaisesti huomioida Salmenkallion alueen maankäytön osalta. Sen vuoksi vaadimme, että Salmenkallio tulee osayleiskaavassa suojella SL-merkinnällä. Tämä on tärkeää myös metsäkanalintujen sekä suurten petolintujen, erityisesti sääksen suojelemiseksi.

Östersundomin lintuvesien MAALI-alue taas on maakunnallisesti merkittävä kosteikkolintujen pesimäalue (Ellermaa 2010) ja useiden erilaisten elinympäristöjen ansiosta linnustoltaan monipuolinen lintuvesi, joka sisältyy myös Natura-verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Mustavuori on pääkaupunkiseudun arvokkain lehtoalue, joka niin ikään sisältyy Natura-verkostoon. Östersundomin lintuvesien Natura-alueajukseen kuulumattomat osat tulee yleiskaavassa suojella SL-merkinnällä.

Helsingin tasolla tärkeiden lintualueiden osalta yleiskaavassa tulee suojella Talosaaren metsät ja Talosaaren laitumet SL-merkinnällä tai toissijaisesti vähintään luo-merkinnällä. Talosaaren laitumet ovat vetisimpinä keväinä eräs Helsingin parhaista muutonaikaisista levähdysalueita, ja Talosaaren metsät ovat tärkeä osa suunnittelun alueen metsäelinympäristöä (Ellermaa 2018a).

Johtopäätökset

Östersundomin osayleiskaavaprosessissa on arvokas mahdollisuus suunnitella Östersundomin alueen yhdyskuntarakenne ekologisesti kestäväällä, muiden lajien elinympäristöt ja elinolosuhteet huomioivalla sekä viheryhteydet ja luonnon monimuotoisuuden turvaavalla tavalla. MRL 42 §:n mukaisten yleiskaavan ohjausvaikutusten vuoksi ja MRL 39 §:n 2 momentissa määrättyjen yleiskaavan sisältövaatimusten täyttämiseksi edellä esitettyjen asioiden huomioiminen jo kaavaprosessin tässä vaiheessa on ensiarvoisen tärkeää.

Vastine

Maankäyttöskenaarioiden vaikutuksia linnustoon on arvioitu koko suunnittelun alueella, ja arvioita hyödynnetään kaavan jatkosuunnittelussa. Osayleiskaavassa tullaan osoittamaan merkittävimmät luonnonsuojelualuevaraukset, ekologiset yhteydet ja virkistysalueet sekä virkistysyhteydet yleispiirteisellä tasolla. Suojeluarvoiltaan merkittävät luontokohteet arvioidaan systemaattisesti käynnissä olevan luonnonsuojeluohjelman laadinnan yhteydessä. Merkittävimmät uudet laajat ja yhtenäiset suojelualuevaraukset osoitetaan osayleiskaavassa. Suojelualuevarauksia voidaan lisäksi täydentää asemakaavoitusvaiheessa, kun maankäyttövaraukset tarkentuvat.

Natura-arvioinnit laaditaan kaavaluonnosvaiheessa.

Mielipiteessä mainittu varjokaava on ollut etenkin osayleiskaavan maankäyttöskenaarioiden pohjana. Skenaarioiden vaikutuksia on arvioitu laajasti ennen suunnitteluperiaatteiden laadintaa.

Osayleiskaava-alueella MAALI-alueet sisältyvät kokonaisuudessaan Helsingin tärkeisiin lintualueisiin. Kaikki tärkeät lintualueet ovat olleet mukana maankäyttöskenaarioiden linnustovaikutusten arvioinnissa. Arviointia hyödynnetään kaavaluonnoksen valmistelussa.

Osayleiskaavan keskeinen tavoite on alueen tärkeiden ekologisten yhteyksien turvaaminen.

KHO:n yhteisestä yleiskaavasta antama kumoamispäätös on lähtökohtana mm. Salmenkallion alueen suunnittelussa.

2.2.4. Karhusaari-seura ry

Karhusaari-seura ry:n mielipide Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Östersundomin suunnittelusta yleisesti

Alueella on ollut pitkä rakennuskielto, jonka seurauksena väkiluku on taantunut ja palvelut vähentyneet. Pidämme osayleiskaavan käynnistymistä hyvänä asiana.

Kaavoituksessa ei tulisi pitää natura- ja luonnonsuojelualueita vain rakentamista vaikeuttavana tekijänä, vaan valttikorttina rakentaa ainutlaatuinen maltillisesti rakennettu asuinmiljö, jossa on runsaasti arvokasta luontoa.

Asumisen tiivistäminen Östersundomissa on mahdollista, mutta luontoarvojen säilyttäminen edellyttää asukasmäärän pitämistä kohtuullisena ja painopisteen pitämistä pientaloissa. Pientalo on tulevaisuudessakin eniten houkutteleva asumismuoto Östersundomissa.

Raideliikennevaihtoehdoista kannatamme pikaraitiotietä, joka vaikuttaa realistisimmalta vaihtoehdolta palvelemaan pientaloihin painottuvaa Östersundomin aluetta. Joukkoliikenteen kehittämisestä huolimatta Östersundomin asukkaiden liikkuminen tulee tulevaisuudessakin olemaan merkittävästi henkilöautojen varassa ja onneksi henkilöautojen sähköistyminen on voimakkaassa kasvussa, jolloin liikkuminen henkilöautolla kuormittaa tulevaisuudessa ympäristöä nykyistä vähemmän. Östersundomin asukkaiden arkiliikenne ei suuntaa vain Helsingin keskustan suuntaan, vaan alueelta kuljetaan moniin eri suuntiin. Monet ovat muuttaneetkin alueelle sen vuoksi, että liikkuminen suuntautuu muihin suuntiin kuin ruuhkaiseen keskustaan. Emme kannata kaupunkibulevardin ulottamista Östersundomiin, koska se aiheuttaisi liikenteen tukkeutumista ja hankalaa liikkumista suurelle osalle östersundomilaisista, jotka joutuvat jatkossakin olemaan henkilöautoliikenteen varassa.

Pidämme tärkeänä, että meluntorjuntaan panostetaan suunnittelussa mahdollisimman tehokkaasti jo aikaisessa vaiheessa sekä nykyisten että uusien ajoväylien kohdalla. Liikenteen melu kulkeutuu jo nykyiselläänkin jopa Karhusaareen asti.

Merenlahdet ovat pahasti umpeenkasvaneet Östersundomissa ja niiden kunnostaminen ja ennallistaminen tulee ottaa huomioon Östersundomin osayleiskaavassa. Ruovikoituminen on aiheuttanut jo sen, että Karhusaaren ympäri juuri ja juuri pääsee pienellä veneellä. Uhkakuvana on, että Karhusaari ei enää tulevaisuudessa ole saari.

Östersundomilaiset ovat ahkeria ulkoilijoita; kävely, juoksu, hiihto ja pyöräily ovat suosittuja matkan kynnyksen liikuntalajeja. Lähiliikunnan harrastamiseen luonnossa ei ole kuitenkaan monellekaan östersundomilaiselle mahdollisuutta reitistöjen puutteen takia, vaan mukavien reittien ääreen kuljetaan kauemmas henkilöautolla. Toivomme virkistysreittien rakentamista luontoon, siinä määrin kuin Natura- ja luonnonsuojelualueille on mahdollista.

Helen Oy:n hukkalämpöhankkeen vaikutukset alueelle

Helenin hukkalämpöhankkeen YVA-arviointi on meneillään ja hankkeella on vaikutuksia Östersundomin osayleiskaavaan. Karhusaari-seura ry kannattaa lähtökohtaisesti tunneliin sijoituvia lämmönsiirtoreittejä sen vuoksi, että maaputkireitit aiheuttavat merkittävää maankäytön rajoittamista ja laajaa maisemahaittaa. Maaputkiratkaisu edellyttäisi sen huomioimista vireillä olevassa Östersundomin osayleiskaavassa.

Parhaiten soveltuvana vaihtoehtona pidämme YVA-arviointiohjelmassa esitettyä vaihtoehtoa 7, koska kyseinen reitti kulkee koko läntisen osansa yhtenäisesti tunnelissa ja vaatii vähäisen mää-

rän ajotunnelien/suuaukkojen ja pystykuilujen rakentamista maisemahaittoineen. Kun ajotunnelien/suuaukkojen määrä on vähäisempi, käsittääksemme louheen poiskuljetuksen ja mahdollisen lähellä tapahtuvan murskauksen haittojen piirissä olisi vähemmän ihmisiä ja eläimiä. Vaihtoehdon 7 huomattava etu on myös länsiosassaan yhteiskäyttötunnelin hyödyntäminen Helsingin maanalaisen yleiskaavan mukaisesti. Vuonna 2021 voimaan tullessa Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa on osoitettu merkintä yhteiskäyttötunnelista, jota vaihtoehto 7 noudattelee.

Hukkalämpöhankkeen reittivaihtoehdoista 1, 4 ja 6 sijoittuvat Karhusaareen ja sen edustalle. Näiden vaihtoehtojen merkittävänä haittana pidämme sitä, että reitit on sijoitettu asemakaava-alueelle ja liian lähelle asutusta Karhusaareen ja sen edustalla. Näiden vaihtoehtojen reitti kulkee todennäköisesti vain muutaman kymmenen metrin etäisyydellä asuinkiinteistöistä. Tunnelin rakennustöiden aiheuttama meluhaitta asukkaille tulee olemaan merkittävä ja pitkäkestoinen. Kyseiset vaihtoehdot, kulkiessaan niin lähellä asuintontteja, saattavat myös hankaloittaa maalämpökaivojen hyödyntämistä kiinteistöjen lämmityksessä. Maalämpö on vallitseva lämmitysmuoto Karhusaareen ja on tärkeää Östersundomin hiilineutraaliustavoitteenkin kannalta, että tulevaisuuden rakennuskanta Karhusaareen voi hyödyntää maalämpöä.

Karhusaaren suunnittelusta

Vuoden 2015 Karhusaaren kaavarungon mukaisesti toivomme tavoitteena edelleen olevan toiminnallisesti monipuolinen merellinen pientalokaupunki, jossa säilytettäisiin alueen arvokkaat luontokohteet, hyvät virkistysmahdollisuudet ja vehreän huvilakaupunginosan imago. Rakentaminen tulee pitää riittävän väljänä, jotta saaren ominaispiirteet voidaan säilyttää. Kallioiset lakialueet säilytetään viheralueina, kuten kaavarungossa on määritetty.

Karhusaari tulee säilyttää omakotitaloalueena. Jo rakennetut omakotitaloalueet sekä saaren etelä- että pohjoispuolella tulee pitää harmonisena eikä sijoittaa niille nykyilmeestä poikkeavaa rakentamista.

Kuten muualla Östersundomissa, myös Karhusaaren kaavoituksessa tulee kaavoitus toteuttaa väljästi siten, että riittävä määrä lähivirkistysalueita voidaan säilyttää. Lähivirkistysalueet ulkoilureitteineen ovat erittäin tärkeä asumisviihtyvyyteen vaikuttava tekijä. Olisi hienoa, jos tulevaisuudessa asukkaat pääsisivät lähiluontoon liikkumaan nykyistä paremmin. Ulkoilureitit Karhusaareen ovat nyky muodossaan lähinnä autoteiden reunassa kulkevia asfaltoituja kevyen liikenteen väyliä. Virkistysaluetta on Karhusaareen runsaasti, mutta ne ovat hankalasti saavutettavissa tiheän kasvillisuuden ja reitistöjen puutteen takia.

Karhusaaren merkittävimmät virkistys- ja viheralueet tulee merkitä osayleiskaavaan, jotta niiden painoarvo tarkemmassa suunnittelussa ei jäisi vähäiseksi. Tällaisia merkittäviä virkistys- ja viheralueita ovat Karhusaareen ainakin Kasaberget, urheilukenttä, Skadaholmen, Skadaholmeniin kahdelta suunnalta johtavat viherväylät (Reelingin suunnalta ja urheilukentän suunnalta) ja Pohjoisrannan lakialue. Karhusaarelaisille tärkeän, saaren asukkaita palvelevan venesatamatoiminnon toivotaan jatkuvan Skadaholmenilla. Skadaholmenin ympäri kulkeva kävelyreitti on karhusaarelaisille erittäin tärkeä virkistysreitti, nykyisessä tilanteessa Karhusaaren ainoa luonnossa kulkeva helpokulkuinen kävelyreitti.

Vastine

Osayleiskaavan lähtökohtana on mahdollistaa alueen asukasluvun kasvu ja palvelutarjonnan ylläpitäminen, asemakaavoitusohjelma vastaa näihin nopeammin. Natura- ja luonnonsuojelun alueet ovat tärkeitä suunnittelua määrittäviä tekijöitä ja kaavan keskeinen tavoite on turvata alueen herkäät luontoarvot.

Suunnitteluperiaatteissa esitetään, että Östersundomin alue suunnitellaan pikaraitiotiehen perustuvana. Pikaraitiotie ja sitä ympäröivä kaupunkirakenne kuuluvat samaan kokonaisuuteen.

Östersundomin lintuvesien hoitotoimet aloitettiin vuonna 2019 osana Helmi-elinympäristöhanketta. Hoitotarpeita ja toimenpiteitä tullaan kokonaisuudessaan arvioimaan ja suunnittelemaan vuonna 2023 laadittavassa Östersundomin lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Osayleiskaavassa määritellään virkistysverkoston pääperiaatteet, tavoitteena on tarkastella myös miltä osin virkistysverkostoa voidaan toteuttaa jo ennen osayleiskaavan toteutumista.

Helsingin kaupunki on lausunut Helenin hukkalämpöhankkeen YVA:sta ja suositellut vaihtoehtoja, jotka vaikuttavat mahdollisimman vähän alueen maankäyttöön.

Karhusaaren kaavarunko on vuodelta 2015 ja tässä välissä on tullut uusi kaupunki-strategia (mm. luonnon monimuotoisuus -näkökulma, uudet luontoselvitykset esim. uhanalaisten luontotyyppien inventointi 2017, suot, tulvakorkeuksien huomioiminen). Luonnon ja maiseman kannalta arvokkaimmat alueet pyritään säilyttämään rakentamattomina.

Käynnissä olevissa ja hiljattain voimaan tulleissa asemakaavoissa täydennysrakentaminen on pientaloja.

Karhusaaren kaavarungon mukaisesti aluetta on kehitetty pientalopainotteisena, mutta kuten kaavarungossakin niin Karhusaareen on tarpeen osoittaa monipuolisesti erilaista asumista.

Karhusaaren pohjoisosan asemakaavamuutoksessa tavoitellaan virkistysyhteyksien parantamista (osoitetaan mm. ohjeellisia virkistysreittejä).

2.2.5. Östersundom-seura

Östersundom-seura esittää alueen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta seuraavia asukkaille tärkeitä yksityiskohtia.

Liikenneyhteydet ja asukasmäärä

Alueen kehitys on sidottu raideliikenneyhteyteen. Seuran mielipide on pikaraitiotien kannalla. Se on ketterämpi ja aluetta paremmin palveleva eikä tarvitse kohtuuttoman suuria matkustajamääriä. Edellinen kaavoitus kaatui luontoarvoihin, liian suuri hahmoteltu asukasmäärä olisi uhannut arvokasta luontoa. Siksi seuran esittämä alueen asukasmäärän rajoittamista alle 40 000 henkilöön.

Liikennesuunnittelussa tulee ottaa huomioon seikka, että kaikki liikenne ei Östersundomista suuntaudu Helsingin keskustaan. Liikennettä kulkee myös Vantaan ja Sipoon suuntiin, tähän ohjaa Östersundomissa myös HSL:n matkustajaliikenteen hinnoittelu. Julkisen liikenteen lisäksi näin kaukana keskustasta (kaikesta) sijaitsevasta kaupunginosasta tullaan aina matkustamaan myös henkilöautoilla.

Luontoarvot

Meille alueen asukkaille luontoarvot ovat erittäin tärkeitä. Jo olemassa olevat suojellut kohteet: Sipoonkorpi, Natura- ja luonnosuojelualueet, tulee kaavoituksella turvata, samoin kun säilyttää alueen luonnon monimuotoisuus. Tekeillä oleva EU:n asetusluonnos, ilmasto- ja luontohaittojen minimoimisesta ja kaupunkiluonnon ennallistamisesta vuoden 2021 tilanteeseen, pyritään saattamaan voimaan lähivuosina. Osayleiskaavan laatimisessa tulee ottaa huomioon nämä tulevaisuuden vaatimukset.

Östersundomin lintuvedet on yksi etelärannikon tärkeimmistä lintuvesistä ja sen takia se valittiin 1970-luvulla myös Valtakunnallisen lintuvesiohjelman kohteeksi. Kuten myös Euroopan unionin Natura-verkostoon lintuvesikohteena eli SPA (Special Protected Area). Helsingin kaupungin on ryhdyttävä pikaisesti toimenpiteisiin linnuston suojelun suotuisan tason saavuttamiseksi (mm. apulaiskaupunginjohtaja Sinnemäki lupasi 2017, että alueen hoitoon ryhdytään pikaisesti). Östersundomin lintuvesien Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen on siirtynyt jatkuvasti eikä luonto odota kaavoituksen valmistumista.

Kulttuuriympäristö

Östersundomin alue on kokonaisuudessaan upeaa valtakunnallisesti merkittävää kulttuurimaisemaa ja täällä sijaitsevat nykyisen Helsingin vanhimmat rakennukset. Tämä perintö tulee turvata seuraaville sukupolville, eikä sitä liian tiiviillä kaupunkirakentamisella tule uhata. Pienkerrostalot ja laadukas pientaloasuminen on tänne luonnon keskelle kulttuurimaisemaamme sopiva asumis-
muoto.

Rakennusajan haittojen minimointi

Alueelle halutaan rakennusajalle maa-ainesten läjitysalue ja maakuntakaavaan on jo hyväksytty tähän tarkoitukseen Hältinberget. Alue on kohtuuttoman lähellä Landbon asutusta ja Sakarinmäen koulua. Ehdotamme, että Massojenhallintaohjelma (2012) päivitetään uutta suunnitteluti-lannetta vastaavaksi. Alueen laajuuden, rakennusajan keston ja alueella jo asuvien ihmisten vuoksi, ehdotamme aivan uudenlaista lähestymistapaa rakentamisen haittojen minimoimiseksi: Rakennusaikainen kallion räjäytyksistä lähtevä värinä tulee olemaan voimakasta ja alueen vesi- ja maalämpökaivot ovat vaarassa. Koska ääni- ja värinähaitta räjäytyksistä tulee olemaan asu-tulla seudulla häiritsevää, tulee alueen rakennusurakoitsijoiden sopimuksiin kirjata uudet ohjea-
vot, esimerkiksi räjäytysten tulee tapahtua klo 9-19 välisenä aikana. Vuosaaren satamaa raken-
nettaessa havaitsimme, että alueen kallio on kovin yhtenäistä, tärähdykset tuntuvat pitkälle.

Maansiirrolle olisi syytä rakentaa kokonaan oma tiestö. On kohtuutonta, että asujamiston ohitse ja paikallisliikenteen seassa kuljetettaisiin päivittäin noin 500-1000 kuorma-autollista maa-ai-
nosta! Helsingin kaupungin tulee pitää huolta, ettei Kilpilahti-Vuosaari hukkalämpöputken tuleva linjaus tule vaikuttamaan asukkaita tai kaavoitusta haittaavasti.

Haasteemme suunnittelijoille

Östersundomin neitseellinen alue suuren kaupungin kupeessa antaa loistavat mahdollisuudet toteuttaa tulevaisuuden ekologista kaupunginosaa. Tämä on ainutkertainen tilanne suunnitella alusta lähtien myös alueen infrastruktuuri uusin aattein tulevaisuuden moninaisia tilanteita ja tar-peita ajatellen. Alue saisi näin vetovoimaa ja mainetta kansainvälisestikin.

Vastine

Tehtyjen selvitysten pohjalta voidaan todeta, että pikaraitiotie on joukkoliikenteen kustannustehokkuuden näkökulmasta kokonaistaloudellisesti edullisin. Pikaraitiotien muuntojoustavuus ja mukautuvuus kasvuun on metroa parempi. Samoin pikarai-
tietien kapasiteetti on turvattavissa junapituuksia kasvattamalla tai vuoroväliä tihentä-
mällä. Metro edellyttäisi raskasta rakentamista ja luontoarvojen yhteensovittaminen olisi vaikeampaa kuin pikaraitiotieratkaisussa.

Luontoarvojen säilyminen varmistetaan osayleiskaavalla osoitettavalla riittäväällä ja kattavalla suojelualueiden verkostolla. Virkistysverkosto suunnitellaan asukasmää-
rään nähden riittäväksi siten, että käyttöpaine ja kulutus arvokkailla luontoalueilla ei kasva liian suureksi.

Skenaariovaiheessa on tehty jo alustavaa liikenneselvitystä, jossa on arvioitu myös liikenteen suuntautumista joukkoliikenteen, pyöräliikenteen sekä henkilöautomatkojen osalta eri skenaarioissa. Jatkosuunnittelussa arvioita voidaan tarkentaa.

Natura- ja luonnonsuojelualueet huomioidaan kaavoituksessa samoin kuin riittävä virkistysverkosto, jolla varmistetaan, ettei herkille luontoalueille kohdistuu liikaa käytöpainetta ja kulutusta.

Lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelma on käynnissä (2023).

RKY-alueet ja maakunnallisesti arvokkaat alueet huomioidaan ja arvot turvataan suunnittelussa.

Massojenhallinnan tarvetta ja laajuutta arvioidaan suhteessa uuteen suunnitelmaan kaavaluonnosvaiheessa.

Helsingin kaupunginhallitus on lausunnossaan 28.2.2022 todennut, että Kilpilahti-Vuosaari hukkalämpöputki -hankkeessa maakaivantojen osuus tulisi minimoida ja suosia kalliotunnelivaihtoehtoja varsinkin osuuksilla, joissa linjaus tulisi vaikuttamaan maankäyttöön.

2.3. Yritykset

2.3.1. Telia Company

Teliällä tietoliikennekaapeleita suunnitellulla asemakaavan muutosehdotuksen alueella. Mahdolliset muutokset olevaan verkkoon on katsottava yhteisesti.

Kaapeleiden siirto ja suojaus on huomioitava mahdollisten maanrakennustöiden yhteydessä, siirto ja suojaustarpeista on oltava yhteydessä Teliaan osoitteeseen production-desk@teliacompany.com hyvissä ajoin ennen mahdollisten maanrakennustöiden alkua.

Kaapelien katkaisua pitäisi pyrkiä välttämään ja suunnitellaan mahdolliset työt sivuttaissiirtoina ja tuentoina, kun ne mahdollisia. Suunnitelmat on myös pyrittävä laatimaan niin, että siirtoja ei tule kuin pakottavista syistä.

Korvaava siirtoreitti pitää olla valmiina ennen siirtojen suorittamista.

Vastine

Tietoliikennekaapeleihin liittyvät suunnitelmat huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa.

2.4. Yksityishenkilöiden mielipiteet teemoittain

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä oloaikana 1.2 – 28.2.2022 saatiin yhteensä 43 yksityisten henkilöiden mielipidettä. Mielipiteet ovat luokiteltavissa tiettyihin teemakokonaisuuksiin ja niitä voidaan käsitellä myös aluekohtaisesti.

Teemakappaleissa on alussa tiiviisti mielipiteiden pääsisältö, jonka jälkeen on valittuja otteita mielipiteistä mahdollisimman kattavasti. Osa lainauksista on suoraan poimittu alkuperäisestä mielipiteistä ja osa on referoituja otteita. Lopuksi on aiheesta annettu vastine.

Mielipiteiden antajat on koodattu yksityishenkilöiden osalta tietosuojalain vaatimusten vuoksi.

2.4.1. Liikenne

Liikenteeseen liittyvissä mielipiteissä korostuvat raideliikennevaihtoehdot ja joukkoliikenne. Niin metro kuin pikaraitiotie saavat kannatusta.

Mi1, Mi2, Mi4, Mi5, Mi11, Mi12, Mi17, Mi23, Mi25, Mi35

- Pikaraitiotie palvelisi aluetta paremmin.
- Pikaraitiotie metroa parempi vaihtoehto.
- Suunnittelussa huomioitava toimiva poikittaisliikenne.
- Ympäristöystävällinen julkinen liikenne maiseman ehdoilla.
- Sähköbussi ja virtuaalinen raitiovaunu joustavia ratkaisuja.
- Liikennejärjestelmäselvitys painotettava pikaraitiotievaihtoehtoihin, metrovaihtoehto ei KHO:n päätöksen perusteella mahdollinen ja haitallinen Westerkullan kulttuurimaisemalle. Pikaraitiotie linjattava Itäväylän viereen.
- Metro ja juna joukkoliikenneyhteyksinä vähentäisivät autoilua.
- Raideliikenne Helsinkiin ja poikittaisyhteys lentokentälle huomioitava.

Vastine

Suunnitteluperiaatteet perustuvat pikaraitiotieratkaisuun.

Skenaariovaiheen liikenneselvityksessä on arvioitu eri raidevaihtoehtoja ja joukkoliikenteen kustannustehokkuuden näkökulmasta pikaraitiotie on kokonaistaloudellisesti edullisin. Pikaraitiotien muuntojoustavuus ja mukautuvuus on metroa parempi. Pikaraitiotien kapasiteetti on turvattavissa junapituuksia kasvattamalla tai vuoroväliä tihentämällä. Alueen sisäinen saavutettavuus on pikaraitiotiellä parempi.

Huomio poikittaisyhteyksistä ja -liikenteestä merkitään tiedoksi.

2.4.2. Rakentamisen määrä, tehokkuus ja sijoittuminen

Mielipiteissä otetaan kantaa asukasmäärään ja rakentamisen tehokkuuteen. Pääasiassa toiveena on, että alue kehittyy ja kasvaa, mutta siten, että luonnonläheisyys säilyy.

Mi1, Mi2, Mi4, Mi5, Mi6, Mi11, Mi17, Mi21, Mi23, Mi25, Mi35, Mi44

- Asukasmäärä rajattava alle 40 000.
- Mahtuu lisää asukkaita, mutta ei kuinka paljon tahansa.
- Suunnittelussa huomioitava maisema ja luonto.
- Vähemmän urbaani alue, alueen luonteen säilyttäminen.
- Rakentaminen turmelee alueen maiseman ja heikentää luonnon monimuotoisuutta.
- Kestävän kehityksen mukaista rakentamista.

- Alue pitäisi jättää tuleville sukupolville retkeilyyn ja luonnosta nauttimiseen.
- Paljon rakentamista, riittävä ja monipuolinen tontti- ja työpaikkatarjonta.
- Pientalovaltaista, max. 20 000 asukasta.
- Aluetta voisi kehittää samalla tavoin kuin Söderkullassa.
- Uusi puutarhakaupunginosa Helsinkiin?
- Rakennusyhtiöt tuo rakennustarvikkeet Kiinasta yms. mikä ei mene yhteen kaupungin vihreiden tavoitteiden kanssa.

Vastine

Maakuntakaavassa alueen taajamarakenne on sidottu raideliikenteeseen. Asukasmäärä suunnitellaan raideliikennettä suosivaksi ja täsmentyy suunnittelun edetessä. Suunnitteluperiaatevaiheessa käsitys alueen tulevasta asukasmäärästä on noin 35 000–45 000 asukasta. Tämä tarkentuu kaavaluonnosvaiheessa ja jatkosuunnittelussa.

Rakentaminen sijoittuu nykyisen yhdyskuntarakenteen läheisyyteen ja siihen tukeutuen, alueen arvokkaimmat luontoalueet säilyvät.

2.4.3. Palvelurakenne

Mielipiteissä Östersundomiin toivotaan lisää palveluja, mutta maltillisesti.

Mi4, Mi11

- Pienimuotoiset palvelut, ei isoa ostoskeskusta
- Palveluita kaivataan, ei kuitenkaan mitään jättimarketteja vaan pienimuotoista palveluverkostoa: kauppoja, ravintoloita, hyvinvointipalveluita jne.

Vastine

Palvelutarpeet tarkentuvat jatkosuunnittelussa ja määrittyvät hyvin paljon alueen asukasmäärän perusteella. Tavoitteena on toimivat lähipalvelut.

2.4.4. Kilpilahden hukkalämpöputki

Mi1, Mi2.

- Putken linjaus ei saa haitata asukkaita, kaavoitusta tai luontoarvoja.
- Linjaus merta pitkin paras vaihtoehto.

Vastine

Helsingin kaupunginhallitus on lausunnossaan 28.2.2022 todennut, että hankkeessa maakaivantojen osuus tulisi minimoida ja suosia kalliotunnelivaihtoehtoja varsinkin osuuksilla, joissa linjaus tulisi vaikuttamaan maankäyttöön.

2.4.5. Luontoarvot

Useassa mielipiteessä korostuvat alueen arvokkaat luontoalueet, joita tulee vaalia. Luontoselvitysten toivottiin olevan kattavia ja ajantasaisia.

Mi5, Mi7, Mi8, Mi11, Mi17, Mi29, Mi32, Mi44

- Alueella paljon rauhoitettuja lajeja.
- Teetettävä mahdollisimman kattavat luontoselvitykset ja huomioitava nämä niin, ettei uhanalaisten lajien elinympäristöihin tai luontotyyppien alueelle rakenneta
- Östersundomin alueella luonnonsuojelualueita pitää kasvattaa 60 %.
- Rakennettava lintuystävällisesti (rakenteiden turvallisuus, elinympäristöt, pesäpaikat, valosaaste).
- Natura-verkosto tarkasteltava uudelleen oikeuden päätöksen vuoksi.
- Kappelinlahden lintuvesialue pitää kunnostaa Metsähallituksen ja Helsingin kaupungin yhteistyöllä.
- Suojelualueiden ja ekologisten yhteyksien turvaaminen, näiden alueiden läheisyyteen ei tulisi ohjata virkistyskäyttöä.
- Alueen arvokas luonto säilytettävä, selvitettävä mahdollisuus laajentaa Natura- ja luonnonsuojelualueita. Uusien suojelualueiden perustaminen.
- Vältettävä metsiin kaavoittamista kaupunkistrategian mukaisesti. Metsäiset alueet säilytettävä nykyisessä laajuudessaan.
- Kaupungin kehittämisen sijaan suojelua, luonnon monimuotoisuus ollaan menettämässä rakentamisen myötä.

Vastine

Rauhoitetut lajit otetaan huomioon luonnonsuojelusuunnittelussa.

Selvitykset ovat kattavia, niitä täydennetään jatkosuunnittelussa tarpeen mukaan.

Suojelualueita lisätään huomattavasti nykyisestä. Suunnittelu tehdään luonnonsuojeluluohjelmatyön yhteydessä.

Osayleiskaavatasolla varmistetaan ekologiset yhteydet ja luontoalueet. Lintuystävällisyys on huomioitu myös rakentamisalueiden sijoittumisella jo suunnitteluperiaatteissa, missä keskeisin tiiviin rakentamisen alue sijoittuu olemassa olevaan rakenteseen ja sen ympärille mahdollisimman paljon luontoalueita säästäen. Tarkempi rakentamista koskeva määrittely on mahdollista kuitenkin vasta jatkosuunnittelussa asemakaavatasolla.

Natura-vaikutusten huomioon ottaminen on suunnittelun keskeinen lähtökohta. Kaavaluonnosvaiheessa tehdään vaikutusarviointi Natura-alueisiin ja niiden lajistoon.

Östersundomin lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelma on valmisteilla ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2024.

Ekologiset yhteydet toimivat osaksi myös virkistysreiteinä.

2.4.6. Virkistys

Luontoarvojen lisäksi monessa mielipiteessä virkistyskäyttö ja -yhteydet nousivat tärkeiksi asioiksi. Koirametsä nousi useassa mielipiteessä tärkeäksi virkistys- ja harrastuspaikaksi.

Mi8, Mi11, Mi17, Mi20, Mi22, Mi24, Mi26, Mi27, Mi28, Mi30, Mi33, Mi34, Mi36, Mi37, Mi38, Mi39, Mi40, Mi41, Mi42, Mi43, Mi44

- Kaavassa tulee luontoarvojen lisäksi osoittaa alueita virkistykseen.
- Alueelta puuttuvat hoidetut ulkoilureitit, voisi toteuttaa jo ennen kaavan toteutumista.
- Arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita voisi kehittää osaksi virkistysalueita.
- Lisää puisto- ja virkistysalueita. Rannoille pääsyä tulisi helpottaa kaavoittamalla rantaraitteja ja muita kevyenliikenteen ulkoilureittejä.
- Virkistysyhteydet suunniteltava siten, ettei vaaranneta suojeluarvoja ja ekologisten yhteyksien toimivuutta.
- Koirametsä säilytettävä.
- Jos koirametsä poistuu alkuperäisestä käyttötarkoituksesta, suunniteltava korvaava alue muualle.
- Helsingin tiivistämiskäytön vähentää merkittävästi puisto- ja ulkoilualueita. Kaupunkialueella myös ei asfaltoitu maa-alue on vähentynyt ja vähentyy merkittävästi.

Vastine

Alueen virkistys- ja viherverkostoa suunnitellaan tarkemmin kaavaluonnosvaiheessa ja se tarkentuu edelleen asemakaavavaiheessa.

Kulttuurihistorialliset kohteet ovat alueen merkittävä vetovoimatekijä ja niitä pyritään hyödyntämään osana alueen virkistysverkostoa mahdollisimman laajasti.

Rantojen virkistyskäyttöä pyritään kehittämään Natura- ja luonnonsuojelualueiden ehdoilla.

Keskeiset luontoarvot huomioidaan jo suunnitteluperiaatteissa ja ekologisten yhteyksien toimivuus on keskeinen lähtökohta osayleiskaavoituksessa

Koirametsä on ollut väliaikaista toimintaa alueella ja siellä käydään myös paljon alueen ulkopuolelta. Tarkemman tason suunnittelussa Östersundomin alueelta pyritään etsimään korvaava, todennäköisesti kuitenkin suppeampi ja aidattu koira-alue alueen linnustoarvot huomioiden.

Alueen rakentamisen myötä läpäisemättömän pinta-alan määrä kasvaa jonkin verran. Tämä huomioidaan alueen hulevesien hallinnan suunnittelussa ja pyritään lieventämään suunnittelun eri tasoilla.

2.4.7. Suunnittelutyö

Mi6

- Suunnittelussa tehtävä yhteistyötä Sipoon ja Vantaan kanssa.

Vastine

Naapurikuntien kanssa on tehty yhteistyötä kaavoituksen eri vaiheissa ja yhteistyötä jatketaan.

2.4.8. Elinkeinoalueet

Mi17

- Vaihtoehtona tulisi selvittää, että työpaikka-aluetta Westerkullan kartanoa vastapäätä ei toteuteta (Natura-alueet, maaperä, kulttuurimaisema).

Vastine

Skenaariovaiheessa on tarkasteltu eri vaihtoehtoja ja yhdessä skenaariossa alue oli kuvattu edelleen maatalousalueena. Helsingissä on kuitenkin kysyntää yritystonteille ja tilaa vieville toiminnolle, maakuntakaavassa tällä sijainnilla on työpaikka-alue. Kaavaluonnosvaiheessa tarkennetaan ja sovitetaan yhteen alueen toimintoja ja tavoitteita.

2.4.9. Kulttuuriympäristö, maisema ja historia

Mi10, Mi17

- Arvokas kulttuurimaisema ja historiallisuus. Koivuniemi, Östersundomin kartano, Korsnäsin laiturit ja Björntorpin torppa rakennuksineen. Tätä kokonaisuutta ei pidä liikenneväylillä ja silloilla tuhota.
- Maisemaselvityksessä huomioitava erityisesti Westerkullan kartanon ja peltoalueiden maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Vaikutukset voivat olla peruuttamattomia, jos Itäväylän eteläpuolelle suunnitellaan rakentamista. Maisemaselvitykset tehtävä yhdessä Vantaan kanssa.

Vastine

Östersundomin kartanon ja Björkudden (Koivuniemi) ympäristöineen ja lisärakennuksineen ovat valtakunnallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön kohteita (RKY). Osayleiskaavoituksessa huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaaminen.

Aiemmin suunniteltua jalankulkusiltaa Björkuddenin ja Skutholmenin välille ei olla edistämässä osayleiskaavan suunnittelussa. Karhusaaren kytkeminen liikenteellisesti Sakarinmäen koulun suuntaan nähdään kuitenkin edelleen tarpeellisena. Siltayhteyttä Korsnässundetin yli suunnitellaan siten, että riittävä etäisyys Brjörkuddeniin ja Björntorpiin toteutuu.

Länsisalmen maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema sijaitsee osayleiskaavan rajan tuntumassa, Itäväylän pohjoispuolella Vantaan puolella. Jatkosuunnittelussa vaikutusten arviointia tarkennetaan maankäytön suunnittelun tarkennuttua.

2.4.10. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu, osallisuus

Osallisuus ja maanomistajien tasapuolinen kohtelu sekä rakennuskielto näkyy etenkin paikallisten asukkaiden mielipiteissä.

Mi12, Mi14, Mi44

- Selvitettävä, miten pitkä rakennuskielto haittavaikutuksineen aiotaan korvata maanomistajille.
- Långörenin maanomistajia ei ole kohdeltu yhdenvertaisesti (täydennysrakentamisen mahdollistaminen).
- Usko on mennyt kaikkiin osallisuushankkeisiin. Kun haluaa oikeasti vaikuttaa, leimataan hankalaksi NIMBY-tyypiksi.

Vastine

Valitettavasti lakisääteinen alueen rakennuskielto kesti pitkään yhteisen yleiskaavan laatimisen aikana. Rakennuskielto päättyi toukokuussa 2021, kun Korkein hallinto-oikeus (KHO) kumosi Östersundomin yhteisen yleiskaavan. Ainoastaan Karhusaaren pohjoisosassa on rakennuskieltoalue asemakaavan laatimista varten.

Helsingin asemakaavoittamattomat alueet ovat suunnittelutarvealuetta, jolloin rakennuslupa edellyttää myönteistä suunnittelutarveratkaisua, vaikka rakennuskielto ei olekaan enää voimassa. Myönteinen suunnittelutarveratkaisu myönnetään lähtökohtaisesti vain olemassa olevan asuinrakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudella asuinrakennuksella.

Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmassa (2022) on määritelty osa-alueittain ne alueet, joissa asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista ennen yleiskaavan voimaantuloa (1. vaihe) sekä ne alueet, joissa alueen asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista, mikäli yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tämän (2. vaihe). Ensimmäisessä vaiheessa asemakaavoitettavat alueet sijaitsevat pääosin maakunta-kaavassa osoitetun keskeisen tiivistettävän alueen ulkopuolella. Siten niitä voidaan täydentää jo ennen yleiskaavaratkaisua.

2.4.11. Kaava-alueen rajaus

Mi19

- Kaava-alueella kiinteistö, joka ei kuulu Helsinkiin.

Vastine

Kaupunginkanslian 18.3.2020 kirjatun kirjeen mukaan (HEL-2018-007438) Helsingin kaupungin ja Vantaan kaupungin välillä ei vallitse epäselvyyttä kuntarajasta. Kiinteistöt ovat vuonna 2009 tapahtuneen kameraalisen lohkomisen jälkeen sijaintikuntansa kiinteistörekisterissä.

2.4.12. Rakennuskielto

Mi21

- Rakennuskielto poistettava.

Vastine

Östersundomin alueella ei ole enää voimassa rakennuskieltoa. Rakennuskielto päättyi toukokuussa 2021, kun Korkein hallinto-oikeus (KHO) kumosi Östersundomin yhteisen yleiskaavan. Ainoastaan Karhusaaren pohjoisosassa on rakennuskieltoalue asemakaavan laatimista varten. Helsingin asemakaavoittamattomat alueet ovat suunnittelutarvealuetta, jolloin rakennuslupa edellyttää myönteistä suunnittelutarveratkaisua, vaikka rakennuskielto ei olekaan enää voimassa. Myönteinen suunnittelutarveratkaisu myönnetään lähtökohtaisesti vain olemassa olevan asuinrakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudella asuinrakennuksella.

2.5. Mielipiteet osa-alueittain

Aluekohtaiset muistutukset keskittyvät suurimmaksi osin omaan kiinteistöön tai tilaan sekä lähiympäristöön.

2.5.1. Karhusaari

Mi9, Mi16, Mi29

- Skutholmenin pohjoispuoli tiiviiksi ja kaupunkimaiseksi asuinalueeksi
- Tärkeät ekologiset yhteydet turvattava, varattava riittävät puskurivyöhykkeet haittojen ehkäisemiseksi ja erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittamiseksi.
- Asemakaavoituksessa huomioitava, ettei rakentamisen tieltä kaadeta metsää

Vastine

Alueelta on päivittynyt tietoja luontoarvoista ja alueen kokonaisuus on jatkosuunnittelussa ratkaistavia asioita (mm. tuleeko Karhusaareen pikaraitiotie ja mistä kulkuyhteydet menisivät.)

Kaavan laatimisessa varmistetaan, että se vastaa MRL sisältövaatimuksia, kuten mielipiteessä on esitetty.

Asemakaavatyön yhteydessä tarkastellaan tarkemmin maankäyttötarpeiden yhteensovittaminen. Uusien katujen ym. rakentamisen edellyttää ainakin jonkin verran puuston kaatamista. Käynnissä olevan Karhusaaren pohjoisosan asemakaavoituksen yhteydessä säilytetään alueen laajat metsäiset virkistysalueet.

2.5.2. Talosaari

Mi1, Mi2, Mi13

- Ribbingön säilyminen väljänä pientaloalueena, pienimuotoinen lisärakentaminen, edellyttää vesihuoltoyhteyden uusimista

- Rakentamisoikeusmahdollisuuden varmistaminen sekä lisärakennusoikeus tonteilleen

Vastine

Ribbingintien ympäristöön ei ole suunnitteilla merkittäviä alueen luonteeseen vaikuttavia muutoksia. Pienimuotoisen lisärakentamisen ratkaisut sekä alueen vesihuollon kehittämistarpeet ratkaistaan asemakaavoitusvaiheessa.

Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmassa on määritelty alueet, joilla asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen on mahdollista ennen yleiskaavan voimaantuloa. Nämä alueet ovat Karhusaaren etelä- ja pohjoisosat, Landbo, Skutholmen, Kappelintie ja Långörintie, Ribbingö ja Degermossa.

2.5.3. Mustavuori ja Salmenkallio

Mi3, Mi6, Mi15, Mi25

- Kantarnäsin suunnittelu alueena, jonka ominaispiirteet säilytetään
- Mustavuoren ja maakuntakaavan TP-1 alueelle palveluita ja hyvä infrastruktuuri
- Toimistorakentamiseen suunnitellut alueet tulisi kaavoittaa asuinrakentamiseen, paremmin yhteensopiva Natura-alueen kanssa.
- Kehä III:n itäpuolelle kaupunkimaista rakentamista ja elinkeinoaluetta

Vastine

Kantarnäsin alueelle ei ole tarpeen osoittaa uutta rakentamista, alue ei sijaitse yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävällä paikalla ja voi säilyä nykyisenkaltaisena.

Maakuntakaavassa oleva työpaikka-alue tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Asuminen aiheuttaa enemmän lähiympäristöön käyttöpainetta ja kulumista verrattuna työpaikka-alueisiin. Toimistoille ei ole tällä sijainnilla kysyntää, vaan kyse on enemmän tilaa vievistä toiminnoista tai muista yritystonteista kuin toimistoista. Esimerkiksi pienyritystonteista ja tilaa vievien toimintojen sijainneista on Helsingissä pulaa ja kaavoituksen tulisi vastata myös tähän tarpeeseen.

Elinkeinoalueita on osoitettu maakuntakaavassa, ja sijainnit tarkentuvat osayleiskaavassa.

2.5.4. Landbo

Mi18, Mi31

- Kaupungin viheralueille kulkureittejä, alueelta puuttuvat ulkoilureitit. Rakentamattomien kaupungin tonttien myynti ja näille rakennusluvut omakotitaloille. Nykyisille asukkaille lupa rakentaa lisää. Lisärakentamista moottoritien suuntaan Knutersintien varteen. Landbon päiväkodin tilat käyttöön.
- Omalta tontilta tulisi säilyttää kulkuyhteys metsään.

Vastine

Viher- ja virkistysverkostoa suunnitellaan tarkemmin kaavaluonnosvaiheessa.

Landbon pientaloalueelle on vireillä asemakaavan muuttaminen ja alueen suunnitteluratkaisua kuvataan yksityiskohtaisemmin asemakaavan muutoksen asiakirjoissa. Hankkeeseen voi tutustua kaupungin karttapalvelun avulla osoitteessa kartta.hel.fi. Suunnittelun alkuvaiheessa tavoitteena oli hyödyntää tonttien väliin jääviä viherkaisu-alueita voimakkaammin virkistysalueina, mutta ajatus sai alueen asukkailta voimakasta kritiikkiä, joten esimerkiksi uusien reittien rakentamista kyseisille alueille ei ole jatkettu. Täydennysrakentamista esitetään Landbossa vain niille maanomistajille, jotka ovat sitä toivoneet.

Suunnitteilla ei ole toimenpiteitä, jotka katkaisivat mielipiteen esittäjän kuvaileman metsäyhteyden.

3. Valmisteluvaiheen vuorovaikutus: kirjeet skenaariovaiheesta ja vastineet niihin

3.1. Skenaariovaiheessa saapuneet kirjeet ja vastineet niihin

OAS-vaiheen jälkeen siirryttiin skenaariovaiheeseen, joka ei ole virallinen kaavavaihe. Östersundomin osayleiskaavan skenaariovaiheen aikana teetettiin karttakysely Harava-karttakyselypalvelussa 7.11.2022-6.12.2022. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä asukkaiden ja muiden alueen suunnittelusta kiinnostuneiden näkemyksiä alueelle laadituista maankäytöskenaarioista. Kysely keräsi yhteensä 469 vastausta. Skenaarioraportti on luettavissa internetissä Helsingin karttapalvelussa. Lisäksi skenaariovaiheessa saatiin yksityishenkilöiltä kaksi kirjettä ja yksi kirje yhdistykseltä (Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry).

3.2. Yhdistykset

3.2.1. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri

Annoimme maaliskuussa kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta perusteellisen mielipiteen, jossa painotettiin suunnittelualueen merkittävien luontoarvojen huolellista kartoittamista laadittavien uusien selvitysten avulla sekä tulosten huomioimista jatkotyön pohjana. Esitimme samalla tulevaan yleiskaavaan luonnonsuojelualuevarauksia useille jo ennestään hyvin tunnistetuille arvokkaille luontokohteille Östersundomissa. Mielipiteen liitteinä oli myös uusia tietoja alueella tehtyjen luontokartoitusten tuloksena syntyneistä lajihavainnoista. Keväinen kannanotto on yhä edelleen ajankohtainen ja on luettavissa Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen verkkosivuilla: <https://www.sll.fi/helsinki/2022/03/02/mielipide-ostersundomin-osayleiskaavan-osallistumis-ja-arviointisuunnitelmasta/>

Uudet maankäytöskenaariot

Erilaisia pääskenaarioita Östersundomin kehittämiseksi on nyt ollut esillä seitsemän ja ne ovat hyvin erilaisia. Mukana on laajaa intensiivistä rakentamista ja metroyhteyttä esittävä Skenaario 1 ja nykytilanteessa pitäytyvä Skenaario 5 sekä useita variaatioita pikaraitiotieyhteyteen perustuvista suunnitteluratkaisuista (Skenaariot 2–4), joissa rakennettavien alueiden laajuudet ja tehokkuudet poikkeavat merkittävästi toisistaan. Metroskenaario muistuttaa suuresti aiemman kumotun Helsingin, Sipoon ja Vantaan yhteisen Östersundomin yleiskaavan suunnitteluratkaisua.

Pikaraitiotieyhteyteen perustuvassa Skenaario 2:ssa luontoalueille kohdistuvan asuinrakentamisen alue on yhtä laaja kuin metroskenaariossa, mutta enemmän pientaloihin painottuva ja siten tehokkuudeltaan ja asukasmäärältään pienempi. Skenaarioissa 3 ja 4 rakentamisalueet ovat edellisiin verrattuna huomattavasti suppeampia, mutta ulottuvat silti myös luontoalueille. Virkistyk-

seen, luonnonsuojeluun ja matkailuun pohjaava vaihtoehto Skenaario 6 sekä elinkeinotoimintoihin perustuva Skenaario 7 poikkeavat huomattavasti edellisistä, ja niissä asuinrakentamisen lisäys perustuu ainoastaan nykyisten rakennettujen alueiden tiivistämiseen.

Kiitämme suunnittelijoita avarakatseisuudesta useiden erilaisten skenaarioiden esittämisessä

Östersundomin tulevaisuutta ajatellen, vaikka suunnitteluaineistossa korostetaankin sitä, että mitään skenaariota ei sellaisenaan olla esittämässä toteutettavaksi ensi vuonna laadittavassa osayleiskaavan kaavaluonnoksessa. Kiitämme skenaariotyötä myös siitä, että kaikissa esillä olleissa vaihtoehdoissa Salmenkallion ja Talosaaren luontoalueet on osoitettu kumotusta yleiskaavasta poiketen nyt viher- ja virkistysalueiksi sekä luonnonsuojelualueiksi.

Luontoselvitykset edelleen vaillinaisia

Kaavamateriaalissa ja muussa suunnitteluaineistossa mainitaan laadittavien uusien luontoselvitysten osalta edelleen vain lepakkoja ja viitasammakkoja koskevat valmisteilla olevat selvitykset. Nämä eivät missään mielessä ole riittäviä. Esimerkiksi METSO-selvityksiä tulisi tehdä niin, että koko osayleiskaavan suunnittelualueen kaikki metsäalueet saataisiin kattavasti inventoitua. Aivan erityisesti tämä tarve koskee yksityisomistuksessa olleita metsiä.

Iso osa Östersundomin maa-alueesta on aiemmin ollut yksityisomistuksessa, tai on sitä edelleen, joten niitä koskeva luontotieto on kaupungin luontotietojärjestelmässä vielä vaillinaista. Puutteellinen taustatieto korostuu ja kertautuu haitallisesti, kun alueen maankäytöstä ollaan nyt tekemässä suuria ja vaikutukseltaan pysyviä yleiskaavataso linjauksia. Tarkempien selvitystarpeiden osalta viittaamme siksi painokkaasti edelleen aiemmin mainittuun mielipiteeseemme.

Sipoonkorven kansallispuiston laajentaminen

Osayleiskaavan laatimisen yhteydessä on syytä selvittää perusteellisesti myös Sipoonkorven kansallispuiston laajentamista Helsingin puolelle. Nykyään kansallispuisto ulottuu useissa kohdin Helsingin rajalle, mutta kurottuu rajan yli vain hyvin vähäisessä määrin. Kansallispuiston alueen johdonmukainen ja suunnitelmallinen jatkaminen muille Östersundomin luontoalueilla ja aina merenrantaan asti kokoaisi hienosti yhteen alueen arvokkaita metsäalueita, joita uhkaa pirstaloituminen ja ekologisten yhteyksien heikkeneminen. Yleispiirteinen osayleiskaavavaihe on oivallisen sopiva laajennettavan Sipoonkorven kansallispuiston alustavan aluevarauksen tarkasteluun ennen tulevaa yksityiskohtaisempaa asemakaavataso suunnittelua.

Jatkosuunnittelusta

Jatkotyössä laaditaan nyt vaikutusten arviointi eri maankäyttöskenaarioista sekä tehdään suunnitteluperiaatteet tulevaa osayleiskaavaluonnosta varten. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri katsovat edelleen, että tulevassa suunnitteluratkaisussa Östersundomin kaikki arvokkaat metsäalueet tulisi rajata rakentamisen ulkopuolelle. Nyt nähtävillä ja keskustelussa olleista vaihtoehdoista Skenaario 6 toteuttaisi tätä tavoitetta parhaiten. Joka tapauksessa tämän virkistykseen, luonnonsuojeluun ja matkailuun pohjaavan vaihtoehdon luontoalueverkostoa koskevien ehdotusten olisi syytä sisältyä pohjana myös kaikkiin muihin nyt jatkosuunnittelussa kehitettäviin maankäyttöskenaarioihin ja jatkosuunnitteluun tulevaa osayleiskaavaluonnosta ajatellen. Tämä olisi myös ilmastoviisas ratkaisu.

Vastine

[Ks. vastine Helsingin luonnonsuojeluyhdistys \(HELSY\), 2.2.2](#)

[Ks. vastine Helsingin luonnonsuojeluyhdistys \(HELSY\), 4.2.1](#)

3.3. Yksityishenkilöiden kirjeet teemoittain

3.3.1. Kantarnäs

Mi108

- Alueen ominaispiirteiden säilyttämistä koskeva merkintä jää suppeaksi toteutuneeseen ja tavoiteltavaan maankäyttöön nähden.
- Kantarnäsin aluetta tulee suunnitella sovittaen yhteen alueen erityispiirteet ja vakiintunut käyttö *ehyenä kokonaisuutena*, pääkäyttötarkoitukseltaan *alueena jonka ominaispiirteet säilytetään*.

Vastine

Alueelle ei ole tarpeen osoittaa uutta rakentamista, alue ei sijaitse yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävällä paikalla ja voi säilyä nykyisenkaltaisena. Kaavamerkinnyt osoitetaan kaavaluonnosvaiheessa ja kaavaehdotuksessa.

3.3.2. Westerkullan lähialueet

Mi109

- Luonnonarvot sekä Westerkullan kartanon ja sitä ympäröivien peltoaukeiden maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö tulevat parhaiten turvatuiksi Skenaarioissa 5 "0+ Kehittyvä nykytilanne" ja 6 "Virkistykseen, luonnonsuojelun ja matkailun Östersundom".
- Metrovaihtoehto ja sen edellyttämä hyvin tehokas rakentaminen eivät ole enää mahdollisia vaihtoehtoja korkeimman hallinto-oikeuden kumottua Östersundomin yhteisen yleiskaavan juuri sillä perusteella, että se merkittävästi heikentäisi alueen Natura 2000 -luontoarvoja.
- Arvioitaessa uudisrakentamisen ja virkistyskäytön sovittamista alueen luonnonsuojelullisiin arvoihin on lähtökohdaksi otettava suojelualueiden ja ekologisten yhteyksien koskemattomuuden turvaaminen jo OAS-vaiheessa todettujen yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti.
- Natura 2000 -alueiden suojeluarvojen turvaaminen KHO:n ratkaisussa edellytetyin
- tavoin vaarantuu nähdäksemme merkittävästi, jos Kehä III:n molemmiin puoliin sijoitetaan elinkeinoalueita arvokkaimpien Natura-alueiden keskelle.
- Pikaraitiotielinjauksen tulee sijaita mahdollisimman haitattomasti nykyisen tielinjauksen eli Itäväylän vieressä niin kuin nyt nähtävillä olleissa raitiotiehen perustuvissa skenaarioissa onkin esitetty.
- Alueen virkistyskäyttöä suunniteltaessa ja erityisesti sen vaikutuksia arvioitaessa on varmistuttava siitä, että juuri herkimmille Natura-kohteille samoin kuin tärkeimpien ekologisten yhteyksien alueelle ei ylipäättään ohjata luontoa kuluttavaa virkistyskäyttöä, vaan pikemminkin pyritään kaikin keinoin rajoittamaan sitä.
- Voimaan tullessa maakuntakaavassa Westerkullan eteläisille peltoaukeille sijoitettua työpaikkarakentamisen aluetta tulisikin nyt jatkosuunnitteluvaiheessa tarkastella hyvin kriittisesti niin tämän alueen rakentamisen maisemallisten kuin luontovaikutustenkin kannalta.
- Helsingin puoleisessa Östersundomin maankäytön suunnittelussa maisemalliset vaikutukset tulee arvioida yhdessä Vantaan kaavoituksen kanssa

Vastine

Viher- ja virkistysverkostoa suunnitellaan tarkemmin vasta kaavaluonnosvaiheessa, kuitenkin yleispiirteisellä tasolla.

Luontoarvojen sovittaminen maakunta-kaavamerkinnän ja luontoarvojen välillä ratkaistaan jatkosuunnittelussa.

4. Valmisteluvaiheen vuoro-vaikutus: Kannanotot ja mielipiteet suunnitteluperiaatevaiheesta ja vastineet niihin

4.1. Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanotot ja vastineet

Maankäytöskenaarioiden ja niistä tehtyjen vaikutusarviointien ja johtopäätösten pohjalta laadittiin Östersundomin osayleiskaavoituksen suunnitteluperiaatteet. Suunnitteluperiaatteet eivät ole virallinen kaavavaihe, vaan niiden tarkoitus on määrittää osayleiskaavan laatimisen keskeiset periaatteet yleispiirteisellä tasolla. Suunnitteluperiaateluonnos on ollut nähtävillä 4.9–29.9.2023 ja niistä on voinut jättää mielipiteen kirjaamoon. Suunnitteluperiaateluonnoksesta saapui 4 kpl viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoa, seurojen ja yhdistysten mielipiteitä 6 kpl ja yksityisten henkilöiden mielipiteitä 63 kpl.

Viranomaisten ja asiantuntijaviranomaisten kannanottoja suunnitteluperiaateluonnoksesta saatiin seuraavilta tahoilta:

- Helsingin kaupunginmuseo
- Metsähallitus
- Helsingin seudun liikenneyhtymä, HSL
- Helen Oy, Helen Sähköverkko Oy

4.1.1. Helsingin kaupunginmuseo

Kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue on väljäsi rakentunut ja maaseutumainen. Alueelle tunnusomaiset, avoimet ja pitkään käytössä olleet viljelymaisemat ovat pääosin hyvin säilyneet ja ne ovat merkittävä osa alueelle ominaista maisemakuvaa. Alueen olemassa oleva rakennuskanta on väljää pientalorakentamista, ja vanhojen tilakeskusten lisäksi alueella on haja-asutusta. Suunnittelualueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti arvokasta rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) kohdekokonaisuutta: Mustavuoren linnoitusalue sekä kolmeen osaan jakautuva Östersundomin kartanon, kapelin sekä villa Björkuddenin kokonaisuus. Suunnittelualueella sijaitsee kaksi maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä: Östersundomin kulttuurimaisema sekä Mustavuori. Lisäksi Länssalmenn maakunnallisesti arvokas viljelymaisema-alue sijaitsee suunnittelualueen läheisyydessä.

Kulttuuriympäristöjen ja maiseman osalta on tehty selvitys ”Östersundomin osayleiskaavan maankäytön skenaariot -Kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutusten arviointi” (Sini Moilanen 2022), jossa on arvioitu eri maankäytöskenaarioiden vaikutusta alueen kulttuuriympäristöön ja maisemaan.

Arvioinnissa on pääsääntöisesti hyvin tunnistettu maankäytöskenaarioiden vaikutukset. Kielteimmät vaikutukset nyt esitetyssä "luonnonläheinen raideliikenteen pikkukaupunki"-visiossa ovat alueen luonteen ja kyläkuvan muuttuminen. Avoimet viljelyalueet tulevat vähenemään. Silta Korsnässundetin yli muuttaa Björkuddenin, Korsnäsbyggnan, Widixin ja Björntorpin näkymiä sekä maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön reuna-alueita. Raitiotielinjaus halkoo Östersundomin kartanon RKY-alueen ja maakunnallisesti arvokkaan Östersundomin kulttuurimaisema- ja muuttaa kulttuuriympäristön ja maisemakokonaisuuden luonnetta. Lisäksi maisemakuva ja maisemarakenne muuttuvat uuden rakentamisen ja liikennejärjestelmän myötä.

Lievästi kielteisiä vaikutuksia ovat kulttuuriympäristöjen reuna-alueille rakentuvat asuinalueet ja keskustatoiminnot, ja näin maisemakokonaisuuksien reuna-alueet muuttuvat. Mahdollinen täydennysrakentaminen kulttuuriympäristöjen alueilla voi vaikuttaa pitkällä aikavälillä alueen maiseman ja kulttuuriympäristön eheyteen.

Museo yhtyy selvityksen kielteisten vaikutusten arviointiin, mutta samalla esittää selvitykseen muutamia täydentäviä huomioita.

Uusi Porvoonte on arviointitekstissä todettu maakunnallisesti merkittäväksi historialliseksi telinjaksi (Tien päällä. Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit. Uudenmaan liitto 2014), mutta itse tielinjaa ei ole merkitty arvioinnin sivujen 11 ja 14 karttoihin arvokkaaksi kohteeksi.

Lisäksi museo nostaa esille Rödje-Fantsin tilan asuinrakennuksen, joka on rakennettu vuonna 1723. Kohde on tiettävästi Helsingin vanhin rakennus, ja ainoa konkretisoitunut vielä käytössä oleva rakennus, joka on säilynyt ajasta ennen Pikkuvihaa (1742-43). Rakennuksen arvo on isompi kuin paikallinen arvo, ja kohde lisäksi sijoittuu keskeiselle tiiviin rakentamisen vyöhykkeelle.

Jotta vision kannattava tavoite, jossa arvokkaat kulttuuriympäristökohteet ja luonnonmaisema ovat alueen identiteetti- ja vetovoimatekijä, nojautuu museo näkemyksessään selvityksen suosituksiin, joissa todetaan; "Jatkosuunnittelussa rakentamisen ja maiseman yhteensovittamiseen on kiinnitettävä huomiota. Säilyneet muinaisjäännökset, pitkään käytössä olleet peltoalueet, vanha rakennuskanta ja kulttuurimaisemakokonaisuudet tuovat alueelle kerroksellisuutta, jota ei voi keinoitekoisesti luoda".

Kulttuuriympäristön ominaispiirteet tulee ottaa selkeämmin osaksi alueen suunnittelun lähtökohdista. Kulttuuriympäristöalueiden ja -kohteiden ympäristössä (kuten Östersundomin kartano ja Björkudden) rakentamisen mittakaava ja arkkitehtuuri on sovitettava arvokohteisiin ja -ympäristöihin. Uuden rakentamisen on sijoitettava riittävän etäälle kulttuuriympäristöjen avoimista maisema-alueista ja rakennuksista.

Arkeologia

Östersundomin osayleiskaava-alueen arkeologisen kulttuuriperinnön tilannetta ollaan parhaillaan päivittämässä. Alueella on tehty arkeologista inventointia, jotta maankäytön suunnittelulla olisi ajantasainen tieto alueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja sitä kautta maankäytön mahdollisuuksista.

Alueelle on tehty ennestään tunnettujen arkeologisten sekä arkeologisesti potentiaalisten alueiden tarkastuksia loppuvuoden 2022 ja alkuvuoden 2023 kuluessa ja raporttia on tekeillä.

Kaupunginmuseo on OAS-lausunnossa 28.2.2022 kuvaillut alueen arkeologisen kulttuuriperinnön yleispiirteitä ja tutkimustilannetta. Ennen inventoinnin päivitystä Östersundomin osayleiskaavan alueelta tunnetaan kolmisenkymmentä muinaisjäännösrekisteriin listattua muinaismuistolain rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi muu kulttuuriperintökohde.

Koska päivitettävän inventoinnin lopullisia tuloksia ei ole vielä käytettävissä, voidaan tässä lausunnossa tuoda esiin alustavia tuloksia ja tarkastella niitä suhteessa Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatekartalla esitettyihin rakentamisen ja suojelun painopistealueisiin. Seuraavassa joitakin alustavia huomioita.

Norrbergetin työpaikka-alueen suunnittelussa tulee huomioida väylän molemmiin puoliin sijaitsevat tunnetut kiinteät muinaisjäännökset. Näiden lisäksi Porvoonväylän pohjoispuolelta Norrbergetin ympäristöstä havaittiin uusina kohteita kivirakenne sekä mahdollista historiallista kulkuväylää.

Östersundomin kartanoympäristön pohjois- ja luoteispuolelta saatiin tunnetun rajamerkin lisäksi viitteitä kivikautisesta kohteesta sekä rajakiveyksestä.

Inventoinnin päivityksessä on myös paikannettu arkeologisina kohteina joitakin historiallisten Östersundomin ja Gumbölen kylien rajamerkkejä.

Östersundomin keskuksen suunnittelussa tulee huomioida Uuden Porvoontien ympäristössä, sen molemmiin puoliin sijaitsevat tunnetut kiinteät muinaisjäännökset (historialliset kyläpaikat), joista Kärrby autoituneena kyläpaikkana on kiinnostava.

Alueen ihmistoiminnan varhaisia kerrostumia edustaa Korsnäsin ympäristön esihistorialliset hautaröykkiöt, joiden säilyminen ja yhteys maisemaan on taattava Sakarinmäen ja Korsnäsin ympäristön suunnittelussa.

Inventointiraportin myötä saadaan päivitettyt paikkatiedot kohteista jatkosuunnittelua ajatellen. Alueen arkeologisten kohteiden määrä kasvaa jonkin verran. Uusia kohteita on paikannettu myös alueen lounaisosasta, joka suunnitteluperiaatteiden valossa jää pääasiassa uuden rakentamisen ulkopuolelle.

Lähtökohtaisesti muinaismuistolain suojaamien kiinteiden muinaisjäännösten kohdalle ei tule osoittaa muuttuvaa maankäyttöä. Arkeologinen kulttuuriperintö eli ympäristön vanhin kerrostuma tulisi säilyä kaupunkirakenteen muutoksista huolimatta.

Vastine

Kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutuksia on selvitetty alustavasti jo skenaariovaiheessa, ja arvioinnissa on tunnistettu ja huomioitu alueen kulttuuriympäristön arvot, joista keskeisimpinä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Vaikutusten arviointia ja kulttuuriympäristöjen huomiointia tarkennetaan kaavaluonnosvaiheessa.

Uusi Porvoontie on tunnistettu maakunnallisesti merkittäväksi historialliseksi tielinjaksi arviointitekstissä ("Östersundomin osayleiskaavan maankäytön skenaariot - Kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutusten arviointi" 2022), mutta karttakuviin tielinja on jäänyt vahingossa merkitsemättä. Uusi Porvoontie edustaa aikansa valtatie-rakentamista. Sen asu on ajan saatossa muuttunut, kun tietä on muokattu kulloisenkin käyttötarpeen mukaan. Myös tien merkitys alueen valtatie on muuttunut Porvoonväylän moottoritien rakentamisen myötä. Suunnitteluperiaatteissa olemassa oleva tien linjaus säilyy alueen keskeisenä tärkeänä pääkulkuväylänä.

Rödje-Fantsin tilan asuinrakennus on tunnistettu Liitosalueen rakennettu kulttuuriympäristö (Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2008) nimisessä selvityksessä maakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi kohteeksi. Kaupunginmuseon lausunto merkitään tiedoksi ja otetaan huomioon tarkemman tason suunnittelussa yhteistyössä Museoviranomaisen kanssa.

Arvokkaat kulttuuriympäristökohteet ja luonnonmaisema on tunnistettu Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden tavoitteeksi- ja vetovoimakteijöinä, jotka otetaan huomioon yleiskaavan laadinnassa. Uuden rakentamisen sijoittuminen suhteessa maisemarakenteeseen ja kulttuuriympäristöön otetaan huomioon osayleiskaavassa, mutta rakentamisen luonne määritellään tarkemmin tarkemman tason suunnittelussa.

Kaupunginmuseon lausunnossa nostetut arkeologisesti potentiaalisten alueiden huomioidaan tiedoksi ja otetaan huomioon jatkosuunnittelussa yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Norrbergetin työpaikka-alueen rajausta ja sijaintia tarkennetaan yleiskaavaluonnoksen yhteydessä. Sakarinmäen ja Korsnäsin ympäristön esihistorialliset hautaröykkiöt huomioidaan tarkemman tason suunnittelussa yhteistyössä museoviranomaisten kanssa.

Erinomaista jos päivitetty inventointiaineisto arkeologisista kohteista saadaan myös paikkatietomuotoisena jatkosuunnittelua varten.

Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäännökset otetaan huomioon jatkosuunnittelussa yhteistyössä museoviranomaisen kanssa.

4.1.2. Metsähallitus

Metsähallitus hallinnoi Östersundomin osayleiskaava-alueella kaava-alueen pohjoisosiin rajautuvaa Sipoonkorven kansallispuistoa sekä Kapellvikenin luonnonsuojelualuetta alueen keski-osissa. Kapellvikenin luonnonsuojelualue on perustettu luonnonsuojelualueeksi Ympäristöministeriön asetuksella YmA 333/2021 ja alueella noudatetaan luonnonsuojelulain 49–51 § mukaisia rauhoitusmääräyksiä. Valtaosalle Kapellvikenin luonnonsuojelualueesta on em. asetuksessa asetettu liikkumisrajoitus 1.4.–15.7. väliselle ajalle. Sipoonkorven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) on hyväksytty Ympäristöministeriössä marraskuussa 2019. Suunnitelma on ladattavissa osoitteesta: <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Csarja/c168.pdf>.

Metsähallitus lausuu rakennemalleista maanhaltijan ja valtion luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta vastaavana viranomaisena.

Metsähallitus on tutustunut Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatteisiin ja lausuu niistä seuraavaa: Helsingin kaupunki on laatinut kaavatyön pohjaksi useita selvityksiä kaava-alueen luontoarvoista, käytöstä sekä rakentamisen ympäristövaikutuksista. Suunnitteluperiaatteiden pohjaksi tehdyssä luontovaikutusten arvioinnissa todetaan, että kaikki laajempaa lisärakentamista ja väestönkasvua osoittavat maankäyttöskenaariot (skenaariot 1–4) tulevat aiheuttamaan joko kohtalaisia tai merkittäviä luontovaikutuksia. Suunnitteluperiaatteiden pohjana käytettyjen pikaraitiotievaihtoehtojen vaikutukset on arvioitu pääosin kohtalaisiksi. Metsähallitus toteaa, että arvioinnit tuovat esiin keskeisiä haasteita, joita Östersundomin alueen kehittämiseen liittyy.

Suunnitteluperiaatteet määrittelevät Östersundomin alueen maankäytön ja aluekehityksen painopisteet. Myös vaikutusten arviointia on tehty suunnitteluperiaatteiden tarkkuustasolla. Arviointia tulee kaavatyön edetessä edelleen tarkentaa, kun kaavassa esitettävät maankäytön ratkaisut ja kaavamerkinnot tarkentuvat. Tässä yhteydessä vaikutusten arvioinnilla tulee myös varmistua siitä, ettei kaavalla heikennetä kaava-alueella olevien luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden suojeluperusteena olevia luontoarvoja. Metsähallitus lausuu kaavahankkeesta ja Natura-arvioinnista yksityiskohtaisemmin, kun kaavaluonnos ja sitä koskevat vaikutusten arvioinnit tulevat lausunnoille.

Metsähallitus esittää seuraavassa joitakin näkökohtia, jotka näkee tärkeänä huomioida kaavaluonnoksen valmistelussa: Pikaraitiotie on suunnitteluperiaatteissa linjattu kulkemaan Uuden Porvoontien (mt 170) suuntaisesti. Linjauksen todetaan olevan ohjeellinen. Karlvikin kohdalla nykyinen tie ja suunniteltu ratalinjaus sivuavat Kapellvikenin luonnonsuojelualuetta. **Raitiotien ja sen yhteyteen suunniteltavat asuin- ja työpaikka-alueet tulee suunnitella siten, ettei kaava aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia Kapellvikenin luonnonsuojelualan luontoarvoille.** Metsähallitus huomauttaa lisäksi, että Kapellvikenin luonnonsuojelualan rauhoitusmääräys ei mahdollista raitiotien rakentamista tai nykyisen tiealueen leventämistä luonnonsuojelualueella vaan mahdolliset poikkeukset luonnonsuojelualan rauhoitusmääräyksistä edellyttävät perustamisasetuksen päivittämistä.

Suunnitteluperiaatteiden mukainen rakentaminen lisää merkittävästi asuin- ja työpaikkarakentamista Östersundomin luonnonsuojelualan läheisyydessä. Luonnonsuojelualueille tulee kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä määritellä riittävän laajat suojavyöhykkeet, jolloin lisääntyvä lähivirkistyskäyttö ei ohjautu täysimääräisesti luonnonsuojelualueille.

Ekologiset yhteydet Sipoonkorven metsämantereelta Suomenlahden rannikolle on kaavoituksella turvattava. Näistä erityisen tärkeä on Vuosaaresta Salmenkallion kautta Sipoonkorven lounaisosaan Storträskin suuntaan kulkeva leveä rakentamaton yhteys. Muita merkittäviä yhteyksiä ovat Karlvikista Östersundomin kartanon puronotkon kautta kohti Sipoonkorpea kulkeva yhteys sekä itäinen kapea yhteys Majvikista.

Kaavaprosessissa tulee huomioida kaikkien toimien heikentävä yhteisvaikutus Natura-alueisiin yhdessä jo aiemmin Vuosaaren sataman yhteydessä todetun heikentämisen kanssa. Kaavaprosessin yhteydessä tulisi arvioida, voiko yhteisvaikutusten osalta olla seurauksena lain mukainen kompensatiotarve luontoarvojen parantamista kohtaan.

Landbon ja Puroniityn metsäalueilta on Helsingin kaupungin laatimissa kartoituksissa (mm. Helsingin metsien kääpäselvitys 2022) inventoitu merkittävä määrä mm. uhanalaisten kääpä-, orvakas- ja sammallajien esiintymiä. Uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymät sekä arvokkaat kääpä- ja orvakasalueet tulee ottaa huomioon myös Östersundomin kaavaluonnoksen valmistelussa.

Lausunto on valmisteltu Rannikon luontopalveluissa ja siitä on vastannut maankäytön erityisasiantuntija Asko Ijäs. Lausunnon valmisteluun osallistuivat lisäksi luonnonsuojelun erityisasiantuntijat Antti Below ja Tiina Kanerva.

Vastine

Raitiotien linjausta tarkennetaan kaavaluonnosvaiheessa.

Viher- ja virkistysverkoston päälinjat sekä ekologiset yhteydet suunnitellaan yleiskaavaluonnoksen yhteydessä ja niitä tarkennetaan edelleen jatkosuunnittelussa. Tärkeimpien ekologisten yhteyksien turvaaminen on osayleiskaavan suunnittelun keskeinen lähtökohta.

Natura-arviointi tehdään kaavaluonnoksen yhteydessä.

Vuosaaren sataman heikentävää vaikutusta Natura-alueeseen ennakoitiin Uudenmaan ympäristökeskuksen ja Ympäristöministeriön ennakkoon varovaisuusperiaatteen mukaisesti antamissa lausunnoissa. Pitkässä ja kattavassa linnustonseurannassa 2001-2011 ja siihen pohjautuvassa Rauno Yrjölän väitöstutkimuksessa ei voitu havaita Natura-alueeseen kohdistuvia haittavaikutuksia. Tämä ei poista sitä, että osayleiskaavan Natura-arviossa tulee ottaa huomioon toteutuneiden ja tiedossa olevien hankkeiden yhteisvaikutukset satamahankkeesta alkaen.

Osayleiskaavan laadinnassa on otettu varteen mm. ELY-keskuksen kuntien yhteistä yleiskaavaa koskenut palaute, jonka mukaisesti Natura-alueiden läheisyyteen ei suunnitella asutusta, vaan uusia luonnonsuojelu- ja virkistysalueita. Helsingin ympäristöpalvelujen arvion mukaan on epätodennäköistä, että kaava tuotaisiin päätöksentekoon sellaisessa muodossa, joka johtaisi merkittävään haittaan Natura-alueelle ja käynnistäisi keskustelun luonnonsuojelulain 39 ja 42 §:n mukaisesta kompensatiomenettelystä EU-komission ja Suomen valtion välillä. Asia varmistuu kuitenkin vasta konsultin laatimassa Natura-arviossa ja ELY-keskuksen siitä antamassa lausunnossa.

Kääpä- ja orvakkalajiston sekä muiden harvinaisten ja uhanalaisten lajien esiintymät otetaan huomioon valmistelussa.

4.1.3. Helsingin seudun liikenneyhtymä, HSL

Östersundomin osayleiskaavaa ja sen suunnitteluperiaatteita ohjaa vuoden 2021 keväällä lainvoiman saanut Östersundomin maakuntakaava. Maakuntakaava sitoo alueen uuden maankäytön kehityksen raideyhteyden toteuttamiseen sekä turvaa alueen tärkeät ekologiset yhteydet.

HSL on kesällä 2023 toimittanut Helsingin kaupungille erillisen muistion huomioistaan koskien lausunnon kohteena olevia suunnitteluperiaatteita ja tämä virallinen lausunto sisältää osittain kyseisen muistion kanssa samoja huomioita erityisesti operointikustannuslaskelman ja kestävän liikennejärjestelmän osalta. HSL kokee yhteistyön suunnitteluperiaatteiden laatimiseksi olleen kiitettävää Helsingin kaupungin suunnittelijoiden kanssa ja toivoo hyvän yhteistyön jatkuvan.

Maankäyttö ja täydennysrakentaminen

Seudun yhteistä kehitysnäkemyksiä määrittävässä MAL 2023 -suunnitelmassa kestävä kasvu luodaan ohjaamalla uusi maankäyttö nykyiseen rakenteeseen. MAL -suunnitelmassa on osoitettu ensisijaisen rakentamisen vyöhykkeet, jotka laajuudessaan mahdollistavat maankäytön kehityssuunnitelmat pitkälle tulevaisuuteen. Östersundomin alue ei sijaitse maankäytön ensisijaisella kehittämissvyöhykkeellä vaan on osa seudun pitkän aikavälin joukkoliikenneinvestointeja ja -ratkaisuja edellyttäviä kasvusuuntia. Suunnitelman mukaan Östersundom sekä muut pitkän aikavälin kasvusuunnat tulevat käyttöön pitkällä aikavälillä, suurelta osin MAL-tavoitevuoden 2040 jälkeen. HSL:n näkemyksen mukaan uusi maankäyttö tulisi sijoittaa MAL-suunnitelman ensisijaisille maankäytön vyöhykkeille ennen Östersundomia.

Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmassa on tutkittu alueen täydennysrakentamismahdollisuuksia. Täydennysrakentaminen on kaavoitusohjelmassa jaettu kahden vaiheeseen, joista ensimmäinen käsittää arviolta 1500–2000 uutta asukasta ja ajoittuu aikaan ennen Östersundomin osayleiskaavan voimaantuloa. Toisessa vaiheessa tavoitellaan n. 500–4000 uutta asukasta riippuen osayleiskaavan ratkaisuista. Pientaloalueiden täydennysrakentaminen tukeutuu olemassa olevaan taajamarakenteeseen.

Kestävän liikkumisen edistäminen on haasteellista hajanaisessa ja löyhässä kaupunkirakenteessa. Joukkoliikennepalvelun järjestäminen alueella on velvoittavaa, mutta kannattamatonta eikä hajanainen rakenne luo edellytyksiä vetovoimaisen joukkoliikennepalvelun tuottamiselle. Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteissa esitetään tutkittavan vaiheittaista kehitystä, jossa tutkitaan uuden maankäytön mahdollisuuksia nykyisen taajamarakenteen ulkopuolella raideliikenteen varrella jo ennen sitovaa toteutus päätöstä raideliikenneratkaisusta. Östersundomin maakuntakaava edellyttää raideliikennettä ja raideyhteyttä ennen maankäytön suurimittaista kehittämistä. HSL:n näkemyksen mukaan maankäyttöä ei tule laajentaa olemassa olevan taajamarakenteen ulkopuolelle ennen sitovaa päätöstä raideyhteyden toteutuksesta.

Raideyhteyden valinta ja liikennöintikustannukset

Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteissa on tutkittu raideyhteydeksi useaa eri pikaraitiotievaihtoehtoa sekä yhtä metrovaihtoehtoa. Vaihtoehtoja on sovitettu erilaisiin maankäytön volyymeihin, ja niiden vaikutuksia on arvioitu kattavasti. HSL ja Helsingin kaupunki ovat yhteisesti käyneet läpi vertailussa yhtenä merkittävänä osa-alueena olleiden operointikustannusten puutteellisuutta. HSL on toimittanut omien arvioidensa mukaiset operointikustannuslaskelmat Helsingin kaupungille ja nämä on otettu huomioon osassa suunnitteluperiaatteita koskevaa materiaalia, erityisesti ”Östersundomin osayleiskaavan maankäyttöskenaariot ja johtopäätökset” -raportissa. Kuitenkaan kaupunkitaloudelliseen vaikutusten arviointiin tai liikenneselvitykseen HSL:n operointikustannuslaskelmat eivät näytä ehtineen.

HSL arvioi raidevaihtoehtojen operointikustannukset skenaariosta riippumatta noin kaksinkertaisiksi alun perin HELMET-mallilla arvioituihin nähden. Keskeiset puutteet operointikustannuksissa johtuvat ennen kaikkea kalusto- ja varikkoinvestointien pääomakustannuksista, joita HELMET-mallin tuottama operointikustannuslaskelma ei sisällä. Pääomakustannukset ovat keskeinen osa raideliikenteen kustannusrakennetta, ja ne tulee sisällyttää vertaileviin operointikustannuslaskelmiin. Näin erityisesti verratessa bussiliikenteeseen, jonka operointikustannusten suoritepohjaiset komponentit sisältävät myös kaluston ja varikoiden kustannukset.

HSL:n raidevaihtoehtojen operointikustannuslaskelmat perustuvat oletuksiin, että metroliikenteeseen tarvitaan lisäkalustoa. Investointeja metrovarikoihin ei ole tässä vaiheessa arvioitu tarvittavan. Pikaraitioliikenteen operointikustannukset sisältävät hankittavan kaluston lisäksi myös arvioidun varikkoinvestoinnin, koska Östersundomin pikaraitiotietä ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista yrittää sovittaa olemassa oleville tai suunnitelluille raitioliikenteen varikoille. Laskelmat sisältävät kuitenkin epävarmuuksia ja niitä tulisi vielä tarkentaa jatkosuunnittelussa ennen osayleiskaavan hyväksymistä ja päätöksentekoa joukkoliikenne- ja ratkaisusta. HSL:n näkemyksen mukaan raideliikenteen vaihtoehtoista olisi hyvä laatia esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi Laajasalon raideliikenteen vaihtoehdot - tapaan (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2014:2), jossa raideyhteyksien vaikutuksia ja kytkeytyvyyttä muuhun liikenneverkkoon ja toimivuutta osana liikennejärjestelmää arvioidaisiin laajemmin

Liikennejärjestelmä ja maankäyttö

Östersundomin osayleiskaava perustuu raideyhteyden varaan toteutuvalla maankäytöllä. Kestävää liikkumista ja liikennejärjestelmää tuetaan parhaiten tiivistämällä alueen maankäyttöä entisestään raideyhteyden läheisyyteen. Näin tuetaan joukkoliikenteen houkuttelevuutta minimimallilla liikkumiseen vaadittavien vaihtojen määrää. Nyt esitetyllä tavalla alueen rakenne ei tukeudu tavoitteiden mukaisesti aidosti raideliikenteeseen, sillä kahden tai useamman vaihdon matkoilla joukkoliikenteen kilpailukyky henkilöautoiluun nähden on heikko. Raitioliikenneskenaarioiden yhteydessä on tutkittu linjan haaroittamista maankäytön mukaisesti. Haaroittamalla saataisiin parannettua joukkoliikenteen palvelevuutta ja houkuttelevuutta.

Pikaraitiotie ja metro synnyttävät keskenään erilaista maankäyttöä, ja valittu järjestelmä osaltaan kytkee Östersundomin osaksi seutua. Metro on investoinniltaan kallis ratkaisu ja vaatii kannatukseen suurimman maankäytön, mikä synnyttää painetta ekologiselle kestäväyydelle. Kestävän liikkumisen indikaattoreilla metron on kuitenkin arvioitu synnyttävän skenaarioista suotuisimmat tulokset. Metro on myös arvioitu operointikustannuksiltaan pikaraitiovaihtoehtoja halvemmaksi. Metron heikkoutena on, että sen myötä ei synny suoraan muuta uutta itäisen Helsingin maankäytön kehityspotentiaalia (mm. Itäbulevardi) ja Östersundomin taajama-alueista muodostuu itäisempi ja muusta rakenteesta hieman erillään oleva alue.

Pikaraitiotieskenaariot 2–4 Östersundomista Itäkeskukseen mahdollistavat raideyhteyden perustuvan maankäytön kehittämisen koko reitin varrella – myös sen itäpäässä niin sanotun Itäbulevardin varrella. Vaikka raitiotien liikenteellistä toimivuutta ei ole vielä suunniteltu, riskinä on,

että Östersundomin alueelle ei saada toteutettu henkilöautoliikenteelle kilpailukykyistä raideliikennevaihtoehtoa. Helsingin keskustan suuntaan pikaraitiotie sisältää vähintään yhden vaihdon ja raitiotien laajuudesta riippuen kaava-alueen reunoilta vaihtoja voi tulla useampia.

Alueelle suunniteltu työpaikkamäärä on varsin pieni suhteessa asukasmääriin eli alueelta ohjautuu paljon työmatkaliikennettä toisaalle, mikä kasvattaa liikenteen kokonaissuoritteita. Suunnittelussa tulisi pyrkiä sekoittuneeseen maankäyttöön, jotta liikkumisen tarvetta olisi vähemmän.

Samalla tulisi myös huolehtia suunniteltujen työpaikka-alueiden mahdollisuuksista tukeutua kestäviin kulkutapoihin.

Östersundomin raitiotievaihtoehdon menestyksen edellytys olisi, että Itä-Helsingistä laajasti ymmärrettyä muodostuisi vahvemmin omavarainen ja itsenäinen kokonaisuus. Joukkoliikennejärjestelmän puolesta edellytyksiä tälle on olemassa: Östersundomin pikaraitiotie olisi osa mahdollisesti hyvinkin laajaksi muotoutuvaa itäisten raitioteiden kokonaisuutta, johon kuuluisi myös syksyllä 2023 liikenteensä aloittava pikaraitiolinja 15 (Raide-jokeri) sekä ehdollisen toteutus päätöksen omaava Vantaan ratikka, jonka liikenteen on aiottu alkavan ennen vuotta 2030. Koilliseen Helsinkiin ja lopulta myös Vantaalle asti kurkottavan Viikin-Malmin pikaraitiotien yleissuunnitelmaa päivitetään. Pidemmällä aikavälillä myös Raide-jokerit 0 ja 2 sekä Tiederatikka ovat mahdollisia. Myös Sipoon maankäytön ja liikennejärjestelmän ratkaisut liittyvät tähän kokonaisuuteen.

Östersundomin suunnitteluperiaatteita ja osayleiskaavaa edistetään pikaraitiotievaihtoehdon pohjalta, ja siksi olisikin tarpeen muodostaa kokonaisvisio itäisen ja koillisen Helsingin seudun raitioliikenne ja joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuudesta alueen raitiolinjojen kokonaissuunnitelman, sekä kalusto- ja varikkostrategiaan liittyen. Pikaraitiotie Östersundomin joukkoliikennejärjestelmäratkaisuna vaatii metroa enemmän investointeja kalustoon ja varikkoon. Pikaraitiotie on siksi metroa operointikustannuksiltaan kalliimpi, mutta verkollisen synergian muodossa olisi todennäköisesti mahdollista löytää kustannushyötyjä raitiotiehankkeiden kesken, esimerkiksi varikkoinvestointien ja käyttökustannusten osalta. HSL ehdottaa, että Helsingin, Vantaan ja Sipoon kesken selvitettäisiin alueen joukkoliikennejärjestelmän ja maankäytön kokonaisratkaisua ja kehitysnäkymää. Liikennejärjestelmäselvitys tarjoaisi seudulle yhteisen näkymän MAL-suunnitelmaa pidemmälle. Se loisi edellytyksiä myös Östersundomin kehittämiseksi kytkeväällä alue osaksi laajempaa hallittua visiota ja kokonaisuutta.

Joukkoliikenteen houkuttelevuus

Kestävä yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä Östersundomissa vaatii suuria investointeja joukkoliikenteeseen. Joukkoliikenteen vetovoimaisuutta on tuettava mahdollisimman laajasti eri keinoin, jotta sen palvelutaso saadaan pidettyä riittävän kilpailukykyisenä ja liikenteen järjestäminen mahdollisimman kustannustehokkaana. Sijaintinsa vuoksi alueella on riski tukeutua voimakkaasti autoliikenteeseen ja suunnittelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kestävä liikkuminen olisi suhteessa houkuttelevampaa. Suunniteltu autoliikenneverkon kapasiteetin kasvattaminen on ristiriidassa kestävien kulkumuotojen kilpailukykyyn edistämisen kanssa. Herkkyytarkasteluissa tulisi huomioida mahdollisesti pysyvästi vähentynyt kansainvälinen idän liikenne.

Muita huomioita

MAL 2023 -suunnitelmassa on tunnistettu seudullisesti tarve kolmen raskaan liikenteen taukopaikan toteuttamiselle. Valtatien 7 varrelle on mahdollista toteuttaa itäistä tavaraliikennettä palveleva alue. Östersundomin yleiskaavan suunnitteluperiaatteiden luonnoksen mukaan raskaan liikenteen taukopaikkojen toteutusta selvitetään osayleiskaavan yhteydessä tukeutuen olemassa olevaan liittymärakenteeseen. HSL kannattaa raskaan liikenteen taukopaikan selvittämistä yhteistyössä valtion kanssa.

Vastine

Östersundomin laajempi maankäyttö toteutunee arviolta aikaisintaan noin 2040-luvulta lähtien, joten toteutumisen aikataulua on hahmoteltu samanlaiseksi kuin HSL:kin kannanotossaan.

Östersundomin maankäyttöä ei laajenneta olemassa olevan taajamarakenteen ulkopuolelle ennen sitovaa päätöstä raideyhteyden toteutuksesta, vaan nykyistä taajamarakennetta täydennetään nykyisten pientaloalueiden osalta. Ennen raideliikennepäätöstä suunnitteluperiaatteissa esitetään edistettävän vakiintuneiden pientaloalueiden täydennysrakentamista hyväksytyt asemakaavoitusohjelman mukaisesti. Ainoastaan työpaikka-alueita, jotka sijaitsevat raideliikenteeseen perustuvan yhdyskuntarakenteen ulkopuolella, on suunnitteluperiaatteissa esitetty toteutettavan mahdollisesti jo ennen raideliikennepäätöstä. Esitetyt työpaikka-alueet eivät ole työpaikkaintensiivisiä, vaan palvelevat esimerkiksi tilaa vaativia toimintoja, kiertotaloustoimintoja tai esimerkiksi energiahuollon ja yhdyskuntahuollon alueita.

Östersundomin skenaarioiden joukkoliikenteen operointikustannukset on laskettu Helmet-liikennemallin tuottamilla suoritteilla ja kulkumuotojen keskimääräisillä yksikköhinnoilla. Liikennemallilla voidaan arvioida liikennöintikustannukset hyvin karkealla tasolla ja kustannuksiin liittyy suuria epävarmuuksia. Liikennemallin avulla ei ole mahdollista arvioida kaluston uushankintoja eikä varikkoratkaisuja, jotka molemmat vaikuttavat kustannuksiin merkittävästi.

Helmet-mallin perusteella metron liikennöintikustannukset ovat 2,7 milj. euroa vuodessa. HSL:n tekemän alustavan arvion mukaan liikennöintikustannukset olisivat noin puolet suuremmat eli 4,2 milj. euroa vuodessa. Tästä kalustohankinnan osuus olisi 1,3 milj. euroa vuodessa ja varikkotoiminnan jyvitetty osuus 0,5 milj. euroa vuodessa. Oletuksena on, että metrovarikoihin ei tarvita laajennuksia.

Helmet-mallin laskelma eri ratikkaskenaarioiden liikennöintikustannuksista on 5,2–7,5 milj. euroa vuodessa. HSL:n tekemän arvion mukaan ratikoiden liikennöintikustannukset olisivat noin kaksinkertaiset eli 11,0–14,5 milj. euroa vuodessa. Tästä kalustohankinnan pääomakustannus on 2,9–4,4 milj. euroa vuodessa ja varikoihin tarvittavien investointien kustannus 3,0–3,7 milj. euroa vuodessa.

Bussiliikenteen kustannuksia ei ole vielä skenaariovaiheessa laskettu tarkemmin, mutta myös niissä mallin antama arvio menee alakanttiin.

Osayleiskaavaluonnosta valmisteltaessa joukkoliikenteen linjastot suunnitellaan skenaariovaihetta tarkemmin, jolloin myös liikennöintikustannukset pystytään arvioimaan tarkemmin. Tämä tehdään myös bussiliikenteen osalta, koska raideliikenne tarvitsee tuekseen myös tiheän liityntäliikenteen. Tarkemmassa jatkosuunnittelussa tulevat myös ratojen investointikustannukset perusteellisemmin selvitettyä.

Joukkoliikenteen suunnittelun edetessä arvioidaan vielä selvitettävien vaihtoehtojen määrää. Linjastosuunnittelu ja joukkoliikenteen vaikutusarviot tehdään luonnosvaiheessa skenaariovaihetta tarkemmin, joten raideyhteyksien vaikutuksia ja kytkeytyvyyttä muuhun liikenneverkkoon sekä toimivuutta osana liikennejärjestelmää pystytään arvioimaan laajemmin. Helsingin keskustaan suuntautuvan liikenteen lisäksi myös seudullisia bussiyhteyksiä tullaan osayleiskaavan luonnosta tehtäessä suunnittelemaan tarkemmin. Osayleiskaavaluonnosta valmisteltaessa tehdään suunnittelua ja tarvittavat liikenteellisten vaikutusten arvioinnit yhteistyössä Vantaan, Sipoon ja HSL kanssa. Osayleiskaavaa koskevien selvitysten lisäksi käynnistetään alkuvuonna 2024 erillisenä työnään itäisen Helsingin alueen raitioliikenteen tavoiteverkkoa kos-

keva selvitys, jossa Östersundomin lisäksi huomioidaan myös Itäisen bulevardikaupungin mahdollinen kehitys ja muu raitioliikenteen käynnissä oleva suunnittelu itäisessä Helsingissä laajemmin.

Valtaosalla suunnittelualueen matkustajista joukkoliikenneyhteydet tärkeimpään palvelukeskittymään (Itäkeskus) tulevat toimimaan raideliikenteellä ilman vaihtoja. Kaksi vaihtoa edellyttävillä matkoilla on huomattava, että vaihdot metron ja raitiovaunun välillä toimivat hyvin, koska molemmilla raideliikennemuodoilla vuorovälit ovat tiheät ja liikennöinti täsmällistä. Skenaariovaiheessa tehtyjen liikenteellisten tarkastelujen perusteella raitiotien tarjonnan jakaminen kahdelle linjalle Karhusaareen ja Landbohon ei tuottanut merkittäviä palvelutasohyötyjä matkustajille. Haaroittaminen vähentää vaihtoja, mutta vastaavasti harventaa vuoroväliä molemmilla alueilla. Osayleiskaavan luonnosta tehtäessä raitioliikenteen linjaston haaroittamista voidaan suunnitella ja arvioida skenaariovaihetta tarkemmin.

Maankäyttöskenaarioissa arvioitu työpaikkamäärä pohjautui arvioon alueen sijainnista ja asukasmäärästä sekä muiden lähellä olevien alueiden, kuten Vuosaaren ja Mellunmäen työpaikkamääriin suhteessa asukkaisiin. Työpaikkamäärä suhteessa asukasmäärään on linjassa muiden vastaavien Helsingin alueiden kanssa. Suunnitteluperiaatteissa sen sijaan ei ole arvioitu työpaikkamäärää.

Alueen sijainti ei ole tiiviin toimistotilan kannalta houkuttelevaa, vaan työpaikkamäärät perustuvat mm. asukkaita palvelevista yrityksistä ja palvelutyöpaikoista sekä elinkeinoalueille sijoittuvista tilaa vaativista toiminnoista tai pienyrityksistä. Suunnittelussa pyritään sekoittuneeseen maankäyttöön siellä, missä sille on potentiaalia, eli pääasiassa tulevilla keskittymillä ja pysäkkien ympäristössä raiteen varrella. Suunnittelun edetessä työpaikka-arvio tarkentuu, mutta suunnittelua ei voida pohjata epärealistisiin tavoitteisiin työpaikkojen keskittymisestä alueelle. Erilliset elinkeinoalueet alueella eivät ole todennäköisesti työpaikkaintensiivisiä, vaan tilaa vaativia toimintoja tai pienyrityksiä, joilla yleensä on erityisiä kuljetustarpeita.

Suunnitteluperiaatteissa ei ole vielä otettu kantaa autoverkon kapasiteetin kasvuun. Maankäyttöskenaarioita koskevassa liikenneselvityksessä on mallinnettu ja tarkasteltu erilaisia liikenneverkkoja ja niiden kapasiteettia. Herkkyystarkasteluissa on tuotu esille erilaisia malleja. Liikenneverkko tarkentuu jatkosuunnittelussa. Autoliikenteen verkon kapasiteettia suunniteltaessa joudutaan tasapainoilemaan useiden erilaisten keskenään ristiriidassa olevien tavoitteiden kesken.

Raskaan liikenteen taukopaikkaa selvitetään tarkemmin kaavaluonnoksen yhteydessä.

4.3.1. Helen Oy, Helen Sähköverkko Oy

Helen pitää tärkeänä, että suunnitteluperiaatteiden mukaan kiertotalouteen, hiilineutraaliuteen ja päästöttömään energiantuotantoon liittyvien toimintojen sijoittumista alueelle tullaan edistämään. Helen näkee Östersundomin alueen hyvin kiinnostavana sijoituspaikkana energiantuotannolle ja selvittää tällä hetkellä uusien tuotantomuotojen mahdollisuuksia alueelle. Tämä lausunto pitää sisällään myös Helen Sähkö-verkko Oy:n kannanoton Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatteisiin.

Uusia energiantuotantomuotoja voivat olla esimerkiksi vedyn tuotanto tai pienydinvoima (SMR), joita koskeva regulaatio on vielä kesken. On esimerkiksi mahdollista, että niiden varoetäisyydet tulevat poikkeamaan totutusta, jolloin vaikutusten ennakointi ja vuorovaikutus maankäytön suunnitteluprosessin alusta asti olisi perusteltua. Helen pyytääkin, että sekä vedyntuotanto että SMR

mainittaisiin suunnitteluperiaatteissa alueelle selvitettävänä energiantuotantomuotoina. Varhaisella ja avoimella vuorovaikutuksella voitaisiin parantaa hankkeiden yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.

Maankäytössä tulee varautua liittämään edellä mainitut energiantuotantomuodot myös Helsingin sähkön- ja lämmönsiirtoverkkoihin. Helen Sähköverkon olemassa olevan voimajohtoalueen säilyttäminen ja kehittämismahdollisuudet tulee huomioida.

Östersundomin alueen rakentuminen on sidottu Helsingin kaupungin raideliikennepäätökseen. Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelma sekä Helenin oma tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä edellyttävät kuitenkin energiantuotannon uudistamista merkittävästi nopeammalla aikataululla. Tämän mahdollistamiseksi Helen esittää, että suunnitteluperiaatteisiin lisättäisiin maininta siitä, että hiilineutraaliuden saavuttamista edistävää energiahuoltoa voidaan rakentaa alueelle jo ennen raideliikennepäätöstä.

Vastine

Suunnitteluperiaatteissa ei olla vielä selvitetty alueellisia energiavaihtoehtoja ja tavoitteena on kaavaluonnoksessa varata mahdollisia sijainteja yhdyskuntatekniseen huoltoon ja energiantuotantoon ilman että sidotaan alueita välttämättä johonkin tiettyyn energiantuotantomuotoon tässä vaiheessa. Alueellisina energiantuotantomuotoina voidaan kartoittaa erilaisia vaihtoehtoja, jotka tarkentuvat myöhemmin tehtävässä tarkemman tason jatkosuunnittelussa.

Suunnitteluperiaatteissa harmaat alueet ovat ”elinkeinoalueet ja tilaa vievät toiminnot” -merkinnällä, ja voivat soveltua myös energiahuoltoon liittyviin toimintoihin. Lähtökohtaisesti kyseiset alueet ovat maakuntakaavassakin raideliikenteeseen kytkeytyvän taajamarakenteen ulkopuolella ja siten mahdollisia toteuttaa jo ennen raideliikennepäätöstä.

4.2. Yhdistykset ja seurat

4.2.1 Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Yleisiä huomioita

Nyt esillä olevan aineiston karttaesityksessä kerrotaan uusien rakentamis- ja suojelualueiden merkintöjen olevan rajoiltaan epätarkkoja painopistealueita, joiden ulkopuolella olevilla valkoisiksi jätetyillä alueilla voidaan myös tutkia uusia rakentamis- ja suojelualueita. Samoin todetaan, että vasta jatkosuunnittelussa esitetään Östersundomin viher- ja virkistysalueiden kokonaisuus. Äskettäisessä kaavahanketta koskevassa keskustelutilaisuudessa Sakarinmäen koululla kerrottiin valkoisten alueiden esittävän alueita, joille ei suunnitella muutoksia nykytilanteeseen.

Laajojen valkoisten alueiden esiintyminen nyt nähtävillä olevalla suunnittelualuekartalla vaikeuttaa kuitenkin merkittävästi suunnitteluperiaatteiden ehdottaman kaavaratkaisun arvioimista erityisesti luontoalueiden osalta, joita lähes kaikki valkoiset alueet tänään ovat. Epäselvyys tekee hankalaksi myös lautakuntatason poliittisen päätöksenteon, jos luonnokseen valitulla esitystavalla aiotaan edetä myös silloin, kun suunnitteluperiaatteet viedään kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyyn myöhemmin syksyllä tai alkutalvesta. Toisaalta, mikäli nyt valkoisille alueille merkitään toimintoja ennen lautakuntakäsittelyä, ei lausuntojen ja muistutusten voida katsoa koskevan lautakunnassa käsiteltävää kaavaversiota.

Vuosi sitten keskustelussa olleissa maankäyttöskenaarioissa ei valkoisten alueiden ongelmaa ollut, vaan eri vaihtoehdot esittivät kartalla selkeästi rakennettavien alueiden ja luontoalueiden tilanteen kyseisessä skenaariossa. Myös tämän vuoksi askel taaksepäin karttaesitysten tarkkuudessa näyttäyty ikävänä ja Östersundomin suunnitteluperiaatteita koskevaa hedelmällistä jatko-keskustelua haittaavana.

Verrattaessa nyt keskustelussa olevien suunnitteluperiaatteiden luonnosta vuosi sitten esillä olleisiin erilaisiin maankäyttöskenaarioihin, käy ilmi luonnoksen kaavaratkaisun asettuminen Skenario 3:n tiiviin ja tehokkaan ratikkakaupungin ja Skenario 4:n pienen ratikkakaupungin välimaastoon, asukasmäärältään lähemmäs jälkimmäisen tavoitteita.

Tiiviin rakentamisen vyöhykkeet sijoittuvat nykyisen Östersundomin kyläkeskuksen ja Sakarinmäen ympäristöön. Suunnitteluperiaatteiden luonnokseen valittu ratkaisu ei ole skenaarioista huonoimpia mahdollisia, ja sen viisaalla luontoarvoja paremmin vaalivalla jatkokehittämisellä on mahdollista saavuttaa myös luontoalueiden osalta kelvollinen lopputulos.

Ekologinen verkosto

Osayleiskaavan suunnitteluaineistossa todetaan, että Östersundomissa tullaan turvaamaan keskeisin ekologinen verkosto ja sen kytkeytyneisyys sekä seudulliset viheryhteydet ja että ekologista verkostoa vahvistetaan sen katkoskohdissa. Mitä huolellisemmin ekologinen verkosto otetaan huomioon jo suunnitteluperiaatteissa, sen parempaan lopputulokseen päädytään. Ekologisten yhteyksien tulee olla leveitä ja yhtenäisiä.

"Selvitysten mukaan toimivat ekologist yhteydet [taajamissa] ovat leveydeltään 400 – 500 metria. Minimileveytenä voidaan pitää 250 - 300 metria, mutta kapeikko ei saa olla leveyttään piempi. Liian kapeat vihervyöhykkeet käsittävät vain reunavyöhykettä eivätkä toimi toivotulla tavalla eläinten liikkumisväylinä." (Ympäristöministeriön julkaisemassa Suomen ympäristö -sarjassa on julkaistu selvitys Ekologinen verkosto ja kaupunkien maankäytön suunnittelu, SY 780 <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40373> s. 41).

Östersundomin viherverkoston kokonaisuus jää suunnitteluperiaatteiden luonnoksessa mainitun esitystapaongelman takia kuitenkin valitettavasti osin epäselväksi. Alustavat uudet luonnonsuojelualuevaraukset esimerkiksi Salmenkalliolle, Ribbingölle, Marbackenille ja Talosaareen ovat kannatettavia, samoin kuin monien muiden jo maakuntakaavassa virkistysalueiksi osoitettujen metsäalueiden alustavat suojelumerkinnät.

Ekologisten yhteyksien kokonaisuuden osalta tilanne sen sijaan on vaikea. Osin yhteydet ovat jo nykyisellään heikkoja Porvoon moottoritien kohdalla sekä pientaloasutuksen sijoittumisen vuoksi. Suunnitteluperiaatteiden jatkotyön edetessä kohti osayleiskaavaluonnosta on pystyttävä osoittamaan viheryhteydet kaavakartalle siten, että ne toimisivat aitoina ekologisina yhteyksinä itä-länsi- ja etelä-pohjoissuunnissa.

Suunnitteluperiaatekartalla etelästä pohjoiseen ulottuvat metsäverkoston osat ovat erityisen vaikeita Uuden Porvoontien reunoille osayleiskaavasunnitelmissa tapahtuvan tiivistämisen vuoksi. Läntisin viheryhteystarve kulkee suunnittelualueen ulkopuolella Vantaan Västersundomissa tukeutuen maakuntakaavan osoittamaan virkistysaluemerkintään. Yhteyden säilyminen tulevaisuudessa on Vantaan vastuulla. Kolmesta luonnoskartalla olevasta viheryhteystarpeesta keskimäinen etenee hyvin kapeana Östersundomin kartanon länsipuolella suojellun Östersundomin jalopuumetsän ja Östersundominpuron kautta niin ikään maakuntakaavan osoittamaa linjausta. Siitä on kuitenkin mahdollisuus kehittää vielä parempi aito ekologinen yhteys merenranta-alueiden ja Sipoonkorven välillä. Yhteyskokonaisuuden osana olisi luonnonsuojelualueita sekä virkistysalueina olevia metsä- ja niittyalueita.

Luonnoksen ongelmallisin ekologinen yhteys pohjoissuuntaan on Korsnäsistä Puroniityntien länsipuolella kulkevaksi merkitty Konungskärren kautta Porvoon moottoritien pohjoispuolen laajoille

metsäalueille etenevä suunnitteluperiaatekartalla viheralueista ja pihoista muodostuva puustoinen viheryhteys. Yhteys kulkisi lähes kokonaisuudessaan uuden rakennettavan Sakarinmäen itäpuolisen asuinalueen läpi. Viheryhteyden toteutuminen aitona ekologisena yhteytenä esitetyllä tavalla vaikuttaa hyvin epätodennäköiseltä, eli toimiakseen se vaatii rakennettavaksi osoitettavan alueen supistamista tai ainakin yksityiskohtaisempaa rajausta. Kyseisellä Sakarinmäen koulun ja Puroniityntien välisellä metsäalueella sijaitsee myös METSO-kriteerit täyttäviä metsiä, joita pitäisi säästää.

Suunnitteluperiaatekartan esitystavasta johtuen on vaikea arvioida miten hyvin arvokkaat luontokohteet on kaavassa tarkoitus turvata. Listasimme OAS-vaiheen mielipiteessämme keskeisiä SL-varausta edellyttäviä luontoalueita. Perusteluja kohteiden luontoarvoista löytyy mielipiteen liitteestä. Listan kohteista osa on huomioitu "potentiaalisia suojelualueita"-merkinnällä, mikä jatkosuunnittelusta riippuen voi olla riittävää jos rajaukset tehdään asianmukaisesti. Osaa ei kuitenkaan ole huomioitu lainkaan ja osalle kohdistuu rakentamisuuhkia. Näiden arvokkaiden luontoalueiden suojelemiseen on kiinnitettävä huomiota jatkosuunnittelussa:

1. Bruksvikenin suojelualueen ympäristö → metsäalueet merkitty "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", mutta ranta-alueet jätetty valkoiseksi.
2. Kasaberget-Kantarnäsbergetin alue → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita"
3. Ribbingön metsä (Ribbingintien pohjoispuoli) → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita"
4. Marbackenin alue → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita"
5. Talosaaren metsät → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita"
6. Östersundominlahden tärkeän lintualueen Natura 2000 -rajaukseen kuulumattomat osat → tämän pohjoisosissa rakentamisalueita
7. Karhusaaren arvokkaimmat metsät → ei suojelumerkintöjä, runsaasti rakentamisalueita
8. Gumbölen kallioalueet ja lampareet → ei suojelumerkintöjä, viheryhteys
9. Stora Dammen, puronvarsi sekä lähialueet → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", maakuntakaavan virkistysaluemerkintää ja viheryhteys
10. Immersbackan lehto → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", mutta myös rakentamisaluetta
11. Edustavin osa Rödjan-Kattrumpanin alueen METSO-kohteista ja luontotyypeistä → ei suojelumerkintöjä, rakentamisaluetta
12. Norrbergetin ja Landbon välinen luonnontilaisen kaltaisten metsien keskittymä → osittain "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", viheryhteys, valkoista aluetta
13. Hältingträsk-Hältingbergetin alue → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", mutta myös maakuntakaavan kiviainesalue
14. Långkärrsberget-Puroniityn metsät ja suot → "potentiaalisia luonnonsuojelualueita", mutta onko tarpeeksi laajasti (ei Långkärrsbergetille asti).

Luontovaikutusten arvioinneista

Östersundomin osayleiskaavan skenaariokohtainen luontovaikutusten arviointi on näkökulmissa ja tarkkuudessa kaupungin aikaisempia vastaavia arviointeja harppauksen edellä. Samoja lähtökohtia ja paneutumista toivomme jatkossa kaikkiin kaupungin kaavahankkeisiin.

Luontovaikutusten arvioinnissa olisi voinut tarkastella myös nykyisen kaupungin sisällä olevien ekologisten yhteyksien jatkumista esimerkiksi Mustavuoren, Mellunmäen metsäisten ja puustoitusten alueiden sekä Kivikon kautta Östersundomin osayleiskaavan alueelle. Nämä yhteydet kannattaa nostaa esiin myös suunnitteluperiaatteissa, ja yhteydet on huomioitava ja säilytettävä elinvoimaisina myös nykyisen kaupungin tiivistämisessä. Luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta myös poikittaiset ja paikalliset ekologiset yhteydet on tärkeä huomioida, ei vain keskeisiä, laajoja yhteyksiä.

On hyvä, että suunnitteluperiaatteisiin on listattu louhinta- ja läjitysalueen tarpeen ja laajuuden selvittäminen. Suunnitteluperiaatteiden kartalla läjitysalue sijaitsee kuitenkin valitettavasti edelleen arvokkaan Hälltingbergetin tienoilla. Luontovaikutusten arvioinnissa ja suunnitteluperiaatteiden luonnoksessa aihetta tulisi käsitellä nykyistä huomattavasti laajemmin ja etsiä luonnolle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavia ratkaisuja.

Elinkeinotoimintojen alueen sijoittaminen Mustavuoren ja Salmenkallion välillä sijaitsevalle arvokkaalle Hemåkernin lintupellolle on kyseenalainen. Sijainti on tärkeä lintulajeille, joiden yksilömäärät vähenevät. Peltoaukea on myös maisemallisesti tärkeä. Lisäksi huomioon on otettava se, että pelto on meritulva-alueita.

Luontovaikutusten arvioinnissa on syytä vielä tarkastella, miten metsät, puistot, katupuut ja tonttien kasvillisuus viilentävät paikallisilmastoa helteellä. Tästä voisi olla lisää myös itse suunnitteluperiaatteissa. Esimerkiksi viherkerroin ei tällä hetkellä todennäköisesti vastaa kysymykseen.

Mahdollisen uuden rakentamisen vaikutuksista eläinten liikkumisen osalta tiedetään jo nyt, mitä alueita Östersundomissa eläimet käyttävät reitteinään. Suunnittelussa on huomioitava, että suuria metsäalueita yhdistävät viherkäytävät ja vesistöjen laaksot ovat lähes kaikkien eläinten kulkureittejä. Viher sillat ja viheralikulut ovat hyvä vaihtoehto katkoskohtien paikkaamisessa. Tähän asti ne ovat olleet kaupungin kaavasuunnitelmissa mukana vain hyvin epätodennäköisinä vaihtoehtoina, mutta toivottavasti tällä kertaa on toisin.

Suomessa rakennetaan usein monikäyttöisiltoja, joita käyttävät niin eläimet kuin ihmisetkin. Tällöin suositellaan, että ylikulusta löytyisi eläimille oma, maisemoitu osuus. Kuitenkin

nykykäsityksen mukaan parempi olisi rakentaa yhden sijaan useampi alikulku tai viher silta. Näin yksinkertaisesti sen takia, että hirvien ja muiden sorkkaeläinten lisäksi saadaan huomioitua muutkin eläinlajit ja niiden siirtyminen alueelta toiselle.

Maailmalta löytyy jo runsaasti tutkittua tietoa siitä, millainen on eläinten kannalta paras rakennelma tien ylittämiseen kullekin lajille. Suomessa esimerkiksi Väylävirasto on melko äskettäin tutkinut asiaa (Väyläviraston julkaisuja 26/2021, <https://www.doria.fi/handle/10024/180960>). Väyläviraston julkaisussa viesti on selvä: kulkureittirakenteen pitää sijaita sellaisessa paikassa, että se toimii osana ekologista verkostoa, rakenteen tulee olla riittävän avara ja on pyrittävä minimoimaan ihmisten liikkuminen kulkureittirakenteessa ja sen lähialueilla. Muistakin hyvän ylityspaikan kriteereistä vallitsee yhteisymmärrys. Kasvillisuuden, erityisesti suojaavan kasvillisuuden merkitys on tärkeä, ei yksistään itse rakennelmassa, vaan jo sitä lähestyttäessä.

Uudet luontoselvitykset

Osayleiskaavahankkeesta vuoden 2022 helmikuussa tekemässämme mielipiteessä esitimme kattavin perustein useiden uusien luontoselvitysten laatimista suunnittelutyön tueksi. Ehdotimme kattavaa luontotyypiselvitystä, METSO-selvityksen uusimista koko hankealueen metsäisissä ympäristöissä käyttäen vuoden 2016 kriteereitä, pienvesiselvitystä, perinnebiotooppiselvitystä sekä kattavaa alueen geologisten arvojen kokonaisarviontia. Lisäksi esitimme useita lajistoselvityksiä. Omasta puolestamme toimitimme 28.2.2022 mielipiteen liitteinä kaavaprosessin käyttöön myös Olli Mannisen Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle toimittamia lajistotietoja.

Uusina selvityksinä on yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman jälkeen laadittu lepakkokartoitus, skenaariotarkasteluun liittynyt linnustovaikutusten arvio, Itä-Helsinkiä koskeva matelijaj- ja sammakkoeläinkartoitus, jossa käytiin läpi vain alueen ennestään tunnettuja havaintopaikkoja, sekä vielä julkaisematon kääpäselvitys, jonka tuloksia Östersundomin osalta on kuitenkin jo luontotietojärjestelmässä.

Östersundomin lepakkokartoituksessa todetaan, että Helsingin ja Uudenmaan lepakkomääristä on olemassa vain puutteelliset tiedot. Östersundomin osayleiskaava-alueella tarvitaan lisää tutkimukseen perustuvaa, lajikohtaista tietoa lepakoista. Vain näin voimme varmistua, että täytämme luonnonsuojelulain säännökset sekä meitä sitovan EUROBATS-sopimuksen velvoitteet. Aikaisemmin kerätyn tiedon puutteellisuudesta kertonee sekin, että ennen nyt tehtyä selvitystä koko laajalla Östersundomin alueella oli tiedossa vain kaksitoista päiväpiiloa tai yhdyskuntaa.

Kartoituksen yhteydessä löytyi viisi päiväpiiloa lisää, mikä on prosentuaalisestikin merkittävä määrä. Vain tarkemman tutkimuksen jälkeen voidaan paremmin havaita lepakkoyhdyskunnat, niiden saalistusalueet ja siirtymäreitit ja arvioida tämän tiedon merkitystä kaavoituksessa.

Lepakkokartoituksessa todetaan, että Östersundomin alue on lepakkolajistoltaan ja -potentiaalliltaan monipuolinen ja arvokas valtakunnallisellakin tasolla. Tuemme vahvasti kartoittajien näkemystä, jonka mukaan Östersundomin maankäyttösuunnittelussa on jätettävä riittävästi väljyyttä alemmille kaavatasoille, jotta lepakkoselvityksissä mahdollisesti löytyvät kohteet voidaan ottaa huomioon asemakaavoituksessa. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys SLTY ry on laatinut viime keväänä uudet lepakkoselvitysohjeet.

Tuoreessa raportissa Östersundomin maankäytöskenaarioiden vaikutuksista linnustoon todetaan, että Östersundomin osayleiskaava-alue on lähes kauttaaltaan luokiteltu Helsingin tärkeäksi lintualueeksi. Erityisesti metsälintulajistolle Östersundom on ylivoimaisesti tärkein, suurin ja elinympäristövalikoimaltaan monimuotoisin alue, jonka arvoa nostaa yhtenäisyys ja saumaton yhteys Sipoonkorven kansallispuistoon ja muihin lähiseudun vielä suurempiin metsäalueisiin.

Maankäytön ja rakentamisen vaikutukset linnustoon syntyvät toisaalta siitä, että soveliaiden elinympäristöjen pinta-ala vähenee, mutta myös siitä, että luonnolliset kulkuyhteydet heikkenevät metsäalueiden pirstoutuessa. Asukasmäärän lisääntyessä metsien virkistyskäyttö kasvaa, jolloin arat lintulajit kärsivät suhteellisesti enemmän kuin voisi päätellä metsäpinta-alan pienenemisestä. Alueella pesii vaateliaita ja harvalukuisia lajeja, joiden elinolosuhteisiin Östersundomin tuleva rakentaminen vaikuttaa vääjäämättä. Vaikka asukkaiden määrää on huomattavasti vähennetty verrattuna aikaisempiin suunnitelmiin, luku on alimmillaankin yli sellaisen kynnsarvon, josta koituu huomattavaa haittaa arimmille sekä yhtenäisiä ja suuria metsiä tarvitseville lintulajeille.

Haittoja voidaan mahdollisesti lieventää huolehtimalla riittävän yhtenäisten metsäalueiden ja soveltuvien ekologisten käytävien säilymisestä. Myös virkistyskäytön sääntely ja tarvittaessa rajaminen on pidettävä keinovalikoimassa lintujen pesimä- ja ruokailurauhan turvaamiseksi.

Luontoselvitysten puutteet

Östersundomin osayleiskaavasunnittelun jatkotyössä tulee uusien luontoselvitysten laatimista jatkaa ja syventää vielä puuttuvien selvitysten osalta. Viittaamme edelleen

vaadittavien selvitysten osalta OAS-vaiheessa antamaamme mielipiteeseen, jonka esityksistä edelleen ajankohtaisia ovat ainakin seuraavat:

Luontotyyppiselvitys

Merkittävin puute on, ettei kaava-alueella ole edelleenkaan tehty kattavaa luontotyyppiselvitystä, jossa tunnistetaan ja arvotetaan myös uhanalaiset ja silmälläpidettävät kangasmetsäluontotyytit

(= luontotyyppien puustoltaan luonnontilaisen kaltaiset edustajat) sekä kalliometsät (Etelä-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi). Erityistä huomiota tulee kiinnittää erilaisten lehtoluontotyyppien aikaisempaa kattavampaan tunnistamiseen. Kartoituksen osana tulee myös tunnistaa yhtä kasvillisuuskuviota laajemmat, usein monia erilaisia luontotyyppisiä sisältävät luonnontilaisen kaltaiset tai muuten arvokkaat luontokohteet. Olennaista on myös arvioida näiden sekä jo aikaisemmin arvokkaiksi todettujen luontokohteiden mahdollinen maakunnallinen merkitys käyttäen Uudenmaan liiton kriteeristöä (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/6297/Luonnonymparistojen_arvottamisen_kriteeristo_Uudellemaalle_E119.pdf).

Kaava-alueen luontokohteet tulee arvottaa yhdenmukaisilla kriteereillä siten, että satojen kohteiden joukosta saadaan poimittua esiin valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti erityisen arvokkaat sekä paikallisesti arvokkaat kohteet. Luontokohteiden rajaamisessa ja arvottamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota laajempien – useimmiten useita luontotyyppisiä sisältävien – arvokokonaisuuksien tunnistamiseen.

METSO-selvitys

METSO-selvitys tulee uusien koko hankealueen metsäisissä ympäristöissä käyttäen vuoden 2016 kriteereitä. Tietoja kerätessä ja kohteita arvotettaessa on kiinnitettävä huomiota myös vähintään maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteeristön kannalta tärkeän tiedon keräämiseen.

Pienvesiselvitys

Hankealueen osalta on ilmeisiä perusteita täydentää tietopohjaa uomaltaan luonnontilaisten tai luonnontilaisen kaltaisten norojen esiintymisestä. Lisäksi on syytä arvioida se, mitkä selvitysalueen lammista, puroista, puro-osuuksista sekä noroista täyttävät vesilain 2 luvun 11 § kriteerit. Kohteen purojen biologisista arvoista (mm. Punaisen kirjan hyönteiset ja sammaleet) olisi hyödyllistä hankkia täsmäselvityksillä lisätietoja.

Perinnebiotoopit

Kaava-alueen osalta on syytä parantaa tietopohjaa mahdollisten arvokkaiden perinnebiotooppien sekä muiden niiden vaateliaalle ja uhanalaiselle lajistolle tärkeiden alueiden sijainnista ja nykyluonteesta. Selvityksiä on syytä kohdentaa erityisesti niille alueille, joihin kohdistuu ilmeisiä rakentamispaineita.

Geologiset arvot

Hankealueella on perusteita luonnoltaan tai maisemiltaan arvokkaita kallioalueita koskevaan kokonaistarkasteluun. Selvityskohteiden valinnassa, maastonselvityksissä sekä kohteiden arvottamisessa tulee kiinnittää huomiota geologisten arvojen, maisema-arvojen sekä kalliokasvillisuuteen liittyvien arvojen ohella myös alueiden merkitykseen uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien suojelun kannalta. Metsäisillä kohteilla huomio tulee kiinnittää myös puuston luonnontilaan, ikivanhoihin puuyksilöihin sekä lahopuun esiintymiseen.

Korennot

Ainakin Stora Dammenin, sen pohjoispuolisen Lilla Dammenin (Porvoonväylän pohjoispuoli) ja Gumbölen lampien osalta on tarpeen tehdä korentoselvitys. Lisäksi on syytä päivittää Hältingträskin osalta maanläjityshankkeen vaikutusarviointiin liittyvä vuoden 2015 selvitys.

Kirjoverkkoperhonen

Kirjoverkkoperhoselle tärkeät alueet on syytä selvittää koko kaava-alueelta. Samassa yhteydessä on syytä huomioida ja selvittää mahdollisuuksien mukaan myös muita Punaisen kirjan

perhoslajeja, joista selvitysalueelta on aikaisempia havaintoja (laji.fi-järjestelmässä havaintoja noin 20 Punaisen kirjan perhoslajista).

Viitasammakko

Viitasammakkoon liittyvät selvitykset on syytä toteuttaa kaikilla lajille potentiaalisesti soveltuviksi arvioituilla kohteilla (lammet, lampareet, purot, isoimmat ojat). Nyt selvityksessä on keväällä 2022 käyty läpi vain ennestään tiedossa olleet havaintopaikat.

Lahokaviosammal

Kaava-alueella tulee toteuttaa lahokaviosammalselvitys, jonka tavoitteena on määrittää lajin säilymisen kannalta keskeisimmät, runsaasti esiintymiä sisältävät osa-alueet. Selvitykset on syytä kohdentaa niille maankäytön muutosalueille, joissa on pinta-alallisesti merkittäviä keskittymiä kuusivaltaisia kosteapohjaisia reheviä tai keskireheviä kangasmetsiä, korpia, korpimuuttumia ja -turvekankaita, kuusivaltaisia lehtoja tai erilaisia puronvarsia. Erityisen keskeiset selvitysalueet painottuvat Porvoonväylän pohjoispuolelle.

Kääväkkäät

Kääpäselvityksiä kannattaa täydentää kaava-alueen merkittävimmillä lahopuustoisten kallio-, kangas- ja lehtometsien keskittymillä, mikäli tehtyjen selvitysten tulokset eivät ole kattavia. Sekä lehtipuuvältaisten, runsaasti lahopuuta sisältävien lehtojen osalta perusteita olisi myös orakkaiden ja orakkaiden selvittämiseen.

Isolampisukeltaja

Lajin täsmäselvittäminen sille soveltuvissa kaava-alueen elinympäristöissä on perusteltavissa ainakin tilanteissa, joissa näihin kohdistuu muuttavaa maankäyttöä.

Puronotkojen hyönteislajisto

Kaava-alueen purojen ja niihin liittyvien reunabiotooppien hyönteislajisto kannattaisi selvittää tarkemmin.

Natura-arviointi

Nyt käynnistyvässä kaavahankkeessa myös Sipoonkorven Natura-arvio tulee toteuttaa lain edellyttämällä tavalla. Sen keskeisenä elementtinä tulee olla arvio siitä, miten Östersundomin alueella mahdollisesti tapahtuvasta rakentamisesta aiheutuva metsäalueiden menetyksistä vaikuttaa Natura-alueen luonnonarvoihin – niin siihen kohdistuvan lisääntyvän virkistyspaineen kuin Natura-alueella suojeltuja luontotyyppisiä vastaavien metsäisten luontotyyppiesiintymien menettämisen kautta.

Pikaraitiotieyhteys

Yleiskaavaa ohjaavan Östersundomin lainvoimaisen maakuntakaavan edellyttämän raideyhteyden osoittaminen kulkemaan pikaraitiotielinjauksena nykyistä Uutta Porvoontietä on paras vaihtoehto lukuisista aiemmin esillä olleista linjauksista, joiden toteuttaminen olisi aiheuttanut paljon ongelmia luontoalueille ja niiden välisille viheryhteyksille. Pikaraitiotieyhteydet Karhusaareen ja Landbon suuntaan esitetään nyt jatkosuunnittelussa tutkittaviksi yhteystarpeiksi. Näistä mahdollinen Karhusaareen toteutettava yhteys olisi kuitenkin luonto- ja kulttuuriympäristövaikutuksiltaan hyvin vahingollinen ja myös Landbon haara levittäisi tiivistä asutusta kohti Sipoonkorven kansallispuistoa ja rajoittaisi kansallispuiston laajentamismahdollisuuksia etelään.

Kulttuuriympäristöt

Suunnitteluperiaatteiden luonnoksen kartalla ehdotetaan uutta asuinrakentamista valtakunnallisesti merkittävälle rakennetuille kulttuuriympäristöille Östersundomin kartanon, Björkuddenin huvilan ja Östersundomin kappelin lähialueelle RKY-rajauksen sisälle. Asuinrakentamisvaraus tulisi poistaa RKY-rajauksen sisältä kokonaan kaikkien kolmen kohteen alueella. Lisäksi kappelin osalta koko Kappelintien päädyn alue on syytä rauhoittaa uudelta rakentamiselta, koska RKY-alue on tuolla paikalla valitettavan suppea sisältäen lähinnä vain itse kappelirakennuksen sekä viereisen hautausmaan vanhimman osan.

Kaavatyön yhteydessä teetetystä kulttuuriympäristöjen vaikutusarvioinnissa todetaan hyvin paikkojen herkkyyden lähiympäristössä ja ympäröivässä maisemassa tehdyille harkitsemattomille muutoksille. Uudenmaan liiton rajaaman maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön alue kokoaan RKY-alueerajauksista paremmin kolme arvokohdetta lähiympäristöineen Östersundomin kulttuuriympäristön kokonaisuudeksi, joka toimii samalla ohjeellisena vähimmäissuojavyöhykkeenä lähelle suunnitellulle uudisrakentamiselle.

Vastine

Suunnitteluperiaatteissa on otettu kantaa keskeisiin periaatteisiin liikennejärjestelmästä sekä uusien rakennettavien alueiden painopisteiden sijoittumisesta karkealla tasolla. Viher- ja virkistysverkostoa ei ole vielä tässä valmisteluvaiheessa suunniteltu tarkemmin, joten sitä ei ole voitu esittää vielä tässä vaiheessa tarkemmin kartalla. Suunnitteluperiaatekartan valkoisille alueille voi sijoittua esimerkiksi rakentamisen vaihtumisvyöhykettä, koska kartan rajaukset eivät ole tarkkoja. Samoin niille sijoituu viher- ja virkistysinfra ja olemassa olevia pienempiä alueita, joiden ominaispiirteet säilyvät. Kaavaluonnosvaiheessa alueet ja merkinnät tarkentuvat. Asukastilaisuudessa kuvattiin tätä tilannetta.

Suunnitteluperiaatteet eivät ole vielä kaavaluonnoskartta, vaan niillä haetaan periaatteita keskeisistä yhdyskuntarakennetta määrittävistä asioista kaavaluonnoksen laatimisen pohjaksi. Maankäyttöskenaariot olivat työkalu saada tietoa keskeisistä ratkaisuista valmisteluvaiheessa ja työtä on jatkettu suunnitteluperiaatteilla, joka on myös vasta kaavaluonnosta ennen tehtävää valmistelevaa työtä.

Ekologinen verkosto

Tärkeimpien ekologisten yhteyksien turvaaminen on osayleiskaavan suunnittelun keskeinen lähtökohta. Ekologisten verkostojen suunnittelussa hyödynnetään mm. Helsingin kaupungin metsä- ja puustoisien verkoston, niittyverkoston sekä siniverkostotöiden aineistoja sekä Uudenmaan liiton zonation-analyysiä.

Viher- ja virkistysverkostoa sekä ekologisia yhteyksiä suunnitellaan tarkemmin kaavaluonnosvaiheessa. Kaavaluonnosvaiheessa tarkastellaan ekologisten yhteyksien tarkempaa sijoittumista sekä toimivuutta esimerkiksi katkoskohtia parantamalla. Suunnitteluperiaatteissa on nostettu esiin ekologisen verkoston vahvistamisen keinoina mm. vihersillat ja tarvittaessa metsitys. Mahdollisia vihersiltojen sijaintoja tarkastellaan yleiskaavaluonnoksen yhteydessä, mutta niiden toteuttamispäätös ja toteutussuunnittelu tehdään tarkemman tason suunnittelussa.

Östersundominpuron viheryhteyttä kehitetään Sipoonkorpea ja ranta-alueita toisiinsa yhdistäväksi. Yhteyden leveyttä ja osia tarkastellaan jatkosuunnittelussa.

Puroniityntien länsipuolen ekologinen yhteys on paikallinen yhteystarve, joka koostuu jo nykyisin osin pihoista. Maakuntakaavassa osoitetun ekologisen yhteyden sijaintia ja toteuttamistapaa tarkastellaan tarkemmin jatkosuunnittelussa.

Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatevaiheessa kartalla on alustavasti tunnistetut merkittävimmät luonnonsuojelupotentiaalia omaavat paikat. Arvokkaimpien luontoarvojen huomioimista tarkennetaan jatkosuunnittelussa.

Suojeluarvoiltaan merkittävät luontokohteet arvotetaan systemaattisesti käynnissä olevan luonnonsuojeluohjelman laadinnan yhteydessä. Merkittävimmät uudet laajat ja yhtenäiset suojelualuevaraukset osoitetaan osayleiskaavassa. Suojelualuevarauksia voidaan lisäksi täydentää asemakaavoitusvaiheessa, kun maankäyttövaraukset tarkentuvat.

Ekologisten yhteyksien jatkuvuus kaava-alueen ulkopuolelle on tärkeä näkökulma, joka on otettu huomioon yhteyksiä suunniteltaessa, vaikka kaava-alueen ulkopuolisia yhteyksiä ei ole esitetty suunnitteluperiaatekartalla lukuun ottamatta ohjeellisia yhteystarvenuolia. Ekologisia yhteyksiä tarkennetaan yleiskaavaluonnoksen aikana.

Maankäsittelyalue (ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue) on osoitettu maakuntakaavassa. Maakuntakaava osoittaa periaatteellisia ratkaisuja, osayleiskaavassa tutkitaan ovatko ratkaisut mahdollisia ja tarkennetaan niitä. Yleiskaavaluonnoksen yhteydessä selvitetään alueen laajuutta ja tarpeellisuutta suhteessa uuteen suunnitelmaan. Aikaisemmassa yhteisessä yleiskaavassa oli suurempi mitoitus kuin nyt osayleiskaavassa. Aikaisemmin on myös tehty ympäristövaikutusten arviointi hankkeesta. Luontoarvojen sovittaminen maakuntakaavamerkinnän ja luontoarvojen välillä ratkaistaan jatkosuunnittelussa.

Hemå kern on varattu maakuntakaavassa työpaikka-alueeksi. Alueen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvot otetaan huomioon yleiskaavaluonnoksen jatkosuunnittelussa.

Luontoselvitykset

[ks. myös vastine Helsingin luonnonsuojeluyhdistys HELSY, 2.2.2](#)

Lepakkoselvitys

Osayleiskaavatasolla tieto lepakoista on riittävää ja tarkemmassa asemakaavoitusvaiheessa selvityksiä voidaan tarvittaessa tarkentaa. Koko osayleiskaava-alueella on tehty yleiskaavatasoinen lepakkoselvitys kesällä 2022 hyödyntäen sekä aktiivi- että passiivikartoitusta ja tietoa metsien rakennepiirteistä. Lisäksi selvityksen yhteydessä on pyritty paikantamaan päiväpiiloja asukaskyselyn avulla. Selvityksessä on tunnistettu lepakoiden kannalta potentiaalisimmat alueet sekä löydetty uusia päiväpiiloja. Selvityksen perusteella voidaan varautua lepakoiden esiintymiseen ja tarkentavien selvitysten tarpeeseen tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Pienvesiselvitys

Tietoa osayleiskaava-alueen pienvesistä on päivitetty kesällä 2022 puro- ja norokartoituksella. Kartoituksen yhteydessä on arvioitu uomien luonnontilaisuutta. Kartoitustieto on ollut käytössä maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa. Pienvesien biologisia arvoja on tarvittaessa mahdollista selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kaavaluonnosvaiheessa selvityksiä voidaan kohdentaa erityisesti niihin uomaosuuksiin, joiden valuma-alueelle maankäytön muutoksia kohdistuu.

Perinnebiotoopit

Maankäytöskenaarioiden luontovaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty Helsingin niittyverkostoselvityksen tietoja. Niittyverkostoselvityksen perusteella voidaan tunnis-

taa tärkeimmät niittyelinympäristöt osayleiskaavatasolla. Tietoa arvokkaista perinnebiotoopeista voidaan täydentää tarkemman suunnittelun yhteydessä erityisesti niillä alueilla, joille maankäytön muutokset kohdistuvat.

(Perinnekehoista kaupunkiin – Helsingin niittyverkoston kehittäminen, Kaupunkiympäristön julkaisu 2021:22: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisu-22-21.pdf>)

Geologiset arvot

Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla (Jukka Husa & Jari Teeriaho, SYKE 2005) sekä Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingin vuoden liitosalueella (Antti Salla 2009) otetaan huomioon jatkosuunnittelussa.

Pikaraitiotieyhteys

Karhusaari on tällä hetkellä yksi merkittävimpiä Östersundomin rakentamisalueita ja on tärkeää kytkeä alue hyviin joukkoliikenneyhteyksiin, yhtenä vaihtoehtona selvitetään raideliikenteeseen kytkemistä. Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtina on uuden rakenteen sijoittuminen nykyisten liikenneyhteyksien ja rakennettujen alueiden yhteyteen. Knutersintie on alueella keskeinen liikenneväylä ja tutkitaan rakentamista tämän yhteyteen sen vuoksi. Rakentamisen ja luontoarvojen sekä kulttuuriarvojen yhteensovittamista tehdään jatkosuunnittelussa tarkemmin.

Kulttuuriympäristöt

RKY-aluerajaukset eivät estä kokonaan uuden rakentamista, vaan maisema- ja kulttuuriympäristöarvot otetaan huomioon ja sovitetaan maankäytön kanssa tarkemman tason suunnittelussa.

4.2.2. Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys, Tringa ry

Östersundomin osayleiskaavoituksen suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on visio raideliikenneyhteyteen perustuvasta luonnonläheisestä pikkukaupungista. Periaateluonnos nojaa vahvasti aiemmin nähtävillä olleisiin maankäyttökkenaarioihin 3 ja 4 (Tiivis ja tehokas ratikkakaupunki sekä Pieni ratikkakaupunki) siten, että alueen rakentaminen keskittyisi kahden tiiviin rakentamisen vyöhykkeelle Sakarinmäen keskukseen ja Östersundomin keskukseen, minkä lisäksi uutta rakentamista osoitettaisiin pohjoiseen Landbon ja Ultunan suuntaan ja Karhusaareen. Jo rakennetuille alueille osoitettaisiin täydennysrakentamista ja suunnitellun pikaraitiotien linjaus kulkisi pääosin Uutta Porvoontietä pitkin.

Alueen toteutuminen on osin sidottu raideliikennepäätökseen. Ennen sitovaa päätöstä alueen raideliikenteen toteuttamisesta on tarkoitus mahdollistaa jo rakennettujen pientaloalueiden täydennysrakentaminen n. 4000–6000 uutta asukasta ajatellen, ja lisäksi osayleiskaavoituksen tavoitteena on myöhemmässä vaiheessa mahdollistaa asuntorakentaminen 35 000–45 000 uudelle asukkaalle. Vaikka voimakkaimman maankäytön ja suurimman asukasluopotentialin skenaariot on jätetty prosessin tässä vaiheessa syrjään, muodostaa näin suuri tavoitellun asukasmäärän lisäys merkittävän uhan Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueen suojeluperustelajeille ja osayleiskaava-alueen metsälinnustolle sekä metsäalueiden pirstoutumisen että etenkin voimakkaasti lisääntyvän virkistyskäyttöpaineen ja häiriövaikutuksen myötä.

Vaikutukset metsälinnustoon ja tärkeisiin lintualueisiin

Käytännössä koko osayleiskaavoitettava alue (jo rakennettuja alueita lukuun ottamatta) on vähintään kunnallisesti tärkeää lintualueita (Ellermaa 2018a), ja alueelle sijoittuvat lisäksi vähintään osittain myös maakunnallisesti arvokkaat Itä-Helsingin metsien, Östersundomin lintuvesien sekä Sipoonkorven seudun MAALI-alueet (Ellermaa 2018b). Laajojen ja yhtenäisten metsäalueiden merkitys monimuotoisen ja vaateliaan metsälinnuston säilymiselle on tunnustettu asianmukaisesti periaateluonnoksessa ja eritoten kattavassa linnustovaikutusten arviointiraportissa (Koskimies 2023), samoin kuin riittävän leveiden ekologisesti toiminnallisten metsäyhteyksien turvaamisen tarve niin pohjoiseteläsuunnassa kuin idän ja lännen välillä.

Tavoitetta yli 40 000 uudesta asukkaasta on kuitenkin hyvin vaikeaa sovittaa yhteen luontoarvojen turvaamisen kanssa. Nähtävillä olleen aineiston mukaan osayleiskaava-alueen metsäpinta-ala supistuisi suunnitteluperiaateluonnoksessa esitettyjen linjausten myötä n. 25 % nykyisestä siten, että pääosa menetetyistä metsistä sijoittuu Uuden Porvoontien pohjoispuolelle. Yhtenäisiä laajoja metsäalueita vaativien lajien, kuten metsäkanalintujen, kehräjän ja mehiläishaukan elinmahdollisuudet osayleiskaava-alueella heikkenisivät maankäytön toteutuessa tuntuvasti metsäalueiden pirstoutumisen ja voimistuvan reunavaikutuksen myötä.

Haittavaikutuksia voidaan jossain määrin ainakin pyynn kohdalla lieventää riittävän leveiden, rauhallisten ja metsämaisten ekologisten yhteyksien turvaamisella ja laajentamisella (esimerkiksi sopivia kaistaleita metsittämällä). Uuden Porvoontien ympäristön tiivistäminen tulee kuitenkin enemminkin voimistamaan estevaikutusta ja hankaloittaa osaltaan toimivien yhteyksien säilyttämistä. Lisäksi etenkin osa pohjoiseteläsuuntaisista yhteyksistä esimerkiksi Porvoon moottoritien kohdalla on tälläkin hetkellä ongelmallisen heikossa toiminnallisessa kunnossa. **Kaavoituksen jatkosuunnittelussa ekologisten yhteyksien turvaaminen ja vahvistaminen tulee esittää riittävän konkreettisesti muodossa kaavakartalla.**

Periaateluonnoksessa esitetyt potentiaaliset uudet suojelualueet ovat kannatettavia ja tervetulleita, ja suojelualueet auttavat metsämaan yhtenäisyyden säilyttämisessä sekä ekologisten yhteyksien ylläpitämisessä parhaiten lähtökohtaisesti toteuttamalla alueet mahdollisimman laajoina. **Esitettyjen suojelualueiden ohella nostamme jatkosuunnittelua varten esille Östersundomin lintuvesien MAALI-alueen: maakunnallisesti tärkeän aluekokonaisuuden Natura-alueajukseen kuulumattomien alueiden suojele olisi kosteikkolinnuston kannalta tärkeää.** Uuden rakentamisen osoittaminen Karlvikin pohjoispuolelle lisäisi arvokkaalle lintualueelle kohdistuvaa häiriötä, ja olisi erityisen ongelmallista kurjelle. Kurki kuuluu myös Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueen suojeluperustana oleviin lajeihin. **Jatkosuunnittelussa tulee laatia riittäviä suojavyöhykkeitä lintulahtien ympärille ja esittää nämä vyöhykkeet kaavakartalla.**

Vaikka suunnitellun maankäytön haittavaikutuksia voidaan joidenkin lajien kohdalla osittain lieventää, voimakkaasti lisääntyvän virkistyskäytön aiheuttamaa häiriövaikutuksen kasvua ei esitetyn kaltaisilla suunnitteluperiaatteilla ole mahdollista lieventää häiriöalttiin metsälinnuston kannalta riittävällä tavalla. Virkistyskäytön mittakaavan on nähtävillä olleen aineiston perusteella arvioitu kasvavan nykytilanteeseen nähden n. 20–40-kertaiseksi. Tämä tekisi kulunohjauksesta huolimatta laajoista alueista heikkolaatuisia tai elinkelvottomia pyylle, teerelle, metsolle ja kehräjälle, heikentäisi mm. metsätaisten ja tikkojen pesimämahdollisuuksia alueella ja hyvin suurella todennäköisyydellä johtaisi mehiläishaukan, huuhkajan ja kalasääsken katoamiseen osayleiskaava-alueen pesimälinnustosta voimakkaan pesinnän häiriintymisen myötä.

Niin ikään kaikki edellä kirjoitettu huomioon ottaen on epäilyksenalaista, voidaanko asukasta-voite saavuttaa ilman merkittävää haittaa Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet –Natura-alueen suojeluperustana oleville lintulajeille. **Perusteellinen Natura-arviointi tulee laatia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa kaavoituksen jatkosuunnittelua niin Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien kuin myös Sipoonkorven Natura-alueen osalta.**

Pikaraitiotielinjaus

Alueelle suunnitellun pikaraitiotien esitetty linjaus Uuden Porvoontien kohdalla on aiemmin esillä olleista vaihtoehdoista paras ja aiheuttaa vaihtoehtoisin linjauksiin nähden vähiten häiriötä. Suunnitteluperiaatekartassa esitetään lisäksi pikaraitiotien selvitettävä yhteystarve Sakarinmäen keskuksesta etelään kohti Karhusaarta ja pohjoiseen Landbon ja Ultunan suuntaan. **Nämä yhteydet rikkoisivat toteutuessaan Östersundomin lintuvesien ja Sipoonkorven seudun MAALI-alueiden yhtenäisyyttä ja heikentäisivät alueiden linnustollista arvoa, ja esitämme siksi yhteyksistä luopumista.**

Lopuksi

Osayleiskaavan suunnitteluperiaateluonnoksessa on paljon hyvää. Kiitämme erityisesti Salmenkallion ja Talosaaren metsien ja toisaalta Porvoon moottoritien pohjoispuolisten Sipoonkorven seudun MAALI-alueeseen kuuluvien kohteiden osoittamista potentiaalisiksi suojelualueiksi. Niin ikään erinomaisen kattava linnustovaikutusten arviointi ansaitsee kiitoksen, ja toivomme vastaavan tason säilyvän muissakin kaupungin vastaavissa maankäyttöhankeissa.

Tringa kuitenkin katsoo, että osayleiskaavan suunnitteluperiaatteissa esitetty tavoite yli 40 000 uudesta asukkaasta on mittakaavaltaan liian suuri, jotta koko Helsingin alueen merkittävimpien ja edustavimpien metsälinnuston pesimäympäristöjen linnustolliset arvot voitaisiin jatkossakin turvata. Tavoitetta tulee jatkosuunnittelussa tarkentaa selkeästi pienemmäksi.

Vastine

Luonnonsuojelualueille tehdään erilliset hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka turvaavat suojeluarvoja. Muilla alueilla virkistyskäyttöä ohjataan siten, että haitta luontoarvoille pienenee. Metsäisten alueiden jatkuvuuteen ja riittävään laajuuteen kiinnitetään huomiota jatkosuunnittelussa.

Suunnitteluperiaatteissa on huomioitu alueen joukkoliikenneyhteyden perustuminen raideliikenteeseen sekä uuden yhdyskuntarakenteen tukeutuminen olemassa olevaan rakenteeseen ja sen läheisyyteen siten, että laajat metsäalueet ja muut luontoalueet säilyvät mahdollisimman yhtenäisinä. Suunnitteluperiaatteiden rajaukset eivät ole vielä tarkkoja.

Suojavyöhykkeet lintulahtien ympärillä otetaan huomioon jatkosuunnittelussa.

Maankäytöskenaarioissa tai suunnitteluperiaatteissa ei ole vielä voitu suunnitella virkistys- ja viherverkostoa tarkemmin. Riittävä virkistysverkosto on olennainen, jotta käyttöpainetta ei kohdistu aroille luontoalueille. Viher- ja virkistysverkostoa suunnitellaan tarkemmin jatkosuunnittelussa.

Natura-arviointi tehdään kaavaluonnoksesta.

4.2.3. Karhusaari-seura ry

Östersundomin suunnittelusta yleisesti

Alueella on ollut pitkä rakennuskielto, jonka seurauksena väkiluku on taantunut ja palvelut vähentyneet. Pidämme osayleiskaavan käynnistymistä hyvänä asiana.

Kaavoituksessa ei tule pitää **natura- ja luonnonsuojelualueita** vain rakentamista vaikeuttavana tekijänä, vaan valttikorttina rakentaa ainutlaatuinen maltillisesti rakennettu asuinmiljö, jossa on runsaasti arvokasta luontoa. Haluamme muistuttaa Östersundomin erinomaisesta sijainnista

pääkaupungissa lähellä keskustaa, kuitenkin monimuotoisen luonnon ympäröimänä. **Rakentaminen tulee pitää pientalovaltaisena, maksimissaan 30 000 asukasta** ja tarjota näin sekä jo Helsingissä asuville että pääkaupunkiseudulle muuttaville houkutteleva asuinympäristö. Pientalojen tulee olla tulevaisuudessakin ensisijainen asumismuoto Östersundomissa estäen muuttovirran suuntautumisen lähikuntiin vastaamalla sekä kaupungin asuntojen kasvavaan kysyntätarpeeseen että monipuolisuuteen.

Raideliikennevaihtoehtoista kannatamme pikaraitiotietä, joka vaikuttaa realistisimmalta vaihtoehdolta palvelemaan Östersundomin aluetta. Östersundomin asukkaiden arkiliikenne ei suuntaa vain Helsingin keskustan suuntaan, vaan alueelta kuljetaan moniin eri suuntiin esim. kehäteitä pitkin. Monet ovatkin muuttaneet alueelle sen vuoksi, että liikkuminen suuntautuu muualle kuin ruuhkaiseen keskustaan.

Lisäksi etätöiden ja tulevaisuudessa paikallisten palvelujen lisääntyminen vähentävät päivittäistä liikkumistarvetta alueen ulkopuolelle.

Mielestämme skenaario 4, pieni ratikkakaupunki, vastaa parhaiten alueen tulevaisuuden näkymiä. Se mahdollistaa sekä joustavat joukkoliikenne mahdollisuudet, hyvät palvelut, työpaikkojen luomisen että alueen asukasluvun kasvamisen vastaamalla Helsingin kaupungin väestön kasvutarpeisiin. Kuitenkaan luonnonalueisiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset eivät ole kohtuuttoman suuria.

Karhusaaren suunnittelusta

Vaikka nyt kyseessä on koko Östersundomin suunnitteluperiaatteiden luonnos, joka määrittää alueen osayleiskaavan laatimisen keskeiset periaatteet, haluamme muistuttaa, että rakentaminen Karhusaareissa on jo käynnissä ja saaren pohjoisosan asemakaavan muutos vireillä.

Alueen **vesi-infrastruktuuri** on jo nykyisellään ääri rajoilla ja sen riittävyys tulee varmistaa tulevassa kaavaluonnoksessa. **Myös liikennejärjestelyt vaativat kehittämistä** ennen rakennusaikana lisääntyvää raskasta liikennettä. Karhusaarentie on tulvaherkkä ja siltayhteys riittämätön.

Karhusaaren suunnittelun tavoitteena toivomme edelleen olevan vuoden 2015 Karhusaaren kaavarungon mukainen toiminnallisesti monipuolinen merellinen pientalokaupunki, jossa säilytetään alueen arvokkaat luontokohteet, hyvät virkistysmahdollisuudet ja vehreän huvilakaupunginosan imago.

Karhusaaren merkittävimmät virkistys- ja viheralueet tulee merkitä osayleiskaavaan ja kallioiset lakialueet säilyttää kuten kaavarungossa on määritelty, jotta niiden painoarvo tarkemmassa suunnittelussa ei jäisi vähäiseksi. Merenlahdet ovat pahasti umpeenkasvaneet ja uhkakuvana on, että Karhusaari ei enää tulevaisuudessa ole saari. Vesialueiden kunnostaminen ja ennallistaminen tulee ottaa huomioon Östersundomin osayleiskaavassa.

Karhusaarelaisille tärkeän, saaren asukkaita palvelevan venesatamatoiminnon toivotaan jatkuvan Skadaholmenilla.

Vastine

Luontoarvot ovat keskeinen lähtökohta alueen suunnittelussa.

Alueella halutaan mahdollistaa tavoitteiden mukaisesti monipuolinen asuntokanta, pientaloja ja kaupunkipientaloja unohtamatta. Ratikkavyöhykkeelle tulee myös tehokkaampaa rakentamista, kuten kerrostaloja.

Suunnitteluperiaatevaiheessa on arvioitu tulevan osayleiskaavan mahdollistavan alueella arviolta noin 35 000–45 000 asukasta, mitoitus tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Karhusaaren kaavarungon maankäyttö ja maankäytön tehokkuus perustui Yhteisen yleiskaavan ratkaisuihin.

[ks. myös vastine Karhusaari-seura ry, 2.2.4.](#)

4.2.4. Landbon Omakotiyhdistys ry

Yhdistyksemme ymmärtää ja hyväksyy Östersundomin kehittämisen ja asukasmäärän kasvattamiseen perustuvat suunnitelmat nyt esitetyssä laajuudessa. Muun muassa suunnitelma Landbon Helsinkiin johtavan liittymän muokkaamiseen joukkoliikenteelle sopivammaksi on erinomainen.

Mutta yhdistys vastustaa jyrkästi maakuntakaavan vuoksi yhä osayleiskaavassa mainittua maankäsittelyaluetta, joka sijoittuisi Landbon suurehkon asuinalueen ja sen lähikoulun ja päiväkodin väliin aiheuttaen alueen asukkaille erittäin suurta terveydellistä (melu, pöly ja värinä) ja liikenteellistä vaaraa (jalkakäytävät ja pyörätiet raskaan kaluston tien vierellä ja erityisesti moottoritien ylittävällä kapealla sillalla). Ohessa liitteenä asianajajamme 17.1.2019 kirjaama valitus silloiseen Östersundomin yhteiseen yleiskaavaan, jonka perusteet eivät ole muuttuneet miltään osin.

Lisäksi yhdistys vastustaa jyrkästi osayleiskaavaan merkitäviä jäteveden puhdistamoita samoin perusteiden, poislukien liikennehaitat.

Yleisesti ottaen yhdistys kiittää suunnittelussa huomioitua luontoarvoja sekä eläintensuojelulliset näkökulmat, mutta pyytää erityisesti huomioimaan paremmin alueen asukkaiden turvallisuuden ja heidän elinolosuhteiden säilyttämisen terveellisinä.

Jatkamme mielellämme yhteydenpitoa ja keskustelua asian ytimessä, toivomme tapaamista. Ehdottaisitteko teille sopivaa ajankohtaa marraskuulle.

Vastine

Maankäsittelyalue (ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue) on osoitettu maakuntakaavassa. Maakuntakaava osoittaa periaatteellisia ratkaisuja, osayleiskaavassa tutkitaan ovatko ratkaisut mahdollisia ja tarkennetaan niitä. Yleiskaavaluonnoksen yhteydessä selvitetään maankäsittelyalueen laajuutta ja tarvetta suhteessa uuteen suunnitelmaan. Aikaisemmassa yhteisessä yleiskaavassa oli suurempi asukas- ja työpaikkamitoitus kuin nyt osayleiskaavassa. Aikaisemmin on myös tehty ympäristövaikutusten arviointi hankkeesta.

Jäteveden puhdistamon varaus on merkitty lainvoimaiseen Helsingin maanalaiseen yleiskaavaan. Varaus tulee ottaa huomioon Östersundomin osayleiskaavassa.

Asukasyhdistyksen kanssa tehtävään yhteistyöhön palataan suunnittelun edetessä.

4.2.5. Vartio- ja Mellunkylän Omakotiyhdistys ry

Östersundomin osayleiskaavan suunnittelu periaatteet pohjautuvat pikaraitiotiehen, joka on suunniteltu kulkeväksi pääosin Uutta Porvoon tietä ja kytkeytyy Itäkeskukseen. Esitämme vaihtoehtoisia ratkaisuja, jossa pikaraitiotie kulkee Uutta Porvoon tietä, mutta kytkeytyy Mellunmäkeen.

Perustelut

Tuleva Vantaan pikaraitiotie on osa pääkaupunkiseudun joukkoliikennettä ja sen päätepyssä

on Mellunmäessä. Tämä mahdollistaa hyvän yhteyden sekä lentoasemalle että kytkennän pää-
rataan Tikkurilassa sekä nopean yhteyden Helsingin keskustaan. Lisäksi suunniteltu Raide Jo-
keri 2 tuo hyvät yhteydet sekä Vuosaaren suuntaan että Myyrmäen suuntaan.

Tämä vaihtoehto mahdollistaisi myös aivan uuden näkökulman Itäväylän ja sen ympäristön
suunnitteluun ja kaavoittamiseen. Alueen suunnitteluperiaate luonnoksissa on jo todettu haas-
teelliseksi maanomistus, joka pitkälti yksityistä. Lisäksi rakentaminen tulisi olemaan pitkälti pur-
kavaa rakentamista, mikä kallista ja hiilijalanjälki raskasta. Vartiokylän ja Puotilan alue ei merkit-
tävästi hyödy pikaraitiotiestä Puotilan, Myllypuron ja Mellunmäen metroasemien hyvän saavutet-
tavuuden vuoksi, joka täydentyy bussiliikenne verkolla. Joukkoliikenneyhteys Östersundomista
Helsingin keskustaan olisi Itäväylän kautta Itäkeskukseen hyvin paljon hitaampi Östersundomin
asukkaille ja hyvin kallis ratkaisu, joka ei ole perusteltavissa kummankaan; Östersundomin eikä
Puotilan /Vartiokylän liikenneyhteyksien sujuvoittamisella.

Mellunmäen alue ja metroaseman ympäristö on jo voimakkaasti kehittymässä. Metroaseman uu-
det liiketilat on keskitetty metroaseman läheisyyteen ja lisääntyvä matkustaja/asukasvirta varmis-
tavat liikkeiden ja palveluiden elinvoimaisuuden

Vastine

Suora raitiotieyhteys Mellunmäkeen todettiin suunnittelun alkuvaiheessa ongelmal-
liseksi katualueiden ahtauden vuoksi. Päätepysäkin sijoittaminen Mellunmäen metro-
aseman yhteyteen on haastavaa ja päätepysäkki vaikeuttaisi nykyisen bussirunkolin-
jan 560 toteuttamista raitiolinjana (Jokeri 2). Myös kääntyminen Itäväylältä Mellunmä-
entielle on vaikeasti toteutettavissa. Pikaraitiotieyhteydet Mellunmäkeen ovat kuiten-
kin mahdolliset vaihdollisina Jokeri 2:n kautta pitkällä aikavälillä.

Alkuvuonna 2024 käynnistyvässä Itäisen Helsingin alueen raitioliikenteen tavoite-
verkkoa koskevassa selvityksessä ja Itäisen bulevardikaupungin itäosan suunnittelu-
periaatteiden yhteydessä tehdään vaihtoehtoisia alustavia suunnitelmia raideliiken-
teen yhteyksien osalta. Yhtenä vaihtoehtona tarkastellaan Vantaan ratikan linjan jat-
kamista Itäväylälle Länsimäentietä pitkin, jolloin Östersundomin pikaraitiotie ja Van-
taan ratikan linja kohtaavat Bredbackan kohdalla Itäväylän ja Länsimäentien risteyk-
sessä. Tämä vaihtoehto mahdollistaa kulkuyhteyden Östersundomin ja lentoaseman
välillä yhdellä vaihdolla. Tämä vaihtoehto mahdollistaa samalla sen, että Östersundo-
mista pääsee suoraan Itäkeskukseen, mikä palvelee myös Vartiokylän aluetta.

4.2.6. Östersundom-seura ry

Östersundom-seura on jo ensimmäisissä mielipiteissään vuonna 2011 ehdottanut alueen kehit-
tämistä luonnonläheiseksi ja pientalovaltaiseksi ratikkakaupungiksi. Siispä tämä suunnitteluperi-
aateluonnos on visioltaan seuralle mieleinen. Östersundom-seuralle tärkeää on alueen ainutlaa-
tuisten ominaispiirteiden säilyttäminen ja ensisijaisena huolena alueen nykyisten asukkaiden hy-
vinvointi, niin suunnittelun kuin rakentamisenkin aikana. Alueen rakentaminen tulee kestämään
vuosikymmeniä, ja jo kuluneet 15 vuotta ovat olleet alueen asukkaille sekä henkisesti että talou-
dellisesti raskaita tulevaisuuden epävarmuuden sekä alueen kuihtumisen takia.

Asukkaiden yhdenvertainen kohtelu projektin aikana

Maankäyttö- ja rakennuslain pykälä 39: Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle
oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Östersundomin asukkaat ovat selkeästi kohdanneet koh-
tuutonta haittaa. Toiset enemmän, toiset vähemmän, riippuen asuinalueestaan. Ryhmät voidaan
jakaa karkeasti kolmeen luokkaan: Ensimmäisessä jo asemakaavoitetut alueet Landbo ja Karhu-
saari, joihin tehdään par-haillaan uuden pienasemakaavan mukaista täydennysrakentamista.
Näiden alueiden arvo kiinteistömarkkinoilla on ollut vakaampi.

Toinen ryhmä ovat olemassa olevat asuinalueet, jotka pääsivät mukaan pienasemakaavaan, mutta koska aikataulu kaavoituksen valmistumiseen on poikkeuksellisen hidas, ei se vahvista kiinteistöjen arvoa eikä jälleenmyyntimahdollisuutta. Kuka uskaltaa ostaa kotia alueelta, jonka tulevaisuus on kovin epäselvä?

Ratkaisu: Pienasemakaavoitusta hidastava kaupungin resurssipula tulee poistaa, jotta kaavoitus ja lisärakentaminen etenee reippaasti. Helsingin tulee välittömästi ratkaista alueen infrastruktuurin kehittämistä haittaavat sopimusongelmat vesi-, viemäri-, ja sähköyhtiöiden kanssa. Kunnes jonkunlainen kaavoitus on alueille saatu, ei digitaalisten infraratkaisujen laatu alueella korjaannu (tv, valokuitu). Lisärakentaminen tulee muuttamaan alueen väestömääräkehityksen negatiivisesta positiiviseksi ja nostamaan alueen mielenkiintoa sekä mahdollistamaan parempia palveluita.

Kolmas ryhmä ovat jäljelle jääneet alueet, joiden tulevaisuus on täysin epäselvä. Mahdollisesti pikaraitotien, kerrostaloalueiden tai muiden keskittymien alle jäävät kiinteistöt. Osan näistä Helsingin on vuosien saatossa jo ostanut, ja sallinut asukkaiden halutessaan jäädä kotiansa asumaan alueen kehitystä odotellen. Mutta osa asukkaista on edelleen "löysässä hirressä".

Ratkaisu: Asukkaiden yhdenvertaisuutta edistääkseen Helsingin tulee näiltä alueilta jatkaa kiinteistöjen ostoa käyväällä hinnalla. Helsingin omistus alueella on jo yli 60 prosenttia, sinne muutamia kiinteistöjä vielä mahtuu. Tulevaisuudessa Helsingin tarkoitus on rahoittaa infrastruktuurin rakentaminen omistamiensa maiden myynnillä tai vuokrauksella.

Maa-ainesten sijoitusalue

Maakuntakaavaan varattu alue Kivi- ja maa-ainesten käsittely ja loppusijoitusalueeksi tulee ehdottomasti siirtää! Hältingbergetin alue on luonnoltaan ainutlaatuinen ja sijaitsee Maa-kuntakaavaan merkityn virkistysalueen rinnalla. Alueen tuhoaminen ja sen matalaksi räjäyttäminen aiheuttaa ongelmia alueen maaperään, esimerkiksi olemassa oleviin lähistön maalämpökaivoihin. Alue on kohtuuttoman lähellä Landbon asutusta ja Sakarinmäen koulua. Raskaan liikenteen määrä, joka kulkee kyseisten alueiden vierestä, samoin kun koko Östersundomin asuinalueen halki, ei ole hyväksyttävä (500-1000 kuorma-autoa päivässä). Viereinen moottoritie ei voi toimia kulkureittinä tälle raskaalle kalustolle. Helsinki tulee käyttämään aluetta myös muun rakennettavan Helsingin tarpeisiin (Malmi?), joten liikennettä tulisi runsaasti Helsingistä päin.

Ratkaisu: alue siirretään Kehä 3:n suuntaan. Sinne on suunnitteluluonnoksessa jo sijoitettu paitsi elinkeinoalueita, niin myös varaus maanlaiselle jätevedenpuhdistamolle (jos-ta myös tulee sitä sijoitettavaa maa-ainesta).

Rakennusajan haittojen minimointi

Tässä toistamme aiemman toiveemme: Alueen laajuuden, rakennusajan keston ja alueella jo asuvien ihmisten vuoksi, ehdotamme aivan uudenlaista lähestymistapaa rakentamisen haittojen minimoimiseksi:

Rakennusaikainen kallion räjäytyksistä lähtevä värinä tulee olemaan voimakasta ja alueen vesi- ja maalämpökaivot ovat vaarassa. Koska ääni- ja värinähaitta räjäytyksistä tulee olemaan asutulla seudulla häiritsevää, täytyy alueen rakennusurakoitsijoiden sopimukseen kirjata uudet ohjeet, esimerkiksi räjäytysten tulee tapahtua klo 9-19 välisenä aikana. Vuosaaren satamaa rakennettaessa havaitsimme, että alueen kallio on kovin yhtenäistä, tärähdykset tuntuvat pitkälle.

Helsingin kaupungin tulee myös pitää huolta, ettei mahdollinen Kilpilahti-Vuosaari hukkalämpöputken tuleva linjaus tule vaikuttamaan asukkaita tai kaavoitusta haittaavasti.

Liikenneyhteydet

Östersundom-seuran kanta on ollut koko ajan pikaraitiotien kannalla, se palvelee paremmin myös seudullista liikennettä. Pikaraitiotiepäätös tulisi vahvistaa mahdollisimman pian, koska kun päätös raitiotiestä on tehty, niin sen linjaus alueella voidaan päättää ja näin kaavoitusta päästään jatkamaan. Ja myös monien asukkaiden kiinteistöjen tilanne ratkeaa. Liikenneyhteyksiä varsinkin Vantaalle tulee vahvistaa sekä tietenkin Sipoon suuntaan. Maastomuodot alueella suosivat pyöräilyä ja luonnon läheisyys lisää varmasti asukkaiden ja muiden kaupunkilaisten kevyenliikenteen ratkaisujen käyttöä.

Luontoarvot ja lintuvedet

Meille asukkaille alueen luontoarvot ovat erittäin tärkeitä. Jo olemassa olevat suojellut kohteet: Sipoonkorpi, Natura- ja luonnosuojelualueet, tulee kaavoituksella turvata, samoin kun säilyttää alueen luonnon monimuotoisuus. Tekeillä oleva EU:n asetusluonnos, ilmasto- ja luontohaittojen minimoimisesta ja kaupunkiluonnon ennallistamisesta vuoden 2021 tilanteeseen, pyritään saattamaan voimaan lähivuosina.

Vaikuttaa siltä, että tässä suunnitteluperiaateluonnoksessa on vakavasti otettu nämä tulevaisuudenkin vaatimukset. Toivomme, että suunnittelutiimin ja luontoyhdistysten yhteistyö toimii tällä kertaa rakentavasti. Östersundomin Lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelma on nyt aloitettu ja myös asukkaita kuunneltu asiassa. Se on hieno asia.

Kulttuuriympäristö

Östersundomin alue on kokonaisuudessaan upeaa valta-kunnallisesti merkittävää kulttuurimaisemaa ja täällä sijaitsevat nykyisen Helsingin vanhimmat rakennukset. Tämä perintö tulee turvata seuraaville sukupolville ja hienoa on, jos ne saadaan niitä kunnioittavaan käyttöön ja asukkaille tutuiksi virkistysverkon osana.

Muuta mieleen tullutta

Näinä turvattomina aikoina havahtuimme siihen, että Östersundomia varten ei ole minkäänlaista väestönsuojastrategiaa. Voisiko olla mahdollista, että asukkaille löytyisi suunnitelmista myös väestönsuoja? Ja voiko sitä yhdistää uimahalliin? Uiminen on suomalaisille mieleinen harrastus ja liikuntamuoto. Vaikka Östersundom on meren rannalla, ei alueella ole yhtään yleistä uimarantaa.

Haasteemme suunnittelijoille

Östersundomin neitseellinen alue suuren kaupungin kupeessa antaa loistavat mahdollisuudet toteuttaa tulevaisuuden ekologista kaupunginosaa. Tämä on ainutkertainen tilanne suunnitella alusta lähtien myös alueen infrastruktuuri uusien aatteiden tulevaisuuden moninaisia tilanteita ja tarpeita ajatellen. Alue saisi näin vetovoimaa ja mainetta kansainvälisestikin. Energia, lämpötilan kohoaminen ja pula juomavedestä tulevat olemaan kasvava ongelma. Alueen omavaraisuus energiantuotannon ja paikallisuus infrastruktuuria suunnitellessa, voisi tehdä alueesta todellisen tulevaisuuden kaupunginosan.

Toivomme, että hyvin alkanut vuoropuhelu asukkaiden ja suunnittelijoiden välillä jatkuu avoimena ja yhdessä alueitamme kehittävänä.

Vastine

Helsingin kaupunki on edelleen ostanut kiinteistöjä, kun hintataso on markkinaehtoinen ja määrärahat riittävät.

[Ks. vastine maa-ainesten käsittelyalue, 4.2.4](#)

Maanalainen jätevedenpuhdistamo tarvitsee olemassa olevan korkeuseron, ja alueella on myös luontoarvoja, joiden vuoksi elinkeinoalueen sijaintia mietitään tarkemmin yleiskaavoituksessa.

[Ks. vastine Kilpilahti-Vuosaari hukkalämpöputki, 2.44](#)

Virkistysverkostoa ja toimintoja suunnitellaan tarkemmin jatkosuunnittelussa.

4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet teemoittain

Suunnitteluperiaatteiden nähtävilläolokautena 4.9–29.9.2023 saatiin yhteensä 63 yksityisten henkilöiden mielipidettä. Mielipiteet ovat luokiteltavissa tiettyihin teemakokonaisuuksiin ja niitä voidaan käsitellä myös aluekohtaisesti.

Teemakappaleissa on valittuja otteita mielipiteistä mahdollisimman kattavasti. Osa lainauksista on suoraan poimittu alkuperäisestä mielipiteistä ja osa on referoituja otteita. Lopuksi on aiheesta annettu vastine.

Mielipiteiden antajat on koodattu yksityishenkilöiden osalta tietosuojalain vaatimusten vuoksi.

4.3.1. Liikenne

Liikennettä koskevissa mielipiteissä pikaraitiotietä pidettiin hyvänä vaihtoehtona. Kuitenkin osa kritisoi pikaraitiotietä muun muassa sen luoman estevaikutuksen vuoksi. Mielipiteissä nousi esille myös julkisen liikenteen vaihtoyhteyksien merkitys eri suuntiin (Sipooseen, Vantaalle, Helsinkiin). Mielipiteissä kerrottiin myös ajatuksia siitä, millaista liikenneympäristöä alueelle toivotaan. Lisäksi osassa mielipiteistä nostettiin esille joitakin nykyiseen liikenneverkkoon ja julkisen liikenteen palvelutasoon liittyviä heikkouksia.

Mi47, Mi48, Mi49; Mi50, Mi57, Mi64, Mi65, Mi70, Mi71, Mi72, Mi76, Mi84, Mi88, Mi91, Mi92, Mi96, Mi97

- Pikaraitiotie ehdotelma pientalovaltaisella asutuksella järkevä
- Pikaraitiotie hyvä ratkaisu.
- Kokonaisvisio pikaratikoineen kannatettava.
- Pikaraitiotien linjaus nykyisen Uuden Porvoontien mukaisesti.
- Pikaraitiotie tulisi rakentaa Uuden Porvoontien keskelle tai innovatiivisesti sen yläpuolelle.
- Liikenneratkaisuna pikaraitiotie on kannatettava ja sen jatkaminen Sakarinmäestä Sipoon puolelle mahdollistettava. Syöttöliikenne alkuun Karhusaaresta ja Landbosta suunniteltava.
- Raideratkaisu hyvä, bussikin riittää. metroa ei tarvita.
- Raitiotien linjaus Uutta Porvoontietä pitkin ei ole kaikilta osin perusteltua viihtyvyyden ja saavutettavuuden kannalta. Laajennettava tie muodostaa viihtyvyys- ja estevaikutuksen. Joukkoliikenteen runkoyhteyden sijoittaminen tällaisen esteen keskelle ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista, vaan parempi sijainti olisi viihtyisämmässä kaupunkiympäristössä muun maankäytön yhteydessä.

- Kaupungin infotilaisuudessa jäi se kuva, että raitiotien linjaus oli täysin auki. Epäselväksi jäi linjauksen mittasuhteet. Tien 170 varrella asuvat ihmiset jäivät suuren epätietoisuuden valtaan.
- Toivottavasti pikaraitiotieratkaisu saadaan päätettyä mahdollisimman pian, se vaikuttaa tietenkin kaikkeen suunnitteluun. Pikaraitiotien lisäksi tulee olla tietenkin seudullista joukkoliikennettä, onhan alue laaja. Alue on kohtuullisen tasainen, joka mahdollistaa polkupyöräilyn ja muun kevyen liikenteen toimivilla liikenne- ja ratkaisulla.
- Uusissa suunnitelmissa, kuten tälläkin hetkellä, julkinen liikenne syöttää asukkaat Itäkeskukseen. Toinen alue mihin nyt, ja tulevaisuudessakin, olisi syytä lisätä liikennettä, on Vuosaari. Sen metroasema sekä palvelut. Vantaan suuntaan tulisi myös kehittää julkista liikennettä. Siellä on palveluja ja työpaikkoja lähellämme, kuten myös Sipoon Söderkullassa.
- Julkiset kulkuyhteydet ovat heikot ja suuntautuvat lähinnä Karhusaareen ja Landbohun. Linjathan on käytännössä suunniteltu koululaisia varten ja autot ajavat muun osan päivää tyhjillään. Tämähän on Helsingin kallein linja! Jos esim Ribbingöössä päätepysäkki tuotaisiin asutuksen luo, olisi varmasti käyttäjiäkin enemmän. Nyt pysäkki on reilun kilometrin päässä. Aika pitkä matka kantaa kauppakasseja tai huonojalkaisen liikkua. Koulu- ja lomajaksolla bussit eivät kulje lainkaan eikä myöskään viikonloppuisin.
- Uusien isojen aluetta jakavien "autobaanosten" toteutusta tulisi välttää.
- Liikenteen määrät tulevat laskemaan julkisen liikenteen ja esim. pyöräilyn yleistyessä, jolloin katualueisiin liittyvät investoinnit voivat jäädä nykyistä pienemmiksi.
- Alueen nykyisten teiden ja katujen säilyttämistä tulisi edistää.
- Katuverkosto voisi olla osassa aluetta kylämäinen, kuten nytkin -esimerkkinä Fantsintie.
- Pysäköintialueita luonnonsuojelualueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei ole tarkoituksenmukaista laajentaa jatkuvasti, vaan kasvun tulisi olla pääosin muuta kuin auto- ja joukkoliikennettä, kuten luonnoksessa on esitetty. Tämä tulisi huomioida myös lähitulevaisuudessa ennen kaavan mukaista laajamittaisempaa rakentamista.
- Kaavan tarkoituksena ei ole luoda autoriippuvaista maankäyttöä. Liikenneselvityksissä tehdyt tarkastelut viittaavat kuitenkin melko korkeaan auton kulkutapaosuuteen. Olisi tarpeen tarkastella, miksi juuri kyseisellä alueella on tarkoituksenmukaista kehittää maankäyttöä. Vaihtoehtona tälle olisi vastaavan maankäytön sijoittuminen johonkin toiseen paikkaan, joka olisi pienemmällä investoinnilla toteutettavissa joukkoliikenteellä hyvin saavutettavaksi.
- Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuudet alueella olisivat varsin alhaiset, tämä puoltaa tarvetta viihtyisällä kaupunkiympäristöllä sekä kävelyille ja pyöräilylle soveltuvilla kaduille. Kaupunkirakenteen viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta voisi korostaa jo osayleiskaavavaiheessa.
- Ilman omaa autoa tai mieluummin kahta kulkemista ja asumista on hankalaa.
- Knutersintie ei ole turvallinen, liikenne lisääntynyt Sipoonkorven merkittyjen reittien myötä, odotetaan pyörätietä ja katuvaloja nopealla aikataululla. Knutersintiellä ei ole jalankulku- eikä pyörätietä ja siinä ajetaan jatkuvasti yli 60 km/h.
- Landbon liittymän kehittämisen edistäminen jo ennen pikaraitiotien valmistumista olisi hyvä, mahdollistaisi paremmat joukkoliikennedyhteydet, myös muualle kuin Helsingin keskustaan.
- Melusteet Porvoon moottoritien varteen.

Vastine

Skenaariovaiheessa tehtyjen tarkastelujen perusteella muun Helsingin kulkutapajakaumiin verrattuna Östersundom sijoittuu huomattavasti kestävämpien kulkutapajakaumien osalta, mutta verrattuna muuhun pääkaupunkiseutuun ja muuhun Helsingin seutuun alue näyttää hyvältä. Henkilöauton kulkutapaosuus oli Östersundomia suurempi juna-liikenteeseen tukeutuissa kehyskunnissa ja muissa kehyskunnissa.

Skenaariovaiheen ilmastovaikutusten arvioinnissa kohdassa ”kaupunkirakenteen tiivistämisen seudullinen ilmastohyöty” arvioitiin, että östersundomilaisilla olisi pienemmät päästöt liikkumisessa kuin asukkailla muualla seudulla.

Tarvittavien kaistojen määrä tarkentuu jatkosuunnittelussa. Keskeisin maankäyttö muodostuu raitiotielinjauksen varrelle. Pikaraitiotielinjauksen tarkempi sijainti tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Knutersintie on Sakarinmäen koulun edustaa lukuunottamatta valtion hallinnoima ja ylläpitämä. Pyörätien ja valaistuksen rakentaminen Knutersintielle on ELY:n rahoittama.

Suunnitteluperiaatteissa mahdollistetaan pikaraitiotien jatkaminen Sipoon puolelle. Yhteyden jatkaminen riippuu Sipoon tekemistä päätöksistä ja maankäytön linjauksista. Yhteyden jatkamisen suunnittelua tehdään Sipoon kanssa yhteistyössä. Sipoon uusi yleiskaava on vireillä.

4.3.2. Rakentamisen määrä, tehokkuus ja sijoittuminen

Rakentamisen määrän osalta yleisesti ottaen kannatettavana pidettiin suunnitteluperiaatteissa esitettyä asukaslukuarviota. Osassa mielipiteistä nähtiin kuitenkin, että asukasluku tulisi rajata selvästi pienemmäksi. Yleisesti ottaen positiivisena pidettiin sitä, että alueelle mahdollistetaan uutta pientalorakentamista. Vaikka rakentaminen esitettyssä laajuudessa sai suurelta osin kannatusta, niin mielipiteissä korostettiin, että mahdolliset haitat ihmisille ja ympäristölle tulisi huomioida suunnittelussa ja toteutuksessa.

Mi45, Mi48, Mi49, Mi50, Mi55, Mi56, Mi57, Mi76, Mi78, Mi81, Mi82, Mi84, Mi103, Mi104, Mi105, Mi106

- Pientalovaltaista monimuotoista rakentamista suosittava, josta on kysyntää Helsingissä. Rantaan tai rannan ja luonnon läheisyyteen liittyviä rakennuspaikkoja, jotka tekevät Helsingistä vetovoimaisen. Pääsääntöisesti pientaloihin keskittyvää ja suuremmat tehokkuudet keskittyä kahteen keskusta. Helsingiltä puuttuu vetovoimaiset pientalalueet meren ja luonnon läheisyydessä, jossa monipuoliset harrastusmahdollisuudet.
- Kyseistä aluetta on kaavailtu pientalovaltaiseksi. Tämä on mielestämme erinomainen ajatus, joka tukee alueen kehittymistä juuri sopivalla tavalla luonto- ja virkistys tarpeita kumoamatta.
- Positiivista on maltillinen asukasluku.
- Hyvä että suunnitelma on tullut paljon maltillisemmaksi asukasmäärän ja asuinalueiden suhteen.
- Aikaisemmat skenaariothan olivat pelottavia ja epärealistisia. Myös metrolinjauksesta luopuminen mahdollistaa maltillisemmän kaavan.

- Kannattamme Östersundomin kehittämisen ja asukasmäärän kasvattamiseen perustuvat suunnitelmat nyt esitetyssä laajuudessa, olettaen, että mahdolliset haitat ihmisille, eläimille ja luonnolle huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Täydennysrakentaminen Östersundomin alueella on järkevää, sillä jo rakennetun ympäristön lisärakentaminen on huomattavasti ekologisempaa ja luontoa ja resursseja säästävää. Nyt aloitettu Landbon ja Karhusaaren asemakaavan uudistaminen on hyvä suunta. Myös Knutersintien varren rakentaminen pientaloja, mahdollisesti rivitaloja suosien olisi mahdollisimman vähän luontoon kajoavaa rakentamista, mutta se ilmeisesti ei sisälly Landbon asemakaavan muutoksen alueelliseen rajaukseen.
- Työpaikkapotentiaali 500–1 500. Nykyisten asuinalueiden täydennysrakentamista. Joukkoliikennejärjestelmänä linja-auto, Laajat viheralueet. Luonto kuuluu helsinkiläisille ei rakennusyhtiölle.
- Riittävä tonttitehokkuus/ rakennuspaikkojen määrä per kiinteistö mahdollistaa uusiutuvien energiaratkaisuiden toteuttamisen (aurinkoenergia, maalämpö, autojen latauspisteet sekä esim. yhteiskäyttöiset autot).
- Uusien asuinalueiden rakentaminen Helsinkiin on sinänsä ymmärrettävä tarve, mutta Östersundom on monimuotoisuudeltaan ja luontoarvoiltaan liian arvokas alue uhrattavaksi. Tehtyjen selvitysten ja skenaarioiden mukaan näyttää selvältä, ettei Östersundomiin voida luontoa vakavasti tuhoamatta rakentaa kaavailtua yli 50 000 asukkaan aluetta, vaan asukasmäärä tulisi joka tapauksessa jäämään pienemmäksi, noin 30 tuhat. Tälle asukasmäärälle on ilmastokriisin ja lajien monimuotoisuuden vähenemisen edessä haettava asumispaikat eri puolilta Helsinkiä jo rakennettua ympäristöä täydennysrakentamalla, vanhoja rakennuksia korottamalla, tai toimisto- ja vanhoja teollisuustiloja asunnoiksi muuttamalla.
- Se, että rakentaminen toteutuu suuremmissa määrin vasta vuosikymmenien päästä, rauhoittaa tietenkin ihmisiä ja rakentamisen vastustusta, mutta ei poista sitä tosiasiaa, että alueen suurisuuntainen rakentaminen on ekologisesti ajatellen lyhytnäköinen ratkaisu. Ajattelen, että skenaario 5 "Kehittyvä nykytilanne" olisi sekä alueen nykyisten asukkaiden, pienen uudisasukkaiden joukon, että ekologisen kestävyuden kannalta paras ratkaisu. Skenaario 5:n vahvuudeksi tulisi nähdä myös, että se turvaa luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja tavoitellut hiilinegatiivisuuden skenaarioista parhaiten.
- Skenaario 5 Kehittyvä ON PARAS vaihtoehto (vertailuvaihtoehto) Asukaslukupotentiaali 4 000–8 000.
- Rakentaminen maan muotojen mukaisesti - ei kallioiden räjäyttämistä – ei tasamaarakentamista erityisesti sinne, missä vielä metsää.
- Maankäsittelyalue ja jäteveden puhdistamo sekä tiheä rakentaminen vähentäisivät merkittävästi alueen houkuttelevuutta potentiaalisten uusien asukkaiden keskuudessa, jotka hakevat alueelta mm luonnonläheisyyttä ja rauhallisuutta.

Vastine

Suunnitteluperiaatteiden mukainen asukasluku on arvioitu karkeasti noin 35 000–45 000 asukkaaseen, luku tarkentuu jatkosuunnittelussa. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa alueella tulevaisuudessa monipuolinen asuminen sekä lisätä mm. pientaloasumisen mahdollisuuksia Helsingissä. Uusi rakentaminen sijoittuu ensisijaisesti raideliikenteen varrelle ja olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Näin säästetään myös olemassa olevia viheralueita.

Asemakaavaohjelman mukaisesti vakiintuneilla pientaloalueilla pienimuotoista täydennysrakentamista voi tapahtua jo ennen laajempaa rakentamista. Alueiden tarkempi tehokkuus/talotyypijakauma tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Alueen keskustat ja rakentamisen alueet täsmentyvät kaavaluonnosvaiheessa. Suurimmat tehokkuudet keskittyvät raiteen varrelle, Sakarinmäkeen ja Östersundomin keskukseen, sekä muihin raidevyöhykkeen pienempiin keskittyimiin.

Kaavan vaikutuksia ihmisiin ja luontoon arvioidaan eri kaavavaiheissa.

Alueen suunnittelun lähtökohtina ovat mm. ilmastoviisas yhdyskuntarakenne ja alueelliset uusiutuvat energiaratkaisut.

Lähes kaikki rakentaminen Helsingissä on täydennysrakentamista. Täydennysrakentamisen merkitys Helsingissä lisääntyy jatkossa, kun nykyiset projektialueet ovat rakentuneet. Myös toimitiloja on muutettu asumiseen ja käyttötarkoituksen muutoksia tehdään jatkossakin niille sopiville sijainneille. Käyttötarkoituksen muutokset asumiseen vastaavat kuitenkin vain osaan kasvavan väestön asuntotarpeesta.

Knuterssintien varsi ei sisälly Landbon asemakaavan muutokseen Palomäentien ja Landbon välistä kaistaletta lukuun ottamatta.

Rakentamisen yksityiskohtaisempi tapa ja sijainnit määrittyvät vasta tarkemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Alueen tärkeimpien luonto- ja maisema-arvojen huomioiminen yleisesti sisältyy suunnitteluperiaatteisiin.

4.3.3. Rakennusajan haittojen minimointi

Mi47

- Östersundomin rakentaminen tulee kestämaan vuosikymmeniä. Toivoo, että alueella otetaan käytännöksi suorittaa räjäytykset tai vastaavat, suurta haittaa asukkaille tuottavat toimenpiteet nykykäytännöistä poiketen, esim. klo 9–19 välisenä aikana.

Vastine

Alueen rakentamistoimenpiteiden kelloajat eivät sisälly osayleiskaavatason suunnitteluun.

4.3.4. Östersundomin asemakaavoitusohjelma

Östersundomin asemakaavoitusohjelmaan liittyvissä mielipiteissä korostettiin erityisesti sitä, että asemakaavoitusta tulisi edistää ripeästi. Kaavoittamattomilla alueilla asuvat kokevat epäkohtana sen, että he eivät voi nykytilanteessa lohkoa tontteja tai saada lisää rakennusoikeutta.

Mi45, Mi46, Mi48, Mi49; Mi50, Mi57, Mi82, Mi86, Mi92, Mi97, Mi98, Mi100, Mi103, Mi104, Mi105, Mi106

- Östersundomin (nykyisten pientaloalueiden) asemakaavoitusohjelmaa 2022 tulee välittömästi jatkaa ja rakentaminen tulisi saada välittömästi käyntiin. Kappelintie ja Långörintie alue tulee ottaa välittömästi kaavoituksen alle ja mahdollistaa pienimuotoinen lisärakentaminen niiden kiinteistöjen osalta, jotka niin haluavat.
- Osayleiskaavan valmistelu ei saa hidastaa Östersundomin (nykyisten pientaloalueiden) asemakaavoitusohjelman välitöntä jatkamista.

- On ymmärrettävää, että koko alueen rakentaminen kestää kymmeniä vuosia, mutta ensimmäinen asia, joka tulee aloittaa välittömästi, on mahdollistaa pienasemakaavojen valmistuminen ja näin alueen kehittyminen. Samalla monien asukkaiden 15 vuoden (!) epävarmuus päättyy.
- Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmaa tulee heti jatkaa, että saadaan rakentaminen käyntiin. Vesihuoltojärjestelmään tulee löytyä ratkaisut alueelle.
- Alueella pitkään asunut toivoo, että pienasemakaavat etenisivät joutuisasti. Tuntee epäoikeudenmukaiseksi sen, että kun kaavaa ei ole, niin isompaakaan kiinteistöä ei saa lohkoa ja saada lisää rakennusoikeutta. Monet haluaisivat saada lapsilleen rakentamisoikeiden omakotitaloon.
- Suunnitteluprosessi on kestänyt luvattoman kauan ja alueen elinvoimaisuus on kärsinyt. Henkilökohtaisia suunnitelmia on jouduttu lykkäämään. Toivotaan, että pienasemakaava 2022, mikä mahdollistaa lisärakentamiseen, voidaan toteuttaa välittömästi eikä tarvitse odottaa osayleiskaavan valmistumista.
- Asemakaavoitetuilla alueilla saadaan lohkoa pieniäkin tontteja mutta kaavoittamattomilla alueilla ei ole mahdollista tehdä mitään.
- Nyt on surullista, kun asukasmäärä vähenee ja sen seurauksena johdetaan lopettamaan palveluita. Päiväkoteihin ei ole lapsia ja koulutkin joutuvat supistamaan toimintansa. Lapsia kuljetaan Itä-Helsingistä Sakarimäen kouluun. Pahimmassa tapauksessa koulujen toiminta loppuu.
- Degermosan aluetta voisi kehittää samaan aikaan Landbon kanssa ja mahdollistaa rakentamista.
- Pienimuotoinen lisärakentaminen ei voi keskittyä vain Karhusaareen (+ Skutholmen) ja Landbohon.
- Tällä hetkellä käynnissä oleva, täydennysrakentamiseen tähtäävä asemakaavoitus Landbossa ja Karhusaaressa nivottava osaksi osayleiskaavan valmistelua, jolloin muun muassa alueen vesihuoltoon liittyvät ongelmat voidaan ratkaista kokonaisvaltaisesti samalla kertaa, ja täydennysrakentaminen saadaan varmasti tukemaan osayleiskaavan periaatteita.

Vastine

Osayleiskaavan valmistelu ei hidasta Östersundomin (nykyisten pientaloalueiden) asemakaavoitusohjelman mukaista asemakaavoitusta. Kappelintien ja Långörintien asemakaavoituksen käynnistäminen on riippuvaista vesihuoltotilanteen selkiytymisestä. Alue ei kuulu Sipoon Veden nykyiseen toiminta-alueeseen. Vesihuollon toiminta-alue on mahdollista ulottaa Kappelintien ja Långörintien alueelle näillä näkymin siinä vaiheessa, kun vesihuoltovastuu siirtyy Sipoon Vedeltä HSY:lle.

Asemakaavoitusohjelmalla on pyritty vastaamaan täydennysrakentamisen tarpeeseen ja se on laadittu osayleiskaavan periaatteita tukemaan siten, että täydennysrakentamisen alueet ovat olemassa olevia alueita eivätkä ne estä osayleiskaavan toteutumista.

4.3.5. Maa-ainesten käsittelyalue

Maa-ainesten käsittelyaluetta ja loppusijoituspaikkaa vastustetaan useassa mielipiteessä muun muassa pölyn, lian, hajun, raskaan liikenteen ja melun vuoksi. Sen sijainti lähellä päiväkotia ja koulua koetaan turvallisuusriskiksi. Lisäksi sen koetaan aiheuttavan merkittävää haittaa alueen

luontoarvoille. Monessa mielipiteessä toivottiin, että alue siirrettäisiin pois Landbon pientaloalueen läheisyydestä esimerkiksi lähemmäs Kehä III:sta.

Mi45, Mi46, Mi47, Mi48, Mi49, Mi52, Mi53, Mi55, Mi56, Mi57, Mi60, Mi61, Mi64, Mi65, Mi66, Mi67, Mi68, Mi69, Mi71, Mi72, Mi75, Mi76, Mi77, Mi81, Mi80, Mi82, Mi83, Mi84, Mi89, Mi90, Mi92, Mi93, Mi94, Mi96, Mi97, Mi100, Mi101, Mi102, Mi103, Mi104, Mi105, Mi106

- Osayleiskaavan suunnittelussa tulisi huomioida maansiirtoalueen siirtäminen mahdollisimman vähän asutusta haittaavaan paikkaan, jotta se ei aiheuta liikaa vastustusta kaavan läpimenoille.
- Maakuntakaavassa maankäsittelyalue on sijoitettu Östersundomin väkirikkaimman alueen Landbon naapuriin. Liikenteen, melun, pölyn ja värinän tuomat haitat ovat niin suuret, että maankäsittelyalueesta on nykyisjainnillaan luovuttava.
- Maanlajitusalueen siirto ehdottomasti pois asutuksen / Puroniityn & Landbon läheisyydestä.
- Kuorma-autojen liikenne tulee haittaamaan asutusta. Jos alueelle aletaan rakentamaan, tulee alueelle mielenosoituksia, joka tuo näkyvyyttä julkisissa medioissa. Liikennesuunnitelmat Landbon läheisyydessä katkaisevat eläinten kulkuyhteydet.
- Maankäsittelyalueen aiheuttama melu ja ilmansaasteet eivät sovi luonnonläheiselle ja rauhalliselle asuinkeskittymälle, jollaisena Landbo halutaan säilyttää. Landbohon tulee jo tällä hetkellä meluhaittaa Porvoon moottoritietä ja melutasoa ei suoda nostettavan.
- Toimintaan sisältyvä vilkas raskas liikenne aiheuttaisi pitkään kestävän rasitteen asutukselle. Liikenne lisääntyisi huomattavasti pienimuotoisen rakentamisen keskellä ja ainakin nykytilanteessa vaarantaisi lasten turvallista koulutietä.
- Vastustetaan voimakkaasti maankäsittelyaluetta erilaisten toimintojen (mm. päiväkodin, koulu, urheilukenttä, vammaisten toimintakeskus) ja asukkaiden läheisyydessä, koska aiheuttaa näille liikenteellistä ja terveydellistä haittaa.
- Maanotto- ja lajitusalue sopii huonosti näin lähelle asutusta, vaikka ekologiset tavoitteet ovatkin sinänsä hyvät, maa-aineksen käsittely mahdollisimman lähelle rakennuspaikkaa.
- Maankäsittelystä aiheutuvat melu- ja värinähaitat sopivat harvinaisen huonosti yhteen alueelle kaavaillun luonnonläheisen rakentamisen ja lisääntyvän virkistyskäytön kanssa.
- Toiminnasta aiheuttava merkittävä haitta ei ole tilapäinen, vaan poikkeuksellisen pitkä, jopa vuosikymmenien mittainen.
- Melu, pöly ja värinä heikentäisivät koko alueen viihtyisyyttä, ja tämän lisäksi ne aiheuttaisivat terveydellisen riskin lähialueen asukkaille.
- Raskaan liikenteen voimakas lisääntyminen on ennen kaikkea turvallisuusriski alueemme pienille koululaisille, jotka kulkevat jalkaisin ja pyöräillen Sakarinmäen koulu / Östersundom Skola -alueelle.
- Asukkaat ja asukkaita edustava omakotiyhdistys vastustavat jyrkästi maankäsittelyaluetta, joka aiheuttaa terveydellistä vaaraa ja liikenneturvallisuuden heikkenemistä. Koulumatkan riskien lisääntyminen voi tuoda merkittäviä kustannuksia kaupungille ja asukkaille.
- Toivotaan loppusijoituspaikalle järkevämpi ratkaisu, kuin lähellä päiväkotia ja koulua.
- Tulisi myös huomioida, että maakuntakaavassa puhutaan alueen eli Östersundomin alueella syntyvien maamassojen käsittelystä. Tällaiselle alueelle ei ennen laajamittaista rakentamista ole mitään tarvetta. Jos maamassojen käsittelyaluetta lähdetään nyt edistämään, voi olettaa, että maamassat tulevat muilta alueilta ja täten toiminta ei vastaa maakuntakaavan kirjauksia. Tämä johtaa oikeustoimiin.

- Merkintä maa-ainesten käsittelyalueesta on poistettava. Aiemmin tehdyssä YVA-selvitetyksessä (v. 2015) paljon puutteita ja ristiriitaisuuksia, esim. melu ja kuljetuksista aiheutuneet päästöt sekä vaikutusten merkittävyyden arviointi.
- Suunnitellun maansiirtoalueen melu, pöly- ja hajuhaitat ovat esitettyjä tutkimuksia selkeästi suuremmat ja haittaavat alueen ihmisten välitöntä arkea päivittäin.
- Merkintä maa-aineisten käsittelyalueesta on poistettava. Maa-ainesten käsittelyaluetta on suunniteltu asuinalueen välittömään läheisyyteen, joten toiminnan tulisi olla väliaikaista, lyhytaikaista, paikallisesti välttämätöntä ja muutenkin paikallista toimintaa. Väliaikainenkin maa-ainesten käsittely vaatii YVA-lain mukaisen ympäristövaikutusten arvioinnin.
- Vastustetaan maa-aineksen käsittelyaluetta alueen tiiviimmin rakennetun asuinalueen Landbon ja Sakarinmäen koulun kyljessä. Ei haluta, että alueella käsiteltäisiin myös muun Helsingin maamassoja, joita kuljetettaisiin alueen läpi.
- Maamassojen käsittelyalue tulisi pyrkiä sijoittamaan lähemmäksi suunnitelmassa olevaa jätevedenpuhdistamoa, Kehä III:sta ja sen teollisuusaluetta.
- Maa-aineksen käsittelyalue voisi sijaita lähellä Vantaan jätteenpolttolaitosta johon kulku Kehä III:lta tai Porvoon moottoritien läheisyydessä lähellä Sipoon rajaa.
- Maansiirtoalue pitäisi siirtää mahdollisimman kauas asutuksesta. Voisiko kaupunki tehdä yhteistyötä Vantaan kanssa maansiirtoalueen käytöstä?
- Mikäli maankäsittelyaluetta tullaan tarvitsemaan niin siihen tulee hyödyntää jo olemassa olevia maankäsittelyalueita kuten esim. Kehä III:n ja Porvoon väylän risteyksen lähialueella?
- Alueella on myös suosittuja ulkoilu- ja retkeilykohteita (Hältingträsk ja Hältingsberget) ja alueen metsät ovat tärkeitä asukkaille virkistyskäytössä.
- Alue häiritsee alueen luontoarvoja, ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia, marjastus, sienestys. Lisäisi välillisesti yksityisautoilun määrää, kun virkistysmahdollisuuksia tulisi hakea kauempaa automatkan päästä.
- Suunnitellun maankäsittelypaikan kautta pääsee kulkemaan Hältingträskille, joka on todellinen helmi ja jota Helsingin kaupunki voisi markkinoida oivallisena retkeilykohteena, eikä tuhota mainiota ja luontoarvallisesti tärkeää kohdetta sekä sinne johtavaa kulkua.
- Vastustetaan aluetta luontoarvojen vuoksi. Kyseisellä alueella on paljon pölyttäjiä sekä puro, joka laskee mereen. Purosta on löytynyt myös sammakoita. Puro lähtee Landbon pohjoispuolelta peltoa myötäillen. Myös kimalaisia ja pölyttäjiä on alueella runsaasti. Koko alue on maakunnallisesti arvokasta lintualuetta.
- Alueella on kulttuuriympäristösidonnaista huomionarvoista lajistoa sekä niittybiotooppeja, joilla esiintyy uhanalaista lajistoa.
- Alue pitää säilyttää helsinkiläisten marjastus ja sienestysalueena, joka on suosittu alue koska sienestäjät ja marjastajat pääsevät kätevästi bussilla alueen viereen.
- Alueella sijaitsevan arvokkaan viheralueen tuhoaminen. Epäillään ja kysytään, että onko linjassa Helsingin kaupungin LUMO-ohjelman kanssa.
- Suunniteltu maankäsittelyalue tulisi kumota: sijaitsee alueella, jossa on potentiaalisia luonnonsuojelualueita, lampi ja kallioalue jo nyt suosittuja ulkoilu- ja retkeilykohteita, massiivinen rekkaralli koulun ohi kulkevalla tiellä, on lyhytnäköistä, jos tavoitteena on kaavoittaa Knutersintien varteen asuinalueita.
- Alueen lukuisat luontoarvot Sipoonkorven kansallispuiston välittömässä läheisyydessä tulevat kärsimään merkittävästi. Alueella on arvokasta lehtometsää ja kosteikkoja, met-

sälampi, puhumattakaan monipuolisesta eläimistöstä sammakoista, matelijoista ja linnuista aina kookkaiisiin nisäkkäisiin asti. Metsä tarjoaa myös koko alueen ihmisille ja muillekin helsinkiläisille korvaamattoman virkistysalueen ja henkireiän.

- Maankäsittelyalue sekä ajoneuvoyhteys Knutersintieltä Puroniityntielle toteutuessaan aiheuttaisivat merkittävää haittaa alueen luontoarvoille, erityisesti Hälttingsbergille ja Hältinträskille.
- Maansiirtopaikka täytyy löytyä muualta kuin tuhansien retkeilijöiden suosiman Sipoonkorven vierestä.

Vastine

Maankäsittelyalue (ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue) on osoitettu maakuntakaavassa. Maakuntakaava osoittaa periaatteellisia ratkaisuja, osayleiskaavassa tutkitaan ovatko ratkaisut mahdollisia ja tarkennetaan niitä. Aiempi ympäristövaikutusten arviointi hankkeesta tehtiin yhteiseen yleiskaavaan liittyen. Nyt käynnissä olevan osayleiskaavoituksen yhteydessä tullaan selvittämään alueen laajuutta ja tarvetta suhteessa uuteen suunnitelmaan. Aikaisemmassa yhteisessä yleiskaavassa oli suurempi asukas- ja työpaikkamitoitus kuin nyt valmisteltavassa osayleiskaavassa ja maankäsittelyalueen tarvetta selvitetään uudestaan kaavaluonnoksen yhteydessä.

4.3.6. Varaus maanalaiselle jätevedenpuhdistamolle

Samoin kuin maankäsittelyaluetta, niin myös jätevedenpuhdistamoa vastustetaan haju-, melu- ja muiden ympäristöhaittojen takia. Huoli jätevedenpuhdistamosta on noussut esille erityisesti Landbon asukkaiden keskuudessa.

Mi61, Mi65, Mi77, Mi81, Mi89, Mi93, Mi94, Mi102

- Huoli jäteveden puhdistamon melu- ja ympäristöhaitoista. Jos rakentaminen alkaa, niin kallioiden räjäytyksistä ja louhimisesta aiheutuvat haitat jo olemassa olevien rakennusten perustuksiin ja rakenteisiin.
- Vastustetaan jätevedenpuhdistamoa, koska se olisi liian lähellä asutusta ja aiheuttaa meteliä.
- Hankkeen suunnittelussa tarpeellisessa ympäristövaikutusten arvioinnissa mahdollisten hajuhaittojen tutkiminen olisi ensisijaisen tärkeässä roolissa. Lisäksi pyydetään sisällyttämään arvioihin alustavat asiantuntija-arviot terveyden vaikuttavista seikoista jo tässä suunnittelun vaiheessa: hajut, melu, pöly, värinä. Lopulliset, tarkemmat vaikutusarviot tulee esittää YVA-menettelyssä.
- Varaus maanalaiselle jätevedenpuhdistamolle poistettava. Nähdään että tulisi todennäköisesti aiheuttamaan liian suuren hajuhaitan, esimerkkinä Espoon Blominmäen jätevedenpuhdistamoa suunnitellessa tehty omakotiyhdistysten tilaama konsulttitutkimus, jossa todetaan vallitsevien länsituulten myötä hajuhaittojen leviävän ympäristöön noin 1 km:n säteellä.

Vastine

Jäteveden puhdistamon varaus on merkitty lainvoimaiseen Helsingin maanalaiseen yleiskaavaan. Varaus tulee ottaa huomioon Östersundomin osayleiskaavassa. Aiemmin tehtyjen alustavien selvitysten mukaan vaikutukset ympäristöön ovat lähinnä liikenteelliset. Suurin haitta alueen liikennöinnistä tulee aiheutumaan työnaikaisesta liikenteestä. Puhdistamon sijainnissa on huomioitu mahdollisten hajuhaittojen minimointi asuinalueille.

4.3.7. Infra (vesi-, ja sähköhuolto)

Vesi-, viemäri- ja sähköhuolto Östersundomin alueella koetaan puutteelliseksi.

Mi47, Mi48, Mi49; Mi50, Mi57, Mi61, Mi84

- Helsinki ei ole saanut järjestettyä vesi-, viemäri- ja sähköasioita alueella kuntoon! Osoitus Helsingin aiempaan kaavoitukseen liittyvien asioiden hoidon ammattitaidottomuudesta sekä kyvyttömyydestä sopia asioista yhteistyökumppaneiden kanssa. Resurssit on löydettävä.
- Vesihuolto osoittautunut haasteeksi/ vesihuoltoa on tuotu esiin haasteeksi pienasema-kaavoituksen jatkamiselle, joten myös muut asemakaavoitusohjelman mukaiset alueet tulee ottaa mukaan neuvotteluihin Sipoon veden kanssa. Vesihuoltoa voidaan osin hoitaa myös porakaivoratkaisuin.
- Myös vesi- ja viemäriratkaisut aiheuttavat asukkaille suuria kustannuksia ja vaatisivat pikaisia investointeja. Tuntuu että joudumme maksamaan näistä palveluista korkeampaa hintaa, kun muut helsinkiläiset.
- Rakennusten ja asujien lisääntyessä alueella puhtaan veden vedenpaine, joka on jo nykyisellään korkealla olevissa kiinteistöissä melko alhainen.
- Uusi lähestymiskulma asukkaiden jätevesien käsittelyyn olisi Östersundomissa mahdollista. Pohtikaa muitakin vaihtoehtoja kuin perinteinen jätevesipuhdistus.
- Oleellisen tärkeätä olisi saada infrastruktuurisuunnitelmat ratkaistua ja kehitettyä niin että lisärakentaminen olisi mahdollista. Sähkölinjat pitäisi kaivaa maahan, Nyt on jatkuvasti katkoksia sähköjakelussa. Jännitepiikit rikkovat helposti herkkiä kodinkoneita ja laitteita. Keravan energia on uusimassa sähkölinjaa Husön alueella. Vanhat sähkötolpat ovat vaaralliset, ne on pakko uusia. Samalla käsittääkseni myös linjausta ollaan muuttamassa. Tulee vaan mieleen, että olisiko järkevämpää kaivaa sähköverkko maan sisään. Samalla voisi laittaa valokuidun kaivantoon.
- Sähkösaannin parantaminen on erittäin tärkeää, toistuvia sähkökatkoja.

Vastine

Keravan Energia vastaa alueen sähköverkosta ja sen kehittämisestä.

Östersundom kuuluu Sipoon Veden vesihuollon toiminta-alueeseen ja Sipoon Vesi tuottaa alueen vesihuoltopalvelut. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) ja Sipoon Veden välillä on käyty neuvotteluja siitä, että vesijohto- ja viemäriverkosto siirtyisi HSY:lle. Samalla HSY ryhtyisi vastaamaan vesihuollon palveluista. Asiasta ei kuitenkaan vielä ole ratkaisua.

4.3.8. Luontoarvot

Luontoarvot ja luonnonsuojelu koetaan tärkeäksi Östersundomin alueella. Mielenpiteet jakautuvat jossain määrin sen suhteen, kuinka paljon luontoa tulee säästää ja kuinka paljon rakentaa. Osa haluaa, että luontoa säilytetään mahdollisimman paljon. Osa mielipiteen jättäneistä kokee, että luontoa ja rakentamista voidaan sovittaa yhteen.

Mi45, Mi48, Mi49, Mi50, Mi55, Mi56, Mi57, Mi59, Mi73, Mi75, Mi76, Mi82, Mi84, Mi87, Mi99, Mi102, Mi103, Mi104, Mi105, Mi106

- Natura-alueille ei tule asettaa lisää suojavyöhykkeitä eikä vaikeuttaa niiden läheisyydessä olevien jo rakennettujen kiinteistöjen pienimuotoista lisärakentamista.

- Luontoarvot on otettu riittävässä määrin huomioon luonnoksessa, jossa jää riittävästi viherkäytäviä, luonto sekä ulkoilualueita. Vesialueiden auki pitäminen ja avaaminen tärkeää myös kaavaluonnoksessa (Lintuvesialueilla tulee olla vettä)
- Natura-alueita eikä luonnonsuojelualueita tulisi enää laajentaa vaan turvata nykyisten alueiden hoitaminen ja säilyminen erityisesti Sipoonkorvessa.
- Mikäli suojelualueita lisätään ei niitä voida tehdä enää yksityisten maanomistajien kustannuksella
- Luontoarvot ja asutus eivät ole toisiaan poissulkevia vaan täydentäviä. Asukkaat/pientalovaltainen asutus suojelevat parhaiten Natura ja luonnonsuojelualueita luvattomalta metsästykseltä, roskaamiselta ja muilta väärinkäytöksiltä.
- Natura-alueista huolehtiminen on täydellisesti laiminlyöty vuosikymmeniä pl. asukkaiden toimenpiteet (niitto, ruoppaukset, vesikasvien kuten ärviä jatkuva poisto), joilla on vältetty kaikkien lintuvesialueiden täydellinen umpeenkasvu.
- Hienoa että lintuvesien hoito ja suunnittelu on saatu alkuun.
- Helsingin kaupungin pitää olla mukana luonnon monimuotoisuuden kehittämisessä. Östersundom antaisi siihen hyvän mahdollisuuden. Paikan maalaismaisema on kulttuuriarvoltaan ja luontoarvoltaan säilytettävä.
- Tulevaisuudessa on tulossa tiukempia lakeja luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi. Östersundon on alueena metsien ja lampien takia suojeltava alue. Tosiasia on, että kaikki mittarit on nyt punaisella, meidän tehtävä heti toimenpiteitä jotta lastemme tulevaisuus olisi turvattu. Sateet, kuumuus tulevat lisääntymään. Sen takia vastustan tätä esitystä kokonaisuudessa, koska muita järkeviä ratkaisuja ei ole kaavoittajalta tullut.
- Mieli-pide kumpuaa laajimmasta mahdollisesta yleisestä edusta planeettamme nykyisessä tilanteessa. Puhuu alueen elämistön ja kasviston sekä ilmastokatastrofin alla tarvittavan, kaavoittamista koskevan ajattelutavan täydellisen muutoksen puolesta. Planeettaarisesta näkökulmasta katsoen meidän olisi kaikin keinoin säilytettävä nykyiset metsäalueet ja luonnon monimuotoisuus. Siksi tällainen alue, jossa koskemattomaa luontoa on tallella varsin paljon, olisi tärkeää jättää koskematta. Rakentaminen alueella edistäisi väistämättä luontokatoa ja vähentäisi hiiltä sitovan metsän määrää.
- Östersundomin alueella ei ole säästettävää vain merkittävimmät tai potentiaaliksi jo havaitut luonnonsuojelualueet, vaan koko alue edustaa monimuotoisuudessaan juuri sitä, minkä säästäminen on elinehtojemme ja tulevien sukupolvien kannalta välttämätöntä. Kävelin noin 150 metrin päässä Landbon asutusalueen nykyisestä rajasta ja kuulin yhdeltä seisomalta sekä pyyn, hippiäisen, puukiiپیجان että rajusti vähentyneen hömötiäisen. Kesällä kehrääjä on alueen vakituinen asukas. Nämä lajit ovat vain niitä, joita näemme tai kuulemme. Niiden lisäksi luontokato kohdistuisi valtavaan määrään maallikoille tunnistamattomia lajeja ja koko ekosysteemiin.
- Skenaario 6 "Virkistyksen, luonnonsuojelun ja matkailun Östersundom" on saanut eniten kannatusta asukkailta, mutta epäilen, että sitä on kannatettu lähinnä vastustuksena laajan rakentamisen skenaarioille, eikä ole havaittu sitä, että tämä malli merkitsee huomattavaa rasitusta alueen elämistölle ja kasvistolle. Uudet reitit ja suuret luonnossa liikkuvien ihmisten määrät muodostavat jonkinasteisen uhan. Skenaariossa 6 rakentaminen olisi ilmeisesti samansuuruista kuin skenaariossa 5, mutta kärsijänä olisi ihmisen sijaan luonto. Tämä olisi tuotava skenaarioiden arvioissa esiin.
- Positiivista on että, Östersundomin ainutlaatuinen luonto on huomioitu (natura- ja luonnonsuojelualueet) ja viheryhteydet.
- Toivomus, ettei luontoa tuhota rakentamisen alta liian paljon. Muodostuu tylsiä alueita, jos kaikki puut kaadetaan ja kalliot räjäytetään rakentamisen alta.

- Maa-alueiden väliin jäävien luonnon muokkaamien "ojien", purojen ja virtaavien uomien säilyttäminen, mahdollisten puistomaisten suodatusaltaiden rakentaminen ennen veden laskemista merenlahtiin.
- Landbon länsipuolella huomioitava ojien valuma-alue ja sen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.
- Sipoon kansallispuistosta metsä- / metsitetty yhteys meren rantaan asti.
- Jatkosuunnittelussa tulee toteuttaa suunnitteluperiaatekartalla osin Vantaan puolelle sijoitettu, maakuntakaavan mukainen viheryhteystarve ekologisena käytävänä kumotussa Östersundomin yhteisessä yleiskaavassa suunnitelluin tavoin ja siten, ettei tämän käytävän alueelle ohjata virkistyskäyttöä
- Hältingträskin maankäsittelyalueen suunnittelu luonnonsuojelualueelle ihmetyttää. Aluetta kannattaisi ensisijaisesti kehittää ulkoilualueena, tällä hetkellä Östersundomissa on huutava pula ulkoilureiteille, joissa voisi kävellä ja lenkkeillä. Sipoonkorven lenkkeilyalueille on aivan liian pitkä matka, jotta sitä voisi pitää asutusalueen lähilenkkeilyalueena, sinne joutuu aina ensin ajamaan autolla,
- Lepakkoja on paljon mm. Puroniityssä, myös vaskitsat, rantakäärmeet, harakat, huuhaaja, närhi ja helmipöllö.
- Vanhojen puiden huomioiminen asemakaavan suunnittelussa. Ei kaadeta koko metsää, vaan pyritään säästämään puuvanhuksia.
- Linnustoselvityksessä mainitaan mm. liikenne ja melu, mutta ei mitään mainintaa lasista tai keinovalosta. Tähän ei käy jorinaanne "tavanomaisesta kaupunkirakentamisesta, joka ei aiheuta erityistä vaaraa".

Vastine

Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatevaiheessa kartalla on alustavasti tunnistetut merkittävimmät luonnonsuojelupotentiaalia omaavat paikat. Arvokkaimpien luontoarvojen huomioimista tarkennetaan jatkosuunnittelussa.

Suojeluarvoiltaan merkittävät luontokohteet arvotetaan systemaattisesti käynnissä olevan luonnonsuojeluohjelman laadinnan yhteydessä. Merkittävimmät uudet laajat ja yhtenäiset suojelualuevaraukset osoitetaan osayleiskaavassa. Suojelualuevarauksia voidaan lisäksi täydentää asemakaavoitusvaiheessa, kun maankäyttövaraukset tarkentuvat.

Yksityisten kiinteistöjen täydennysrakentamista, viher- ja virkistysverkostoa sekä ekologisia yhteyksiä suunnitellaan tarkemmin suunnitteluperiaatevaihetta seuraavissa osayleiskaavaluonnos-, osayleiskaavaehdotus- ja asemakaavavaiheissa. Osayleiskaavaluonnosvaiheessa tarkastellaan ekologisten yhteyksien tarkempaa sijoittumista

4.3.9. Virkistys

Viher-, ulkoilu- ja luonnonsuojelualueiden verkostoa toivotaan kehitettävän ja saavutettavuutta parannettavan. Koirametsä saa mainintoja muutamassa mielipiteessä tärkeänä paikkana.

- Mi48, Mi49, Mi58, Mi57, Mi71, Mi74, Mi75, Mi84, Mi85, Mi87
- Riittävät virkistys- ja monipuoliset harrastusalueet tärkeitä. Hienoa, että monipuoliset, myös hevosharrastus huomioitu luonnoksessa.

- Viher- ulkoilu-, Natura-, ja luonnonsuojelualueiden verkosto tulisi saada yhdeksi suureksi kokonaisuudeksi, jolloin myös muiden helsinkiläisten liikuntamahdollisuuksia voidaan kehittää ilman, että alueen Natura -kohteet kärsivät. Edellä mainitut alueet tulee myös yhdistää olemassa olevaan reittiin, joka olemassa Vuosaareen. Mainitut reitit tulisi suunnitella pois ajoväylistä. Luonnollisesti moottoriliikenne näillä reiteillä ei olisi sallittu (poislukien huolto, auraus jne).
- Sipoonkorpi ja sen ympärillä olevat valtion/kaupungin metsät ja muut luontoalueet pitäisi liittää kaikille avoimeksi luonnonsuojelualueeksi.

Vastine

Viher- ja virkistysverkostoa suunnitellaan tarkemmin kaavaluonnosvaiheessa.

4.3.10. Elinkeinoalueet

Suunnitteluperiaatekartalla olevien Landbon eteläpuolen metsäalueen ja Hemåkernin-Österängenin peltoalueella sijaitsevan elinkeinoalueiden luontoarvoista ollaan huolissaan. Toisaalta saman Kehä III:n ja Uuden Porvoontien risteuksen elinkeinoaluetta haluttaisiin kehitettävän sekoituneiden toimintojen alueena.

Mi93, Mi94, Mi99, Mi107

- ”Elinkeinoalueet ja tilaa vievät toiminnot” -merkintä Landbon eteläpuolella on poistettava. Landbon eteläpuolella, Östersundomin aluetta koskevassa, voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu ”merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö”, joka on suunnitteluperiaatekartassa merkitty harmaalla: ”elinkeinoalueet ja tilaa vievät toiminnot” Landbon eteläpuolella, Porvoon moottoritien pohjoispuolella. Tällä hetkellä alueella on runsaasti puustoa. Suunnittelualue on Landbon asuinalueen välittömässä läheisyydessä (500 m). Mikäli puustoa poistetaan, saattavat osalla Landbon asuinalueen asuinkortteleista päivä- tai yöaikaiset tavoitearvot melun osalta ylittyä.
- Jos Hemåkernin-Österängenin peltoalue rakennetaan elinkeinoalueeksi, Natura 2000-alueiden suojeluarvot ja kulttuurihistoriallisten maisema-arvojen turvaaminen vaarantuu. Tämä myös pirstoisi aktiivisessa käytössä olevat viljelymaat ja siten peltoaukeiden muodostaman arvokkaan maisemakokonaisuuden. Näistä varauksista on luovuttava alueen jatkosuunnittelussa.
- Esitetään, että suunnitelmaluonnoksessa Kehä III:n ja Uuden Porvoontien risteuksen alueelle esitettyä toimintojen määrittelyä tarkennetaan. Kyseessä olevia elinkeinoalueita tulisi käsitellä sekoituneiden toimintojen alueena, sallien myös esim. asumista ja palvelutoimintoja. Erityisesti risteysalueen ja joukkoliikennepysäkkien läheisyyteen tulisi ohjata monipuolista ja tehokasta maankäyttöä. Pelkkä elinkeinoalue tuottaisi epäviihtyisää ja maankäytöltään tehotonta ympäristöä.

Vastine

Toimintoja suunnitellaan ja sovitetaan tarkemmin kaavaluonnoksessa.

Rakentaminen moottoritien viereen voi myös vähentää melun kulkeutumista Landbon suuntaan.

Maakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema-alue ei ulotu Itäväylän eikä Uuden Porvoontien-Kehä III:n risteuksen eteläpuolelle, joihin maakuntakaavassa on osoitettu elinkeinoalueita. Maisema-arvot ja rakentaminen sovitetaan tarkemmin toisiinsa jatkosuunnittelussa.

Maakuntakaava ohjaa Kehä III ja Uuden Porvoontien risteuksen alueelle elinkeinotoimintoja. Alue rajautuu luonnonsuojelualueisiin ja asumisesta on arvioitu aiheutuvan enemmän kuormitusta ja käyttöpainetta luontokohteille kuin työpaikkatoiminnoista. Jatkosuunnittelussa sovitetaan tarkemmin alueen rajausta ja luontoarvoja.

4.3.11. Kulttuuriympäristö, maisema, historia

Mielipiteissä kiinnitetään huomiota kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen huomioon ottamiseksi kaavoituksessa.

Mi50, Mi99

- Östersundom-Sotungin alue on vanhaa asutusta jonka ominaispiirteet ja arvot olisi saatava säilymään.
- Jatkosuunnittelussa on turvatta kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan alueen erityisarvot kiinnittämällä erityistä huomiota kaavoituksen maisemallisiin vaikutuksiin. Jatkosuunnittelussa selvitettävä, voidaanko pikaraitiotietä sijoittaa peltoaukeiden ja Natura-alueiden keskelle.
- Kaikkia arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita ei voi suunnitteluperiaatteissa esitetyin tavoin hyödyntää ”osana virkistysverkostoa”, koska lisääntynyt virkistyskäyttö muodostaa uhan joidenkin kulttuurihistoriallisten kohteiden erityisarvojen säilymiselle.

Vastine

Östersundomin-Sotungin alueen ominaispiirteitä ja arvoja tarkastellaan jatkosuunnittelussa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden arvot tulee turvata jatkosuunnittelussa, mutta ne voivat olla osittain myös osa virkistysverkostoa. Vaikutukset arvioidaan koko siltä alueelta, jolla kaavalla katsotaan olevan merkittäviä vaikutuksia.

4.3.12. Maanomistajien tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu. Osallisuus.

Useassa mielipiteessä peräänkuulutetaan kiinteistönomistajien tasapuolista kohtelua ja lisärakennusmahdollisuuksia jo rakennetuille kiinteistöille.

Mi45, Mi48, Mi49, Mi57, Mi82, Mi84, Mi89

- Kaavan onnistumisen kannalta tärkeää yksityisten kiinteistönomistajien reilu ja tasapuolinen kohtelu sekä lisärakentaminen ensisijaisesti kaikille jo rakennetuille kiinteistöille/etsiä ratkaisuja lisärakentamiselle uusien alueiden kaavoittamisen lisäksi.
- Nykyisten kiinteistönomistajien tahtotilan kuuleminen viimeistään asemakaavoituksen yhteydessä - mieluummin jo ennen asemakaavavaihetta.
- Kaupunki on asukkaita varten ja sen suunnittelua tehdään asukkaita kuullen. Pyydämme Helsingin kaupunkia huomioimaan vastuullisemmin, realistisemmin ja paremmin alueen nykyisten ja potentiaalisten tulevien asukkaiden turvallisuuden ja heidän elinolosuhteidensa säilyttämisen terveellisinä sekä asumisviihtyvyyttä ja luontoarvoja tukevinä, huomioiden suunnitteluratkaisujen vaikutus halukkuuteen jatkossakin pysyä alueen asukkaana.

Vastine

[Ks kohta Maanomistajien tasapuolinen kohtelu, osallisuus, 2.4.10.](#)

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) on kuvattu osayleiskaavoituksen eteneminen ja missä vaiheessa siihen voi vaikuttaa. OAS löytyy Helsingin karttapalvelusta <https://kartta.hel.fi/suunnitelmat>.

4.3.13. Rakennuskielto

Mielipiteissä vastustetaan Östersundomissa kauan voimassa ollutta rakennuskieltoa.

Mi45, Mi49, Mi57, Mi82

- Rakennuskieltoa Östersundomin alueella ei voi enää jatkaa.
- Osayleiskaavan suunnitelma Pikaraitiotie + pientalovaltaisella monimuotoisella asutuksella vaikuttaa hyvältä, mutta osayleiskaavan toteutuminen voi kaikkine kierroksineen kestää ja asetettu rakennuskielto alueelle on täysin kohtuuton jo rakennettujen kiinteistöjen osalta!
- Alue on ollut käytännössä kohtuuttoman 15 vuoden ajan rakennuskiellossa ja nyt on jo kiire. Pienimuotoisella lisärakentamisella mahdollistetaan edes omien lasten tai sukulaisten rakentaminen ja asettuminen alueen tuleviksi veronmaksajiksi ja palveluiden käyttäjiksi sekä päiväkotien ja koulujen oppilaitseksi.
- Alueen autoituminen ja näivettyminen tulisi välittömästi katkaista ja taata edes peruspalveluiden säilyminen ennen osayleiskaavan valmistumista (kaikkine valitusaikoinen.)

Vastine

Östersundomin alueella ei ole enää voimassa rakennuskieltoa. Rakennuskielto päättyi toukokuussa 2021 kun Korkein hallinto-oikeus (KHO) kumosi Östersundomin yhteisen yleiskaavan. Ainoastaan Karhusaaren pohjoisosassa on rakennuskieltoalue asemakaavan laatimista varten. Helsingin asemakaavoittamattomat alueet ovat suunnittelutarvealuetta, jolloin rakennuslupa edellyttää myönteistä suunnittelutarveratkaisua, vaikka rakennuskielto ei olekaan enää voimassa. Myönteinen suunnittelutarveratkaisu myönnetään lähtökohtaisesti vain olemassa olevan asuinrakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudella asuinrakennuksella.

Asemakaavoitusohjelmalla pyritään vastaamaan alueen nykyisten pientaloalueiden täydentämiseen. Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmassa (2022) on määritelty osa-alueittain ne alueet, joissa asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista ennen yleiskaavan voimaantuloa (1. vaihe) sekä ne alueet, joissa alueen asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista, mikäli yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tämän (2. vaihe). Ensimmäisessä vaiheessa asemakaavoitettavat alueet sijaitsevat pääosin maakuntakaavassa osoitetun keskeisen tiivistettävän alueen ulkopuolella. Siten niitä voidaan täydentää jo ennen yleiskaavaratkaisua.

4.3.14. Suunnittelutarvealueet, suunnittelutarveratkaisut

Mielipiteissä vaaditaan, että rakentamattomille tonteille asemakaavoittamattomille suunnittelutarvealueille voidaan myöntää rakennuslupia.

Mi60, Mi95, Mi79

- Helsingin asemakaavoittamattomat alueet ovat suunnittelutarvealuetta, jolloin rakennuslupa edellyttää myönteistä suunnittelutarveratkaisua. Luonnoksessa todetaan, että myönteinen suunnittelutarveratkaisu myönnetään lähtökohtaisesti vain olemassa olevan asuinrakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudella asuinrakennuksella. Tämä lähtökohta on maanomistajan näkökulmasta mielivaltainen ja kohtuuton. Alueella on ollut pitkää voimassa rakennuskielto. On tontinomistajan kannalta kestävämpiä, jos rakennuslupia ei rakentamattomille tonteille asemakaavoittamattomilla alueilla kategorisesti myönnetä. Jos tontin sijainti on pääkatuverkoston osalta ongelmaton, tontti on rakennuskelpoinen ja naapuritontit rakennettuja, ei pitäisi olla mitään syytä evätä rakennuslupaa. Tonttien viemäri- ja vesiratkaisut on mahdollista toteuttaa myös liittymättä nykyiseen kapasiteetiltaan rajalliseen verkostoon. Rakentamiseen soveltuvia tontteja on suunnittelutarvealueilla saatava vihdoin rakentamiseen. Tonttien omistajat ovat jo pitkään maksaneet kiinteistöveroä tonteista, joiden käyttö on evätty vuosikymmeniksi. Tämä kohtuuton tilanne on päätyttävä.
- Vaaditaan oikeutta jakaa ja myydä osa tontistaan ja rakentaa omalle tontille kohtuullisen tehokkuuden mukaan omakotitalo.

Vastine

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY) näkemyksen mukaan Östersundomin asemakaavoittamattomilla alueilla asuinrakentamista tulee ohjata asemakaavoittamisella. ELY ei puolla uusien rakentamispaikkojen myöntämistä suunnittelutarveratkaisulla. ELY on todennut, että Östersundomin asemakaavoittamattomilla alueilla kaavoituskynnys on ylittynyt eikä suunnittelutarveratkaisu uudeksi rakennuspaikaksi ole mahdollinen.

Myönteinen suunnittelutarveratkaisu myönnetään lähtökohtaisesti vain olemassa olevan asuinrakennuksen purkamiseen ja korvaamiseen uudella asuinrakennuksella.

Asemakaavoitusohjelmalla vastataan nykyisten pientaloalueiden täydennysrakentamiseen. Östersundomin nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmassa (2022) on määritelty osa-alueittain ne alueet, joissa asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista ennen yleiskaavan voimaantuloa (1. vaihe) sekä ne alueet, joissa alueen asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista, mikäli yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tämän (2. vaihe). Ensimmäisessä vaiheessa asemakaavoitettavat alueet sijaitsevat pääosin maakuntakaavassa osoitetun keskeisen tiivistettävän alueen ulkopuolella. Siten niitä voidaan täydentää jo ennen yleiskaavaratkaisua.

4.3.15. Terveydellinen vaikutusarviointi

Vaaditaan vaikutusten arviointia terveyteen vaikuttavista asioista.

Mi93, Mi94

- Maankäytöskenaarioista, suunnitteluperiaatteista tai muualtakaan suunnitelmissa ei ole otettu kantaa terveydellisiin näkökohtiin. Pyydetään ystävällisesti sisällyttämään arvioihin alustavat asiantuntija-arviot terveyteen vaikuttavista seikoista jo tässä suunnittelun vaiheessa: hajut, melu, pöly, ääriä. Lopulliset, tarkemmat vaikutusarviot tulee esittää YVA-menettelyssä.

Vastine

Skenaario- ja suunnitteluperiaatevaiheiden suunnitelmat ovat niin yleispiirteisiä, että vielä ei ole voitu tehdä tarkempia arvioita hajusta, pölystä, melusta tai värinästä, joiden arviointi edellyttää tarkempia suunnitelmia. Kaavaluonnosvaiheessa vaikutusarviointit tarkentuvat MRL:n ja tarvittaessa YVA-lain mukaisesti.

4.3.16. Koirametsä

Mi58, Mi85, Mi74, Mi87

- Toivottavasti alueella oleva "Sipoon koirametsä" säilytetään ennallaan. Todella tärkeä paikka. Saavutettavuus huomioitava.
- Toivotaan, että koirametsä säilytetään ennallaan. Koirametsää ei voi korvata pienemmillä koirapuistoilla.

Vastine

Koirametsä on ollut väli aikaista toimintaa alueella ja siellä käydään myös paljon alueen ulkopuolelta. Tarkemman tason suunnittelussa Östersundomin alueelta pyritään etsimään korvaava, todennäköisesti kuitenkin suppeampi ja aidattu koira-alue alueen linnustoarvot huomioiden.

4.3.17. Leirintä-alue

Vastustetaan leirintäaluetta Sipoonkorven viereen (Ultunan portin alueelle) tai ehdotetaan sen rakentamista Sipoon puolelle.

Mi55, Mi88

- Leirintä-alue Sipoonkorven viereen, alue ei sovellu tuohon käyttöön. Rastilan leirintäalue on lähellä ja täyttää leirintä tarpeen. On myös vaara, että jos alueelle tehdään leirintä alue, voi sieltä karata vieraslajeja Kansallispuistoon.
- Knutersinporttiin kaavailtua leirintäaluetta pitäisi voida siirtää Sipoon puolelle (enemmän vapaata tilaa eikä asutusta niin lähellä), koska nyt jo on kova liikenne ko. parkkipaikalle ja Degermosassa asuvien ihmisten piholla seikkailee marjastajia yms.

Vastine

Leirintäalueen mahdollinen sijoittuminen Östersundomiin on tarkoitus ratkaista osayleiskaavassa. Ultunan portin kehittämisen on nähty aiemmissä selvityksissä toimivan hyvänä lisänä Helsingin leirintäalue- ja matkailutarjontaan sekä oleellisena osana Sipoonkorven kehittämistä. Rastila ja Östersundom eroavat sijainniltaan ja ympäristöltään toisistaan, jonka vuoksi ne voivat kehittyä erityyppisiksi matkailualueiksi, eivätkä näin ollen täysin korvaa tai sulje toisiaan pois. Liikkuminen ja kulkuyhteydet mahdolliselle leirintäalueelle tarkentuvat jatkosuunnittelussa.

4.3.18. Muita teemoja

Mi55, Mi79, Mi89, Mi 93, Mi 94, Mi95

- Esitetty suunnitelma on hyvin epäselvä ja kartassa on valkoisia alueita, jotka jäävät arvoitukseksi. Suunnitelma on asukkaan mielestä vaikea lukuinen.
- Asukastilaisuudessa esitetyissä maankäytöskenaarioissa toisiin skenaarioihin oli (skenaariot 1,2,7) ja toisiin ei oltu (skenaariot 3,4,5,6) merkitty jätevedenpuhdistuslaitosvarausta ja maa-ainesten käsittelyaluetta. Tulkinnot tuloksista huomioitava, ettei koske jätevedenpuhdistuslaitosvarausta tai maa-ainesten käsittelyaluetta.
- Huomautus ristiriidasta suunnitteluperiaatteiden tavoitteiden ja varsinaisten suunnitteluperiaatteiden välillä. Tavoitteena ”Ainutlaatuinen mahdollisuus luoda uusi ja houkutteleva luonnonläheinen kaupunginosa” on ristiriidassa suunnitteluperiaateluonnosten sisältämien, toteutuessaan hajua-, ilmapäästö-, pöly-, ja meluvaikutuksia tuottavien, kohteiden kanssa. Landbon asuinalueen välittömässä läheisyydessä tällaisia kohteita (suunnitelmia) ovat 1) maa-aines-alue, 2) jätevedenpuhdistamo, 3) elinkeinoalueiden vaatiman puuston vähentäminen ja 3) raskaan liikenteen taukopaikka. Edellä mainittuja ympäristöhaittoja aiheuttavien kohteiden/aluevarausten suunnittelua ei voi pitää houkuttelevan ja luonnonläheisen kaupunginosan suunnitteluna.
- Maankäsittelyalue ja jäteveden puhdistamo sekä tiheä rakentaminen vähentäisivät merkittävästi alueen houkuttelevuutta potentiaalisten uusien asukkaiden keskuudessa, jotka hakevat alueelta mm luonnonläheisyyttä ja rauhallisuutta.

Vastine

Suunnitteluperiaatekartan rajaukset eivät ole vielä tarkkoja ja siinä on osoitettu keskeisimmät uudet rakentamisalueet. Valkoisten alueiden käyttötarkoitus tarkentuu luonnosvaiheessa. Valkoisille alueille voi tulla rakentamisalueiden vaihettumisvyöhykettä, koska rajaukset eivät ole tarkkoja, sekä virkistystä ja viherinfraa. Lisäksi valkoiset alueet sisältävät olemassa olevia pienempiä alueita, joiden ominaispiirteet säilyvät. Rakentamisen ja muiden alueiden rajaukset määrittyvät tarkemmin kaavaluonnoksessa.

Maankäytöskenaarioilla haettiin ensisijaisesti näkökulmia yhdyskuntarakennetta koskeviin laajempiin kysymyksiin, kuten joukkoliikennejärjestelmään, rakennetun alueen laajuuteen ja alueiden tehokkuuteen.

Maa-ainesten käsittelyaluetta ei merkitty kohdemerkinnällä mihinkään skenaarioon, sillä sen ei nähty olevan keskeinen skenaarioita erotteleva tekijä, vaan liittyy tarkemman tason suunnitteluun ja on jo voimassa olevassa Östersundomin maakuntakaavassa, jolloin asia on huomioitava yleiskaavoituksessa. Maa-ainesalueen sijoittumisen tavoitteena alueelle on ollut mm. se, että rakentamisen aikaiset kuljetusmatkat ovat mahdollisimman lyhyet eikä aiheuteta kuljetuksilla päästöjä ja ilmastovaikutuksia tai aiheuteta luontovaikutuksia muualle. Maankäytön suunnittelussa on huomioitava alueen ja seudun toimivuus myös laajemmin. Maa-ainesten käsittelyalueen tarvetta suhteessa uuteen suunnitelmaan selvitetään kaavaluonnosvaiheessa.

Skenaarioon 7 on tuotu maanalaisen yleiskaavan merkintä ”suunnitellusta maanalaisesta” tilasta. Tämä esitettiin skenaariokartalla, koska tarkoituksena oli arvioida laajemmin skenaariota elinkeinoalueisiin painottuvasta Östersundomista.

Jätevedenpuhdistamo tarvitsee pitemmällä aikavälillä lisää tilaa kasvavassa kaupungissa ja tarvitsee toimiakseen korkeuseron, joka on todettu aiemmissa selvityksissä olevan mahdollista sijoittua Norrbergetiin.

Elinkeinoalueet ja yhdyskuntateknisen huollon alueet on kuvattu suunnitteluperiaatteissa rakentamisalueiksi, joihin ei tulisi asutusta vaan työpaikkoja, tilaa vieviä toimintoja ja yhdyskuntateknistä huoltoa. Toimivassa ja houkuttelevassa kaupungissa tarvi-

taan myös elinkeinoalueita ja muita toimintoja, jotka varmistavat yhdyskunnan ja kaupungin toimivuuden, ei vain asuinalueita. Tarkempia toimintoja ei skenaario- tai suunnitteluperiaatevaiheessa ole vielä määritelty.

Raskaan liikenteen taukopaikka tarvitaan myös seudullisesta näkökulmasta. Östersundomin sijainti lähellä Vuosaaren satamaa, lentokenttää ja merkittäviä väyliä puoltaa tätä sijaintia. Jo nykyisellään alueella on raskaan liikenteen taukopaikat.

Tarkemmat maankäyttöratkaisut suunnitellaan osayleiskaavaaluonnos- ja -ehdotusvaiheissa.

4.4. Mielipiteet osa-alueittain

Aluekohtaiset mielipiteet keskittyvät suurimmaksi osin omaan kiinteistöön tai tilaan sekä lähiympäristöön.

4.4.1. Karhusaari

Karhusaaren asukkaat toivovat asuinalueensa säilyvän merellisenä ja luonnonläheisenä.

Mi54, Mi90

- Karhusaaren asukkaat ovat valinneet merihenkisen asuinalueen luonnonläheisyyden, tilavien tonttien sekä ulkoilumahdollisuuksien (jotka alkavat jo omalta kotiovelta!) vuoksi. Eivät tue suunnitelmaa osayleiskaavan muutoksesta. Karhusaari on yksi harvoista Helsingin asuinalueista, joissa nämä edellämainitut elementit yhdistyvät optimaalisessa suhteessa huomioiden luonnon monimuotoisuuden ja ihmisasumusten luoman paineen luonnon elintilalle.
- On mahtavaa, että Helsingin kaupunki takaa luonnonsuojelualueiden jatkuvuuden, kuten Sipoonkorvessa olemme saaneet kokea, mutta lähiöasumisen intensiivöityminen luo paineen, jota luonto ei kestä. Karhusaari on uniikki asuinalue metsineen ja eläimistöineen, mutta satojen jopa tuhansien ihmisten tuominen alueelle pysyväisasumisen muodossa tulee tuhoamaan tämän idyllin. Karhusaari ja luonnon kanssa jaettu elintila ei pysty tukemaan ehdotettua osayleiskaavan muutosta.
- Karhusaaren pohjoisosassa asuvat toivovat, että alueella saataisiin mahdollisimman pian pienimuotoinen lisärakentaminen aloitettua. Toivotaan että alueen rakentamista priorisoidaan kiireelliseksi pitkään jatkuneen epä tietoisuuden vuoksi.

Vastine

Karhusaaren pohjoisosan asemakaava on käynnissä.

[ks. vastine Karhusaari, 2.5.1](#)

4.4.2. Landbo

Mielipiteissä on viitattu muun muassa Landbon suunnitteluperiaatteisiin, Palomäentien asemakaavoihin ja rakentamisen tehokkuuteen.

Mi62, Mi63, Mi72, Mi89, Mi101

- Landbon lähialueiden säilyttäminen väljinä ja pientalovaltaisina tukee nykyisten ja tulevien asukkaiden viihtymistä, kiinteistöjen arvon säilymistä, ennaltaehkäisee asukkaiden

poismuuttoa ja siirtymistä Helsingin kaupungista pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien/kuntien veronmaksajiksi.

- Palomäentie asemakaavat ja rakentaminen liian raskasta. Luonnonläheisyys häviää. Läheisen kallion räjäytystä, mikäli tie tulee suunniteltuun kohtaan. Aiheuttaa vahinkoa lähi-asunnoille.
- Landbon ja moottoritien väliselle alueelle voisi suunnitella aidatun ja valaistun koirapuis-ton.

Vastine

Landbon pientaloalueelle on vireillä asemakaavan muuttaminen ja alueen suunnitteluratkaisua kuvataan yksityiskohtaisemmin asemakaavan muutoksen asiakirjoissa. Hankkeeseen voi tutustua kaupungin karttapalvelun avulla osoitteessa kartta.hel.fi.

Landbon asemakaavan muutoksen tavoitteita ja suunnitteluratkaisua kuvataan kyseisen hankkeen asiakirjoissa. Rakennusten sijoittumista, varjostusta, kasvillisuuden säilyttämistä ja meluolosuhteita tarkastellaan asemakaavan muutoksen suunnittelu-prosessissa.

4.4.3. Kappelintien ja Långörintien alue

Suurimmassa osassa Kappelintien ja Långörintien alueen mielipiteissä vaaditaan alueen pikaista asemakaavoittamista ja lisärakennusmahdollisuuksia alueelle. Yksittäisessä mielipiteessä alueen täydennysrakentamismahdollisuuksiin suhtauduttiin kriittisesti tulvariskin ja Natura-alueiden läheisyyden vuoksi.

Mi45, Mi49, Mi57, Mi76, Mi82, Mi96, Mi103, Mi104, Mi105, Mi106

- Kappelintie- Långören alue tulisi ottaa välittömästi kaavoituksen alle ja mahdollistaa pienimuotoinen lisärakentaminen niiden kiinteistöjen osalta, jotka toivovat lisärakentamista. Alueella on jo valmis infra (vesi- ja viemärijärjestelmä). Vesihuollon kannalta 250–350 asukkaan lisäys ei ole merkittävä ja olemassa oleva vesi- ja viemärikapasiteetti on riittävä Sipoon vedeltä saadun tiedon mukaan.
- Långörenin alueen täydennysrakentaminen mietityttää, koska on tulva-aluetta ja alueen ympärillä Natura- ja luonnonsuojelualueet. Rakentamisesta on haittaa alueelle myös rakennusaikana ja lisääntyvän liikenteen vuoksi.
- Koko alue Östersundomin kirkolta Karhusaareen päin pitäisi rauhoittaa rakentamiselta. Alueelle voisi lisätä viheralueita, viherkäytäviä ja patikointireittejä ym. virkistysalueita.
- Östersundomin hautausmaa on tulevaisuudessa liian pieni, ja tulee varmaankin laajenemaan Helsingin kaupungin omistamille pelloille. Tämä tulisi ottaa huomioon kaavassa.
- Långörintien ympäristön vesistön ruoppaaminen soutuvenekelpoiseksi hyvä asia.

Vastine

Östersundomin (nykyisten pientaloalueiden) kaavoitusohjelman yhteydessä tehdyn vesihuollon tarvesuunnitelman mukaan Kappelintien ja Långörintien täydennysrakentaminen edellyttää vesihuollon kehittämistä.

[ks. vastine Östersundomin asemakaavoitusohjelma, 4.3.4](#)

[ks. vastine Maanomistajien tasapuolinen kohtelu, osallisuus, 2.4.10](#)

4.4.4. Kantarnäs

Mi51

- Mielenpiteen esittäjä toteaa, että Kantarnäsin aluetta tulee suunnitella sovittaen yhteen alueen erityispiirteet ja kiinteistöjen vakiintunut käyttö ehyenä kokonaisuutena eli alueena, jonka ominaispiirteet säilytetään.

Vastine

Alueelle ei ole tarpeen osoittaa uutta rakentamista, alue ei sijaitse yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävällä paikalla ja voi säilyä nykyisenkaltaisena.

4.4.5. Ribbingö

Mi79, Mi95

- Jos siltavaraus Ribbingöstä Granölle, vaaditaan sen poistamista.
- Ribbingön katuvalaistus. Erityisesti koululaisten turvallisuudesta tulee huolehtia.

Vastine

Granö kuuluu Sipoolle, eikä kuulu käynnissä olevan Östersundomin osayleiskaavan suunnittelualueeseen. Ribbingöstä Granöseen ei ole suunnitteluperiaatteissa osoitettu siltavarausta.

4.4.6. Muut alueet

Mi84, Mi96, Mi70, Mi75

- Lisärakentaminen Östersundomin ydinalueelle tulisi myös mahdollistaa.
- Hyvää on pienimuotoista kaupunkiasumista, pikaraitiotie, virkistys/ulkoilualueet ja luontoarvot (Natura/lintuvesi).
- Krapukujalla sijaitseva kiinteistö purku-uhan alla. Kiinteistön omistaja pelkää omaisuutensa ja kotinsa menettämisen puolesta.
- Puroniitty tulee säilyttää pientalovaltaisena alueena. Ei tiivistä rakentamista kuin pienille alueille.

Vastine

Östersundomin asemakaavoitusohjelman mukaisesti osalla nykyisistä pientaloalueilta täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista jo ennen osayleiskaavaratkaisua. Muiden alueiden osalta maankäyttö ratkaistaan osayleiskaavassa.

Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan Puroniitty jää tiiviimmän raideliikennevyöhykkeen ulkopuolelle ja alueella mahdollistetaan olemassa olevan rakenteen täydentäminen. Suunnitteluratkaisut ja rajaukset tarkentuvat kaavaluonnos- ja kaavaehdotusvaiheessa.

5. Yhteenveto esittely- ja keskustelutilaisuuksista sekä järjestetyistä kyselyistä

Östersundomin osayleiskaavan valmistelun aikana (2021–2023) on järjestetty esittely- ja keskustelutilaisuuksia kaikille Östersundomin kaavoituksesta ja suunnittelusta kiinnostuneille. Östersundomin kaavoituksesta löytyy tietoa Helsingin kaupungin internet-sivuilta <https://www.hel.fi/fi/kaupunkiymparisto-ja-liikenne/kaupunkisuunnittelu-ja-rakentaminen/hae-suunnitelmia-ja-hankkeita/ostersundomin-kaavoitus> sekä Helsingin karttapalvelusta <https://kartta.hel.fi> Östersundomin ajankohtaisista suunnitteluasioista informoidaan myös uutiskirjeessä, joka on mahdollisuus tilata suoraan omaan sähköpostiin.

5.1. Yhteenveto esittely- ja keskustelutilaisuuksista

Uutta Östersundomia -verkkotilaisuus järjestettiin 2.12.2021. Uutta Östersundomia -illassa kaupungin työntekijät esittelivät tiiviisti alueen ajankohtaisia suunnitelmia ja hankkeita. Kysymyksiä tilaisuutta varten oli voinut esittää etukäteen kerrokantasi.hel.fi -palvelussa, jolloin niihin pyrittiin vastaamaan osana esityksiä. Tilaisuudessa oli käytössä chat, jonka kautta esityksiä pystyi kommentoimaan ja kysymään lisätietoja. Chattiin tullessiin kysymyksiin pyrittiin vastaamaan tilaisuuden aikana suoraan kirjallisesti tai suullisesti. Paikalla oli Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 171 osallista. Chattiin tuli tilaisuuden aikana 164 kommenttia ja kysymystä. Kysymysten teemat koskivat mm. asemakaavoitusta, rakentamista, luonto- ja viheralueita, raideliikennevaihtoehtoja, asukasmäärää, maanomistajien tasapuolista kohtelua sekä monia muita erityisesti alue- ja tonttikohtaisia kysymyksiä. (Liite 1)

Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen esittely- ja keskustelutilaisuus järjestettiin verkkotilaisuutena 9.2.2022. Paikalla oli Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 120 osallista. Tilaisuudessa kuultiin Östersundomin alueen asukasyhdistysten näkemyksiä alkavaan suunnitteluun. Asukkaat toivovat alueelle luonnonläheistä väljää asumista. Rakentamisen ei tulisi kohtuuttomasti haitata alueen asukkaiden elämää. Keskustelua käytiin mm. rakentamisen aikataulusta, kuntatekniikkaan liittyvistä teemoista, raideliikennevaihtoehtoista, luonnonsuojeluun liittyvistä teemoista ja lajihavainnoista. Tilaisuudessa todettiin, että alueen asukkailla on arvokasta tietämystä alueesta ja vuorovaikutuksen toivotaan jatkuvan aktiivisena (Liite 2)

23.5.2022 järjestettiin Mitä uutta Östersundomiin? -verkkotilaisuus. Paikalla oli Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 138 kuulijaa. Tilaisuudessa oli käytössä chat, jonka kautta pystyi kommentoimaan ja kysymään lisätietoja. Illan aikana kerrottiin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tulleesta palautteesta sekä alueen asemakaavoituksesta. Kysymykset ja kommentit kohdentuivat mm. asemakaavoitukseen ja asemakaavoitusohjelmaan, niiden rakentamiseen, asukasmäärään, kunnossapitoon sekä luonto- ja viheralueisiin. Osayleiskaavan osalta kysyttiin, voiko aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä käyttää vai tehdäänkö ne nyt uudelleen. Osayleiskaavoituksen osalta vastattiin hyödynnettävän sekä aiempia selvityksiä sekä tarvittaessa tehtävän päivityksiä ja tarkennuksia joiltakin osin. Tilaisuuden kysymykset ja vastaukset -liite Landbon asemakaavamuutoksen osalta löytyy Helsingin karttapalvelusta Landbon suunnittelun yhteydestä. (linkki: https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2022_kaava/4604_4_vuorovaikutusraportin_liite2.pdf)

Asukasilta maankäyttöskenaarioista järjestettiin Sakarinmäen koululla 10.11.2022. Asukastilaisuuteen osallistui Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 80 osallista. Tilaisuuden alussa kerrottiin alueen suunnitteluhistoriasta, osayleiskaavaprosessin kulusta ja laadittujen maankäyttöskenaarioiden tarkoituksesta ja tavoitteista. Tämän jälkeen esiteltiin alueelle laaditut seitsemän erilaista maankäyttöskenaariota. Tilaisuudessa todettiin, että skenaariot toimivat suunnittelun työkaluina ja niiden avulla on tarkoitus laatia suunnitteluperiaatteet alueen kaavaluonnoksen pohjaksi. Lisäksi esiteltiin arviot alueen rakentumisen mahdollisesta etenemisaikataulusta eri skenaarioissa. Tilaisuudessa käytiin vilkasta keskustelua muun muassa alueen suunnittelun historiasta, alueen asukkaiden mahdollisuuksista kehittää omia kiinteistöjään ja Östersundomin vakiintuneiden pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmasta. Asukasillan toinen osuus koostui työpajatyöskentelystä skenaariokarttojen äärellä. Työpajapisteillä osallistujilla oli mahdollisuus keskustella skenaarioista suunnittelijoiden kanssa ja arvioida niiden hyviä ja huonoja puolia sekä esittää kehitysehdotuksia. Asukasillan muistio on tämän vuorovaikutusraportin liitteenä (Liite 3).

Asukasilta Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatteista järjestettiin Sakarinmäen koululla 13.9.2023. Tilaisuudessa esiteltiin suunnitteluperiaatteet ja keskustelua käytiin eri teemoista. Asukastilaisuuteen osallistui Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja vajaat 80 osallista. Yleisökeskustelua käytiin eri teemakokonaisuuksien kautta. Teemat koskivat muun muassa rakentamista, uusia rakentamisalueita, liikennettä ja liikennejärjestelmää, maa-ainesten käsittelyaluetta sekä luonto- ja virkistysasioita. Asukastilaisuuden muistio on tämän vuorovaikutusraportin liitteenä (Liite 4).

5.2. Yhteenveto järjestetyistä kyselyistä suunnittelun eri vaiheissa

Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheessa toteutettiin karttakysely Harava-karttakyselypalvelussa 1.12.2021–9.1.2022. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä asukkaiden ja muiden alueen suunnittelusta kiinnostuneiden näkemyksiä tulevaisuuden Östersundomista osayleiskaavan suunnittelun tueksi. Kyselyyn vastasi yhteensä 307 vastaajaa. Vastaajista 41 % oli alueen vakituisia asukkaita. Karttakysely koostui paikkatietoaineistosta sekä avovastausvaihtoehdoista. Taustatietona vastaajia pyydettiin kuvamaan omaa suhdetta suunnittelualueeseen. Ajatuksia tulevaisuuden Östersundomista kartoitettiin kolmen kysymyksen kautta. Vastaajia pyydettiin kuvailemaan toiveiden Östersundomia kolmella sanalla. Lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan, minkälaisia riskejä Östersundomin rakentamisessa nähdään, sekä minkälaisia tavoitteita suunnittelussa tulisi olla. Karttavastauksia selvitettiin kahden teeman osalta. Ensin vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle uudelle rakentamiselle sopivia paikkoja. Tämän jälkeen vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle "Östersundomin helmiä", eli virkistykseen sopivia paikkoja, kauniita paikkoja tai maisemia sekä muita itselle tärkeitä paikkoja. Östersundomin monipuoliset luontoarvot ja virkistysalueet nousivat vahvasti esille sekä avovastauksissa että karttapaikannuksissa. Rakentaminen saa kannatusta ja vastustusta riippumatta vastaajan suhteesta suunnittelualueeseen. Metron ja pikaraitiotien kannatus tai vastustus eivät myöskään liity vastaajan suhteeseen suunnittelualueeseen. Ihmisten toiveissa on kaupungin ja luonnon yhteensovittaminen ja huomioiminen. Karttakyselystä tehty raportti on luettavissa Helsingin karttapalvelussa.

Östersundomin osayleiskaavan skenaariovaiheessa teetettiin karttakysely Harava-karttakyselypalvelussa 7.11.2022–6.12.2022. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä asukkaiden ja muiden alueen suunnittelusta kiinnostuneiden näkemyksiä alueelle laadituista maankäyttöskenaarioista. Kysely keräsi yhteensä 469 vastaajaa. Kyselyyn vastanneista Östersundomin ulkopuolella asui 55 %, vakituisia asukkaita oli 37 %, maanomistajia, jotka eivät asuneet alueella oli noin 5 % ja vapaaajan asukkaita alle 3 %. Kyselyn tuloksia tarkasteltiin koko vastaajajoukosta sekä erikseen Östersundomin ulkopuolella asuvien ja Östersundomissa vakituisesti asuvien kesken. Kyselyn rakenne koostui vastaajan taustatiedoista, Östersundomin skenaarioiden arvioinnista, raideliikennevaihtoehtojen kommentoinnista ja oman suosikkiskenaarion valinnasta ja sen perustelemisesta. Vastaukset jakaantuivat selvästi muualla asuvien ja alueella asuvien kesken. Östersundomin skenaarioiden arvioinnissa Matkailun, virkistykseen ja luonnonsuojelun Östersundom -skenaarion oli suosikkiskenaarion. Asukkaista noin kolmannes piti suosikkina Matkailun, virkistykseen ja

luonnonsuojelun Östersundom -skenaariota. Muualla asuvista näin ajatteli lähes 60 %. Skenaariota perusteltiin muun muassa luontokohteiden, virkistysalueiden ja ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta hyväksi vaihtoehdoksi. Luontoarvot nousivat esille kaikissa vastausryhmissä. Alueen asukkaista lähes puolet kannatti jotain raiteeseen perustuvaa rakentamisen skenaariota, kun muualla asuvista näin vastasi kolmannes. Raideliikennevaihtoskenaarioista pikaraitiotieskenaariot saivat yhteensä selvästi enemmän kannatusta kuin Metroskenaario. Raideliikenteeseen perustuvista skenaarioista Pieni ratikkakaupunki oli suosituin. Valtaosa kyselyyn vastanneista toivoo Östersundomiin ainakin pienimuotoista muutosta ja kehittämistä luontoarvot ja paikalliset ominaispiirteet huomioiden. Skenaariokyselyraportti on luettavissa Helsingin karttapalvelussa.

13.6.–3.7.2023 Östersundomin alueen asukkaille teetettiin vesihuoltoa koskeva kysely. Kyselyn tavoitteena oli saada tietoa vesihuollon tilanteesta sekä mahdollisesti ilmenneistä ongelmista. Kyselyn tulokset ovat Östersundomin alueen suunnittelijoiden käytettävissä ja niitä hyödynnetään vesihuoltoverkoston kehitystoimenpiteiden suunnittelussa. Vastauksia saatiin yhteensä 70 kappaletta. Kiinteistöt, joihin vastaukset kohdentuvat, sijaitsevat muun muassa Karhusaaressa, Östersundomissa, Landbossa, Talosaaressa ja Puroniityssä. Henkilötietosuojaan takia tuloksia ei julkaista verkossa, vaan ne ovat ainoastaan suunnittelijoiden sisäisessä käytössä.

5.3. Viranomaisneuvottelut ja yhteistyö

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 15.2.2022 verkkotilaisuutena. Tilaisuudessa esiteltiin Östersundomin alkavaa osayleiskaavoitusta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Viranomaisneuvottelun muistio on tämän vuorovaikutusraportin liitteenä (Liite 5).

Vuonna 2022 järjestettiin myös epävirallisia työkokouksia liittyen Östersundomin maankäyttöskenaarioihin viranomaisten ja naapurikuntien kanssa. 17.5.2023 järjestettiin viranomaistyöpaja koskien Östersundomin osayleiskaavan skenaarioista tehtyjä vaikutusten arviointeja ja johtopäätöksiä sekä alustavia suunnitteluperiaatteita. Tilaisuus oli luonteeltaan työpajatyöskentelyä eri pöytäryhmissä karttojen äärellä. Kommentit ja huomiot koostettiin yhteen jatkosuunnittelua varten.

5.4. Muut neuvottelut ja tapaamiset

Yleisö- ja keskustelutilaisuuksien lisäksi kaikilla halukkailla on ollut mahdollisuus vapaamuotoiseen keskusteluun suunnittelijoiden kanssa. Alueen asukkaat, maanomistajat, yrittäjät ja eri yhdistysten edustajat ovat käyneet suunnittelijoiden kanssa henkilökohtaisia keskusteluja.

6. Liitteet

Liite 1: Uutta Östersundomia -verkkotilaisuuden muistio 2.12.2021

Liite 2: Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen verkkotilaisuuden muistio 9.2.2022

Liite 3: Skenaariovaiheen asukasillan muistio 10.11.2022

Liite 4: Suunnitteluperiaatevaiheen asukasillan muistio 13.9.2023

Liite 5: Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio 15.2.2022

Uutta Östersundomia -verkkotilaisuus 2.12.2021

Illan chatissä esitetyt kommentit ja kysymykset sekä vastauksia

Aika: 2.12.2021 klo 17.00–19.30

Paikka: verkkotilaisuus Teams live event

Järjestäjä: Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala

Tilaisuuden kulku

Uutta Östersundomia -illassa kaupungin työntekijät esittelivät tiiviisti alueen ajankohtaisia suunnitelmia ja hankkeita. Kysymyksiä tilaisuutta varten oli voinut esittää etukäteen kerrokantasi.hel.fi -palvelussa, jolloin niihin pyrittiin vastaamaan osana esityksiä.

Tilaisuudessa oli käytössä chat, jonka kautta esityksiä pystyi kommentoimaan ja kysymään lisätietoja. Chattiin tulleisiin kysymyksiin pyrittiin vastaamaan tilaisuuden aikana suoraan kirjallisesti tai suullisesti. Tilaisuutta seurasi ja siinä oli samanaikaisesti paikalla maksimitilanteessa 171 kaupunkilaista. Chattiin tuli tilaisuuden aikana 164 kommenttia ja kysymystä, joista osaan vastattiin yksityisesti koska niissä kysyttiin esimerkiksi teknistä apua.

Tähän dokumenttiin on koottu chattiin tulleita kysymyksiä ja kommentteja. Jos niihin ehdittiin tilaisuuden aikana vastaamaan, löydät myös vastaukset niihin. Osallistujien kysymykset ovat "kysymys tai kommentti:" -sanana (otsikkotyyppi 3) jälkeen ja ne ovat suoraan siinä muodossa kuin ne tilaisuudessa kirjoitettiin. Vastaukset ovat "Vastaus:" -sanana jälkeen.

Tähän dokumenttiin on jätetty paikoin näkyviin kelloaikatiedot, joista näkyy missä vaiheessa iltaa kyseinen kysymys tai vastaus kirjoitettiin. Kelloajat auttavat siinä, jos haluat seurata illan tallennetta samalla kun seuraat tätä chat -koontia. Kellonaika on aina sanan "Kello" perässä.

Viesti moderaattorilta

Tervetuloa Uutta Östersundomia -iltaan! Täällä chatissä voit kysyä kaupunkiympäristöön liittyvistä asioista. Asiantuntijamme vastaavat kysymyksiin. Antoisaa iltaa!

Hej och välkommen! Kvällens språk är finska. Men om du vill, kan fråga här i chatten också på svenska. Våra sakkunniga svarar på frågor på finska eller svenska.

Uutta Östersundomia -illan tallenne ja chat tulevat löytymään tilaisuuden verkkosivulta, osoitteesta hel.fi/asukastilaisuudet > Uutta Itä-Helsinkiä 1.12. ja Uutta Östersundomia 2.12.2021

Voit katsoa infovideon kaupunkiympäristön you tubesta siitä, miten kaupunkiympäristön asioihin voi osallistua <https://www.youtube.com/watch?v=tioar8XgYpE&t=2s>

Kysymys tai kommentti

Kello 5:10 PM

Kommer det att informeras/behandlas eventuella planer för Ribbingö? Finns broreservation kvar från Ribbingö udden (Cap Arvid) till Granö kvar.

Vastaus

Hej, den eventuella bron klarnar först senare under planeringsprocessen, eftersom Granö ligger i Sibbo och därför inte är en del av Helsingfors nya delgeneralplanen.

Kysymys tai kommentti

Asemakaavaa odottavat alueet ovat: Kärr, Salmenkallio, Ribbingö, Östersundom, Sakarinmäki/Korsnäs, Degermossa ja Puroniitty. Tehdäänkö asemakaava kaikille näistä alueista? Missä järjestyksessä ja millä aikataululla?

Vastaus

Emme ole kaavoitusohjelman suunnittelussa vielä niin pitkällä, että pystyisimme vastaamaan, mutta tarkastelemme edellytyksiä kaikilla näillä alueilla.

Kysymys tai kommentti

Helsinki on sitoutunut lintuvesien kunnostukseen Östersundomissa, miksei projekti etene?

Vastaus

Lintuvesien kunnostuksesta on tullut myös etukäteen useampi kysymys, näihin tulee yhteinen vastaus kysymysosion aikana.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Ei kai ole pakko rakentaa omalle tontille muita rakennuksia, jos ei halua?

Vastaus

Kaava mahdollistaa rakentamisen, mutta se ei pakota siihen.

Täydennän vastausta, että mahdollisia rakennusoikeuden nostoja tehdään vain niille tonteille joiden omistajat sitä toivovat.

Viesti moderaattorilta

Östersundomin karttakysely auki 1.12.2021-9.1.2022 <https://query.eharava.fi/3743>

Östersundomin suunnittelusta on tietoa verkkosivulla: <https://www.uuttahelsinki.fi/fi/ostersundom>

Kysymys tai kommentti

Östersundom: Millaista raideliikennettä Östersundomiin on suunniteltu? Kenties metron jatketta vai jotakin muuta?

Vastaus

Suunnittelussa tutkitaan eri vaihtoehtoja, joita ovat ainakin metro ja pikaraitiotie.

Tässä vielä Östersundomin karttakyselyn linkki: <https://query.eharava.fi/3743>

Kysymys tai kommentti

Långören liitettävä samaan ohjelmaan kuin 5 ja 1 rakennettujen tonttien osalta

Vastaus

Alueen suunnitteluun vaikuttaa yleiskaavallinen ratkaisu mahdollisesta hautausmaan laajentamisesta.

Kysymys tai kommentti

Miksi Långörenin pientaloalue jätetään ainoana harmaaksi alueeksi. Sama infra kuin alueella 5 ja 4 ja 1

Vastaus

Alueen suunnitteluun vaikuttaa yleiskaavallinen ratkaisu mahdollisesta hautausmaan laajentamisesta.

Kysymys tai kommentti

Landbo: mahdollistaako tämä uusi kaavoitus siis tonttien lohkomisen ja rakennusneliöiden noston?

Vastaus

Tavoitteena on mahdollistaa tämä halukkaille maanomistajille. Toki katsomme suunnittelun kautta täyttykö edellytykset.

Kysymys tai kommentti

Paljonko uusia asukkaita kaavoituksen pohjalta suunnitellaan Östersundomin eri alueille?

Vastaus

Asia selviää karkealla tasolla kaavoitusohjelman valmistelussa ja tarkemmalla tasolla se riippuu maanomistajien halukkuudesta tehostaa maitaan.

Kysymys tai kommentti

Suunnittelu alueet tulisi olla yhteneväisiä ja kohdella maanomistajia yhteneväisesti

Vastaus

Vesihuollon järjestäminen kaikkialle samanaikaisesti on mahdotonta. Myöskään kaavoituksen resurssit eivät riitä siihen, että kaikki suunniteltaisiin yhtä aikaa.

Kysymys tai kommentti

Eikö nuo kaikki jo rakennetut alueet tulisi ottaa heti suunnittelun alle jotta syntyy erilaisia rakennusalueita

Vastaus

Vesihuollon järjestäminen kaikkialle samanaikaisesti on mahdotonta. Myöskään kaavoituksen resurssit eivät riitä siihen, että kaikki suunniteltaisiin yhtä aikaa.

Kysymys tai kommentti

Kello 5:32 PM

Östersundom: minkälainen organisaatio Kaupunkiympäristötoimialalla alkaa laatimaan uutta yleiskaavaa – montako virkamiestä suunnilleen on budjetoitu asian työstämiseen täysipäiväisesti?

Vastaus

suunnitteluryhmään kuuluu asiantuntijoita yleiskaavoituksesta, asemakaavoituksesta, liikennesuunnittelusta, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelusta, ympäristöpalveluista ja teknistaloudellisesta suunnittelusta, meitä on noin 20 henkilöä.

tosin tämä ei ole kaikilla ainoa hanke, täydennyksenä tuohon täysipäiväisyyteen

Kysymys tai kommentti

Östersundom: Miten maakuntakaava eroaa yleiskaavasta? Entä mitä käytännössä tarkoittaa, että maakuntakaava tulee ohjaamaan yleiskaavoitusta? Miten tämä eroaa nykyisestä järjestelmästä?

Vastaus

Maakuntakaava on karkeampi kuin yleiskaava ja siinä osoitetaan seudullisesti merkittäviä asioita yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaava ohja yleiskaavoitusta siten, että yleiskaavoituksessa on huomioitava maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Yleiskaavassa osoitetaan kaupunkirakenne, kuten raidelinjaus, liikenneverkko, viherverkosto ja rakentamisen alueet. Yleiskaavan pohjalta laaditaan asemakaavat, jotka ovat tarkimpia ja niissä osoitetaan esimerkiksi talojen sijainnit. Kaavoitusjärjestelmä, johon kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava, on ollut voimassa jo pitkään.

Kysymys tai kommentti

Eikö Lisärakentaminen olisi järkevää ensisijaisesti KAIKILLE niille alueille joissa on jo kunnallinen vesi- ja viemärijärjestelmä.

Vastaus

Östersundomin keskeisillä alueilla, missä on maakuntakaavan raideyhteys-merkintä, on perusteltua odottaa yleiskaavaratkaisua, jonka myötä keskeiset alueet mahdollisesti rakentuvat aikanaan tehokkaampina rakentamisen alueina.

Kysymys tai kommentti

Uusimaa 2050 -maakuntakaavassa on merkintä ”j - vaaleanpunainen katkoviiva - jäteveden purkuputki” - merkintä ulostuöntyvänä Östersundomin muutoin tyhjäksi jätetyltä alueelta. Onko kyseessä virhe vai tahallinen toimi?

Vastaus

Merkintä löytyy Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta, joka löytyy Uudenmaan liiton nettisivuilta:

https://www.uudenmaanliitto.fi/files/25022/Kartta_Helsingin_seudun_vaihemaakuntakaava.pdf

Merkintä on maakuntakaavassa tarkoituksella. Se on siellä selitteellä "Jätevesitunnelin ohjeellinen linjaus". Se osoittaa tarvetta puhdistetun jäteveden purkutunnelille Östersundomiin mahdollisesti sijoittuvalta maanalaiselta jätevedenpuhdistamolta merelle. Purkutunneli on välttämätön pari jätevedenpuhdistamolalle eli ne rakennetaan joko molemmat tai ei kumpaakaan. Tunnelin sijainti maakuntakaavassa on hyvin viitteellinen eli tunneli ei sijoitu juuri katkoviivan linjaukselle vaan katkoviiva osoittaa vain tarvetta "jossakin tuolla suunnalla". Tarkempi linjaus etsitään myöhemmässä tarkentavassa suunnittelussa, missä myös tunnelin alkua- ja loppupisteet määritellään tarkemmin (alkupiste riippuu siitä mihin mahdollinen jätevedenpuhdistamo seuraavissa kaavoitusvaiheissa mahdollisesti sijoitetaan). Nyt katkoviiva on sijoitettu kumotun Östersundomin yleiskaavan oletuksella, että jätevedenpuhdistamo sijoittuisi Norrbergetin alueelle. Jätevedenpuhdistamon tai purkutunnelin rakentamisesta ei ole minkäänlaisia päätöksiä. Maakuntakaava mahdollistaa jatkosuunnittelun mutta se ei vielä tarkoita, että mitään varmasti rakennettaisiin. Tarve jätevedenpuhdistuksen lisäkapasiteetille itäisessä Helsingissä tai itäisellä Uudellamaalla on kuitenkin tunnistettu ja jonkinlainen ratkaisu sille on löydettävä tulevina vuosina.

Kysymys tai kommentti

Mikä on Kapteenintien tilanne?

Vastaus

Kapteenintie kuuluu kaavoitusohjelman tarkastelussa Bergantien ympäristöön eli sen täydennysrakentamismahdollisuuksia tarkastellaan työn yhteydessä.

Vastaus

Kysymys tai kommentti

Landbo: Keitä ovat maanomistajat Landbon alueella yksityisten omakotitalotonttien lisäksi? Esim ovatko kaikki viherkaistaleet Helsingin kaupungin omistuksessa vai jonkun muun tahon?

Vastaus

Viherkaistaleet ovat Helsingin kaupungin omistuksessa.

Kysymys tai kommentti

Onko raidelinjaus vielä metron jatke samaa linjausta pitkin kuten aiemmin?

Vastaus

Suunnittelussa tutkitaan erilaisia raideliikenteen vaihtoehtoja, ja yhtenä vaihtoehtona on varmastikin aiempi metrolinjaus Mellunmäestä.

Kysymys tai kommentti

Miten jätevesien käsittely toteutetaan jottei lisää ympäristövahinkoja ??

Vastaus

Kaikkien asemakaavoitettujen alueiden ja tiiviimpien asutuskeskittymien jätevedet johdetaan vesihuoltolaitoksen viemäreiden kautta jätevedenpuhdistamolle Viikinmäkeen puhdistettavaksi. Viemäriverkostot ja jätevedenpumppaamot mitoitetaan riittäviksi kasvavalle asukasmäärälle ja tämä vaatii uusien putkien rakentamista ja pumppaamoiden päivittämistä kapasiteetiltaan suuremmiksi. Vesihuollon järjestämisen tarve arvioidaan ympäristönsuojelun kannalta kaikkialla missä se on tarpeen.

Kysymys tai kommentti

Hienoa, että vesi ja jätevesihuollosta huolehditaan !!

Kysymys tai kommentti

Landbo: Alueella on paljon rantakäärmeitä, ilmeisesti Uudenmaan alueen runsain määrä, sekä kimalaisia runsaasti. Rantakäärme on rauhoitettu ja näille alueille ei voi rakentaa (EU tuomioistuimen päätös Kyproksen tapauksessa, jonka Kypros hävisi). Maailma on muuttunut ja mielestäni Östersundomista pitää tehdä hiilinielu ja päin vastoin ei lisätä asukkaita. Nyt on aika vastata luonnon monipuolisuuden kasvattaminen.

Vastaus

Kaavaratkaisujen luontovaikutukset arvioidaan asemakaavaprosessissa. Kaupungin luontotietojärjestelmän mukaan Landbon pientaloalueella ei ole erityisiä arvoja matelijoiden elinympäristönä. Maankäytönsuunnittelussa pyritään yhteensovittamaan erilaisia, usein ristiriitaisiakin tavoitteita.

Kysymys tai kommentti

Vesihuolto: mikä on tämän hetken neuvottelutilanne Sipoon kanssa, onko tarkempaa aikataulua, kuin "siirto lähivuosina" HSY:lle?

Vastaus

Tällä hetkellä aikataulu ei ole vielä tiedossa tarkemmin. Kesällä 2022 olemme varmasti viisaampia asiasta. Asiakassopimukset eivät siirry HSY:lle ainakaan vielä vuonna 2022.

Kysymys tai kommentti

Alueet joissa jo vesi- ja viemäriverkosto ensimmäiseksi suunnittelun alle. Kustannustehokasta

Vastaus

Näin toimitaan mm. Landbon pientaloalueen osalta, mutta yleisemmin tarkasteltuna meidän täytyy huomioida yleiskaavoituksen edellytykset ennen kuin asemakaavoitamme keskeisimpiä alueita.

Asukasmäärän lisääminen ei ole mahdollista käytännössä missään Östersundomin alueella ilman alueelle johtavien runkolinjojen kapasiteetin lisäämistä eli joka tapauksessa tarvitaan uusien vesihuoltolinjojen rakentamista.

Kysymys tai kommentti

Hienoa että saadaan vihdoin uusia asukkaita surkastuvalle alueelle. Kaikki alueet joissa jo vesi- ja viemärihuolto mahdollisimman nopeasti lisärakentamiseksi alle .

Kysymys tai kommentti

Kuka vastaa kaavoitusohjelmasta??

Vastaus

this message was broadcasted

Östersundomin nykyisten pientaloalueiden kaavoitusohjelmaa tehdään asemakaavoituksen itäisessä yksikössä.

Kysymys tai kommentti

Suunnitellaanko alueelle edelleen kaatuneessa kaavasunnitelmassa ollutta jäteveden puhdistuslaitosta? Jos suunnitellaan, niin minne?

Vastaus: KHO:n kumoamassa yleiskaavassa oli varaus maanalaiselle jätevedenpuhdistamolle. Tarve sellaiselle on edelleen olemassa. Asia tullaan pohtimaan käynnistyvässä uudessa osayleiskaavatyössä.

Kysymys tai kommentti

Östersundom: Vapauttakaa meidät ja luovuttakaa koko alue ilmaiseksi takaisin Sipoolle!!!

Kysymys tai kommentti

Jos ei osallistu lisärakentamiseen, välttyykö tie yms. muutoksilta omalla tontilla?

Vastaus

Kysymys koskee ilmeisesti Landbota? Tavoitteena on suunnitella kunkin tontin alueella tapahtuvat muutokset yhteisymmärryksessä maanomistajan kanssa.

Kysymys tai kommentti

Miten käy koirapuiston?

Kysymys tai kommentti

Eikö Långörenin jo rakennetut alueet tule ottaa luonnolliseksi osaksi Karhusaaren tai Kappelintien suunnitelmaa. Alueella valmis nfra = vesi- ja viemärijärjestelmä sekä sähköt ym. Alue ympärivuotiseen asutukseen rakennettu jo ennen Karhusaarta

Vastaus

Hautausmaan ympäristössä täytyy katsoa mahdolliset hautausmaan laajentamisesta aiheutuvat maankäytölliset tarpeet, jotka selviävät yleiskaavan valmistelussa.

Kysymys tai kommentti

Tulevatko tyhjinä olevat talot mahdollisesti myyntiin?

Vastaus

Ne talot jotka ovat hyvässä kunnossa vuokrataan kun ne siirtyvät kaupungin hallintaan. Heikkokuntoiset joudutaan purkamaan koska eivät sovellu vuokrattaviksi.

Kysymys tai kommentti

Voisiko Östersundomin alueelle saada kaupungin ylläpitämiä valaistuja ulkoilureittejä, ettei esim. talvella tarvitsisi aina lähteä autolla hiihtämään? Nämä voisivat olla väliaikaisiakin alueen kehittyessä.

Kysymys tai kommentti

Onko tarkoitus kaavoittaa omakotitaloja, rivitaloja vai pienkerrostaloja tai kerrostaloja kuten aiemmissa suunnitelmissa.

Vastaus

Kaavoitusohjelman myötä pientaloja sisältäen myös mahdolliset pari- ja rivitalot, yleiskaavan myötä sitten mahdollisesti kerrostaloja.

Kysymys tai kommentti

Sakarimäen koulun ja porvoontien välinen suojatie alue vaarallinen kesällä... pyöräilijöitä paljon ja vesakko estää näkyvyyden.

Vastaus

Kyseinen suojatie kuuluu tiealueeseen. Uusi Porvoontie on valtion maantie, jota hallinnoi Uudenmaan ELY-keskus. Välitämme viestin sinne.

Tiedoksi myös, että maantieliikenteen asiakaspalvelun eli palauteväylän osoite on <https://www.palautevayla.fi/aspa>

Kysymys tai kommentti

Karhusaaren ja vanhanporvoontien risteyksen hirvimerkki poistettu, ajan kysymys koska joku kuolee siinä.

Kysymys tai kommentti

Eikö rakentaminen tulisi suunnitella ensisijaisesti niille alueille joissa jo toimiva vesi ja viemärihuolto. Miksi Långören harmaalla vaikka kiinteästi osa Karhusaarta ja Kappelintietä valmilla infralla rakennetuin osin

Vastaus

Tämä liittyy kysymykseen hautausmaan mahdollisesta laajenemisesta. Kaatuneessa Östersundomin yhteisessä yleiskaavassa hautausmaa oli laajentunut Långörenin suuntaan. Odotamme Östersundomin osayleiskaavan ratkaisua tämän osalta.

Kysymys tai kommentti

Onko tämä Teams-tilaisuus katsottavissa jälkikäteen?

Vastaus

Kyllä, tallenne tulee tilaisuuden verkkosivulle todennäköisesti jo huomenna ja on katsottavissa 3 kuukauden ajan

Kysymys tai kommentti

Kenelle kuuluu landbota ympäröivän metsän hoito?

Vastaus

Alueella on sekä yksityisessä omistuksessa olevaa metsää, että kaupungin metsää. Hoitovastuut menevät omistuksen mukaan.

Kysymys tai kommentti

Koirapuiston alueella on rantakäärmeitä, sinne ei voi rakentaa. Myös kiimaisen yhdyskunnat runsaita.

Kysymys tai kommentti

Landbo: tonttien väliset metsä/viherkaistaleet kun kerran helsingin omistuksessa, kenen vastuulla vaarallisten puiden kaato (taloon päin kaatumassa mahdollisesti jossain vaiheessa)? Toki itsekin voi kaataa

Vastaus

Kaupungilla on metsäsuunnittelijoita, jotka suunnittelevat luonnonhoitoa viheralueilla. Laittaisitko tiedon mahdollisesta vaarallisesta puusta palautejärjestelmään:

<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/palaute>

Kysymys tai kommentti

Östersundom/Landbo: Ollaanko alueelle yhä mahdollisesti suunnittelemassa maakaatopaikkaa ja/tai jätevedenpuhdistamo?

Vastaus

KHO:n kumoamassa yleiskaavassa oli varaus maanalaiselle jätevedenpuhdistamolle. Tarve sellaiselle on edelleen olemassa. Asia tullaan pohtimaan käynnistyvässä uudessa osayleiskaavatyössä.

Kysymys tai kommentti

Mikä on suunnitelma Kornsnäsin venerantaan, nyt se toimii hyvin yksityisin voimin?

Vastaus

Alueelle ei ole toistaiseksi suunnitelmia.

Kysymys tai kommentti

Kärrin alueella on paljon remontin tarpeessa olevia taloja. Pitäisi uusia lämmitysmuotoa, korjata kattoa, maalata talo ym. Jos alue pysyy entisellään, eli tontit pysyvät tämän suuruisina niin se kannattaisi. Nyt asutaan ränsistyvissä taloissa ja odotellaan jotain...

Vastaus

Tämä on valitettavaa, mutta Kärrin aluetta on haastava lisärakentaa ennen osayleiskaavan ratkaisua.

Kysymys tai kommentti

Kello 5:54 PM

Miksi Långörenin alue harmaana vaikka asuttu ja luonnollinen osa Kappelin sekä Karhusaaren sekä Skutholm aluetta. Huom ollut pysyvästi rakennettu jo ennen Karhusaarta tai Skutholm.

Vastaus

Tämä liittyy kysymykseen hautausmaan mahdollisesta laajenemisesta. Kaatuneessa Östersundomin yhteisessä yleiskaavassa hautausmaa oli laajentunut Långörenin suuntaan. Odotamme Östersundomin osayleiskaavan ratkaisua tämän osalta.

Kysymys tai kommentti

Kuka astaa Kappelin lahden umpeenkasvun korjaamisesta. Sipoon jätevesiä laskettu ja tuhottu koko uoma umpeenkasvulla

Vastaus

Natura- ja luonnonsuojelualueella kunnostus ja hoito voidaan aloittaa sitten, kun alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Helsingin kaupungin maanomistuksessa on Kappelinlahden kapea eteläreuna. Muuten alue kuuluu Metsähallitukselle ja kunnostuksessa tehdään varmasti yhteistyötä.

Kysymys tai kommentti

Kyllä meitä on pidetty löyhässä hirressä liian kauan. Nyt pitää ottaa huomioon vihdoinkin myös me asukkaat.

Kysymys tai kommentti

Onko Helsingin kaupunki suunnittelemassa sähköverkon ostamista Keravan energialta?

Vastaus

Yleisesti ottaen voi todeta, ettei Helsinki kuntana vastaa sähköasioista vaan kyseessä ovat sähkönjakelun alueellisen siirto-oikeuden hallinnoivan yhtiön ja mahdollisen toisen yhtiön välisistä neuvotteluista. Helsinki ei siis kuntana muiden kuntien tai yhtiöiden kanssa neuvottele.

Kysymys tai kommentti

Maakaatopaikkakysymykseen ei tullut vastausta? Eli suunnitellaanko sitä vielä alueelle?

Vastaus

Myös maankaatopaikan tarve ja mahdollinen sijoittumispaikka tullaan arvioimaan käynnistyvän osayleiskaavatyön osana.

Vielä lisäyksenä, että tarve maa-ainesten otolle ja käsittelylle on edelleen olemassa siinä vaiheessa, kun alueen laajempi rakentaminen alkaa, mutta tämä ei tapahdu vielä lähitulevaisuudessa. Alueen tarve ja laajuus tarkastellaan uudelleen nyt käynnistyvässä osayleiskaavassa.

Kysymys tai kommentti

Tuleeko katuvalaistuksia

Kysymys tai kommentti

Landbo: jätevedenpuhdistamoja koskevaan kysymykseen vastattiin, mutta entä kaatuneessa suunnitelmassa ollut maankaatopaikka, onko sellainen enää suunnitteilla (ja onko sille edes tarvetta ainakaan lähiakoina)?

Vastaus

Myös maankaatopaikan tarve ja mahdollinen sijoittumispaikka tullaan arvioimaan käynnistyvän osayleiskaavatyön osana.

Vielä lisäyksenä, että tarve maa-ainesten otolle ja käsittelylle on edelleen olemassa siinä vaiheessa, kun alueen laajempi rakentaminen alkaa, mutta tämä ei tapahdu vielä lähitulevaisuudessa. Alueen tarve ja laajuus tarkastellaan uudelleen nyt käynnistyvässä osayleiskaavassa.

Kysymys tai kommentti

Ollaanko suunniteltu pyörätietä knutersintielle kohti Sipoota Helsingin rajalle asti? Sipoonkorpeen on kulkijoita ja lapset käyttävät tietä myöskin. Rekkoja kulkee tiellä myös, koska rekkahalli tien varrella. Tiellä nopeudet nousevat melkolailla autoilijoilla, joten tie on vaarallinen kevyelle liikenteelle.

Vastaus

Hyvä ajatus. Myös Knutersintie on valtion maantie, joten välitämme viestin eteenpäin.

Kysymys tai kommentti

Ribbingö: Husö-Ribbingintiellä ei ole katuvalaistusta. Onko tähän tulossa parannusta?

Kysymys tai kommentti

Yksityistiet voisivat siirtyä kaupungille.

Kysymys tai kommentti

Helsinki ei ole maksanut koko jalla mitään yksityisteiden hoidosta vaikka omistaa pääosan tonteista.

Kysymys tai kommentti

Saadaanko tänne ulkoilureittejä?

Kysymys tai kommentti

Meillä on koko omaisuus kiinni kiinteistössä ja lienee kohtuullista kunnioittaa myös meidän omaa omaisuutta.

Kysymys tai kommentti

Östersundom/Landbo: Anteeksi, mutta nyt tuossa sivuutettiin täysin kysymykseni maakaatopaikan suunnittelun tulevaisuudesta. Ollaanko alueelle mahdollisesti yhä suunnittelemassa maakaatopaikkaa?

Vastaus

Maamassojen käsittelyn asiantuntijaa ei ole mukana tässä tilaisuudessa, mutta vastaus löytyy varmasti jälkikäteen tästä tilaisuudesta internetiin tulevaan aineistoon. Myös maankaatopaikan tarve ja mahdollinen sijoittumispaikka tullaan arvioimaan käynnistyvän osayleiskaavatyön osana.

Vielä lisäyksenä, että tarve maa-ainesten otolle ja käsittelylle on edelleen olemassa siinä vaiheessa, kun alueen laajempi rakentaminen alkaa, mutta tämä ei tapahdu vielä lähitulevaisuudessa. Alueen tarve ja laajuus tarkastellaan uudelleen nyt käynnistyvässä osayleiskaavassa.

Kysymys tai kommentti

Mitä tarkoittaa tämä vastaus Långörin alueella? "Alueen suunnitteluun vaikuttaa yleiskaavallinen ratkaisu mahdollisesta hautausmaan laajentamisesta. Långörin saaren tontithan ovat pääsääntöisesti yksityisten omistuksessa, eikä ne voitaisi liittää ensimmäisen vaiheen kaavoitukseen?"

Vastaus

Laittaisitko ehdotuksen chat-palstan lisäksi asemakaavoituksen Östersundomin alueen suunnittelijoille. Katsotaan kysymystäsi sitten tarkemmin.

Kysymys tai kommentti

Landbo Läjite alueella paljon rantakäärmeitä, ei mahdollista rakentaa. Tästä on EU:n tuomioistuimen päätös jossa Kypros hävisi oikeudessa maankäytön rantakäärmeiden alueella.

Kysymys tai kommentti

Koska Helsinki alkaa ottamaan osaa tienpitoon alueella.

Vastaus

Osa alueen kaduista on jo kaupungin kunnossapidossa. Vastuut siirtyvät kaupungille asemakaavoituksen ja katujen rakentamisen myötä.

Kysymys tai kommentti

Miten alueen koulun elinvoimaisuus ja laadukas opetus varmistetaan, jos lapsia ei ole tarpeeksi eikä uusia tule rakennuskiellon ollessa voimassa?

Vastaus

Alkuvaiheen esityksissä kerrottiin, että alueella ei ole enää laajaa rakennuskieltoa. Lyhyen aikavälin maltillista lisärakentamista suunnitellaan Östersundomin pientaloalueiden kaavoitusohjelmassa. Koulun elinvoimaisuus on varteen otettava huoli ja pyrimme sitä suunnitelmillamme turvaamaan.

Kysymys tai kommentti

Eikö hautausmaan alue kannata rajata omaksi alueekseen. Långörenin alue osaksi Kappelintietä tai Karhusaarta. Tokko koko alue tulee hautausmaaksi

Vastaus

Laittaisitko ehdotuksen chat-palstan lisäksi asemakaavoituksen Östersundomin alueen suunnittelijoille. Katsotaan kysymystäsi sitten tarkemmin.

Kysymys tai kommentti

Vaikka Helsinki omistaa pääosan tonteista niin Helsinki ei osallistu mitenkään tienpitoon.

Kysymys tai kommentti

Kyllä oli kiva kuulua Sipooseen, tästä ei tule yhtään mitään.

Viesti moderaattorilta

Anna palautetta illasta! <https://forms.office.com/r/b0YDD1m02q>

Linkki löytyy myös tilaisuuden verkkosivulta.

Uutta Östersundomia -illan tallenne ja chat tulevat löytymään tilaisuuden verkkosivulta, osoitteesta hel.fi/asukastilaisuudet > Uutta Itä-Helsinkiä 1.12. ja Uutta Östersundomia 2.12.2021

Voit tilata suunnitelmavahdin sähköpostiisi osoitteesta hel.fi/suunnitelmavahti

Tie- ja katualueiden hallinnoinnista lisätietoa kartta.hel.fi - kadut ja puistot - yleisten alueiden rekisteri - katualueet

Kysymys tai kommentti

Landbo alueella on eläimistön määrä suuri, huonosti kaupungin puolesta tutkittu.

Vastaus

Tarkoitatko Landbon pientaloaluetta vai koko Landbon aluetta? Arvioimme luontoarvojen selvitystarpeita yhdessä ympäristöpalveluiden ympäristötarkastajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Kysymys tai kommentti

Kenen puoleen tulee kääntyä jotta saisimme Landbon muovinkeräysastiat?

Vastaus

<https://rinkiin.fi/ekopistepalaute/>

Kysymys tai kommentti

Landbo: Aikooko kaupunki rakentaa Landbon omakotialueella talojen väliin jäävät viheralueet?

Vastaus

Tätä tutkitaan kaavamuutoksessa ja asiasta voi antaa mielipiteen osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

Kysymys tai kommentti

Huom. Eikö Hautausmaan alue kannata rajata omakseen ja ottaa asuttu loppuosa Långörintietä osaksi Karhusaaren tai Kappelintien suunnittelua. Infra on kunnossa eli vedet ja viemärit

Vastaus

Laittaisitko ehdotuksen chat-palstan lisäksi asemakaavoituksen Östersundomin alueen suunnittelijoille. Katsotaan kysymystäsi sitten tarkemmin.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Oletteko käyneet ikinä täällä paikan päällä katsomassa ja miettinyt, miten järjetön ratkaisu on muuttaa yhdistetyt kävely-pyörätiet vain jalankulkijoille. Kun bussi tai auto ja yli 12 vuotias pyöräilijä kohtaa, niin saadaan vielä ruumiita aikaiseksi!

Vastaus

Pyöräliikenteen siirto ajoradalle kaduilla, joiden nopeusrajoitus on 30 km/h ja liikennemäärä alhainen, on kaupungin periaatteiden mukaista. Näin on tehty laajasti myös muualla Helsingissä. Muutos parantaa erityisesti jalankulkijoiden olosuhteita. Vilkkaammilla katuosuuksilla, kuten esimerkiksi Karhusaarentiellä, säilyy erilliset pyörätiet.

Kysymys tai kommentti

Saadaanko tänne ulkoilureittejä?

Vastaus

Ehdotin aiemmin, että asiaa voisi ehdottaa esim. osallistuvan budjetoinnin hankkeena.

Kysymys tai kommentti

Kärrin alueella on ollut paljon asutusta jo pitkään, miksi aluetta on laiminlyöty verrattuna joihinkin alueisiin joissa asutus on tullut vasta myöhempään?

Vastaus

Terve! Kärrin alue on kaavoittamaton ja tiet ovat yksityisteitä. Alueen tulevaan käyttöön on liittynyt suurta epävarmuutta kuten muuallakin vastaavilla kaavoittamattomilla alueilla. Yksityisteiden hoito on osakkaiden vastuulla. Vesi- ja viemäriasiat ovat edelleen Sipoon Veden vastuulla, jatkossa, toivottavasti pian HSYllä. Ennen asemakaavoitusta ja siinä vahvistuvien katujen ja maankäytön varmistumista kovin suuria julkisia investointeja tuskin on odotettavissa.

Kysymys tai kommentti

Kapteenintie on yksityistie ilman katuvaloja

Vastaus

Terve! Yksityisteiden hoitovastuu on tiekunnalla/osakkailla. Mahdollisista yksityistieavustuksista voi kysellä Timo Virtaselta (timo.virtanen(a)hel.fi). Yksityistielakiin tehtiin muistaakseni jokin aika sitten muutoksia, jotka ovat voineet vaikuttaa avustusmahdollisuuksiin.

Kysymys tai kommentti

Helsinki on siinä suurin maanomistaja

Kysymys tai kommentti

Mitä tarkoittaa tämä vastaus Långörin alueella? "Alueen suunnitteluun vaikuttaa yleiskaavallinen ratkaisu mahdollisesta hautausmaan laajentamisesta. Långörin saaren tontithan ovat pääsääntöisesti yksityisten omistuksessa, eikö ne voitaisi liittää ensimmäisen vaiheen kaavoitukseen?"

Vastaus

Laittaisitko ehdotuksen chat-palstan lisäksi asemakaavoituksen Östersundomin alueen suunnittelijoille. Katsotaan kysymystäsi sitten tarkemmin.

Kysymys tai kommentti

Maanlajituspaikka? Se liittyy muihinkin kuin Landbohon, voisitteko vastata siihen? onko sellainen suunnitteilla - voisitteko vastata ennen taukoa?

Vastaus

Tarve maa-ainesten otolle ja käsittelylle on edelleen olemassa siinä vaiheessa, kun Östersundomin alueen laajempi rakentaminen alkaa. Alueen tarve ja laajuus tarkastellaan uudelleen nyt käynnistyvässä osayleiskaavassa.

Kysymys tai kommentti

Kärrin alueella on ollut paljon asutusta jo pitkään, miksi aluetta on laiminlyöty verrattuna joihinkin alueisiin joissa asutus on tullut vasta myöhempään?

Vastaus

Terve! Kärrin alue on kaavoittamaton ja tiet ovat yksityisteitä. Alueen tulevaan käyttöön on liittynyt suurta epävarmuutta kuten muuallakin vastaavilla kaavoittamattomilla alueilla. Yksityisteiden hoito on osakkaiden vastuulla. Vesi- ja viemäriasiat ovat edelleen Sipoon Veden vastuulla, jatkossa, toivottavasti pian HSYllä. Ennen asemakaavoitusta ja siinä vahvistuvien katujen ja maankäytön varmistumista kovin suuria julkisia investointeja tuskin on odotettavissa.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Jalankulku- ja pyörätiet aiotaan jatkossa muuttaa kai kustannussyistä pelkästään jalankulkuteiksi. Tällöin kaupunki jostain kumman syystä vapautuu aurasvastausta. Kaikki ymmärtävät, että autotiellä kulku ei onnistu jalan eikä pyörällä. Lisäksi kiinteistön omistajat eivät tule pystymään huolehtimaan kunnossapidosta itsenäisesti. Onko tähän suunniteltu jo ehdotus, kuten muuallakin, eli että alueen asukkaat maksavat tietyn summan kunnossapidosta?

Vastaus

Kaupungin kunnossapito selvittää parhaillaan Landbon ja Karhusaaren jalkakäytävien ottamista kokonaisvastuuhoidon piiriin.

Kysymys tai kommentti

Kello 6:12 PM

Toivotaan, että kommentteja oikeasti huomioidaan ja mietitään rakentavassa hengessä :) Hienoa että tällainen tilaus järjestetään ja että rakentaminen vihdoinkin etenisikin :)

Kysymys tai kommentti

Osallistavan budjetoinnin heikko kohta on se ettei tämä alue välttämättä saa riittävästi ääniä vaikka miten äänestetään koska mellunmäestä herttoniemeeseen asuu enemmän jengiä ja näin ehdotukset saavat enemmän ääniä. Äänet asukaslukuun suhteutettuna olisi järkevää.

Vastaus

Näin on. Alueille kohdennetut rahat lasketaan alueen asukaslukuun suhteuttaen. Eli asukasluvultaan pienen alueen on vaikea saada kalliimpaa asiaa toteutukseen.

Kysymys tai kommentti

Uuden Porvoontien ja Karhusaaren risteykseen tulisi saada kevyenliikenteen alikulutunneli. Vilkas risteys vaarallinen varsinkin lapsille.

Vastaus

Uusi Porvoontie on valtion maantie. Kaikki maantiealueen muutokset pitää sopia valtion kanssa ja suunnitella tienpitäjän tiesuunnitteluohjeiden ja tiesuunnitelmaa koskevan erityislainsäädännön mukaisesti. Uuden Porvoontien korkeustaso on niin matalalla, että alikulun käytännön toteuttaminen on teknisesti vaikeaa

Kysymys tai kommentti

2018 Karhusaaren pohjoisosan asemakaavamuutosta koskevassa O&A-suunnitelmassa Sanottiin Kaavarajauksen tarkentuvan kaupungin tonteille ja niille yksityisille tonteille, joiden omistajat ovat

tehneet asemakaavamuutoksen v. 2019 alkkuun mennessä. Näin teimme, silti kaavarajaus jättää tonttimme Kuntokalliontie 12. myöhemmin suunniteltavaan alueeseen! Kuinka näin?

Vastaus

Vuonna 2018 käynnistynyt kaavamuutos pohjautui yhteiseen yleiskaavaan ja silloin tavoiteltiin suurempaa asukasmäärää kaavan yhteydessä. Nyt olemme kaavoittamassa pienimuotoisempaa asemakaavamuutosta ennen osayleiskaavan valmistumista.

Viesti moderaattorilta

Anna palautetta illasta! <https://forms.office.com/r/b0YDD1m02q>

Linkki löytyy myös tilaisuuden verkkosivulta.

Voit tilata suunnitelmavahdin sähköpostiisi osoitteesta hel.fi/suunnitelmavahti

Uutta Östersundomia -illan tallenne ja chat tulevat löytymään tilaisuuden verkkosivulta, osoitteesta hel.fi/asukastilaisuudet > Uutta Itä-Helsinkiä 1.12. ja Uutta Östersundomia 2.12.2021

Kysymys tai kommentti

Miten Långörenin alue jätetty ulkopuolelle sillä selityksellä Yllä valvojan vastaus??) että on osa hautausmaan aluetta?? Koko kirkon alue ja hautausmaa osuu alueelle 5. jopa keskelle rinkulaa. Långören rakennetut alueet luonnollinen osa alueita (1)Karhusaari ja (4)Skutholmen sekä jatke Kappelintien alueelle (5). Maanomistajia tulee kohdella yhteneväisesti ? Eikö rajaus olisi harmaalla järkevää vain siihen asti missä kirkon ja metsähallituksen maat loppuvat. Asutut kiinteistöt joutuvat tässä ehdotuksessa täysin eriarvoiseen asemaan suhteessa koko muuhun alueeseen. Huom Natura ei ole varmaankaan voi olla mikään selitys? koska vastaavasti Skutholmen on täysin Naturan ympätoimänä.

Vastaus

Tämä liittyy maanomistussuhteisiin, siihen, missä on seurakuntayhtymän tai kaupungin maanomistusta.

Kysymys tai kommentti

Kumpaan alueeseen hautausmaa kuuluu 5 vai 11???? Voisitteko vastata?

Vastaus

Nykyinen hautausmaa osuu numero 5:n rinkulaan. Hautausmaan laajennuksesta ei ole suunnitelmaa emmekä tiedä miten se sijoittuu. Hautausmaasuunnitelma voi vaikuttaa Långörintien linjaukseen ja tasaukseen. Långörintie täytyy joskus rakentaa kokonaan uudestaan koska se on tulvarajan alapuolella. Avoimia kysymyksiä on tuossa kohtaa paljon.

Kysymys tai kommentti

Aiemmin täällä chatissa moderaattori vastasi seuraavasti rantakäärmeitä koskevaan kysymykseen: "Kaupungin luontotietojärjestelmän mukaan Landbon pientaloalueella ei ole erityisiä arvoja matelijoiden elinympäristönä." Omien havaintojeni mukaan Landbon ympäristössä on kuitenkin merkittävästi rantakäärmeitä (enimmillään 6-7 käärme havaintoa noin vartin sisällä) - minne havainnoista pitäisi ilmoittaa, jotta ne tulisivat luontotietojärjestelmän tietoon?

Vastaus

Esimerkiksi tänne voi ilmoittaa: <https://laji.fi/>

mutta laita havaintosi myös kaavahankkeen mielipiteenä osallistumis- ja arviointisuunnitelman ohjeiden mukaan.

Kysymys tai kommentti

Eikö kannattaisi rakentaa silta Långörenin kevyelle liikenteelle ja ottaa Långören kärki osaksi tätä kaavoitusta (oikotie Östersundom palveluihin)

Vastaus

Kaupungilla ei ole maanomistusta sillä suunnalla, ja pyrimme kaavoittamaan kevyen liikenteen sillat kaupungin alueille.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Alueella rantakäärmeiden lisäksi myös vaskitsoja. Eiköhän täältä löydy muutenkin ainutlaatuisia alueita koko Östersundomin alueelta ja sen vuoksi tänne on aikoinaan rakennettu ja muutettu. Jos haluaisin asua täyteen rakennetussa lähiössä ilman luontoa, niin muuttaisin sinne. Eli voitteko jättää meidät rauhaan?

Viesti moderaattorilta

Karhusaaren pohjoisosan asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä muuta aineistoa on nähtävillä verkossa. Voit kertoa näkemyksesi ja mielipiteesi 20.11. asti. Tutustu aineistoon: hel.fi/suunnitelmat

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: nyt asetettiin rakennuskielto kahdeksi vuodeksi (entisen 22 vuoden lisäksi). Onko tavoite, että tämä asekaavamuutos olisi nyt asetetussa rakennuskieltoajassa valmis?

Vastaus

Karhusaaren pohjoisosan asemakaavan muutos tulee näillä näkymin voimaan aikaisintaan 2024, mikä tarkoittaa, että mahdollisesti rakennuskieltoa on tarkoituksenmukaista jatkaa. Olennaisempaa on, että rakennuskielto on asetettu, jotta asemakaavaa voitaisiin edistää.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Mitä muita kuluja maanomistajalle voi tulla kuin kiinteistöveron kasvu, jos osallistuu lisärakentamiseen?

Vastaus

Kaavamuutoshakemuksen jättäneiltä peritään maksu kaavoituksesta. Lisäksi mikäli maan arvo nousee merkittävästi, voi ylittyä maankäyttösopimusneuvottelujen tarve ja neuvotteluissa voidaan sopia maankäyttökorvauksesta.

Kysymys tai kommentti

Oliko joku Vantaan seurakuntayhtymän kiinteistöistä Karhusaaren pohjoisosan nyt kaavoitettavalla (sinisellä) alueella?

Vastaus

On, keskustellaan tästä tarkemmin jatkossa.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Todella hienoa, että saaren pohjoisosan rakentaminen tulee vihdoin mahdolliseksi! Odotamme myös innolla uusia katuja ja siltayhteyksiä.

Kysymys tai kommentti

Milloin Kölikujan jatkeen rakentaminen alkaa?

Vastaus

Kölikujan rakentaminen on ajoitettu ensi vuodelle. Katusuunnitelmat ovat tulossa nähtäville vuoden vaihteessa.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: OAS:ssa lukee, että kaavamuutoksen myötä alueelle voisi tulla n. 600 uutta asukasta. Tarkoittaako tämä uuden yleiskaavan jälkeistä aikaa vai tässä nyt ajateltua pientalotonttien rakentamisesta tulevaa asukkaiden lisäystä?

Vastaus

Karhusaaren pohjoisosan asemakaavamuutoksen myötä voisi lähtökohtaisesti tulla ennen osayleiskaavaa.

Kysymys tai kommentti

Landbo: mistä muut korttelitoimintoja palvelevat alueet on nähtävissä?

Vastaus

Alueen lainvoimaiseen asemakaavaan voi tutustua karttapalvelussa kartta.hel.fi Sivun vasemmasta laidasta valitaan "Kaavoitus ja liikennesuunnittelu" ja siitä valikon nimien mukaan eteenpäin.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Hienoa että aluetta kehitetään jotta saamme nauttia myös tulevaisuudessa alueen arvoa nostavista palveluista, päiväkotia, koulu, bussiliikenne

Vastaus

Kiitos palautteesta - tähän juuri pyrimme.

Kysymys tai kommentti

Onko Karhusaaren ja Talosaaren välinen kevyen liikenteen silta tarkoitus toteuttaa lähivuosina?

Vastaus

Todennäköisesti ei, mutta haluamme varmistaa kaavamuutoksella senkin sillan myöhemmän toteutettavuuden.

Kysymys tai kommentti

Koska Uuden Porvoontien ja Karhusaarentien risteykseen tulee alikulkutunneli?

Vastaus

Tällaisesta suunnitelmasta ei meillä ole tietoa. Välitämme toiveen valtion suuntaan.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Mikä on Karhusaaren etäosan asemakaavan muutoshakemusten tilanne? Olemme hakeneet tonttimme lohkomista lisärakentamisen mahdollistamiseksi 10/2018. Milloin voimme odottaa käsittelyä?

Viesti moderaattorilta

Landbon pientaloalueen suunnitteluperiaatteiden ja asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä muuta aineistoa on nähtävillä verkossa. Voit kertoa näkemyksesi ja mielipiteesi 20.12. asti. Tutustu aineistoon: hel.fi/suunnitelmat

Kysymys tai kommentti

Landbo: Miten Landbon vesihuolto oikeasti varmistetaan? Viime vuosina kesäkuumalla vedenpaine on monesti laskenut niin alas, ettei ylimillä kiinteistöillä ole kunnollista vedenpainetta. Syynä lienee runsas piha-alueiden kastelu.

Vastaus

Tämä on hyvä tieto. Suunnittelemme Östersundomin alueen vesihuoltojärjestelmän vaatimia vahvistuksia parhaillaan ja pohdimme sekä nykytilannetta että tulevaa alueen kasvua. Ongelmista vedenjakelussa ja viemäröinnissä kannattaa aina ilmoittaa alueen vesihuollosta vastaavalle vesihuoltolaitokselle eli Sipoon Vedelle, jotta he ovat tietoisia tilanteesta ja muutostarpeista. Yhteystiedot löytyvät täältä: <https://www.sipoo.fi/palvelu/vesihuoltopalvelut/>

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Klo 6:42 tullut kysymys koski Karhusaaren ETELÄOSAA (ei etäosaa)

Kysymys tai kommentti

Miksi ihmeessä kaavoitustyö kestää vuosia?

Vastaus

Kaavoitusta sääntelee maankäyttö- ja rakennuslaki sekä sen velvoitteet vuorovaikutuksen järjestämisestä sekä asianmukaisesta päätöksentekojärjestelmästä. Laajemmista kaavoista päätetään poliittisesti neljä kertaa: kahdesti kaupunkiympäristölautakunnassa, sekä kerran kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Onko suunnitelmissa kaavoittaa myös kokonaan uusia tontteja Landbon alueelle vai ainoastaan lohkoa/lisärakentaa olemassa olevia tontteja?

Vastaus

Asiaa tarkastellaan kaavamuuotosprosessin myötä.

Kysymys tai kommentti

Rinki-kierrätyspiste

Kysymys tai kommentti

Landbo: Siis mitä viheralueita halutaan rakentaa? Viheralueet ovat talojen välissä, niille pääseminen on kai vaikeaa,

Vastaus

Asiaa tarkastellaan kaavamuutosprosessin myötä.

Kysymys tai kommentti

Karhusaaren pohjoisosaan suunniteltujen siltojen sijaintia ei esitetty nyt esitetyissä kuvissa. onko niiden sijainti edelleen sama kun edellisellä kierroksella

Vastaus

Tavoitellaan suunnilleen samaa sijaintia kuin aiemmin, siellä on kaistale kaupungin maanomistusta.

Kysymys tai kommentti

Landbo: onko tämä esitys jostain nähtävillä/ladattavissa

Vastaus

Tämä ilta tulee kokonaisuudessaan jälkikäteen katsottavaksi.

Kysymys tai kommentti

Landbo; Nykytilanne kuvasta puuttuu kokonaan yksi taloyhtiö

Vastaus

Hei, kiitos tarkkaavaisuudesta. Laittaisitko osoitteen, jossa tämä taloyhtiö sijaitsee, jotta voimme lisätä sen tuohon nykytilanteen kuvaan. Huomiona kuitenkin se, että aineisto on vuodelta 2014 ja kuvastaa sen hetkistä tilannetta.

Kysymys tai kommentti

Kello 6:55 PM

Landbo: Pysykö mahdolliset uudet tontit omistustontteina? Ei kai kaupungilla ole tarvetta tunkea väliin vuokratontteja?

Vastaus

Asemakaava ei muuta maanomistusta. Kaupunki ei ole tehnyt päätöksiä siitä vuokraako vai myykö maittensa mahdollisia uusia tontteja - jos niitä siis tulee.

Kysymys tai kommentti

Landbo; Mitä tapahtuu entisen päiväkodin kiinteistölle?

Vastaus

Emme osaa vastata nyt, koska tilapalveluista ei ole edustajaa vastaamassa. Keskustelemme heidän kanssaan asiasta kaavamuutosprosessin aikana.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Meni vähän nopeasti tuo esitys, mistä tuo esitys siis löytyy?

Vastaus

Esitys tosiaan tallennetaan ja sen voi katsoa myöhemmin. Landbon oas-aineisto löytyy kokonaisuudessaan täältä: <https://kartta.hel.fi/?link=ardqQc>

Kysymys tai kommentti

Landbon lisärakentamisen yksi hankaluus on se, että alueet, joita alunperin ei ole kaavoitettu tonteiksi, ovat monet kalliita rakentaa; vaativat suuret räjäytystyöt tai syvän paaluttamisen.

Kysymys tai kommentti

Hei Etsikää ratkaisuja lisärakentamiseen kaikkiin mahdollisiin rakennuspaikkoihin esteiden sijaan niin hyvä tule :) Jos valmis infra (vesi-ja viemäri) niin sinne uusia asuinrakennuksia

Kysymys tai kommentti

Jos tontinomistajilta on halua täydennysrakentamiselle, mutta tontin muoto tai koko ei sitä mahdollista halutulla tavalla, onko mahdollista lunastaa itselleen kaupungin omistuksessa olevaa viereisellä tontilla olevaa viheraluetta?

Vastaus

Mikäli asemakaava päättyy liittämään kaupungin nykyistä puistoaluetta osaksi tonttia, kaupunki myy uuden tontinosan arvokkaamman tontinosan omistajalle. Kauppahinta on markkina-arvon mukainen ns. tontin samanarvoisuusperiaatteen pohjalta. Jos tonttisi on 900 m² ja siihen tarvitaan 100 m²:n lisäpala, niin koko uuden tontin maapohjan arvo jaetaan tasan jokaiselle m²:lle, eli tässä esimerkissä kaupungin tontinosan arvo olisi 100/1 000, eli 10 % uuden tontin maapohjan kokonaisarvosta.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Viheralueet ovat pääosin täysin hoitamaton pusikko/ryteikköä. Saako asukkaat hoitaa niitä vai onko se ainostaan kaupungin "vastuulla"?

Vastaus

Ilman lupaa kaupungin alueelle ei voi mennä tekemään hoitotoimenpiteitä. Joissain tapauksissa on erikseen annettu yksityishenkilölle lupa hoitaa talkootyönä kaupungin aluetta, mutta en tiedä kuinka yleistä se on.

Kysymys tai kommentti

Miten vaikuttaa vesihuollon tilanne Karkusaaren rakentamiseen?

Vastaus

Nykyiseen vesihuoltojärjestelmään pystyy lisäämään vielä hieman uusia asukkaita Karhusaassa. Tämän jälkeen tarvitaan uudet suuremmat alueelle johtavat vesihuoltolinjat ja lisäksi paikallisia vesihuoltolinjojen täydennyksiä ja muutoksia. Karhusaassa tarvittavien vesihuoltojärjestelmän muutosten suunnittelu on jo käynnissä.

Vastaus

Vesihuollon muutoksia suunnitellaan käsi kädessä uuden kaavoituksen kanssa niin, että vesihuollon muutokset ajoitetaan niin, että ne mahdollistavat uuden kaavoituksen ja sen mukaisen rakentamisen.

Kysymys tai kommentti

Laitaisitteko kenelle tulee osoittaa Landbon täydennysrakentamiseen koskevat kysymykset/viestit

Vastaus

Laittaisitko ehdotuksen chat-palstan lisäksi asemakaavoituksen Östersundomin alueen suunnittelijoille. Katsotaan kysymystäsi sitten tarkemmin.

Kysymys tai kommentti

Milloin Karhusaaren pohjoisosan rakentaminen voi alkaa? Milloin kadut ja vesihuolto ovat valmiit?

Vastaus

Rakennusten ja katujen rakentaminen voi alkaa, kun asemakaava on tullut voimaan. Meillä ei ole vielä tiedossa, mitä katuja tulemme alueelle kaavoittamaan. Voi olla myös mahdollista, että jokin katu kaavoitettaisiin, vaikkei sitä heti toteutettaisi kuten on siltojen kanssa.

Kysymys tai kommentti

Ribbingö: Sivukysymys näistä aiheista: Mitä voisi tehdä lukuisille toistuvilla sähkökatkoksille?

Vastaus

Kehotan olemaan yhteydessä alueen sähkönsiirrosta vastaavaan operaattoriin, eli Keravan Energiaan.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Jos ei tässä vaiheessa osallistu kaavoitukseen onnistuuko mahdollinen kaavamuutos tulevaisuudessa ja minkälaiseen aikatauluun on syytä varautua siinä tapauksessa?

Vastaus

Kysymys koskee ilmeisesti Karhusaaren pohjoisosaa. Emme pysty tarkalleen vastaamaan, milloin uusi kaava alueelle voisi käynnistyä. Arviolta aikaisintaan 5 v. kuluttua.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Voiko puistoaluetta ostaa oman tontin vierestä ajatuksella kasvattaa omaa tonttia ja varmistaa, että siihen ei rakenneta? :)

Kaupunki ei myy asemakaavoissa puistoksi tai viheralueeksi osoitettuja alueita. Vastaavat alueet pidetään kaupungin omistuksessa.

Kysymys tai kommentti

Karhusaaren pohjoisosan silloista oli aiemmin jo kysymys, onko niiden periaatteelliset paikat vielä samat kuin aiemmassa kaavaluonnoksessa.

Vastaus

Näillä näkymin on suunnilleen samat kuin esimerkiksi Karhusaaren kaavarungossa 2015.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Mikäli ei osallistu kaavamuutokseen jääkö kyseisen tontin osalta vuoden 1991 asemakaava voimaan?

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Myös Karhusaaressa vedenpaine on talossamme jatkuvasti matala ja pahenee kesäaikaan. Olemme ottaneet yhteyttä Sipoon veteen, josta ilmoitettiin kyseessä olevan kiinteistön ongelma. Apua vesilaitokselta ei siis saatu. Ei putkimieskään asiaa osannut ratkaista.

Vastaus

Korkeimmilla paikoilla tilannetta voi helpottaa kiinteistökohtaisella paineenkorotuksella. Sipoon Vesi on tällä hetkellä aivan oikea osoite yhteydenotoille. Tiedossamme on, että Karhusaaressa on paikoitellen suurimman kulutuksen aikaan tällaisia harmillisia paineongelmia. Uusi suunnittelussa oleva runkolinja ja siihen liittyvät paikalliset vesihuoltojärjestelmän muutokset suunnitellaan niin, että ne tuovat helpotusta nykyisiin ongelmiin, mutta niiden rakentamiseen menee valitettavasti vielä jokunen vuosi.

Kysymys tai kommentti

Landbossa on onnettomat katuvalot, onko siihen mahdollisuus saada parannusta?

Kysymys tai kommentti

Mihin voisi laittaa palautetta jalkakäytävä/pyörätieasiasta, jos sitä siis toivotaan?

Vastaus

www.hel.fi/palaute

Kysymys tai kommentti

Kello 7:10 PM

Landbo: Mikä on tyhjän päiväkodin kohtalo? Keneltä asiasta voi tiedustella, jos tänään ei löydy vastausta?

Vastaus

Tilapalvelut vastaa kaupungin kiinteistöistä. Tämä on hyvä kysymys ja me kaavoittajatkin käymme joka tapauksessa keskustelun tilapalveluiden kanssa. Eli jos maltat odottaa seuraavaan aluetta koskevaan yleisötilaisuuteen niin silloin osaamme vastata.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Tätä tonttien välisten "viheralueiden" siistimistä kyselty useaan otteeseen... yhteys kaupunkiin vai omalla vastuulla ja järjellä siistimistä? Entä vaaralliseksi todettavat puut?

Vastaus

Kysymys menee hieman oman ydinosaamisen ulkopuolelle, mutta parempi kysyä kuin katua. Voit olla yhteydessä KYMPin Viheralueet -tiimiin, jonka tiimpäällikkö on Mona Kalpala (mona.kalpala(a)hel.fi). Hän osaa varmasti ohjata eteenpäin, ellei itse ole oikea henkilö. Myös voit laittaa palautetta hel.fi/palaute, johon voi merkitä myös palautetta koskevan paikan kartalle.

Kysymys tai kommentti

Landbo: Nopeusrajoitus Landbossa 30 km/h, mutta autojen nopeudet esim. Isonniityntiellä ovat välillä hurjia ajatellen tulevaisuudessa pyöräileviä koululaisia. Olisiko hidasteet mahdollisia siitähän huolimatta, että bussi liikennöi kyseistä tietä pitkin?

Vastaus

Hidasteita rakennetaan pääasiassa koulujen ja päiväkotien läheisyyteen sekä vilkkaimpiin jalankulun ylityspaikkoihin. Bussireiteille ei yleensä toteuteta hidasteita.

Kysymys tai kommentti

Landbo; Nykytilanne kuvasta puuttuu kokonaan yksi taloyhtiö

Vastaus

Hei, kiitos tarkkaavaisuudesta. Laittaisitko osoitteen, jossa tämä taloyhtiö sijaitsee, jotta voimme lisätä sen tuohon nykytilanteen kuvaan. Huomiona kuitenkin se, että aineisto on vuodelta 2014 ja kuvastaa sen hetkistä tilannetta.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari, Landbo: Kyllä näille kevyenliikenteenteille mahtuu kävelijät ja pyöräilijät rinnakkain. Talvikunnossapito ei voi olla kiinteistönomistajien vastuulla. Kukaan ei halua korvattavakseen liukastumisesta aiheutuvaa kuolemaa tai pysyvää vammaa, eikä siihen lähde mukaan yksikään vakuutusyhtiö. Eli kuten myönsitte, voi kaupunki tehdä virheitä ja tämä nyt lienee sellainen?

Vastaus

Kaupungin kunnossapito selvittää parhaillaan Landbon ja Karhusaaren jalkakäytävien ottamista kokonaisvastuuhoidon piiriin.

Kysymys tai kommentti

Luontoselvitykset tulee kyllä päivittää aina asemakaavamuutosten yhteydessä!

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: Jos ei tässä vaiheessa osallistu kaavoitukseen onnistuuko mahdollinen kaavamuutos tulevaisuudessa ja minkälaiseen aikatauluun on syytä varautua siinä tapauksessa?

Vastaus

Emme pysty tarkalleen vastaamaan, milloin uusi kaava alueelle voisi käynnistyä. Arviolta aikaisintaan 5 v. kuluttua.

Kysymys tai kommentti

Vieläkö helsinginkaupunki ostaa tontteja östersundomin alueelta yksityisiltä maanomistajilta

Vastaus

Kaupunki ostaa edelleen maa-alueita Östersundomista entiseen malliin. Jos harkitsette myyntiä voi olla yhteydessä minuun. tom.qvisen(a)hel.fi

Viesti moderaattorilta

Uutta Östersundomia -illan tallenne ja chat tulevat löytymään tilaisuuden verkkosivulta, osoitteesta hel.fi/asukastilaisuudet > Uutta Itä-Helsinkiä 1.12. ja Uutta Östersundomia 2.12.2021

Voit katsoa infovideon kaupunkiympäristön you tubesta siitä, miten kaupunkiympäristön asioihin voi osallistua <https://www.youtube.com/watch?v=tioar8XgYpE&t=2s>

Östersundomin karttakysely auki 1.12.2021-9.1.2022 <https://query.eharava.fi/3743>

Östersundomin suunnittelusta on tietoa verkkosivulla: <https://www.uuttahelsinki.fi/fi/ostersundom>

Uutta Östersundomia -illan tallenne ja chat tulevat löytymään tilaisuuden verkkosivulta, osoitteesta hel.fi/asukastilaisuudet > Uutta Itä-Helsinkiä 1.12. ja Uutta Östersundomia 2.12.2021

Anna palautetta illasta! <https://forms.office.com/r/b0YDD1m02q> Linkki löytyy myös tilaisuuden verkkosivulta.

Kysymys tai kommentti

Puunkaadot viheralueilla tonttien välillä? Jos ette osaa vastata, saisiko nimen keneltä kysyä? Vai soitto kaupunkiympäristön vaihteeseen?

Vastaus:

KYMP:n Viheralueet -tiimitiimipäällikkö on Mona Kalpala ([mona.kalpala\(a\)hel.fi](mailto:mona.kalpala(a)hel.fi)). Hän osaa varmasti ohjata eteenpäin, ellei itse ole oikea henkilö. Voit myös laittaa palautetta hel.fi/palaute, johon voi myös merkitä palautetta koskevan paikan kartalle.

Viesti moderaattorilta

Anna palautetta illasta: <https://forms.office.com/r/PtEy2GDgcA> Linkki löytyy myös tilaisuuden verkkosivulta.

Kysymys tai kommentti

Karhusaari: jos vesakoiden raivaaminen on mahdotonta Karhusaaretiellä sen takia että valtio omistaa tien vierustan maat, keneen voi olla yhteydessä valtion puolella, kun tilanne on kuitenkin se, että vesakot pitää raivata liikenneturvallisuuden takia.

Vastaus

Maa-alueen Karhusaarentien länsiosan molemmin puolin omistaa pääosin Senaatti-kiinteistöt

Kysymys tai kommentti

Kiitos illasta. Tämä oli hyvä alku toivottavasti hyvälle.

Kysymys tai kommentti

Miksi helsinginkaupunki ei enään julkaise kauppahintoja ostoista

Vastaus

Kaupungin päätökset julkaistaan netissä ja niiden yhteydessä näkyvät myös kauppahinnat. Kaupunki ei ole aikaisemminkaan erikseen julkaissut mitään hintatilastoja, koska yksityishenkilöihin liittyviä tietoja (kuten osoitetta taikka kiinteistötunnusta) ei saa tietoturvalainsäädännön vuoksi netissä julkaista. Kun neuvottelemme kaupoista kerromme kyllä tehdyissä kaupoissa noudatetuista hintatasoista.

Kysymys tai kommentti

Landbo: vastatkaa nyt niihin viheralueisiin. Saako lunastaa itselle, että niihin ei rakenneta. Saako niitä hoitaa vai pitääkö olla stadilta erillinen lupa? Vai tuleeeko kaupunki hoitamaan niitä?

Kysymys tai kommentti

Kiitos hyvin moderoidusta tilaisuudesta

Kysymys tai kommentti

Eikö rakentaminen tulisi suunnitella ensisijaisesti niille alueille joissa jo toimiva vesi ja viemärihuolto. Miksi Långören harmaalla vaikka kiinteästi osa Karhusaarta ja Kappelintietä valmilla infralla rakennetuin osin

Kysymys tai kommentti

Hautausmaan suunnittelut omakseen niitä ympäröivien peltojen osalta

Kysymys tai kommentti

Östersundom/Landbo: Anteeksi, mutta nyt tuossa sivuutettiin täysin kysymykseni maakaatopaikan suunnittelun tulevaisuudesta. Ollaanko alueelle mahdollisesti yhä suunnittelemassa maakaatopaikkaa?

Ja selvennyksenä kysymykseni luonteeseen, en tosiaan haluaisi tänne maakaatopaikkaa (eikä varmaan moni muukaan). Haluaisin vain tietää, onko aihetta pelätä että sellaisen suunnittelu aloitetaan uudestaan.

Kerro kantasi palveluun tulleet kysymykset ennen Uutta Östersundomia -tilaisuutta

Torjutuksi tulleessa kaavaehdotuksessa Landbon kupeeseen suunniteltiin suurta maankaatopaikkaa ja kivimurskaamaa, mikä aiheutti asukkaissa suurta huolta rekkarallin, meluhaittojen, ilmanlaadun ja luontoarvojen osalta. Onko tämä ajatus nyt lopullisesti kuollut ja kuopattu?

Yhteisen yleiskaavan mukainen merkintä [eo-1, maa-aineksen ottoon, käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen tarkoitettu alue] kumottiin samalla kun yhteinen yleiskaava kumottiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Merkintä on kuitenkin mukana lainvoimaisessa maakuntakaavassa [EJ3, alue varattu louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen]. Tarve maa-aineksien otolle, kierrätykselle ja varastoinnille on edelleen olemassa siinä vaiheessa kun alueen laajempi rakentaminen alkaa. Rakentamiseen tarvittavat maa-ainekset on järkevää hakea mahdollisimman läheltä, jotta vältytään pitkiltä kuljetuksilta. Toiminnasta tällä paikalla on valmiina ympäristövaikutusten arviointi. Tarvittavaa laajuutta tarkastellaan kuitenkin uudelleen alkavassa osayleiskaavassa.

Säilyttäkää koirametsä, ja jos os mahdollista, niin laajentakaa sitä. Koirametsä on ainoa paikka, missä uskalletaan antaa koiran juosta vapaana, niin kuin niiden pitää saadakin.

Kiitos huomiosta. Asiaa tutkitaan suunnittelun yhteydessä ja selvitetään erilaisia vaihtoehtoja myös tälle alueelle. Suunnittelua ei ole vielä aloitettu. Alueella pitää olla luonnonsuojeluun varattavien alueiden lisäksi riittävät virkistysalueet.

Miten Helsingin kaupunki aikoo saavuttaa Östersundomin lintuvesien linnuston suojelun suotuisan tason ja millä aikataululla, että EU:n ja kotimaan lainsäädännöt vaatimukset saadaan toteutettua?

”Milloin Kappelinlahden lintuvesialueen kunnostus alkaa? Kunnostuksella on jo kiire. Alue on pahasti ruovikoitunut. Eikös näitä Natura-alueita kuulu kunnostaa, että pysyvät sellaisina, joiksi ne on tarkoitettu. Mikä mättää?

Missä viipyvät lehmät, joiden piti tulla Kappelinlahdelle pitämään ruovikko kurissa?”

Luonnonsuojelulain 5 § tarkoittama suotuisa suojelun taso tarkoittaa laajan alueen kokonaisten populaatioiden menestystä, ja yhden lintuvesialueen osalle sitä ei pysty määrittämään. Toki Östersundomin lintuvesien tila vaikuttaa osaltaan yhtenä tekijänä monien siellä elävien lintulajien kantojen elinvoimaisuuteen.

Natura- ja luonnonsuojelualueella kunnostus ja hoito voidaan aloittaa sitten, kun alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Östersundomin lintuvesillä tätä ei ole vielä tehty. Suunnitelma on järkevä tehdä, kun tämän alueen maankäyttö on ratkaistu kokonaisuutena, ja se tehdään nyt alkavassa osayleiskaavassa. Kaavan perusteella tiedetään mitkä alueet varataan luonnonsuojelualueiksi ja virkistysalueiksi ja missä on esimerkiksi tarvetta kulunohjaukselle tai liikkumisrajoituksille. Sitä ennen hoitotoimia voidaan tehdä vain ELY-keskuksen erillisellä luvalla, niin kuin nyt on tehtykin.

Bruksvikenille laadittiin laidunsuunnitelma Metsähallituksen Lumovoimaa-laidunhankkeen ja Helsingin ympäristöpalvelujen yhteistyönä. Helsingin ympäristöpalvelut oli tässä hankkeesta vastaava taho. Kesällä ja syksyllä aluetta hyödynsi huomattava määrä vesilintuja ja kahlaajia, ja niiden joukossa useita uhanalaisia lajeja. Myös lintujen havaittavuus parani huomattavasti. Pienellä investoinnilla saavutettiin heti merkittävä luonnonsuojeluhuöty.

Kappelinlahden eteläreuna Talosaaren pohjoisrannalla kuuluu kapealti Helsingin kaupungin omistukseen. Alue on todettu soveltuvaksi laidunnukseen soveltuvaksi, mutta tämän pitkän ja kapean muodon vuoksi sen aitauskustannus laidunhehtaaria kohti on korkea. Bruksvikenin laidun on tässä mielessä toimivampi. Kapellvikenillä laidunnus on edelleen mahdollista aloittaa, jos karjaa on saatavana riittävästi.

Porvarinlahti on kohta umpeenkasvanut. Milloin sitä aletaan hoitamaan. Ei se ole kohta lintuvesikään kun vesialuetta ei kohta ole. Vantaan omistama Porvarinlahden venelaituri on purettu ja portti poistettu koska häiritsi lintuja. Nyt ihmiset tuovat sinne kuitenkin veneitään entiseen malliin. Ei ole mitään logiikkaa

Porvarinlahti on muista lintuvesistä poiketen pääosin rauhoittamaton, joten veneliikenne on siellä sallittu. Koko lahti ja laajalti eteläranta satamarataan asti on mukana yleiskaavan 2016 mukaisessa luonnonsuojeluohjelmassa eli tullaan rauhoittamaan. Rauhoituspäätöksessä veneliikenne todennäköisesti kielletään pesimäajaksi kuten näillä muillakin vuonna 2002 rauhoitetuilla lintuvesillä. Venelaiturin käyttö oli viimeisinä vuosina vähäistä; ja jos alueella tällä hetkellä pidetään edelleen veneitä, niin tämä nautintaoikeus tulee poistumaan.

Porvarinlahtea ei ole tarkoitus palauttaa laajaksi avovesialueeksi, vaan sitä tullaan hoitamaan mahdollisesti laidunnuksella satamaradan länsipuolella sekä tarvittaessa pienimuotoisilla ruovikon niitoilla että voidaan varmistua siitä että vesi vaihtuu riittävästi. Porvarinlahden ja Vuosaarenhuipun alueella pesii kyllä useita uhanalaisiakin lintulajeja, vaikka vesipinnan vähyyden vuosi vesilinnusto onkin pahoin köyhtynyt 50 vuodessa.

9.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Östersundomin osayleiskaavan aloitusvaiheen yleisötilaisuus

Aika	9.2.2022 klo 17.00 – 18.30
Paikka	Tilaisuus järjestettiin verkkotilaisuutena Teamsissa
Osallistujat	Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 120 osallista

1 Kokouksen avaaminen

Illan puheenjohtaja, viestintäsuunnittelija Kiia Koliseva avasi tilaisuuden klo 17.00.

2 Yleiskaavapäällikön puheenvuoro

Yleiskaavapäällikkö Pasi Rajala kertoi puheenvuorossaan Östersundomin alueen kaavoitustilanteesta ja osayleiskaavan merkityksestä alueen suunnittelussa.

3 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittely

Projektipäällikkö Anne Karlsson kertoi osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä osayleiskaavan tavoitteista ja lähtökohdista

4 Karttakyselyn alustavat tulokset

Yleiskaavasunnittelija Iiris Karvinen esitteli karttakyselyn tuloksia.

5 Asukasyhdistysten puheenvuoro

Östersundom-seuran puheenjohtaja Isto Blomqvist esitti alueen asukasyhdistysten näkemyksiä alkavaan suunnitteluun. Asukkailla alueen tulevaisuus on näyttäytynyt epävarmana. Nyt suunnittelu tuntuisi käynnistyvän lupaavan vuorovaikutteisesti. Kevyempää pikaraitiotietä pidetään metroa parempana ratkaisuna. Asukkaat toivovat alueelle luonnonläheistä väljää asumista. Rakentamisen ei tulisi kohtuuttomasti haitata alueen asukkaiden elämää.

6 Keskustelua ja kysymyksiä

Kommenteissa toivottiin koirametsän säilyttämistä ja kysyttiin aiemmin suunnitellusta maa-ainesten käsittelystä Landbon läheisyydessä. Yleiskaavapäällikkö totesi vastauksessaan, että suunnittelu on vasta alussa, eikä yksittäisille alueille vielä ole

9.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

suunnitelmia lukuunottamatta sitä, että arvokkaille luontoalueille ei sijoiteta rakentamista. Alueen asukkaiden näkemykset suunnittelun lähtökohdista ovat tärkeää tietoa.

Kommenteissa tiedusteltiin, miten jatkossa tehdään yhteistyötä Vantaan ja Sipoon kanssa. Yleiskaavapäällikkö totesi vastauksessaan, että kukin kunta jatkaa suunnittelua omalla alueellaan hyvässä keskinäisessä yhteistyössä.

Puheenvuorossa kysyttiin, onko jo tehty päätöstä raideyhteydestä ja milloin sen rakentaminen voisi alkaa. Yleiskaavapäällikkö totesi vastauksessaan, että maakuntakaava edellyttää alueelle raideliikenneyhteyttä. Vaihtoehtotarkastelun perusteella laaditaan periaatteet, jonka pohjalta liikenteen ja maankäytön suunnittelua jatketaan. Yleiskaava hyväksytään aikaisintaan 2025, jonka jälkeen asemakaavoitus ja liikennesuunnittelu voi edetä. Raideliikenneyhteys menee siten aika pitkälle tulevaisuuteen, eikä vielä ole tehty päätöksiä siitä, millainen yhteys olisi.

Puheenvuorossa kysyttiin maamassojen käsittelyalueesta, millä tavoin asukkaiden huolet ja valituksissa esiin tuodut asiat aiotaan huomioida? Sijoittumista pyydettiin miettimään vielä uudelleen. Vastauksessa todettiin, että uuden suunnitelman myötä on selvitettävä uudelleen lähtökohdat, maamassojen käsittely alueella on ratkaistava jollakin tavalla. Maakuntakaavassa alue sijoittuu samaan paikkaan kuin yhteisessä yleiskaavassa. Tarvittavaa laajuutta arvioidaan osayleiskaavan suunnittelun yhteydessä.

Puheenvuorossa kiinnitettiin huomiota Landbon maamassojen käsittelyalueeseen ja koirametsään ja huomautettiin, että nämä ovat aktiivisessa virkistyskäytössä. Lisäksi kerrottiin rauhoitetun rantakäärmeen esiintymisestä alueella ja sähkölinjojen alueen monimuotoisesta lajistosta. Vastauksessa todettiin, että Suomessa esiintyvä rantakäärme ei kuulu EU:n luontodirektiivin liitteen IV erityisesti suojeltaviin lajeihin. Asukkaat voivat ilmoittaa lajihavaintojaan suunnittelijoille tai esimerkiksi laji.fi -tietokantaan.

Kommenteissa kysyttiin, mitä hiilineutraalisuudella tarkoitetaan osayleiskaavan yhteydessä. Vastauksessa todettiin tällä tarkoitettavan sitä, että yhdyskunta sitoo yhtä paljon hiiltä kuin tuottaa. Keskeisiä tekijöitä on mm. vähähiilinen liikennejärjestelmä eli joukkoliikenteeseen perustuva rakenne, tiivis yhdyskuntarakenne, joka mahdollistaa palvelut lähietäisyydellä. Toinen iso kokonaisuus on energijärjestelmä, joka osayleiskaavatasolla tarkoittaisi esim. mahdollisia tarvittavia maankäyttövarauksia.

Kommenteissa kysyttiin, miltä alueilta Helsinki tavoittelee kiinteistökauppoja ja miten tavoitteissa on tähän mennessä onnistuttu. Vastauksessa todettiin, että tavoite maanhankinnassa Östersundomissa on saavutettu, Helsinki on ostanut noin neljänneksen maapinta-alasta. Maata pyritään hankkimaan etenkin sieltä, missä se on kaavoituksen kannalta tarkoituksenmukaista. Kiinnostuneet maanomistajat voivat olla yhteydessä Peter Haaparinteeseen tai Tom Qviséniin.

Kommenteissa kysyttiin jätevedenkäsittelylaitoksen suunnittelun etenemisestä. Yleiskaavapäällikkö totesi vastauksessaan, että kyseessä on pitkän aikavälin varaus, puhdistamon toteuttamiselle ei ole tarvetta aivan lähitulevaisuudessa.

Kommenteissa kysyttiin, onko tarkoitus päivittää alueen luontoselvityksiä. Vastauksessa todettiin, että selvityksiä täydennetään lepakkoselvityksellä ja viitasammakkoselvityksellä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen perusteella täydennetään selvityksiä tarvittaessa lisää.

9.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Kommenteissa ilmoitettiin useista eri lajihavainnoista ja kysyttiin luontoselvitysten ajantasaisuudesta. Yleiskaavapäällikkö totesi vastauksessaan, että suunnittelun edetessä selvitysten täydennyksiä voidaan kohdentaa tarkemmin niille alueille, joilla maankäyttö muuttuu. Suojeltuihin lajeihin liittyvissä kysymyksissä kaavoitus tekee yhteistyötä kaupungin ympäristöasiantuntijoiden kanssa.

Kommenteissa kysyttiin, miten Kilpilahden hukkalämpöputkihankkeessa syntyvä maa-aines aiotaan käsitellä. Vastauksessa todettiin, että kyseessä on Helenin hanke, ja maa-ainesten käsittelyä selvitetään hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä.

Kommenteissa kysyttiin, miten Kappelinlahden Natura-aluetta aiotaan hoitaa. Vastauksessa todettiin, että Natura-alueet ovat Metsähallituksen maita ja siten valtion omistuksessa. Merenlahtien kunnostusta varten luonnonsuojelualueet tarvitsevat hoito- ja käyttösuunnitelman.

Kommenteissa kysyttiin lisäksi useamman eri alueen osalta sinne suunnitellun rakentamisen tavasta ja tehokkuudesta sekä alueen tavoitellusta asukasmäärästä. Vastauksissa todettiin, että vielä ei ole konkreettisia suunnitelmia, mutta osayleiskaavatyön tavoitteena on mahdollistaa monipuolinen rakentaminen alueella. Asukasmäärä tarkentuu suunnittelun kuluessa. Natura- ja luonnonsuojelualueille ei suunnitella rakentamista.

Lisäksi kommenteissa pyydettiin huomiomaan mm. maanomistajien tasapuolinen kohtelu, maamassojen kierrätyksen hajasijoittaminen, kansalliseen kaupunkipuistoon liittyvä aloite ja merenlahtien umpeenkasvu.

7 Jatkotoimet

Pasi Rajala toivoi lopuksi aktiivista vuorovaikutusta ja palautetta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Alueen asukkailla on arvokasta tietämystä alueesta. Suunnittelua voi seurata verkkosivuilla ja aineistoa täydennetään sinne.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta voi jättää palautetta helmikuun ajan verkossa, sähköpostilla tai kirjeitse. Jatkossa ajankohtaisista suunnitteluun liittyvistä asioista tiedotetaan myös Östersundomin suunnittelun uutiskirjeellä, jonka voi tilata verkosta: <https://www.hel.fi/kaupunkiymparisto/fi/julkaisut-ja-aineistot/uutiskirjeet-ja-tiedotteet>

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia illasta ja päätti kokouksen klo 18.27

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Östersundomin osayleiskaavan skenaariovaiheen asukastyöpaja

Aika	10.11.2022 klo 17.00 – 19.00
Paikka	Sakaranmäen koulu
Osallistujat	Helsingin kaupungin asiantuntijoita ja noin 80 asukasosallistujaa

Tilaisuus alkoi tervetulosanoilla klo 17.

Aluksi yleiskaavapäällikkö kertoi alueen suunnitteluhistoriasta, osayleiskaavaprosessin kulusta ja laadittujen maankäytöskenaarioiden tarkoituksesta ja tavoitteista. Tämän jälkeen esiteltiin alueelle laaditut seitsemän erilaista maankäytöskenaariota. Todettiin, että skenaariot toimivat suunnittelun työkaluina ja niiden avulla on tarkoitus laatia suunnitteluperiaatteet alueen kaavaluonnoksen pohjaksi. Lisäksi esiteltiin arviot alueen rakentumisen mahdollisesta etenemisaikataulusta eri skenaarioissa.

Skenaarioesittelyn aikana käytiin vilkasta keskustelua alueen suunnittelun historiasta, alueen asukkaiden mahdollisuuksista kehittää omia kiinteistöjään ja Östersundomin vakiintuneiden pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmasta. Keskustelussa nousi esiin mm. seuraavaa:

- Kritiikkiä pitkään kestäneelle suunnittelulle
- Keskustelua maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta
- Näkemys yleisöstä, että skenaariot ovat aika paljon ääripäissä mitoitukseltaan. Todettiin, että skenaarioilla on tarkoitus hakea minimi- ja maksimivaihtoehtoja esimerkiksi raideyhteyden toteutumista ajatellen.
- Kysymys, mitkä ovat minimiasukasmääriä pikaratikalle ja metrolle? Todettiin, että tähän ei ole mitään tiettyjä raja-arvoja, mutta suunnittelussa käytetään yleisesti metroaseman ympäristöön noin 10 000 asukasta, ja pikarattikkapysäkin ympäristöön 3 000 asukasta
- Paljon keskustelua asemakaavoitusohjelmasta ja tulevan rakentamisen aikajänteestä sekä siitä, mitä alueella saa tällä hetkellä tehdä (rakentaa) eri alueilla ja asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolella? Maanomistajien oikeudenmukainen ja tasaveroinen kohtelu nousi keskusteluun. Ihmiset ovat keskenään erilaisessa asemassa asemakaavoitetuilla ja asemakaavoittamattomilla alueilla. Vastauksessa todettiin, että asemakaavoitusohjelman mukaista kaavoitusta ja rakentamista voidaan tehdä jo lähivuosina. Osayleiskaavan hyväksymispäätös ajoittuu tämän hetken arvion mukaan vuoteen 2025. Sen jälkeen rakentamista joko olevilla alueilla asemakaavoitusohjelman mukaan tai osayleiskaavan mukaan raideliikennepäätöksen jälkeen. Mahdollinen päätös raideliikenneyhteydestä voitaisiin tehdä aikaisintaan 2035 ja siihen perustuva laajempi rakentaminen voisi alkaa tämän jälkeen.

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- Kysymys, millä tehokkuudella pientaloalueet suunnitellaan? Todettiin, että skenaarioiden 1-4 korttelitehokkuusluvut ovat laskennallisia, eivätkä sinänsä ohjaa tulevaa suunnittelua. Muissa skenaarioissa tehokkuuslukuja ei ole määritelty.
- Kysymys Norrbergetin jätevedenpuhdistamosta, millä skenaariolla siltä voisi välttyä? Landbon asukkaiden keskuudessa on huolta, että ilmajätevesivirtaukset lännen suunnasta tuovat hajua puhdistamolta Landbon suuntaan. Todettiin, että varaus puhdistamolle on olemassa maakuntakaavassa ja Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa. Puhdistamon toteutuminen ei liity mihinkään tiettyyn skenaarioon.
- Kysymys "ominaispiirteet säilytetään"-merkinnästä, mitä merkinnän alueella saisi tehdä ja mitä se tarkoittaa? Näilläkin alueilla pitää olla rakentamismahdollisuuksia. Nykyiset asuinalueet tulisi olla merkittynä kaikissa skenaarioissa samalla tavalla kuin skenaarioissa 5-7. Näkemys sai laajaa kannatusta yleisössä. Tässä yhteydessä nousi myös keskustelu ihmisten eriarvoisuudesta alueesta riippuen.
- Kysymys, saako Ribbingössä lohkoa ja myydä tontteja. Milloin tämä on mahdollista? Todettiin, että alueen rakentamista määrittelee asemakaavoitusohjelma, alueelle tarvitaan ensin asemakaava. Suunnittelutarveratkaisuin eteneminen ei vaikuta mahdolliselta, koska ELY on valittanut hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen Helsingin myöntämistä poikkeamisista ja suunnittelutarveratkaisusta alueella.
- Kysymys vesihuollon kapasiteetin riittävydestä. Ei ole joka puolella riittävää, tarvitaan investointeja. Todettiin, että vesihuollon ylläpito siirtymässä Sipoon Vedeltä HSY:lle, sopimusneuvottelut ovat vielä kesken.
- Kysymys ranta-alueista ja niiden säilymisestä. Todettiin, että rakentamattomat rannat jätetään lähinnä rakentamatta ja avoimeksi.
- Kysymys tiiviin rakentamisen alueella sijaitsevista olemassa olevista pientaloista, miten uudet rakennukset sovitetaan? Todettiin, että osa pientaloalueista tulee muuttumaan ja osa säilymään, tämä määrittäyty alueiden asemakaavoituksen yhteydessä.
- Kysymys Karhusaaren raideyhteydestä, kuinka paljon asukkaita vaatii ratayhteys, millä säteellä pysäkeistä? Vastauksessa todettiin, että raideliikenteen toimintaedellytyksiä tutkitaan parhaillaan liikennejärjestelmäselvityksessä.
- Kysymys, kuinka paljon maata kaupunki on ostanut, onko vielä kiinnostusta maan ostoon kaupungin puolelta? Todettiin, että Helsingin kaupunki on saavuttanut tavoitteen maanomistuksessa, mutta maanhankintaa tehdään edelleen sopivilla alueilla tapauskohtaisesti. Maakaupoista kiinnostuneet voivat olla yhteydessä maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palveluun. Yleisöstä todettiin, että kalliimpia kiinteistöjä ei osteta, tyhjiä rakentamattomia tontteja ostetaan.

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- Kysymys liikenteen sähköistymisestä, onko ajatus raideliikenteestä vanhentunut? Todettiin, että raideliikenteen kapasiteetti on huomattavasti parempi, minkä vuoksi edistetään raideliikennettä.
- Kysymys, mikä on pikaraitiotien matka-aika keskustaan? Arvio: pikaraitiotien keskinopeus Itäkeskukseen 25 km/h, josta matka jatkuu metrolla.

Keskustelun jälkeen siirryttiin työpajaosuuteen. Skenaariot 1-7 olivat esillä työpajapisteillä, joilla osallistujat voivat keskustella niistä suunnittelijoiden kanssa ja arvioida niiden hyviä ja huonoja puolia sekä esittää kehitysehdotuksia. Työpajatyöskentelyn tulokset on koostettu alle skenaariokohtaisesti. Huomioita oli mahdollista äänestää, äänet on merkitty kunkin huomion perään.

Työpajaosuuden jälkeen palattiin vielä loppukeskusteluun ja käytiin läpi, miten suunnittelu etenee tästä eteenpäin. Lisäksi todettiin, että kommentit ja palaute kootaan vuorovaikutusraporttiin. Tilaisuuden esitysmateriaali laitetaan saataville verkkoon.

Skenaario 1

Hyvät puolet, vahvuudet

- palveluiden lisääntyminen
- kiinteämpi osa Helsinkiä

Huonot puolet, ongelmat

- Landbosta ei pääse metsään (+3)
- Sipoonkorpi liian ahtaalla, Landbon itäpuoli säästettävä
- Runsas rakentaminen
 - -> iso maakaatopaikka tulossa Landbon itäpuolelle?
 - -> jätevedenpuhdistuslaitos -riski suurenee
- Landbossa liikaa rakentamista. Yhteys tonteilta Sipoonkorpeen katkeaa. (+1)
- alue tuhoutuu totaalisesti!
- Aivan liian luontoa tuhoava malli (+1)
- Elinkeinoalueiden rakentaminen lisäisi moottoritien melua Landbossa
- Kaikki eivät käytä kuitenkaan metroa, moottoritie ja Itäväylä eivät nyt edes vedä ruuhka-aikaan

Kehittämissuhteet

- Knutersintien pyörätie
- Aloitetaan skenaarioilla 5 ja 6. Se jättää mahdollisuuden tämän suunnitelmaan toteutumiselle pitkällä aikavälillä
- Salmenkallio pientaloalueeksi (asuinalue, omakotitaloja, harmaat alueet)
- Nykyistä Landbon liittymää muutetaan siten, että moottoritien bussilinjalla mahdollisuus poimia/jättää matkustajia kumpaankin suuntaan.
- Moottoritien nopeusrajoituksen laskeminen 100 km/h Massbyn liittymään saakka
- Metro kulkemaan maan alla

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- Maankäsittelyalue poistettava maakuntakaavasta

Skenaario 2

Työpajapisteellä keskusteltiin Karhusaaren osalta alueen luonteesta, mahdollisen tulevan rakentamisen tehokkuudesta ja talotyypeistä, raideratkaisusta sekä tiiviimmän rakentamisen ja aluekeskuksen sijainnista. Alueen muuttuminen liian tiiviiksi aiheutti huolta. Knutersintien varren tiivistymisen toivottiin tuovan parannusta alueen valaistusolosuhteisiin. Asuinrakentamisen sijoittuminen moottoritien melualueille huoletti. Kevyttä raideliikennettä pidettiin yleisesti parhaana joukkoliikenneratkaisuna alueelle. Pikaratikan reitille ehdotettiin lenkkiä esimerkiksi Karhusaaren ja Korsnäsin välille.

Hyvät puolet, vahvuudet

-

Huonot puolet, ongelmat

- Landbosta katkeaa yhteys Sipoonkorpeen (+1)
- Landbosta ei pääse metsään (+2)
- Landbon ympäristön metsät säästettävä (+1)
- Elinkeinoalueiden rakentaminen Landbon ja moottoritien väliin vähentäisi melusuojaa ja lisääisi liikenteen melua Landbossa (+1)
- Alue tuhoutuu! Luontoarvot häviävät
- Karhusaareen toivoisin hillittyä rakentamista, pientaloja eikä raideliikennettä
- Eikö Karhusaari pienenä saarena voisi olla pientaloalue, minne tulisi sähköbussiyhteys eikä raideliikenne, viheralueita pitäisi säilyttää tarpeeksi
- Ominaispiirrealueet eriarvoisessa asemassa
- Miksi erillisiä ominaispiirrealueita? -> eriarvoistaminen!

Kehittämisehdotukset

- Karhusaaren pohjoisosan tiivis rakentaminen ja paikalliskeskus tulisi sijoittaa Karhutorpantien alkuosaan, sen länsipuolelle, jossa ei ole olemassaolevaa pientaloasutusta
- Salmenkallio omakoti-taloalueeksi (harmaat alueet)
- Kaikki nyk. tontit täytyy huomioida ja ottaa mukaan (ominaispiirrealueet)
- Ominaispiirrealueet mukaan yhdenvertaisesti
- Landbon liittymän muokkaus tukemaan moottoritien bussien pysähtymistä
- Moottoritien nopeuksien sääteleminen melutason madaltamiseksi

Skenaario 3

Työpajapisteellä keskusteltiin raideyhteyksien nopeudesta Itäkeskukseen ja Mellunmäkeen sekä poikittaisen liikenteen hitaudesta yleisesti. Yhteyksiä todettiin tarvittavan alueelta muuallekin kuin Helsingin keskustaan. Skenaarioissa esitetyissä pikaraitiotielinjauksista

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

kommentoitiin, kannattaako linjausta suunnitella muualle kuin olemassa olevalle väylälle (Uusi Porvoontie). Myös moottoritien aiheuttamasta meluhaitasta keskusteltiin sekä moottoritien varrella olevasta työpaikkavarauksesta, mitä voisi tarkoittaa ja lisäisikö melua. Rakentaminen tuolla sijainnilla mahdollisesti toimisi myös meluesteenä. Ehdotettiin myös, kannattaisiko kaupallinen keskus sijoittaa Porvoonväylän tuntumaan, jolloin asiointeja tulisi myös sieltä. Todettiin, että tämä ei sijaitisi kävelyetäisyydellä asukkaista, vaan perustuisi autoiluun. 0-vaihtoehtoja myös kyseenalaistettiin, olisiko niillä etenemismahdollisuuksia.

Hyvät puolet, vahvuudet

- Salmenkallio on säilytettävä, on upea luontokohde

Huonot puolet, ongelmat

- Elinkeinoalueiden rakentaminen lisäisi moottoritien melua Landbossa, jos nykyiset kalliot ja maavallit poistettaisiin
- Alueen luonne tuhoutuu
- Turvattomuus lisääntyy
- Luontoyhteys katkeaa
- ”ominaispiirteet säilytetään” -alueet eriarvoisessa asemassa! Mukaan rakentamiseen!
- Landbosta ei pääse metsään (kannatettu lisäksi kaksi kertaa)
- Liian tehokas rakentaminen

Kehittämissuositukset

- Salmenkallion harmaat alueet omakotitaloalueeksi
- maankäsittelyalue poistettava maakuntakaavasta (kahdesti sama ehdotus, jota myös kannatettu)
- Landbon liittymien muokkaus tukemaan moottoritien bussien pysähtymistä
- Ominaispiirteet säilytetään – alueet yhdenvertaisesti mukaan rakentamiseen
- Suunnittelu täytyy huomioida myös erityispiirrealueet
- Landbossa liikaa rakentamista. Yhteys Sipoonkorpeen katkeaa.

Skenaario 4

Pieni ratikkakaupunki oli lähtökohtaisesti monen työpisteellä käyneen mieluisin vaihtoehto raideskenaarioista. Työpisteellä puhuttiin monista asioista, mutta melko paljon nykyisistäkin rakentamismahdollisuuksista ja käymässä olevasta nykyisten asuttujen alueiden asemakaavoitusohjelmasta. Haluttiin tietää erityisesti, milloin asemakaavoitusohjelma käynnistää asemakaavoitushankkeita tietyillä alueilla ja minkälainen rakentaminen olisi

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

mahdollista. Toisaalta osa ihmisistä oli huolissaan nykyisten asuinrakennusten säilymisestä etenkin skenaarioiden tiivimmällä raidevyöhykkeellä.

Hyvät puolet, vahvuudet

- On hyvä. Kehitetään ja tehdään tästä myös upea ulkoilualue
- Pohjoinen C-ratikkalinjaus miellyttää. Asukasmäärä maltillinen. Luontoalueet huomioitu hyvin.
- Raitiotielinjaus C: raitiotien rakentaminen voidaan tehdä nykyistä tienkäyttöä häiritsemättä. Raitiotien alle ei jää nykyisiä rakennuksia.
- Sopivan pieni ratikkakaupunki. Mahdollistaa täydennysrakentamisen myöhemmin tarvittaessa.
- Raitiovaunu riittää (kunhan myös ominaispiirteet säilytetään -alueet ovat mukana)

Huonot puolet, ongelmat

- Miksi jo rakennetut alueet virkistysalueiksi?
- Ominaispiirteet säilytetään alue: Muistakaa kohdella kaikkia tasavertaisesti
- Ottakaa kaikki rakennetut alueet mukaan (ominaispiirteet säilytetään alueet)
- Välttää olemassa olevien rakennettujen kiinteistöjen eriarvoistaminen
- Olemassa olevat tontit mukaan kaavoitukseen
- Miten elinkeinoalueet mahtuisivat Landbon eteläpuolen ja moottoritien väliin?
- Landbon länsipuolen kalliot voisi jättää rakentamatta
- Landbosta ei pääse reunatontilta enää suoraan metsään (+3)
- Rauhattomuus lisääntyy, alueen luonne muuttuu
- Ei hyvien talojen pakkolunastuksia. Ympäri omakotitaloja. Kerrostaloja ei tarvita
- Kerrostalot ja pienkerrostalot ovat huonoja ratkaisuja

Kehittämisehdotukset

- Sähköautot lisääntyvät
- Landbon liittymän muokkaaminen bussien pysähtymistä tukevaksi
- Julkinen liikenne moottoritietä pitkin suoraan esim. Pasilaan
- Moottoritien nopeuksien säätely melutason madaltamiseksi
- Yhteys Vantaan pikaraitiotiehen esitettävä
- Miksi ratikka on parempi kuin bussi?
- Bussillakin pääsee, vuoroja vaan lisää!
- Antakaa rakennettujen hyväkuntoisten talojen olla. Muuten menee elämäntyö taivaantuuliin.
- Salmenkallio omakotialueeksi (harmaat alueet)
- Säilyttää Ötis viihtyisänä. Ei uutta Mellunmäkeä
- Muistakaa yhdenvertainen kohtelu, eli kaikille olemassa oleville rakennuksille ja tonteille rakennusoikeutta.

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Skenaariot 5, 6 ja 7

Skenaariot 5, 6 ja 7 olivat samalla työpajapisteellä. Skenaarioiden hyvänä puolena nousi esille laajojen luonto- ja virkistysalueiden säilyminen. Skenaarion 7 osalta elinkeinoalueiden rajaukset herättivät huolta. Lisäksi ihmeteltiin, miten kulkuyhteydet näille alueille järjestetään. Työpajapisteellä keskusteltiin ja kyseltiin lisäksi pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmasta. Skenaarioiden 5, 6 ja 7 etenemismahdollisuuksia kyseenalaistettiin, sillä perusteella että ne vaatisivat uuden maakuntakaavan.

Skenaario 5

Hyvät puolet, vahvuudet

- Taloja ei tarvitse purkaa. Alue säilyy korkeatasoisena.
- Tällaisella maltillisella lisärakentamisella taataan alueen elinvoimaisuus tuhoamatta sen luonnetta. Säilytetään pääkaupungissa myös maaseutumainen ympäristö. Esim. Ratsastustallit. (+1)
- Laajat yhtenevät metsäalueet pääkaupunkiseudulle ovat itsessään jo tavoiteltava arvo. (+2)
- Landbon ympärillä säilyy luontoyhteys (+4)
- Koirapuisto on suosittu --> hyvä säilyttää (+1)
- Rauhallinen, turvallinen (+1)
- Alueen luonne säilyy. Luonto ja yhteys luontoon säilyy. Pientalorakentamiselle on tilaa (+2)
- Mieluinen ehdotus
- Realistinen --> mahdollisuus toteutua (+1)
- Kannatetaan skenaario 5 (+2)
- Luontoyhteys säilyy. Alue jää pientalovaltaiseksi ja turvalliseksi.
- Kaavoitus nopeaa --> ei paljon valituksia
- Luonto ja heppaharrastus huomioitu. Talosaaren upeat rannat käytössä.
- Luonto säilyy. – säilyykö tungos pk-seudulle??

Huonot puolet, ongelmat

- Kunnallistekniikka jää uupumaan
- Uuden rakentamisen tulee ottaa huomioon se, että tonttien viheryhteyttä ei estetä. Tontteja ostettaessa viheryhteyks luvattiin. (+3)
- Onko realistisia?

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Kehittämisehdotukset

- Itäinen rantareitti (ulkoilutie)
- Tähän ratkaisuun sopii luontevasti luontomatkailu. Mahdollisuus kehittää pääkaupunkiseudun ulkoiluverkostoa esim hyvät hiihtoladut. (+1)
- Muistettava varmistaa luontopolkujen kehittäminen (+1)
- Yhteysreitit kansallispuistoon ja Hakunila + Mustavuoteen
- Ulkoilumahdollisuuksien lisääminen ja esteettömyys edellyttäisivät polkujen kuivattamista tai "sorastusta" (+1)
- Maankäsittelyalue poistettava maakuntakaavasta (+1)
- Landbon liittymän muokkaus tukemaan moottoritien bussien pysähtymistä.
- Uimaranta puuttuu? (+3)
- Uimarantaa toivotaan.
- Landbo – Ultuna välisen tien parantamista (valaistus)
- Moottoritien nopeuksien säätömelutason madaltamiseksi.

Skenaario 6

Hyvät puolet, vahvuudet

- + luonto säilyy, + elinvoimaisuus kasvaa (+4)
- luontoarvot! Rauhallinen, turvallinen. Kotialue kaikille (+1)
- Ei kerrostaloja, eikä pienkerrostaloja
- Oikein mieluisa vaihtoehto. Vähän kehitystä, mutta luontoyhteys säilyy. (+4)
- Luontomatkailu kasvaa --> töitä alueelle (+2)
- Luonnollinen jatke Sipoonkorvelle ja paras asukkaille
- Bussillakin pääsee!
- Bussit riittävät. t. päivittäin joukkoliikennettä käyttävä
- Bussiliikenne paremmaksi. Muuten hyvä!
- 10 + (+7)

Huonot puolet, ongelmat

Kehittämisehdotukset

- Maankäsittelyalue poistettava maakuntakaavasta
- Moottoritien nopeuksien säätömelutason madaltamiseksi
- Olisi hyvä, että tonttien ja virkistystoiminnan välille jätettäisiin metsäkaistale. (+1)
- Uimaranta? (+2)
- Landbon liittymän muokkaus tukemaan moottoritien bussien pysähdyksiä.

10.11.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Skenaario 7

Skenaarion hyvät puolet, vahvuudet

- Luontoyhteys säilyy
- Landbo säilyisi kohtuullisen ennallaan.
- Maltillinen asuinrakentamisen lisäys on hyvä

Huonot puolet, ongelmat

- Huono idea, alueen luonne muuttuu kokonaan (+1)
- Landbo jää eristyksiin teollisuusalueen taakse
- Sipoonkorpi säilytettävä (+1)
- Huono idea! (+1)
- Landbon itäpuoli säästettävä (+1)
- Bussikuljetus paremmaksi
- Pienteollisuus luontevaa motarin vieressä, mutta ei Sipoonkorven kansallispuistoa kutistamalla

Kehittämisehdotukset

- Ei!
- Landbon liittymän muokkaus tukemaan moottoritien bussien pysähtymistä.
- Miten jätevedenpuhdistamo tms vaikuttaa? Jos se tulee, pitää säilyttää metsää ympäriltä ehkäisemään hajuhaittoja
- Maankäsittelyalue poistettava maakuntakaavasta (+1)
- "Elinkeinoalue ja yhdyskuntatekninen huolto" yhdistetty ... yhdyskuntatekninen alue piirrettävä erikseen
- Miten liittyminen moottoritieltä tapahtuu? Se ihmetyttää kun ei tule uusia liittymiä. Ei vaikuta mahdolliselta
- Moottoritien nopeuksien säätteleminen melutason madaltamiseksi.

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Östersundomin osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden asukastilaisuus

Aika 13.9.2023 klo 17.00 – 19.00

Paikka Sakarinmäen koulu

noin 75 osallistujaa

Osallistujat
Pasi Rajala (yleiskaavapäällikkö)
Anne Karlsson (projektipäällikkö)
Mirja Vallinoja (maisema-arkkitehti)
Tuukka Linnas (tiimipäällikkö)
Markku Granholm (Liikenneinsinööri)
Matti Miinalainen (viestintäsuunnittelija)
Iiris Karvinen (yleiskaavas suunnittelija)
Tuomas Lehtonen (yleiskaavas suunnittelija)

1 17.00 Tervetuloa

- Viestintäsuunnittelija Matti Miinalainen avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

2 17.05 Avaussanat (Pasi Rajala, yleiskaavapäällikkö)

- Pasi Rajala kertasi osayleiskaavan taustoja ja aikataulua.

3 17.15 Suunnitteluperiaatteet (Anne Karlsson, projektipäällikkö)

- Anne Karlsson esitteli osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet.

4 17.35 Kysymyksiä ja keskustelua

- Matti johdatteli yleisökeskusteluun teemoittain. Ensimmäisen teema käsitteli rakentamista ja uusia rakentamisalueita yleisesti.

4.1 Rakentaminen ja uudet rakentamisalueet

- **Yleisöstä nousi huoli sähkön ja vesihuollon riittävydestä alueella. Kysyjä totesi, että jollakin alueella on ollut sähkökatkoja.**
 - Vesihuoltotilanteen taustoja avattiin. Kaupungille on kantautunut viestejä, että kaikki ei ole kunnossa vesihuoltoon liittyen. Asukkaille on järjestetty kysely vesihuollon tilanteesta ja tieto kyselyn tuloksista on välitetty myös Sipoon Vedelle.

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- **Yleisöstä kyseltiin Sipoon Veden hallinnassa olevasta Ultunan alueesta, jossa asukkailla on omat kaivot.**
 - Uusi vesihuollon toiminta-aluepäätös on valmistelussa, ja se kattaisi myös joitakin asemakaavoittamattomia rakennettuja alueita, jotka eivät ole ennen kuuluneet toiminta-alueeseen. Näin Sipoon Veden velvoitteet laajenisivat uusille alueille. Päätöksestä on mahdollista vielä valittaa.
- **Mitä tarkoittaa suunnitteluperiaatteiden keskeinen tiiviin rakentamisen vyöhyke. Miltä näyttäisi tulevaisuudessa?**
 - Osayleiskaavassa mitoitus tulisi olemaan pienempi kuin yhteisessä yleiskaavassa. Luontoasiat ohjaavat vahvasti, sitä mihin voidaan rakentaa. Rakentamisalueet ovat pienempiä ja niissä olisi vähemmän asukkaita kuin yhteisessä yleiskaavassa. Myös pikaratikkaratkaisu määrittää minkälaista rakentamista jatkossa voi tulla. Kerrostaloja voitaisiin rakentaa etenkin tiiviin rakentamisen pikaratikkavyöhykkeelle raiteen varren läheisyyteen, mutta alueelle mahdollistetaan myös uuden tyyppistä tiivistä pikkukaupunkimaista rakentamista ja monimuotoista rakennetta. Ajatus tarkentuu suunnittelun edetessä.
- **Kysyttiin Vikkulan alueesta, milloin alueella voitaisiin alkaa rakentamaan? Kaupunki on luvannut aikoinaan, että ei pakkolunasta.**
 - Pakkolunastuksen linjauksen muuttamisesta ei ole ollut mitään keskustelua.
 - Käytiin läpi myös nykyisten pientaloalueiden asemakaavoitusohjelmaa. Ohjelma on ollut vastaus asukkaiden rakentamistoiveisiin. Maanomistajilta on tullut voimakas viesti, että suunnittelu on kestänyt liian kauan. Asemakaavoitusohjelma oli toive myös Östersundom-seuralta. Ohjelmassa määritetään, mitä alueita voidaan asemakaavoittaa ennen kuin tiedetään tarkkaan osayleiskaavan sisältö ja ratkaisu.
 - 1. VAIHE (mustat soikiot kartalla): Alueen asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista ennen yleiskaavan voimaantuloa.
 - 2. VAIHE (harmaat soikiot kartalla): Alueen asemakaavoittaminen ja täydennysrakentaminen pientaloalueena on mahdollista, mikäli yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tämän. Vikkullan alue kuuluu tähän ryhmään.
- **Maanlajitusalue, mikä on alueen tilanne? Alueesta on tehty aikoinaan valitus.**
 - Maanlajitusalue (ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue) on osoitettu maakuntakaavassa. Maakuntakaava osoittaa periaatteellisia ratkaisuja, osayleiskaavassa tutkitaan ovatko ratkaisut mahdollisia ja tarkennetaan niitä. Yleiskaavaluonnoksen yhteydessä selvitetään alueen laajuutta ja tarpeellisuutta suhteessa uuteen suunnitelmaan. Aikaisemmassa yhteisessä yleiskaavassa oli suurempi mitoitus kuin nyt osayleiskaavassa. Aikaisemmin on myös tehty ympäristövaikutusten arviointi hankkeesta.
- **Kommentoitiin, että visiossa luodaan ekologista pikkukaupunkimielikuvaa. Vai tuleeko alueelle sittenkin erillisiä lähiöitä?**

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- Ratikka mahdollistaa monimuotoisemman ja pienipiirteisemmän yhdyskuntarakenteen alueelle, ja ajaakin siihen, että on useampia pienempiä keskittymiä, jotka kytkeytyvät toisiinsa raiteella.
- **Maantäyttöalue- ja louhinta: Sakarinmäen koulu ja Landbon ilmanlaatu tulee huomioida. Asukas toivoi käsiäänestystä maantäyttöalueesta. Yleisöstä viestiä, että pitää ottaa asia huomioon. Asukkaat palkkasivat lakimiehen Yhteisen yleiskaavan aikaan.**
 - Todettiin, että parempi ja vaikuttavampi tapa on jättää palaute kirjaamoon. Palaute tulee kirjattua vuorovaikutusraporttiin ja menee tiedoksi päättäjille.
- **Kysyttiin Porvoon hukkalämpöputken liittyen, jonka rakentaminen vaatisi tunnelin. Miksi putki ei näy kartalla?**
 - Hankkeen tilanteesta ei ole tiedotettu kaupunkia. Tunnelin varaus löytyy karkeasti maanalaisesta yleiskaavasta. Kaupungin kantana oli myös maanalainen ratkaisu hukkalämpöputken osalta, joka vaikuttaa mahdollisimman vähän muuhun maankäyttöön.

4.2 Liikenne ja liikennejärjestelmä

- **Kysyttiin, kuinka paljon raskasta liikennettä voisi tulla maanläjitysalueelle? Maanläjitysalue vaikuttaa paljon Landbon asutokauppaan ja ihmisten kokonaisvarallisuuteen.**
 - Tätä asiaa ei ole vielä selvitetty. Vanhassa selvityksessä taustalla oli mittavan kokoluokan hanke, ja tarkoitus on selvittää laajuutta ja tarvetta suhteessa uusiin periaatteisiin. Asukas toivoi aikataulua asiasta, sillä merkintä kartalla vaikuttaa tässä ja nyt. Tähän todettiin, että tavoitteena on, että yleiskaavaluonnoksessa saadaan ratkaisut ja perustelut.
- **Kysyttiin, minkälainen pikaraitiotieratkaisu on?**
 - Vielä ei ole tarkkaan suunniteltu missä ratikka kulkee, mutta todennäköisesti keskellä Uutta Porvoontietä. Skenaarioiden liikenneselvityksen mallinuksissa oletuksena oli ratikan pituutena 45 metriä. Pikaratika on samantyyppinen kuin Raide-Jokeri. Pysäkit ovat melko harvassa ja ratikka eroaa kantakaupunkiratikoista myös siinä, että on nopeampi.
- **Yksityisteiden kohtalo tulvaisuudessa?**
 - Yleensä kun asemakaavoja laaditaan, niin yksityistiet muutetaan kaduiksi. Muutamia asemakaavoitettuja alueita on esimerkiksi Vuosaarella, joissa yksityisteitä ei ole lunastettu kaduiksi. Jos tiehen on tehtävä merkittäviä muutoksia, niin silloin yleensä muutetaan kaduiksi.
- **Yleisöstä kommentoitiin, että on hyvä, että metrohanke on poistunut, ja että pikaratika on hyvä ratkaisu. Etätyön lisääntyessä työmatkailu vähenee. Pohdittiin, että tulevaisuudessa ei varmaan tarvita liian isoja katualueita.**
 - HSL arvioinut, että joukkoliikenteen matkat ovat vähentyneet noin 10 % etätyön vuoksi ja ruuhka-ajan kaikesta liikenteestä noin 20 % on leikkaantunut pois.

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Pikaratikoiden vuoroväli joustaa. Joissakin Östersundomin osayleiskaavan isoimmille skenaarioille tehdyissä liikennemallinnuksissa kapasiteetti näytti täydeltä, mutta etätyön lisääntyminen auttaa tähän ongelmaan, samoin kuin vuorovälin nostaminen ja useampi vaunu. Liikenneselvityksessä käytetty malli perustui aikaan ennen koronaa ja vähäisempään etätyöhön.

- **Pikaratikan jatkaminen Sipooseen, eikö olisi luonnollista jatkaa ratikkaa Porvoon suuntaan?**
 - Sipoossa on vireillä koko kunnan uusi yleiskaava. Sipoon yleiskaavassa on laadittu eri skenaarioita, joissa osassa rannikkovyöhyke on rakennettu tiheämmin. On mahdollista, että näiden skenaarioiden mukaisesti olisi mahdollista jatkaa ratikkaa Sipoon suuntaan. Östersundomin suunnittelussa varaudutaan ratikan jatkeeseen, eli mahdollistetaan se, mutta päätös riippuu Sipoon omista ratkaisuista.
- **Sähköpyörät ratikan rinnalle, liikkuminen kevyen liikenteen ja ratikan ehdoilla. Rakennetaan alue kevyiden (sähköisten) liikennevälineiden ympärille, hollantilaiseen malliin.**
 - Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteissa on korostettu kestäviä liikkumismuotoja, ja ne ovat yksi suunnittelun lähtökohta. Todettiin kuitenkin, että myös henkilöautoja ja kaikkia kulkumuotoja tarvitaan. Eri alueilla kaupungissa eri kulkumuotojen merkitys vaihtelee.
- **Raideliikenne vasta pitkällä tulevaisuudessa? Mitä voidaan tehdä ennen raideliikennepäätöstä esim. Karhusaaren ja Ultunan alueilla liikenneturvallisuuteen ja liikenneympäristöön liittyen?**
 - Nykyisen liikenneympäristön parantamista voidaan tehdä jo aikaisemmin. Raideliikenne tulisi vasta kymmenien vuosien päästä, jolloin isompi rakentaminen alkaa. Helsingin seudulla on paljon raidehankkeita, joita on pakko laittaa järjestykseen. Östersundomin toteutus päätökset ovat pitkällä tulevaisuudessa ja muita hankkeita on jonossa ennen tätä.
- **Kommentti:** Toivottiin pikaisia parannuksia Knutersintiehen, tielle tarvittaisiin kevyen liikenteen väylä ja valaistus. Sipoonkorven kansallispuiston perustaminen lisännyt paljon liikennettä tiellä. Knutersintie ei ole kaupungin katu.

4.3 Luontoasiat

- **Kommentti:** Östersundom pitäisi suunnitella uudella tavalla ilman tuhmailevaa vesinfraa. Harmaiden vesien kierrättämiseen tulisi panostaa.
- **Mitä valkoiset alueet suunnitteluperiaatekartalla tarkoittavat? Onko näiden alueiden suunnittelu kesken vai jäävätkö ne lähinnä nykytilaan?**
 - Todettiin, että suunnitteluperiaatekartan rajaukset eivät ole tarkkoja. Lähtökohtaisesti valkoisille alueille ei tule uutta rakentamista paitsi virkistys- ja viherinfraa, jonka suunnittelu on käynnistymässä. Suunnitteluperiaatekartassa ei ole vielä esimerkiksi suojavyöhykkeitä Natura-alueiden ympärillä.

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

- Tavoitteena on tiivis ja pienimuotoinen kaupunkirakenne, niin ettei lähdetä levittämään rakennetta laajalle. KHO-päätöksen ja uusien luontotietojen ja -selvitysten avulla on pystytty luokittelemaan alueita kulutuskestävyyden mukaan ja alueisiin, missä luonnonsuojelu on keskeinen kriteeri.
- **Kysymys tulevasta mahdollisesta jäteveden puhdistuslaitoksesta, kuka suunnittelee ja minne vedet johdetaan?**
 - Kyseinen varaus on maanalaisesta yleiskaavasta, ja HSY vastaa hankkeen suunnittelusta. Varaus on pitkälle tulevaisuuteen, eikä tästä ole tehty vielä tarkempia suunnitelmia.
- **Maanlajitusalue: Hältingträsk ainutlaatuinen ympäristö. Alueesta on tehty selvityksiä ja YVA:ssa oli kaksi muutakin mahdollista sijoituspaikkaa maanlajitusalueelle, minne ne ovat kadonneet kartoista?**
 - Suunnitteluperiaatekartalla on YVA-selvityksen mukainen paras alue, joka on myös maakuntakaavassa osoitettu tänne. Maakuntakaava ohjaa yleiskaavoitusta.
- **Kommentti:** Östersundom näivetty, alueelta on noin 16 km Helsingin keskustaan. Kartalla on paljon viher- ja natura-alueita. Ihminen ei tuhoa Natura, toisin kuin esim. öljytankkerionnettomuudet. Luontoasiat otettu hyvin huomioon suunnitteluperiaatteissa. Östersundomiin täytyy saada myös asutusta ja liikenneyhteyksiä.
- **Kommentti:** Miksi HSL ei ota pyöriä busseihin, ajellaan usein tyhjiä busseilla. Keravan suunnalla on ollut kokeilu pyöristä HSL:n busseissa. Yleisössä tiedettiin, että asiaan liittyy myös vakuutusksymyksiä.
- **Kommentti:** Östersundom-seuran tiedottaja (Tiina Auer) totesi, että suunnittelu on edennyt hienosti tähän vaiheeseen. Hän kertoi, että noin 15-vuotta sitten tehtiin tutkimus, jossa 50 000 olisi juuri sopiva asukasmäärä alueelle. Hän kritisoi, että 10-vuotta on viety pois ihan turhaan, asuntojen hinnat ovat laskeneet. Nyt saatava resursseja vesi- ja sähköhuoltoon ja asemakaavoitus olisi saatava nopeasti käyntiin.
- **Maanlajitusalue: Iso osa Östersundomin asukkaista elää Landbon alueella. Mahdollista maankäsittelyaluetta asuinalueen vieressä kritisoitiin vahvasti ja sen aiheuttamaa raskasta liikennettä.**
 - Servitetään yhteistarvetta läjitysalueelle myös muuta esim. Puroniityntien kautta, sekä alueen kokoa ja tarvetta suhteessa uuteen suunnitelmaan. Tavoitteena on alueellinen massatasapaino, mikä vähentää rekkaliikennettä muualle seudulle. Kaupungin massakoordinaatio pyrkii maamassojen optimaaliseen käyttöön ja hyödyntämiseen. Asia on kaupunki- ja seututasoinen.
- **Kysyttiin mahdollisesta kartalle merkitystä yhteistarpeesta Puroniityntien suuntaan. Puroniityntie on yksityinen, milloin kaupunki keskustelee tietojärjestelmän kanssa?**
 - Todettiin, että näin yksityiskohtaisesta asiasta ei voida vielä keskustella. Kun kaavoitusta lähdetään viemään eteenpäin, niin voidaan tutkia tarkemmin, miten liikenne alueelle järjestetään. Näihin asioihin palataan, kun suunnittelu

13.09.2023

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

etenee.

- **Kysyjä pohti, että asuminen tulisi olla mahdollista suunnitteluperiaatekartan keltaisilla alueilla lähellä maankäsittelyaluetta. Mahdolliset pöly- ja meluhaitat.**
 - Todettiin, että jatkosuunnittelu keskittyy erityisesti keltaisille alueille. Rakentaminen tapahtuisi aikanaan myös vaiheittain.
- **Kysyttiin ranta-alueiden virkistyskäytön parantamisesta?**
 - Rantojen virkistys- ja suojelukäyttö tarkentuvat jatkossa. Todettiin, että pääosin rannat tulevat säilymään rakentamattomina (Natura- ja luonnonsuojelualueiden läheisyys).
- **Kehuttiin, että Talosaarella on hyviä polkuja ja rannat käytössä. Rannat ruovikoituvat ja vesi pakenee.**
 - Tähän liittyen kerrottiin, että Lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelman yleisötilaisuus on tulossa <https://www.hel.fi/fi/uutiset/ostersundomin-lintuvesille-laaditaan-hoito-ja-kayttosuunnitelma> (Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö valmistelee). Työpaja pidetään maanantaina 25.9. Östersundom-seuran kylätalo Gillessä klo 18-20 Kappelintie 6-8. Lisäksi kerrottiin, että nyt tässä kaavan valmistelussa ollaan tarkkoja luontoarvojen huomioimisen suhteen. Arvot liittyvät esim. vesilintuihin ja joihinkin maassa pesiviin lintuihin. Rantojen hoito luontoarvot edellä. Lintuvesille tarvitaan vesipintaa ja umpeen kasvu on ongelma.
- **Kysyttiin Landbon täydennysrakentamisesta, asukas vaati yhdenvertaista kohtelua maanomistajien kesken.**
 - Kaupunkiympäristölautakunnassa karsittiin rakentamista erityisesti kaupungin mailta pois. On kysytty, ketkä ovat kiinnostuneita lisärakentamisesta tontille.

5 Suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutus 4.-29.9.2023

- Nähtävillä verkossa 4.-29.9.2023 www.hel.fi/ostersundom-kaava
- Sivulta löytyy myös suunnittelijoiden yhteystiedot
- Lähetä mielipiteesi suunnitteluperiaatteista viimeistään 29.9.2023 **Helsingin kaupungin kirjaamoon**. Kirjoita sähköpostin aiheeksi tai kirjekuoreen: "Östersundomin osayleiskaava"
- Sähköpostilla helsinki.kirjaamo@hel.fi
- Tai postitse: Helsingin kaupunki, Kirjaamo, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Östersundomin osayleiskaavan viranomaisneuvottelu

Aika 15.2.2022 klo 13.00 – 14.41
Paikka Teams-kokous

Asialista

1 Kokouksen avaus, Pasi Rajala

Pasi Rajala avasi kokouksen klo 13.00

Pasi Rajala kertoi lyhyesti Helsingissä alkavista osayleiskaavoista. Käynnistymässä on yhtä aikaa neljä osayleiskaavaa. Östersundomin osalta lähtötilanne on, että korkein hallinto-oikeus kumosi toukokuussa 2021 Östersundomin yhteisen yleiskaavan mutta piti voimassa Östersundomin maakuntakaavan. Tämän jälkeen on sovittu Helsingin, Vantaan ja Sipoon kesken, että jatkossa kukin kunta edistää yleiskaavoitusta omalla alueellaan itse, toki hyvässä keskinäisessä yhteistyössä.

Tähän mennessä kaavatyössä on käyty läpi olevia aineistoja, hahmotettu selvitystarpeita, laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä muodostettu käsitys kaavaprosessin etenemisestä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on esitelty kaupunkiympäristölautakunnassa infoasiana 25.1.2022.

Sovittiin, että kokous voidaan nauhoittaa.

2 Östersundomin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittely, Anne Karlsson

Anne Karlsson ja Katri Backman esittelivät osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa.

Osayleiskaavaa laaditaan koko Östersundomin suurpiirin alueelle. Kaavan laatimisessa huomioidaan KHO:n päätös yhteisestä yleiskaavasta. Alueen nykyisillä pientaloalueilla on vireillä pienimuotoista asemakaavoitusta, ja tällä tavoitellaan muutosta alueen laskevaan väkilukuun.

Helsingin kaupunki omistaa suunnittelualueen pinta-alasta 59 %. Alueen väkiluku on laskenut vuodesta 2012 alkaen.

Kaavalla tavoitellaan ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kokonaiskestävyyttä sekä hiilineutraaliutta Helsingin ilmastotavoitteiden mukaisesti, mikä voi tarkoittaa mm. vähähiilisiä liikkumisen ratkaisuja ja niihin tukeutuvaa maankäyttöä, uusiutuvan energian hyödyntämistä ja hiilinielujen huomioimista. Myös hiilinegatiivisuutta tutkitaan kurssiyhteistyönä Aalto-yliopiston kanssa. Tavoitteena on keskeisten alueiden osalta raideliikenteeseen perustuva maankäyttö, valmisteluvaiheessa tutkitaan erilaisia raideliikenteen vaihtoehtoja. Kaavalla tavoitellaan myös viher- ja virkistysverkoston vahvistamista. AM-ohjelman tavoitteiden mukaisesti tavoitellaan monipuolista asumista. Lisäksi tavoitteena on lisätä pientaloasumisen mahdollisuuksia ja yritystonttien tarjontaa.

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Osayleiskaava tulee olemaan tarkkuudeltaan yleispiirteinen, kaavan toteutuminen tapahtuu pitkällä aikavälillä.

Suunnittelun lähtökohtana ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Östersundomin maakuntakaava. Merkittävimmät alueidenkäytön periaatteet maakuntakaavassa ovat ekologisten yhteyksien turvaaminen, Natura2000-verkoston huomioiminen ja taajamarakenteen sitominen raideliikenteeseen.

Suunnittelualueella on voimassa Helsingin maanalainen yleiskaava 2021. Suurin osa alueesta on asemakaavoittamatonta, asemakaavoja on voimassa lähinnä nykyisillä pientaloalueilla.

Merkittäviä suunnittelua ohjaavia lähtökohtia ovat erityisesti Natura 2000-verkoston alueet Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet sekä Sipoonkorpi suunnittelualueen pohjoispuolella, luonnonsuojelualueet sekä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja kiinteät muinaisjäännökset.

Suunnittelualueella on käynnissä Helen Oy:n hanke Kilpilahden teollisuusalueen hukkalämmön siirtämiseksi putkea pitkin Vuosaareen. YVA:ssa tutkittavat linjausvaihtoehdot kulkevat suunnittelualueen läpi ja osalla vaihtoehdoista olisi vaikutuksia maankäyttöön suunnittelualueella.

Yhteisen yleiskaavan laatimisen yhteydessä on laadittu kattavasti selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joita pystytään hyödyntämään. Seuraavaksi käynnistyvässä skenaariovaiheessa selvityksiä täydennetään mm. linnuston, lepakoiden, viitasammakon, pienvesien, rakennusperinnön, maiseman, kunnallistekniikan ja liikennejärjestelmän osalta. Maankäytöskenaarioiden alustavia vaikutuksia arvioidaan kesällä ja syksyllä 2022. Osayleiskaavaluonnos ja siihen liittyvä vaikutusten arviointi laaditaan vuonna 2023.

Valmisteluvaiheessa vuoden 2022 aikana tutkitaan erilaisia maankäytön skenaarioita peilaten niitä kaavan tavoitteisiin. Skenaarioissa tutkitaan liikennejärjestelmän osalta metron lisäksi erilaisia pikaraitiotievaihtoehtoja, sekä erilaisia aluetehokkuuksia tai maankäyttömuotoja vaikutuksineen. Skenaarioiden kuvaukset, vaikutukset ja tarkastelun johtopäätökset on tarkoitus viedä kaupunkiympäristölautakuntaan alkuvuonna 2023, jonka jälkeen alkaa kaavaluonnoksen valmistelu. Kaavaluonnoksen tavoiteaikataulu on vuodenvaihteessa 2023-24, ehdotusvaiheen 2024 ja hyväksymisvaiheen 2025.

Vuorovaikutus osallisten suuntaan on alkanut jo ennen osayleiskaavan vireilletuloa joulukuussa 2021, kun järjestettiin karttakysely ja kerrottiin kaavan vireilletulon valmistelusta verkkotilaisuudessa. Tammikuussa 2022 on oltu yhteydessä asukasyhdistysten edustajiin ja kaupunkiympäristölautakunnalle on pidetty info aiheesta. Yleisötilaisuus pidettiin 9.2. OAS on nähtävillä helmikuun 2022 ajan. Skenaarioihin liittyvät työpajat tai muuta vuorovaikutusta on alustavasti suunniteltu syksylle 2022.

Pasi Rajala lisäsi, että osayleiskaavaa tehdään pitkän aikavälin tilanteeseen varautumiseksi. Östersundom sijaitsee irrallaan muusta kaupunkirakenteesta, yleiskaavan toteuttamisohjelman päivityksessä se on ajoitettu myöhempään toteutusvaiheeseen. Maakuntakaava edellyttää sitovaa toteuttamispäätöstä raideliikenne-ratkaisusta, ennen kuin alue voi toteutua. Helsinki priorisoi olemassa olevan kaupunkirakenteen joukkoliikenneyhteyksiä, joten Östersundomin toteuttaminen ajoittuu

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

pitkälle aikavälille. Osayleiskaava pyritään kuitenkin viemään ripeästi päätöksentekoon, jotta alueelle saadaan voimaan yleiskaava. Yleiskaava määrittelee yleispiirteiset raamit asemakaavoitukselle. Yleiskaavan keskeinen tehtävä on myös riittävällä tavalla varmistaa luonto- ja kulttuuriarvojen säilyminen.

3 Viranomaisten puheenvuorot

Espoon kaupunki, Essi Leino:

Espoon kaupunkirakenteen kehityksen painopiste on Länsimetron varrella. Östersundomin joukkoliikennetarkistuksella on vaikutusta Espoon maankäyttöön ja metron kuormitukseen. Espoo on myös kiinnostunut alueen suunnittelusta laajempien viheraluekokonaisuuksien osalta, vertailukohtana Nuuksio.

Espoon kaupunki, Susanna Kaitanen:

Metron kapasiteetin lisäämisen tarve on tunnistettu ja otettu mukaan MAL-suunnitteluun. Espoolla intressi metron kapasiteetin turvaamiseen.

Pasi Rajala totesi, että Östersundom on ollut liikennejärjestelmien seudullisissa tarkasteluissa liikkuva palanen, maankäytön osalta ollut mukana herkkyystarkasteluina erilaisin vaihtoehdoin.

Vantaan kaupunki, Mari Siivola:

Vantaalla on alueella pitkä suunnitteluhistoria yhteisestä yleiskaavasta. Vantaa on mielellään mukana skenaariotarkasteluissa erityisesti liikennejärjestelmän osalta, Vantaalla raitiotiekaupungin kehittämistyö käynnissä. Vantaan uudesta yleiskaavasta Östersundomin yhteisen yleiskaavan alue on rajattu ulos, ja tällä alueella tulee säilymään voimassa yleiskaava 2007. Kaavoitusohjelmassa on mukana Länsisalmen osayleiskaava, aloitus voisi olla vuonna 2023.

Sipoon kunta, Suvi Kaski:

Prosessi, skenaariot ja laajempi liikennejärjestelmätarkastelu kuulostavat hyviltä. Osayleiskaavoituksen tavoitteet ovat kannatettavia ja on hyvä, että maankäyttöä tutkitaan myös pikaraitiotiehen tukeutuen, jolloin on mahdollista sopeutua olemassaolevaan yhdyskuntarakenteeseen ja Sipoon puolella jatkuvaan maankäyttöön. Suunnittelussa huomioitava maankäytön yhteensopivuus ja liikenteen ja viheryhteyksien jatkuvuus ja raiteen jatkuminen Sipoon puolelle. Sipoossa poliittisesti enemmän painetta pientalotuotannon kasvattamiseen. Koko kunnan yleiskaava on käynnistymässä keväällä, siinä tutkitaan yhteistyössä naapurikuntien kanssa Majvikin alueen kehittämistarpeet. Aikataulullisesti kaavaprosessit sopivat hyvin yhteen. Lähialueella on vireillä myös Gumbostrand-Västerskog-Hitän osayleiskaava, johon Östersundomin ratkaisulla on vaikutusta osana Helsinki-Porvoo –kehityskäytävää. Sipoon osallistuu mielellään kaavatyöhön.

Sipoon kunta, Jani Arponen:

Sipoon uudessa yleiskaavassa Etelä-Sipoon alueet ovat keskeisiä, Östersundomin suunnitelmilla on suuri vaikutus alueelle. Työssä olisi varmistettava maankäytön luonteva

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

jatkuminen Sipoon puolelle ja toimivan kokonaisuuden muodostuminen, jossa raideliikennetarkaisu on tärkeässä osassa.

Pasi Rajala mainitsi, että Sipoon vesi vastaa edelleen Östersundomin alueen vesihuollosta. Neuvottelut vesihuoltovastuun siirtymisestä HSY:lle ovat käynnissä HSY:n, Sipoon veden ja Helsingin välillä. Kun yhteinen yleiskaava kumottiin, rakennuskielto alueella raukesi. Uutta rakennuskieltoa ei olla asettamassa. Alueella on käynnissä ja käynnistymässä pienimuotoista asemakaavoitusta. Tämän vuoksi vesihuoltotarkaisuja joudutaan pohtimaan osittain jo yleiskaavaprosessin aikana.

Helsingin kaupunginmuseo, Juha Vuorinen:

Lähtötietoihin tulisi lisätä ja huomioida maakunnallisesti arvokas vanha Porvoontie (vanha valtatie 7), löytyy Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit –selvityksestä. Vuonna 2008 tehtyä kulttuuriympäristöselvitystä tulee täydentää ja täydennyksistä on jo keskusteltu suunnittelijoiden kanssa, täydennystarpeet sijoittuvat Korsnäsin, Kärrin, Vikkullantien, Kantarnäsin ja Ribbingön alueille ja Karhusaaren pohjoisosaan.

Meriarkeologian osalta kaupunginmuseo välittää Museoviraston kommentin: Östersundom on sellaista sisäsaariston aluetta, joilla ennen vesialueen käytön muutoksia (esim. sillat, uudet ja laajennettavat venesatamat jne) vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitys on paikallaan. Jos kaavassa osoitetaan muuttuvaa vesialueen käyttöä/vesirakentamista inventoimattomalle alueelle, on syytä varautua huomioimaan vedenalaisen kulttuuriperinnön inventoinnin tarve. Tämä voi olla niiden muuttuvien alueiden kaavamääräys, jossa todetaan vedenalaisinventoinnin tarve ennen vesialueen rakentamista/muutoksia.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaupunginmuseo toteaa, että Östersundomin osayleiskaavan alueella sijaitsee lukuisia kiinteitä muinaisjäänneksiä sekä muita kulttuuriperintökohteita kivikaudelta toiseen maailmansotaan sekä esimerkiksi merkittävä Mustavuoren I MS aikainen tukikohta yhdysteineen, joka muodostaa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön. Arkeologiset kohteet tulee huomioida kaavoituksessa ja säilyttäminen tuleville sukupolville on tavoiteltava. Selvityksissä Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (2008) sekä Maisemaselvitys (2009) on tuotu esiin osayleiskaava-alueen arkeologista kulttuuriperintöä. Nykyään Museovirasto suosittaa, että kaava-alueen arkeologinen inventointi on päivitettävä, mikäli aiemmista inventoinneista on kulunut yli 10 vuotta. Kaavahankkeen lähtötiedoiksi on hyvä selvittää ajantasainen tieto alueen arkeologisista kohteista ja esimerkiksi selvittää mahdollisten muinaisjäänneiden säilyneisyys ja luonne sekä kiinnittää erityistä huomiota historiallisen tiestön säilyneisyyteen ja mahdolliseen suojeluun. Niinpä Östersundomin osayleiskaava-hankkeen yhteydessä tulisi suorittaa kaava-alueella koskeva yleisinventointi, jossa tarkastetaan alueella sijaitsevat esihistoriallisen sekä historiallisen ajan kohteet sekä pyritään paikantamaan uusia kohteita.

Pasi Rajala totesi, että vesialueiden inventointitarpeet selviävät työn edetessä. Arkeologisia selvitystarpeita voidaan kohdentaa tarkemmin skenaariovaiheen jälkeen, kun maankäytön muutosalueista on tarkempaa tietoa.

Helsingin seurakuntayhtymä, Risto Lehto:

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Östersundomin kappelin nykyisen hautausmaan laajentaminen vastaisi pitkällä tähtäimellä kasvavan Itä-Helsingin hautausmaatarpeisiin. Hautausmaa puistomaisena alueena sopisi alueelle maisemallisesti ja luonnonympäristön osalta. Seurakuntayhtymällä on alueella tontti, jossa on sosiaalirakennus, voisi tulevaisuudessa tukea hautausmaan toimintoja. On järkevää keskittää hautausmaita nykyisille hautausmaakäytössä oleville alueille. Seurakunnalla on Vuosaarella Nordsjön kartanon alueella aluevaraus, mutta sen kehittämistä ei ole edistetty koska Östersundomin hautausmaalla on valmis infra.

Helsingin seurakuntayhtymä, Kaarina Rötsä:

Seurakuntayhtymän maanomistus keskittyy kappelin ympärille. Alueelle voisi tavoitella pienimuotoista hautausmaatoimintoja tukevaa rakentamista ja mahdollisesti muutakin rakentamista.

Pasi Rajala totesi, että täydennysrakentaminen ja hautausmaan aluevaraukset ovat pääosin asemakaavatason asioita, mutta hyvä että asia on nyt jo tiedossa.

Uudenmaan liitto, Ilona Mansikka:

Östersundomin maakuntakaava on lainvoimainen ja siinä on käsitelty kaikki keskeiset maankäytön teemat. Maakuntakaavan pääperiaatteita ovat uuden taajamarakenteen sitominen raideyhteyden toteuttamiseen sekä alueen tärkeiden ekologisten yhteyksien ja luontoarvojen turvaaminen. Osayleiskaavan keskeiset tavoitteet ovat maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisia ja osayleiskaavan lähtökohdat hyvin linjassa maakuntakaavan kanssa. Östersundom avaa pääkaupunkiseudulla merkittävän uuden kasvusuunnan itään. Vaikutukset erityisesti liikenteen ja viherrakenteen osalta ovat paitsi seudullisia, kohdistuvat myös erityisesti kaavan lähialueille ja naapurikuntiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että arvioidaan vaikutukset koko siltä alueelta, johon kaavalla voi olla vaikutuksia. On tärkeää, että kaavatyössä tehdään tiivistä yhteistyötä naapurikuntien ja viranomaisten kanssa. Uudenmaan liitto on mielellään mukana esimerkiksi työkokouksissa. Liitolla on olemassa selvityksiä joita voi hyödyntää. Esimerkkinä maakuntakaavan keskeinen ekologinen yhteys Sipoonkorven ja rannikon Natura-alueiden välillä, ja osa tästä sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella Vantaan alueella ja vaatii kuntarajat ylittävää yhteistyötä. Tähän kohtaan tullaan kiinnittämään huomiota. Uusimaa-kaavan yhteydessä on tehty ekologisten verkostojen tarkastelua zonatiion-analyysin perusteella, tätä voi käyttää lähtöaineistona.

Pasi Rajala kommentoi, että osayleiskaavan seudullinen merkitys korostuu paitsi liikenteen, myös aluerakenteen osalta. Alkavien osayleiskaavojen yhteydessä on pohdittu, miten viranomaisyhteistyötä voidaan tehdä valmistelun aikana. Skenaariovaiheessa voitaisiin järjestää työpajatyypistä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Tällöin voitaisiin käsitellä skenaarioita ja alustavia vaikutusten arviointeja ja hakea viranomaisten näkökulmia siihen, mitä johtopäätöksiä tarkasteluista voidaan tehdä ja miten nämä heijastuvat päätöksenteon valmisteluun.

Ympäristöministeriö, Samuli Alppi:

Ympäristöministeriön osallistuminen yleiskaavahankkeisiin on poikkeuksellista, ja perustuu maankäyttö- ja rakennusasetuksessa määriteltyyn suurten kaupunkiseutujen keskeisiä hankkeita koskevaan osallistumismahdollisuuteen. Ympäristöministeriön

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

näkökulmasta on merkityksellistä, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat suunnittelun lähtökohtana. Natura-kysymykset kuuluvat ympäristöministeriössä toisen yksikön vastuulle. Lähtökohtaisesti alueidenkäyttöyksikkö osallistuu kaavaprosessiin, mutta tarvittaessa myös luonnonsuojelun osaaminen on muiden viranomaisten tukena. Yhteensovittaminen on oleellista ja liikennejärjestelmäkytkentä keskeinen, skenaariovaihe on tästä näkökulmasta hyvä ratkaisu. Viranomaisten tiedon tuominen vaihtoehtojen kehittämiseen on ollut hankalaa, koska valvontatehtävä on pidettävä erillisenä. On syytä tutkia keinoja siihen, miten ratkaisun hyväksyttävyyttä voidaan varmistaa prosessin loppuvaiheessa. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus jatkuu, ja tämänkaltaisten kaavahankkeiden kokemukset ovat siinä tärkeitä.

Pasi Rajala kommentoi, että hyödyllistä olisi hakea yhdessä vuorovaikutteisesti yhteisesti hyväksyttävää ratkaisua. Jälkikäteen tapahtuva valvonta ei ole aina rakentavaa eikä takaa hyvää lopputulosta.

Uudenmaan ELY-keskus (Y-vastuualue), Brita Dahlqvist-Solin:

Esittelyssä ja puheenvuoroissa on tullut hyvin esiin kaavatyön tavoitteet ja tarkoitus sekä merkitys seudulla. Kaikki viisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asiakokonaisuutta koskevat tätä osayleiskaavaa. Suunnittelua ohjaa maakuntakaava ja siinä raideliikennematkaisu ja sen ajoittaminen. Yleiskaavan ajoitusmääräys on muotoiltava niin, että sillä on aidosti ohjaava vaikutus. Natura-alueista on selkeä korkeimman hallinto-oikeuden päätös. Uudenmaan ELY on tehnyt metroraidemääräyksen YVA-menettelyn soveltamispäätöksen. Jos olosuhteissa tapahtuu muutoksia, asia voidaan ottaa uudelleen harkintaan. Viranomaisten yhteistyö on tärkeää ja se olisi hyvä ohjelmoida sellaisiin vaiheisiin, että sillä on aidosti vaikutusta suunnittelun kulkuun.

Uudenmaan ELY-keskus (L-vastuualue), Anu Schulte-Tigges:

Suunnittelualuetta halkoo Vt7 (Porvoonväylä), joka on osa kansainvälistä E18 yhteyttä ja TEN-T ydinverkkoa. Porvoonväylä on valtakunnallisesti merkittävä Helsingistä Kotkan ja Haminan kautta Vaalimaalle johtava valtatie. Valtatie 7 on myös pääväyläasetuksen mukainen tason I pääväylä ja sillä on kansallista ja kansainvälistä merkitystä, joten pitkänmatkaisen ja seudullisen liikenteen sujuvuudesta ja palvelutasosta on huolehdittava. Osayleiskaavaratkaisujen tulee olla sellaisia, että Porvoonväylän asema TEN-T ydinverkon yhteytenä tulee säilymään jatkossakin. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on liitteessä 1 listattu keskeisimpiä olemassa olevia lähtötietoja, erilaisia selvityksiä, joita hyödynnetään kaavan lähtötietoina. Liikenteen osalta on listattu selvityksiä vuosilta 2010-2014 sekä käynnissä oleva alustava liikennejärjestelmäselvitys. Kaavan lähtötietoina tulee huomioida myös muut suunnittelualuetta koskevat liikenteelliset selvitykset ja suunnitelmat. Vuonna 2017 on laadittu selvitys Östersundomin yhteiseen yleiskaavaan liittyvät eritasoliittymien toteutettavuusselvitykset. Selvitys on laadittu yhteistyössä ELY-keskuksen, Helsingin kaupungin ja Vantaan kaupungin kanssa. Lisäksi edellisen yleiskaavaprosessin ehdotusvaiheen aikana on laadittu liikennejärjestelmäselvitys (9.6.2015), jossa on tarkasteltu vaihtoehtoja, jossa uusia liittymiä ei toteuteta. Myös tämä selvitys tulee huomioida kaavan lähtötietona. Eritasoliittymien toteutettavuusselvityksessä on tutkittu neljän kohteen toimenpiteiden teknistä ja ympäristöllistä toteutettavuutta ja niistä Länsimetsäntien linja-autopysäkit ja KEHÄ III rampit ovat edenneet suunnitteluvaiheeseen.

Selvityksessä on tarkasteltu myös Östersundomin uutta eritasoliittymää valtatielle 7, joka sijoittuisi Kehä III ja Landbon liittymien puoliväliin, Storadammenin levähdysalueen

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

kohdalle. Östersundomin uuden eritasoliittymän osalta selvityksen voidaan todeta olevan ajan tasalla. Tuossa selvityksessä on eritason osalta todettu, että eritasoliittymä muodostaisi Porvoonväylälle uuden häiriöpisteen, joka heikentäisi liikenteen sujuvuutta ja lisäisi onnettomuusriskiä. Liittymän sijainti ei täytä TEN-T ydinverkon tielle vaadittuja ohjearvoja, vaan liittymäväli jäävät liian lyhyiksi. Porvoonväylä on osa Euroopan laajuista liikenteen ydinverkkoa (TEN-T-ydinverkko). Verkolla kulkevalla liikenteellä on kansallisen ja kansainvälisen tason merkitystä, joten näillä väylillä kulkevan pitkänmatkaisen ja seudullisen liikenteen sujuvuudesta on huolehdittava. TEN-T ydinverkolle on asetettu EU:n toimesta huomattavasti korkeammat laatukriteerit kuin muulle valtatieverkolle, ja sen jäsenvaltioiden velvollisuutena on säilyttää ja parantaa verkon osat vastaamaan laadultaan tavoitetasoa. Suomessa tämä tarkoittaa sitä, että Väyläviraston kansallisista moottoriteiden suunnittelua koskevista ohjeista pidetään kiinni TEN-T ydinverkolla.

Pasi Rajala totesi, että yhteisen yleiskaavan selvitykset liikennettä koskien ovat käytössä. YVA-menettelyyn liittyen raideratkaisu on vielä auki ja suunnittelussa tullaan tutkimaan erilaisia vaihtoehtoja. Mahdollinen YVA-menettely ajoittuu myöhempään vaiheeseen, kun liikenneyhteyden suunnittelu käynnistyy. Osayleiskaavoituksessa vaikutukset arvioidaan MRL:n mukaisesti.

Uudenmaan ELY-keskus (Y-vastuualue) Ilpo Huolman:

Tavoitteiden osalta luonnon ja Naturen huomioiminen on hyvä lähtökohta. On varmistettava, että luontoa koskevat selvitykset ovat ajan tasalla, koska suunnitteluprosessissa on kulunut aikaa. Hyvän pohjan tälle antaa SYKEN ja ympäristöministeriön julkaisema uusi luontovaikutusten arviointiopas. Selvitysten riittävyttä ja sisältöä kannattaa tutkia tästä näkökulmasta ja huomioida tuoreimmat lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarviot. Naturaan kohdistuvista vaikutuksista on ollut monta arviointikierrosta, kipukohdat ovat siten tiedossa ja niiden on oltava keskiössä tulevilla arvioinneilla. Natura-arvioinneissa on huomioitava valtioneuvoston päätös joulukuulta 2018 Natura-alueiden luontotiedoista ja suojeluperusteista. Selvitykset eivät ole olleet kattavia kaikkien luontotyyppien osalta ja niiden ajantasaisuus on hyvä varmistaa, tätä voidaan tarkentaa tarvittaessa yhteistyössä työneuvottelussa. Natura-arvioinnissa on huomioitava tuoreet oppaat: 2019 komission julkaisu luontodirektiivin 6 artiklan soveltamisesta ja edellä mainittu SYKEN ja ympäristöministeriön LUOPAS-opas, jotka kokoavat Natura-arviointiin liittyviä keskeisiä ohjeistuksia. Maakuntakaavassa ja Uusimaa-kaavan Natura-arvioinnissa ekologiset yhteydet ovat keskiössä ja niille on annettava riittävä painoarvo. ELY tekee mielellään yhteistyötä luontoasioissa ja niitä koskevissa vaikutusten arvioinneissa.

Pasi Rajala kommentoi, että skenaariovaiheeseen mennään pitkälti olemassa olevan tiedon perusteella, tietopohja on täydentynyt yhteisen yleiskaavan jälkeen. Tietopohja on riittävä periaatteellisten ratkaisumallien hahmottamiseen ja alueellisten vaikutusten tunnistamiseen. Suunnittelun tarkentuessa luonnos- ja ehdotusvaiheissa saadaan tarkempaa tietoa siitä, miltä alueilta tarvitaan lisätietoa, jotta edellytykset suunnittelulle ja päätöksenteolle ovat olemassa. Pyritään siihen, että käytettävissä olevat resurssit tulevat kohdennettua oikein. Maakuntakaava määrittelee hyvin ekologisten yhteyksien yleisperiaatteet, yleiskaavalla ratkaistaan yhteystarpeiden edellyttämät aluevaraukset.

Uudenmaan ELY-keskus (Y-vastuualue), Henrik Wager:

Alueella on RKY-kohteita (Östersundomin kartano, kappeli ja Villa Björkudden), joiden arvot tulee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan turvata. Tämä liittyy

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

siihen, minkälaista maankäyttöä kohteiden ympärille muodostuu. Kohteiden ominaispiirteet ja tunnistettavuus eivät saa vaarantua, mikä tarkoittaa että ne eivät siedä kovin tehokasta maankäyttöä ympärilleen. Mustavuoren ympäristöllä on maisemallista merkitystä, samoin kuin Östersundomin kartanon ympäristön viljelyalueilla. Maakunnalliset kulttuuriympäristöt ovat osin päällekkäisiä näiden kanssa, nekin arvot on hyvä turvata. Maisemaselvityksen päivityksessä on hyvä arvioida tulevan maankäytön vaikutukset valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin ja yleisemminkin alueen ominaispiirteisiin.

Uudenmaan ELY-keskus (Y-vastuualue), Larri Liikonen:

Alueella on selkeät melulähteet liikenneväyliltä ja toisaalta meluttomia alueita. Yleiskaavalla voidaan vaikuttaa melun syntymiseen ja sijoittumiseen alueella. Meluvaikutuksia kannattaa tarkastella liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä. Maantasoisten raidevaihtoehtojen osalta on syytä tarkastella melun leviämistä ja mahdollisuuksien mukaan tutkia vaihtoehtoja, joissa uusi raidelinja sijoittuisi vanhan liikenneväylän melualueelle. Meluherkkien toimintojen sijaan melualueet tulisi varata paremmin melua sietäville toiminnoille. Myös tärinä- ja runkomeluvaikutukset on hyvä tarkastella selvityksissä riittävällä tarkkuudella.

Uudenmaan ELY-keskus (Y-vastuualue), Tuomas Autere:

KHO:n päätöksen huomioiminen on kriittinen työkalu, johon on hyvä palata aika ajoin prosessin kuluessa. Helenin hukkalämpöputkihankkeesta voi tulla suunnitteluun vaikuttavia elementtejä. Maankäyttöskenaariot ovat vaikutusten arvioinnissa hyvä työkalu luonnoksen valmistelua ajatellen. Maakuntakaava on tärkeä ohjaava tekijä erityisesti ajoitusmääräyksen osalta. Olennaista on, miten selvitysten anti heijastuu kaavamerkintöihin ja -määräyksiin. Suunnittelua ajatellen on hyvä, että maakuntakaava on tuore. Sipoon yleiskaavan päivitys olisi hyvä saada tahdistettua tämän kaavan kanssa. Aktiivinen vuorovaikutus on olennaista, että pystytään välttämään edellisen kierroksen ristiriidat. Työpajat prosessin aikana vaikuttavat hyvältä ajatukselta.

Pasi Rajala totesi, että osayleiskaavan aikataulu on tavoitteellinen, mutta ei itseisarvoinen, mikäli ilmenee tarve uusintakierroksille tai selvityksille, jotka viivästyttävät suunnittelua. On tärkeää, että tehdyt selvitykset näkyvät siinä, miten asioista kaavassa määrätään ja ne vaikuttavat kaavaratkaisuun. Laajan alueen suunnittelussa keskitytään selvityksiin, jotka ovat oleellisia suunnitteluratkaisujen, poliittisen päätöksenteon ja kaavan hyväksyttävyyden näkökulmasta. Työpaja-asiaan palataan myöhemmin.

4 Keskustelu

Todettiin, että edellisessä kohdassa käydyn keskustelun lisäksi ei ollut muuta keskusteltavaa.

5 Jatkotoimenpiteet

Skenaariotyöpajoihin palataan kesän jälkeen.

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Viranomaisneuvottelusta laaditaan muistio ja lähetetään se kaikille osapuolille kommenteille.

6 Kokouksen päättäminen

Pasi Rajala päätti kokouksen klo 14.41.

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Osallistajat

Uudenmaan ELY-keskus

Tuomas Autere
Brita Dahlqvist-Solin
Ilpo Huolman
Eeva Kopposela
Larri Liikonen
Anu Schulte-Tigges
Henrik Wager

Uudenmaan liitto

Ilona Mansikka

Ympäristöministeriö

Samuli Alppi

Espoon kaupunki

Essi Leino (13.55 asti)
Susanna Kaitanen

Vantaan kaupunki

Mari Siivola

Sipoon kunta

Suvi Kaski
Jani Arponen

Helsingin kaupunginmuseo (edustaa Museovirastoa)

Juha Vuorinen

Helsingin seurakuntayhtymä

Risto Lehto
Kaarina Rötsä

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala

Pasi Rajala, puheenjohtaja
Anne Karlsson
Katri Backman, laati muistion
Markku Granholm
Kristiina Hyväri
Sanna Jauhiainen (14.08 asti)
Iiris Karvinen
Mikko Keskinen
Anni Korhonen
Juha Korhonen
Jouko Kunnas (13.26 alkaen)
Hanna Käyhkö (14.07 asti)
Kaarina Laakso
Pekka Leivo
Elina Luukkonen

15.2.2022

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäyttö- ja kaupunkirakenne
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus

Jussi Mäkinen
Raimo Pakarinen
Heikki Salmikivi
Christina Suomi (14.01 asti)
Alpo Tani
Tuukka Tonteri (13.20 alkaen)
Riikka Äärelä

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.